

“ถึง”: การศึกษาเชิงประวัติ

นางสาวกรรณกานต์ รอดพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๕๕

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

/thŭn/ : A HISTORICAL STUDY

Miss Krongkan Rodpan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

“ถึง”: การศึกษาเชิงประวัติ

โดย

นางสาวกรรณกานต์ รอดพันธ์

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.วิภาส โภธิแพทย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

อาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.วิภาส โภธิแพทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.นันทน์ชนัน นาดประทาน)

กรองกานต์ รอดพันธ์: “ถึง”: การศึกษาเชิงประวัติ. (/thǔŋ/ : A HISTORICAL STUDY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร.วิภาส โภธิแพทย์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ.ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, ๒๐๗ หน้า. ISBN

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคำว่า “ถึง” ในเชิงประวัติ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารที่ตีพิมพ์และเผยแพร่แล้วในช่วงระยะเวลาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” จากคำกริยากลายเป็นคำไวยากรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ถึง” พบ ๒ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และ คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท จากนั้นในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” พบ ๓ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท และคำเชื่อมอนุพากย์ และในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งแบ่งเป็น ๔ สมัย ได้แก่ (๑) สมัยรัชกาลที่ ๑-๓ (๒) สมัยรัชกาลที่ ๔-๕ (๓) สมัยรัชกาลที่ ๖-๘ และ (๔) สมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” พบ ๕ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท คำบุพบท คำเชื่อมอนุพากย์ และคำขยาย

ในแง่ความหมาย คำว่า “ถึง” มีความหมายเชิงศัพท์และความหมายเชิงไวยากรณ์รวมทั้งสิ้น ๘ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุดูจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม) (๒) บรรลุดูจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม) (๓) นับถือ (๔) คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) (๕) คำแสดงจุดหมาย (ของสถานที่และเวลา) (๖) คำบอกความสำคัญ (๗) คำเชื่อมบอกผล และ (๘) คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง ความหมายเหล่านี้มีความหมายมโนทัศน์ร่วมกัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” พบว่ามีเส้นทางการเปลี่ยนแปลง ๔ เส้นทาง ได้แก่ (๑) คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” (๒) คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำบุพบท “ถึง” (๓) คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำขยาย “ถึง” (๔) คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” การที่คำกริยาถึงได้พัฒนาไปมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่าง ๆ ได้นั้น เกิดจากกระบวนการย่อย ๆ ทางอรรถศาสตร์ (เช่น การที่ความหมายเดิมจางลง การคงเค้าความหมายเดิม การเกิดความหมายทั่วไป) และทางวากยสัมพันธ์ (เช่น การวิเคราะห์ใหม่ และการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม) ทั้งนี้ คำว่า “ถึง” ยังมีได้เป็นคำไวยากรณ์โดยสมบูรณ์ เนื่องจากในสมัยปัจจุบันยังพบคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาอยู่

ภาควิชา.....ภาษาไทย.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....ภาษาไทย.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....๒๕๕๕.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

528 01043 22: MAJOR THAI

KEYWORDS: GRAMMATICALIZATION/ VERB/ GRAMMATICAL WORDS

KRONGKAN RODPAN: /thǔŋ/ : A HISTORICAL STUDY. THESIS ADVISOR:
VIPAS POTHIPATH, Ph.D. CO-ADVISOR: MINGMIT SRIPRASIT, Ph.D.,188
pp.

This is a diachronic study of the word /thǔŋ/. The data used are samples of published historical document dated from the Sukhothai period right up until the Rattanakosin period (the reign of King Rama IX). The focus of this study is to examine the development of the word /thǔŋ/ from verb into grammatical words through the grammaticalization process.

It is found that in the Sukhothai period, the word /thǔŋ/ was used as verb and co-verb. Then, in the Ayutthaya period, the word /thǔŋ/ assumed one more grammatical function; namely, conjunction. In the Rattanakosin period, which is divided into four sub-periods: (1) the reigns of King Rama I - King Rama III, (2) the reigns of King Rama IV - King Rama V, (3) the reigns of King Rama VI - King Rama VIII, and (4) the reign of King Rama IX, the word /thǔŋ/ has been found as 5 grammatical word classes. They are categorized as verb, co-verb, preposition, conjunction and adverb.

Semantically, the word /thǔŋ/ has 8 different lexical and grammatical meanings; namely, (1) to arrive (concrete movement), (2) to arrive (abstract movement), (3) to esteem (4) about, concerning, (5) till, until (6) to a remarkable degree (7) so, then (8) even though. These different meanings are found to share the same conceptual meaning, which underlies and relates all the 8 meanings.

In addition, four pathways of grammaticalization are identified: (1) grammaticalization of verb into co-verb (2) grammaticalization of verb into preposition (3) grammaticalization of verb into adverb, and (4) grammaticalization of verb into conjunction. The word /thǔŋ/ has developed into grammatical words through some semantic processes (e.g., desemantization, persistence and generalization) as well as syntactic processes (e.g., reanalysis and decategorialization). Due to the fact that the word /thǔŋ/ is still used as verb, it could be said that in the process of grammaticalization, at present, the lexical word /thǔŋ/ is not fully transformed into a grammatical word.

Department : Thai Student's Signature

Field of Study : Thai Advisor's Signature

Academic Year : 2012 Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คือ อาจารย์ ดร.วิภาส โพธิแพทย์ และอาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ ที่ได้ให้ความรู้ แนะนำแนวคิด และได้ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ตลอดจนสละเวลาตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมาในยามที่ผู้วิจัยประสบปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านทั้งสอง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรุงเกียรติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และอาจารย์ ดร.นันทชนัน นาทประทาน ที่สละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อีกทั้งกรุณาให้คำปรึกษา ให้ข้อแนะนำ และข้อแก้ไขอันมีคุณค่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจาก “ทุนการศึกษาเงินทุนหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์ (ด.กุลละวณิชย์)” จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ชายเกียรติภูมิ รอดพันธ์ คุณน้าธรรวัญญู วีระวัฒน์-ประสิทธิ์ คุณน้ามณี ณ บางช้าง พี่สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ อัสนี พูลรักษ์ และกิตติยา วิทยาประพัฒน์ ที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๓
๑.๕ ข้อมูลในการวิจัย.....	๓
๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย.....	๔
๑.๗ นิยามศัพท์สำคัญ.....	๙
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๑
บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรม.....	๑๒
๒.๑ แนวคิดที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์.....	๑๒
๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย.....	๑๒
๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับคำหลายความหมาย.....	๑๙
๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์.....	๒๑
๒.๑.๔ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน.....	๒๙
๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๓๐
๒.๒.๑ งานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่และความหมายของคำว่า “ถึง”.....	๓๐
๒.๒.๒ งานวิจัยที่ศึกษาคำหลายความหมายในภาษาไทย.....	๓๓
๒.๒.๓ งานวิจัยที่ศึกษาคำโดยใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน.....	๓๔
๒.๒.๔ งานวิจัยที่ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย.....	๓๗

บทที่ ๓	หมวดคำ ความหมาย และความสัมพันธ์ทางความหมาย	
	ของคำว่า “ถึง”.....	๕๖
๓.๑	การจำแนกหมวดของคำว่า “ถึง”	๕๖
๓.๒	การจำแนกความหมายของคำว่า “ถึง” แบ่งการพิจารณาทั้งความหมาย เชิงศัพท์ และความหมายเชิงไวยากรณ์.....	๖๗
๓.๓	ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง”	๗๕
บทที่ ๔	การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำว่า “ถึง” ตั้งแต่ สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน.....	๙๒
๔.๑	ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ของคำว่า “ถึง”.....	๙๒
๔.๑.๑	สมัยสุโขทัย.....	๙๒
๔.๑.๑.๑	หมวดคำกริยา.....	๙๒
๔.๑.๑.๒	หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท.....	๙๗
๔.๑.๒	สมัยอยุธยา.....	๙๘
๔.๑.๒.๑	หมวดคำกริยา.....	๙๘
๔.๑.๒.๒	หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท.....	๑๐๒
๔.๑.๒.๓	หมวดคำเชื่อมอนุพากย์.....	๑๐๔
๔.๑.๓	สมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์.....	๑๐๕
๔.๑.๓.๑	หมวดคำกริยา.....	๑๐๕
๔.๑.๓.๒	หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท.....	๑๐๘
๔.๑.๓.๓	หมวดคำบุพบท.....	๑๑๐
๔.๑.๓.๔	หมวดคำเชื่อมอนุพากย์.....	๑๑๑
๔.๑.๓.๕	หมวดคำขยาย.....	๑๑๓
๔.๑.๔	สมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์.....	๑๑๕
๔.๑.๔.๑	หมวดคำกริยา.....	๑๑๕
๔.๑.๔.๒	หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท.....	๑๑๘
๔.๑.๔.๓	หมวดคำบุพบท.....	๑๑๙
๔.๑.๔.๔	หมวดคำเชื่อมอนุพากย์.....	๑๒๐
๔.๑.๔.๕	หมวดคำขยาย.....	๑๒๒
๔.๑.๕	สมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลที่ ๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์.....	๑๒๓

๔.๑.๕.๑	หมวดคำกริยา.....	๑๒๓
๔.๑.๕.๒	หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท.....	๑๒๖
๔.๑.๕.๓	หมวดคำบุพบท.....	๑๒๘
๔.๑.๕.๔	หมวดคำเชื่อมอนุพากย์.....	๑๒๙
๔.๑.๕.๕	หมวดคำขยาย.....	๑๓๐
๔.๑.๖	สมัยปัจจุบัน.....	๑๓๑
๔.๑.๖.๑	หมวดคำกริยา.....	๑๓๑
๔.๑.๖.๒	หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท.....	๑๓๕
๔.๑.๖.๓	หมวดคำบุพบท.....	๑๓๖
๔.๑.๖.๔	หมวดคำเชื่อมอนุพากย์.....	๑๓๗
๔.๑.๖.๕	หมวดคำขยาย.....	๑๓๘
๔.๒	ความถี่ของการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย.....	๑๔๐
บทที่ ๕	กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง”	๑๕๑
๕.๑	กระบวนการกลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”	๑๕๑
๕.๑.๑	กระบวนการทางวากยสัมพันธ์	
:	คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”.....	๑๕๑
๕.๑.๒	กระบวนการทางความหมาย	
:	คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”	๑๕๖
๕.๒	กระบวนการกลายเป็นคำบุพบท “ถึง”	๑๖๑
๕.๒.๑	กระบวนการทางวากยสัมพันธ์	
:	คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำบุพบท “ถึง”.....	๑๖๑
๕.๒.๒	กระบวนการทางความหมาย	
:	คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำบุพบท “ถึง”.....	๑๖๕
๕.๓	กระบวนการกลายเป็นคำขยาย “ถึง”	๑๖๘
๕.๓.๑	กระบวนการทางวากยสัมพันธ์	
:	คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำขยาย “ถึง”.....	๑๖๘
๕.๓.๒	กระบวนการทางความหมาย	
:	คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำขยาย “ถึง”	๑๗๑
๕.๔	กระบวนการกลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง”	๑๗๔

๕.๔.๑	กระบวนการทางวากยสัมพันธ์	
	: คำกริยา "ถึง" กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ "ถึง"	๑๗๔
๕.๔.๒	กระบวนการทางความหมาย	
	: คำกริยา "ถึง" กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ "ถึง"	๑๗๗
๕.๕	สรุป.....	๑๘๐
บทที่ ๖	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๘๒
๖.๑	สรุปผลการวิจัย.....	๑๘๒
๖.๒	อภิปรายผล.....	๑๙๕
๖.๓	ข้อเสนอแนะ.....	๒๐๐
	รายการอ้างอิง.....	๒๐๑
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๒๐๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	หมวดคำและความหมายของคำว่า “ถึง”	๗๔
๒	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละความหมายตั้งแต่ สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน.....	๑๔๐
๓	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำ ตั้งแต่ สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน.....	๑๔๒
๔	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลัก.....	๑๔๗
๕	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์.....	๑๔๘

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
๑	องค์ประกอบของประโยคที่มีคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบท.....	๔๑
๒	ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง”.....	๗๗
๓	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยสุโขทัย.....	๑๔๓
๔	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำ ในสมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี.....	๑๔๓
๕	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัย ร.๑ ถึง ร.๓.....	๑๔๔
๖	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัย ร.๔ ถึง ร.๕.....	๑๔๔
๗	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัย ร.๖ ถึง ร.๘.....	๑๔๕
๘	ความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยปัจจุบัน.....	๑๔๖
๙	การเปรียบเทียบความถี่ การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักและคำไวยากรณ์.....	๑๔๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำจำนวนหนึ่งสามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่โดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงรูปคำ เช่น คำว่า “ต่อ” ที่อาจทำหน้าที่ได้ทั้งคำกริยาและคำบุพบท ดังตัวอย่าง (๑) และ (๒) ตามลำดับ

(๑) เขาต่อเชือกให้ยาวออกไปอีก

(๒) เขายืนต่อศาล

จะเห็นได้ว่า คำว่า “ต่อ” ในประโยคที่ (๑) ใช้เป็นคำกริยาแสดงอาการ ในขณะที่ใน ประโยคที่ (๒) ใช้เป็นคำแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยากับคำนาม อย่างไรก็ตาม เมื่อ พิจารณาคำว่า “ต่อ” ในตัวอย่างทั้งสองแล้วจะพบว่ามีความสัมพันธ์กันทางความหมาย กล่าวคือ มีความหมายเกี่ยวข้องกับ “ความต่อเนื่อง” นักไวยากรณ์เรียกคำที่มีลักษณะนี้ว่า คำหลายหน้าที่ (polyseme) ในภาษาไทยมีคำกลุ่มนี้จำนวนไม่น้อย นอกจากคำว่า “ต่อ” แล้ว ยังมีคำอีกคำหนึ่ง ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาคือคำว่า “ถึง” ซึ่งจัดว่าเป็นคำหลายหน้าที่เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างคำว่า “ถึง” ในบริบทที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

(๓) เขาถึงบ้านเมื่อคืนนี้

(๔) เขาอ่านหนังสือถึงตีสาม

(๕) เขามารับฉัน ฉันถึงจะไป

(๖) เขาเป็นถึงราชบัณฑิต

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถจำแนกคำว่า “ถึง” ที่ปรากฏในประโยคดังกล่าวได้เป็น ๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่ ๑. “ถึง” ที่เป็นคำบอกเนื้อความ (lexical word) ซึ่งหมายถึงคำที่มีอิสระทาง วากยสัมพันธ์มีความหมายบรรยายถึงสิ่ง การกระทำ คุณสมบัติ เช่น คำกริยา ในประโยคที่ (๓)

และ กลุ่มที่ ๒ “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์ (grammatical word) ซึ่งหมายถึงคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค หรือระหว่างประโยค และใช้เป็นคำขยายกริยา เช่น คำบุพบท คำเชื่อมอนุพากย์ และคำขยาย ดังในประโยคที่ (๔), (๕) และ (๖) ตามลำดับ

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าคำว่า “ถึง” ในหมวดคำต่าง ๆ ดังที่ยกตัวอย่างไปข้างต้นน่าจะมี ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยากับที่เป็นคำบุพบท ซึ่งจรัสดาว อินทรทัศน (๒๕๓๙) เห็นว่าคำบุพบท “ถึง” น่าจะพัฒนามาจากคำกริยา “ถึง” และปัจจัยหนึ่งอาจเกิดจากการที่คำว่า “ถึง” สามารถปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นคำกริยาที่กำลังจะกลายเป็นคำบุพบทได้เช่นกัน ดังตัวอย่างประโยค “ฉันไป**ถึง**บ้าน”

การที่คำกริยากลายเป็นคำไวยากรณ์ต่าง ๆ อย่างเช่น คำบุพบทนับเป็นตัวอย่างหนึ่งของปรากฏการณ์ทางภาษาที่เรียกว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ซึ่งมีแนวคิดว่า คำบอกเนื้อความหรือหน่วยสร้างในบริบทหนึ่ง ๆ สามารถกลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์ หรือคำซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์อยู่แล้วมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น (Kurylowics, ๑๙๖๕)

คำว่า “ถึง” เป็นคำที่ทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ในปัจจุบัน ดังที่ได้แสดงตัวอย่างไว้ข้างต้น โดยแต่ละหน้าที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นกับคำว่า “ถึง” สามารถหาหลักฐานได้จากการศึกษาภาษาเชิงประวัติ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้พบหลักฐานว่าคำว่า “ถึง” ในอดีตปรากฏเป็นคำกริยาหลักโดยทั่วไป ในขณะที่ปัจจุบันพบว่าคำว่า “ถึง” ที่เป็นกริยาหลักมีปรากฏน้อยลง แต่กลับมีหน้าที่อื่น ๆ เพิ่มขึ้น

ที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง คำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย (ไพทยา มีสัจย์, ๒๕๔๐) **อนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนาม: การศึกษาเชิงประวัติ** (รุ่งอรุณ ที่สม ชุณหเถียร, ๒๕๔๕) **การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า “แล้ว” “อยู่” “อยู่แล้ว”** (มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, ๒๕๔๖) **“อยาก”: การศึกษาเชิงประวัติ** (ปิ่นกาญจน์ วัชรปาณ, ๒๕๔๘) และ **“ยัง”:** **การศึกษาเชิงประวัติ** (สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ, ๒๕๕๑) อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษา

ที่มาและเส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ถึง” รวมทั้งกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ คำว่า “ถึง” มาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาประเด็นดังกล่าว โดยจะเก็บข้อมูลการใช้คำว่า “ถึง” ในสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหมวดคำ ความหมายเชิงศัพท์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ และ บริบท การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในเอกสารสมัยสุโขทัยต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง”

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ คำว่า “ถึง” มีหมวดคำ ความหมายเชิงศัพท์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ และ บริบท การปรากฏที่แตกต่างกันในภาษาไทยแต่ละสมัย

๑.๓.๒ การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “ถึง” สอดคล้อง กับแนวคิดกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และความหมายต่าง ๆ ของคำว่า “ถึง” ทั้ง ความหมายเชิงศัพท์ และความหมายเชิงไวยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลเชิงประวัติของคำว่า “ถึง” ทางด้านหมวดคำ ความหมายเชิง ศัพท์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ และบริบทการปรากฏตั้งแต่สมัยสุโขทัย ต่อเนื่องมาจนถึงสมัย ปัจจุบัน โดยพิจารณาจากเอกสารที่เป็นภาษาไทยมาตรฐาน ไม่ศึกษาภาษาไทยถิ่น และศึกษางาน เขียนที่เป็นร้อยแก้ว ไม่ศึกษางานเขียนที่เป็นร้อยกรอง

๑.๕ ข้อมูลในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลแบบต่อเนื่องจากเอกสารที่ตีพิมพ์แล้วตั้งแต่ สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน การแบ่งสมัยของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่ง ออกเป็น ๖ สมัย ได้แก่ สมัยที่ ๑ คือ สมัยสุโขทัย (ราว พ.ศ.๑๗๙๒-พ.ศ.๒๐๐๖), สมัยที่ ๒

คือ สมัยอยุธยา จนถึงสมัยธนบุรี (พ.ศ. ๑๘๙๓-พ.ศ. ๒๓๒๕), สมัยที่ ๓ คือ สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น: รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๒๕-พ.ศ. ๒๓๙๔), สมัยที่ ๔ คือ สมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๓๙๔-พ.ศ. ๒๔๖๘), สมัยที่ ๕ คือ สมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๖๘- พ.ศ. ๒๔๘๙) และสมัยที่ ๖ คือ สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๔๘๙- พ.ศ. ๒๕๕๓)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาศาสตร์เชิงประวัติจะใช้ข้อมูลในสมัยต่าง ๆ ที่มีระยะเวลายาวนาน แต่อย่างไรก็ตาม ในแต่ละสมัยก็จะมีประเภทของเอกสารที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกประเภทได้เป็น ๙ ประเภท ได้แก่ ๑) จารึก ๒) จดหมายเหตุ พงศาวดาร ๓) ความเรียง ๔) บันทึก คำให้การ ข่าวดู ๕) เอกสารราชการ สัญญา หนังสือออก ๖) กฎหมาย ๗) พระราชสาส์น ๘) ประชุมหมายรับสั่ง ประชุมประกาศ ๙) นวนิยาย วรรณกรรม บทละครพูด แต่ทั้งนี้ แต่ละสมัยผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลจากเอกสารได้ครบถ้วนเท่ากันทุกประเภท (ดูข้อ ๑.๕.๔)

๑.๕.๑. เอกสารที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์คำว่า “ถึง” มีลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับรูปแบบการบันทึกข้อมูลหรือเอกสารในแต่ละยุคสมัย เช่นในสมัยสุโขทัยจะพบหลักฐานที่เป็นศิลาจารึกโดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงเลือกแหล่งข้อมูลจากศิลาจารึกหลักต่าง ๆ ที่ปรากฏว่าจารึกในสมัยสุโขทัยและค้นพบบริเวณเมืองสุโขทัย

๑.๕.๒ การเก็บข้อมูลในสมัยอยุธยาจนถึงสมัยธนบุรีซึ่งเป็นยุคสมัยที่มีระยะเวลายาวนานมาก นับเป็นเวลาถึง ๔๓๒ ปี เอกสารสมัยดังกล่าวที่มีเป็นหลักฐานค้นพบได้ในปัจจุบันยังมีไม่มากนัก แต่จะเริ่มมีรูปแบบหลากหลายขึ้น เช่น ประชุมจดหมายเหตุ บันทึกการเดินทางพระราชพงศาวดาร ประชุมหมายรับสั่ง พระราชสาส์น และหนังสือออก ซึ่งเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ประเภทเอกสารคล้ายคลึงกัน และมีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงเก็บเอกสารเหล่านี้ทั้งหมด

๑.๕.๓ ในสมัยรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้เลือกแบ่งช่วงเวลาในการศึกษาออกเป็น ๔ ช่วงโดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพสังคม ณ ช่วงเวลานั้น เช่น พัฒนาการด้านการพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูล เทคโนโลยี และการรับวัฒนธรรมจากทางตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา รวมทั้งเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลจากโครงการวิจัยนำร่องพบว่าภาษาในแต่ละช่วงเวลาดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างกัน โดยเฉพาะจากข้อมูลในส่วนของการปริบทการปรากฏของคำว่า “ถึง” ซึ่งมักมีปริบทการปรากฏที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงสมัย

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเอกสารในสมัยรัตนโกสินทร์มีจำนวนมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสุ่มเลือกเอกสารที่นำมาใช้วิเคราะห์ โดยเน้นไปที่เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้แก่ จดหมายเหตุ พระราชสาส์น และพระราชพู่ฉาน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตว่าประเภทของข้อมูลจะหลากหลายมากขึ้นเมื่อเอกสารนั้นอยู่ในช่วงเวลาใกล้ยุคปัจจุบัน เช่น ในสมัยรัชกาลที่ ๕-๖ จะพบงานเขียนที่เป็นนวนิยาย เรื่องเล่า บทความ และบทพระราชนิพนธ์เพิ่มขึ้นมา

การเก็บข้อมูลเชิงประวัติดังที่แสดงไว้ในข้างต้นนั้นเป็นไปเพื่อใช้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภาษาโดยเน้นที่การวิเคราะห์คำว่า “ถึง” และบริบทที่แวดล้อมซึ่งอาจจะนำมาพิจารณาทั้งในระดับประโยค ข้อความ หรือย่อหน้า ข้อมูลจากโครงการวิจัยนำร่องพบว่าการแบ่งยุคสมัยดังกล่าวสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า “ถึง”

๑.๕.๔ ข้อมูลในสมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากนวนิยาย บันเทิงคดี และสารคดี ตามรูปแบบของเอกสารที่มีความหลากหลายขึ้น และผู้วิจัยจะเลือกเก็บเอกสารจำนวน ๕ เล่ม เท่ากับการเก็บข้อมูลในสมัยอดีต เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับยุคสมัยก่อนหน้า แม้มีการเก็บประเภทเอกสารที่ไม่หลากหลายครบทุกด้าน แต่จัดได้ว่าข้อมูลที่เก็บได้สามารถเป็นตัวแทนภาษาในยุคปัจจุบันได้

๑.๕.๕ เอกสารที่เลือกใช้แต่ละสมัย ผู้วิจัยจะใช้ประเภทเอกสารที่แตกต่างกัน สมัยที่มีประเภทของเอกสารมาก เช่น สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงสมัยปัจจุบันซึ่งมีทั้งเอกสารทางประวัติศาสตร์และนวนิยาย ผู้วิจัยจะกระจายประเภทเอกสารเพื่อให้ครอบคลุมทั้งระดับภาษาและรูปแบบ การใช้ภาษา (ยกเว้นสมัยปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่เป็นนิยายเป็นหลัก เพราะเห็นว่าน่าจะปรากฏคำว่า “ถึง” ใกล้เคียงกับที่ปรากฏใช้โดยทั่วไป)

๑.๕.๖ ปริมาณเอกสารแต่ละฉบับที่ใช้ ในแต่ละสมัยจะใช้เอกสารจำนวน ๕ เล่ม หากเอกสารเล่มใดมีไม่ถึง ๒๐๐ หน้า ผู้วิจัยจะศึกษาทั้งหมด แต่หากเอกสารใดมีจำนวน ๒๐๐ หน้าขึ้นไป ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาเฉพาะ ๒๐๐ หน้าแรก

๑.๕.๗ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเก็บคำว่า “ถึง” ทุกบริบทการปรากฏ ยกเว้นเมื่อเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะ เช่น “บุญถึง” หรือเป็นส่วนของคำประสม เช่น “ถึงแก่กรรม” “ถึงทิวคต”

๑.๕.๘ รายชื่อเอกสารในสมัยต่างๆ

สมัยสุโขทัย

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง	จารึกวัดกำแพงงาม
ศิลาจารึกวัดศรีชุม	จารึกวัดอโศการาม
ศิลาจารึกนครชุม	จารึกเจ้าธรรมรังสี
ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง	จารึกวัดช้างล้อม
ศิลาจารึกภูเขาสุมนนภูมิ	จารึกสองแคว
จารึกวัดป่าแดง	จารึกคำอธิษฐาน
ศิลาจารึกวัดเขากบ	จารึกฐานพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร
จารึกวัดเขมา	จารึกนายศรีโยธาออกบวช
ศิลาจารึก วัดศรีโคมคำ	จารึกวัดบางสนุก
ศิลาจารึกวัดหินตั้ง	จารึกบ้านางเมาะ
ศิลาจารึกวัดพระบรมธาตุชัยนาท	จารึกวัดบูรพาราม
จารึกกฎหมายลักษณะโจร	จารึกวัดมหาธาตุสุโขทัย
จารึกขุนจิตขุนจอด	ศิลาจารึก จ.ศ. ๗๖๖
จารึกวัดสรศักดิ์	

สมัยอยุธยา

ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑

คำจารึกที่พระเจดีย์ศรีสองรักษ์เมืองด่านซ้าย

หนังสือออกพระจอมเมืองศรีโกษา กรมการเมืองตะนาวศรี

สัญญาไทย-ฝรั่งเศส ครั้งสมเด็จพระนารายณ์ แลหนังสือออกพระวิสุตรสุนทร

จดหมายเหตุ สมัยกรุงศรีอยุธยา ว่าด้วยทูตสยามออกไปเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงโรม

สร้างพระอิศวรสำริด

เรื่องอัฐสุธรรมปัญญา ของ สมเด็จพระเพทราชา
 พระราชปจฺญาของสมเด็จพระเพทราชา
 บุรณะพระบรมธาตุเมืองชัยนาท
 ชะลอพระพุทธรูปไสยาศน์และสร้างพระวิหาร
 จดหมายเหตุระยะทางพระอุบาลีไปลังกาทวีป
 .ประวัติโกษาปานเดินทางไปฝรั่งเศส
 ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ ๑ สมัยกรุงธนบุรี

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๓

จดหมายหลวงอุดมสมบัติ
 ประชุมหมายรับสั่งภาค ๓ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
 เจ้าอยู่หัว
 จ.ศ. ๑๑๘๑ - ๑๒๐๓
 กฎหมายตราสามดวง
 จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔-๕

ประวัติทินบัตรแลจดหมายเหตุ
 ประชุมพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงบริหารราชการแผ่นดิน
 ภาคที่ ๓ ตอนที่ ๑
 ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๐๔-๒๔๐๘
 พระราชพิธีสิบสองเดือน
 ไกลบ้าน (เล่ม ๒)

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒-๘

ประวัติต้นรัชกาลที่ ๒

นิทานโบราณคดี กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ๒๔๘๗

จดหมายจางวางหรั

สาส์นสมเด็จพระ เล่มที่ ๑

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร

สมัยปัจจุบัน

ปูนปิดทอง

มองลึก นึกไกล ใจกว้าง

ความน่าจะเป็น

ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน

เขียนฝันด้วยชีวิต

๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย

๑.๖.๑ ศึกษาค้นคว้า ข้อมูล เกี่ยวกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย การกลายเป็นคำไวยากรณ์ อรรถศาสตร์ปริชาน และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ หรือการศึกษาภาษาเชิงประวัติ รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับคำว่า “ถึง”

๑.๖.๒ เก็บข้อมูลคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัยตามที่ได้จัดแบ่งไว้ ๒ ช่วงสมัย

๑.๖.๓ วิเคราะห์การใช้คำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัยทั้งทางด้านหมวดคำ ความหมายเชิงศัพท์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ หน้าที่ และปริบทการปรากฏของคำ โดยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์

๑.๖.๔ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมายและต้นกำเนิดของคำว่า “ถึง” ที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่าง ๆ โดยใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน

๑.๖.๕ วิเคราะห์พัฒนาการของคำว่า “ถึง” ว่ามีกระบวนการกลายเป็นไวยากรณ์ในทิศทางใด

๑.๖.๖ สรุปและอภิปรายผล

๑.๗ นิยามศัพท์สำคัญ

คำหลัก หรือ คำบอกเนื้อความ (lexical words) หมายถึง คำที่มีความหมายบอกสิ่ง การกระทำ หรือ คุณสมบัติ คำเหล่านี้มักจะเป็นคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ (Hopper and Traugott, ๒๐๐๓)

คำไวยากรณ์ (grammatical words) หมายถึง คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ในประโยค เช่น เชื่อมคำต่าง ๆ ในประโยค หรือเชื่อมส่วนต่าง ๆ ในบริเฉท อ้างถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้ว บ่งชี้ระยะใกล้ไกลของสิ่ง คำเหล่านี้มักจะเป็นคำเชื่อมประเภทต่าง ๆ คำสรรพนาม คำบ่งชี้ (demonstratives) เป็นต้น (Hopper and Traugott, ๒๐๐๓)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) หมายถึง กระบวนการทางภาษาที่คำมีการขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ อาจเป็นเปลี่ยนจากคำบอกเนื้อความเป็นคำไวยากรณ์ หรือเปลี่ยนจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปสู่คำที่มีความเป็นไวยากรณ์มาก (Kurylowicz, ๑๙๖๕)

ความหมายเชิงศัพท์ เป็นคำที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียก ลักษณะความหมายของคำบอกเนื้อความหรือคำหลักซึ่งมีลักษณะอ้างอิงถึง สิ่ง การกระทำ หรือคุณสมบัติได้อย่างชัดเจน ในบรรดาหมวดคำต่าง ๆ คำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์จะมีความหมายเชิงศัพท์ค่อนข้างชัดเจนเมื่อเทียบกับคำในหมวดอื่น ๆ เนื่องจากความหมายของคำในหมวดคำนาม หมวดคำกริยา และหมวดคำคุณศัพท์มีความหมายอ้างอิงถึงสิ่ง การกระทำ หรือคุณศัพท์ได้อย่างชัดเจน

ความหมายเชิงไวยากรณ์ เป็นคำที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกลักษณะความหมายของ คำไวยากรณ์ซึ่งไม่มีลักษณะอ้างอิงถึงสิ่ง การกระทำ หรือคุณสมบัติได้อย่างชัดเจน หากแต่จะมีความหมายแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง คำในหมวดต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในประเภทคำไวยากรณ์จะแสดงความหมายประเภทนี้ เช่น หมวดคำเชื่อมแสดงความหมายทางไวยากรณ์แบบต่าง ๆ เช่น คำเชื่อม “ด้วย” มีความหมายเชิงไวยากรณ์บอกค่านามเกี่ยวข้องกับคำกริยาในฐานะเป็นเครื่องมือกระทำกริยา คำเชื่อม “แต่” มีความหมายเชิงไวยากรณ์บอกความขัดแย้งของเนื้อความในอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ เป็นต้น

หมวดคำ หมายถึง กลุ่มหรือประเภทของคำที่ได้จากการพิจารณาความคล้ายคลึงกันทางวากยสัมพันธ์ โดยพิจารณาจากตำแหน่งการปรากฏของคำเป็นเกณฑ์ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งเดียวกันหรือในบริบทเดียวกันได้จะถือว่าเป็นคำในหมวดเดียวกัน (วิจิตรนั ภาณุพงศ์, ๒๕๓๒)

คำกริยา หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในกรอบทดสอบคำกริยา เช่น อยู่หน้าคำว่า “แล้ว” หรือหลังคำว่า “กำลัง” ได้ (วิจิตรนั ภาณุพงศ์, ๒๕๓๒) นอกจากนี้ ในทางความหมาย คำกริยาหมายถึงคำที่ใช้แสดงอาการ เหตุการณ์ สภาพ หรือความรู้สึกต่าง ๆ สามารถจำแนกความหมายเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ และคำกริยาแสดงการประสม (นววรรณ พันธุเมธา, ๒๕๔๙)

คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท (coverb) เป็นคำที่ผู้วิจัยกำหนดเพื่อใช้เรียก คำที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกับคำกริยาและคำบุพบท แต่ไม่มีลักษณะครบถ้วนที่จะเป็นคำกริยาหรือคำบุพบท เช่น คำกริยาต้องสามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ แต่คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ คำบุพบทต้องสามารถปรากฏร่วมกับนามวลีเสมอ ไม่สามารถย้ายนามวลีแยกจากคำบุพบท แต่คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทสามารถย้ายนามวลีแยกจากคำบุพบทได้ (ดูรายละเอียดเกณฑ์การจำแนกหมวดคำกริยาและคำบุพบทใน จรัสดาว อินทรทัศน์ (๒๕๓๙: ๒๕))

คำบุพบท หมายถึง คำที่อาจจะปรากฏข้างหน้าค่านาม หรืออาจจะปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยากับค่านามก็ได้ (วิจิตรนั ภาณุพงศ์, ๒๕๓๒)

คำขยาย หมายถึง คำที่ใช้ขยายคำนาม คำกริยา หรือขยายคำขยายด้วยตัวเอง (นพวรรณ พันธุเมธา, ๒๕๔๙)

คำเชื่อมอนุพากย์ หมายถึง คำที่ทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ (clause) ๒ อนุพากย์ คำเชื่อมอนุพากย์จะไม่ใช่องค์ประกอบของส่วนของประโยค และจะไม่ปรากฏในประโยคสามัญ (วิจิตร ภาณุพงศ์, ๒๕๓๒)

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบทราบพัฒนาการของคำว่า “ถึง” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

๑.๘.๒ ทำให้ทราบความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ของความหมายเชิงศัพท์และความหมายเชิงไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง”

๑.๘.๓ เป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาการของคำไทยอื่น ๆ

บทที่ ๒

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และงานวิจัยว่าด้วยความหมายและหน้าที่ของคำว่า “ถึง” และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย โดยแบ่งเป็น ๒ หัวข้อ ดังนี้

(๒.๑) แนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

(๒.๑.๑) แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย

(๒.๑.๒) แนวคิดเกี่ยวกับคำหลายความหมาย

(๒.๑.๓) แนวคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization)

(๒.๑.๔) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics)

(๒.๒) งานวิจัยที่ว่าด้วยความหมายและหน้าที่ของคำว่า “ถึง” และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย

(๒.๒.๑) งานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่และความหมายของคำว่า “ถึง”

(๒.๒.๒) งานวิจัยที่ศึกษาคำหลายความหมายในภาษาไทย

(๒.๒.๓) งานวิจัยที่ศึกษาคำโดยใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน

(๒.๒.๔) งานวิจัยที่ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย

ในงานวิจัยนี้ ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางหมวดคำ ความหมายเชิงศัพท์ และความหมายเชิงไวยากรณ์ ของคำว่า “ถึง” ผู้วิจัยจำเป็นต้องวิเคราะห์หมวดคำต่าง ๆ ของคำว่า “ถึง” ว่า จากการปรากฏนี้คำว่า “ถึง” จัดอยู่ในหมวดคำใดบ้าง เพื่อจะได้

เปรียบเทียบหมวดคำของคำนี้ในแต่ละสมัย และจะได้วิเคราะห์ความหมายเชิงศัพท์ และความหมายเชิงไวยากรณ์ของคำนี้ต่อไป ดังนั้น ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะทบทวนเกณฑ์การจำแนกหมวดคำของนักไวยากรณ์ท่านต่าง ๆ ได้แก่ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (๒๕๓๒) จรัสดาว อินทรทัศน (๒๕๓๙) นววรรณ พันธุเมธา (๒๕๔๙) และกิงกาญจน์ เทพกาญจนา (๒๕๔๙) ดังนี้

วิจิตรน ภาณุพงศ์ (๒๕๓๒) ได้จำแนกหมวดคำโดยใช้เกณฑ์ตำแหน่ง โดยมีข้อสรุปเบื้องต้นว่าคำที่อยู่ในหมวดเดียวกันจะมีการปรากฏในตำแหน่งที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นแนวคิดแบบไวยากรณ์โครงสร้าง จากแนวคิดนี้ วิจิตรน จึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลประโยคในภาษาไทยจำนวนมาก จากนั้นจึงตั้งสมมติฐานการปรากฏของคำแต่ละหมวดว่า คำหมวดใดมักจะปรากฏในตำแหน่งใดหรือมีโครงสร้างอย่างไรบ้าง จากนั้นจึงนำโครงสร้างดังกล่าวมาสร้างเป็น “กรอบประโยคทดสอบ” ขึ้น เพื่อทดสอบสมมติฐานเรื่องโครงสร้างของหมวดคำ จากนั้นจึงนำกรอบดังกล่าวมาเป็นกรอบเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย ในหนังสือเรื่อง **โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์** วิจิตรน ได้แบ่งหมวดคำออกทั้งหมดเป็น ๒๖ หมวดคำ (ดูรายละเอียดหมวดคำทั้ง ๒๖ หมวด และเกณฑ์การทดสอบหมวดคำแต่ละประเภทในวิจิตรน ภาณุพงศ์ ๒๕๓๒: ๔๙-๖๘) และแบ่งหน้าที่ของคำในฐานะส่วนประโยค เป็น ๒ ประเภท ประเภทแรกคือ คำหลัก หมายถึง คำที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคตามลำพังในประโยคเริ่มได้ เช่น คำนาม คำกริยากรรม คำกริยากรรม คำกริยาวิกรรม คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายเชิงศัพท์ ส่วนประเภทที่สองคือ คำไวยากรณ์ หมายถึง คำที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคตามลำพังในประโยคเริ่มได้ ต้องทำหน้าที่ร่วมกับคำหลัก แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ คำขยาย และคำเชื่อม คำขยาย เช่น คำลักษณนาม คำคุณศัพท์ คำจำนวนนับ คำหน้าจำนวน ส่วนคำเชื่อม ได้แก่ คำเชื่อมนาม คำเชื่อมอนุภาคย์ และคำ บุพบท คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายเชิงไวยากรณ์

ในการวิเคราะห์หมวดคำว่า “ถึง” ขั้นตอนแรก คือ การวิเคราะห์หมวดคำโดยใช้กรอบแนวคิดที่เป็นรูปธรรมที่สุด ซึ่งได้แก่ กรอบแนวคิดเรื่องตำแหน่ง อย่างไรก็ตาม ในหลาย ๆ กรณี กรอบประโยคทดสอบหมวดคำของวิจิตรนไม่ครอบคลุมข้อมูลของผู้วิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของวิจิตรนที่ว่า คำที่อยู่ในหมวดเดียวกันจะมีการปรากฏในตำแหน่งที่เหมือนกัน มาปรับ

ประยุกต์ใช้กับข้อมูลที่มี เช่น วิจินตันได้กำหนดให้หมวดคำกริยากรรม มีกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

หมวดคำกริยากรรม (คำกริยากรรมจะปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้)

๑ก. นาม ___ นาม แล้ว

๑ข. นาม กำลัง ___ นาม

กรอบดังกล่าวสามารถใช้กับข้อมูลบางกรณีได้ เช่น ผู้วิจัยอาจแทนที่คำว่า “ถึง” ในกรอบประโยค ๒ก. ได้ เช่น “เขา ถึง โรงเรียนแล้ว”, และ ๒ข. “เขากำลัง ถึง โรงเรียน” คำว่า “ถึง” ปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบดังกล่าวได้ จึงจัดอยู่ในตำแหน่งหมวดคำกริยากรรม อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีอาจมีการละ “นาม” ที่อยู่ข้างหน้าหรือข้างหลังช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบ หรือในบางกรณีอาจมีส่วนขยายหลัง “นาม” หรือในบางกรณี อาจมีคำบุพบทหน้า “นาม” เป็นต้น ดังนั้น กรอบประโยคทดสอบคำกริยาของวิจินตันจึงอาจไม่ครอบคลุมข้อมูลที่มีอยู่ ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นฐานในการจำแนกหมวดคำและกรอบประโยคทดสอบของวิจินตันกับข้อมูลโดยสร้างกรอบประโยคทดสอบใหม่ขึ้น (ดูกรอบประโยคทดสอบของผู้วิจัยในบทที่ ๓)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกหมวดคำของคำว่า “ถึง” จะสามารถจำแนกหมวดคำได้อย่างชัดเจน แต่ก็ไม่สามารถจำแนกหมวดคำบางหมวดออกจากกันได้ จำเป็นต้องใช้เกณฑ์ความหมายร่วมด้วย เช่น ในประโยค “เขาเดิน ถึง บ้าน” กับ “เขาพูดถึงเพื่อน” ในกรณีนี้ จะเห็นว่าทั้ง ๒ ประโยคมีโครงสร้างเหมือนกัน คำว่า “ถึง” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า ประโยคแรกมีความเป็นคำกริยามากกว่าประโยคหลัง อีกนัยหนึ่ง คำว่า “ถึง” ใน ๒ ประโยค น่าจะจัดอยู่ต่างหมวดคำกัน ในกรณีนี้ ความหมายของคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “ถึง” อาจจำเป็นต้องนำมาใช้เป็นเกณฑ์เพื่อจำแนก ๒ หมวดคำออกจากกัน เช่น ในประโยคแรกเป็นกริยาที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ (คือ “เดิน”) ขณะที่ประโยคหลังเป็นกริยาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ (คือ “พูด”) เป็นต้น จึงมีการนำหลักเกณฑ์การจำแนกหมวดคำของนักไวยากรณ์ท่านอื่นมาพิจารณาประกอบด้วย (ดูรายละเอียดการจำแนกหมวดคำในบทที่ ๓)

นววรรณ พันธุเมธา (๒๕๔๙) ได้มีการจำแนกคำตามหน้าที่ทางการสื่อสาร โดยแบ่งออกเป็น ๖ หมวดใหญ่ คือ คำหลัก คำแทน คำขยาย คำเชื่อม คำเสริม และ คำเรียก-ร้อง และได้มีการแบ่งประเภทย่อยของแต่ละหมวดตามความหมาย เช่น คำหลัก จำแนกเป็น คำนาม (คำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม) และคำกริยา (คำที่ใช้แสดงอาการ เหตุการณ์ สภาพ หรือความรู้สึกต่าง ๆ) เป็นต้น ประเด็นสำคัญในงานของนววรรณที่ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ คือ เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์หมวดคำแล้ว ผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์ความหมายเชิงศัพท์ และความหมายเชิงไวยากรณ์ของแต่ละหมวดคำด้วย หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ถึง” ได้แก่

คำกริยา คำว่า “ถึง” จัดอยู่ในประเภทคำหลัก ชนิดคำกริยาแสดงอาการชนิดบอกทิศทางช่วยขยายความหมายของคำกริยาบอกการเคลื่อนที่ว่าเคลื่อนที่ไปในทิศทางใด และจะปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงจุดหมายของคำกริยา

คำขยาย คำว่า “ถึง” นววรรณจัดอยู่ในหมวดคำขยาย ประเภท “คำบอกความสำคัญ” ใช้หน้าคำเพื่อช่วยบอกความเห็นของผู้พูดว่าสิ่งที่กล่าวถึงสำคัญหรือไม่ และยังใช้หน้าจำนวนเพื่อบอกความเห็นของผู้พูดว่าจำนวนนั้นมีมากหรือน้อย เช่น

๑. เขาเป็นแค่นายอำเภอ
๒. เขาเป็นถึงนายอำเภอ
๓. มีตู้ตั้ง ๑๐ ใบ
๔. ผมดีลูกเพียง ๓ ที

นอกจากนี้ อาจใช้คำว่า “ถึง” ร่วมกับคำว่า “กับ” เป็นกลุ่มคำว่า “ถึงกับ” ใช้หน้ากริยาหรือประโยค เช่น คุณแม่ถึงกับร้องไห้

คำเชื่อม หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ กลุ่มคำ หรือประโยค ประเภท คำว่า “ถึง” มีทั้ง “คำเชื่อมบอกผล” และ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” ได้แก่

“คำเชื่อมบอกผล” ให้นำคำกริยาที่แสดงผล ได้แก่ จึง เลย เช่น

เขาเป็นประธานใครๆจึงเกรงใจ

คำเชื่อมบอกผลบางคำ ให้นำประโยคบอกผลซึ่งเกิดเหตุที่มีปริมาณถึงระดับที่ทำให้เกิดผล ได้แก่ กระทั่ง จน เป็นต้น เช่น

๑. เขาทำงานดีจนใครๆชม

๒. ทิดมันโกรธสูงเปลี่ยนกระทั่งไม่ยอมไปเผาผี

“คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” ที่ให้นำหน้ากริยาหรือประโยคที่มีความหมายขัดแย้ง ได้แก่ ทั้ง ทั้ง ๆ ที่ แต่ ถึง แม้ ถึงแม้ แม้ว่า เช่น

๑. เขาแย่งเด็กไปทั้งกำลังหลับอยู่กับอกแม่

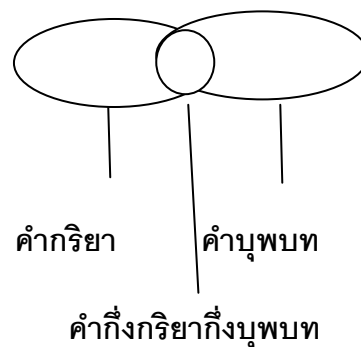
๒. เราพยายามช่วยเขา ถึงเขาจะไม่ขอร้อง

๓. แม้เขาไม่ได้ขอร้อง เราก็พยายามช่วยเขา

ดังนั้น การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ถึง” ตามแนวคิดประเภทการสื่อสารของนworรณ พันธ์เมธา จึงจำแนกคำว่า “ถึง” ออกเป็น ๓ หมวดคำได้แก่ คำกริยา คำขยาย และคำเชื่อม ในหมวดคำขยายสามารถเติมเต็มการจำแนกหมวดคำที่เกณฑ์ตำแหน่งยังไม่สามารถจำแนกได้ อย่างไรก็ตาม ยังมีบางหมวดคำที่การใช้เกณฑ์ความหมายตามแนวคิดของนworรณ ไม่ได้กล่าวถึง เช่น คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท และคำบุพบทที่จะปรากฏระหว่างคำกริยา และคำนาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะนำแนวคิดการจำแนกหมวดหมู่ตามแนวคิดทฤษฎีต้นแบบ (prototype theory) มาร่วมพิจารณาในการศึกษาคำว่า “ถึง” ดังปรากฏในงานของจรัสดาว อินทรทัศน์ (๒๕๓๙)

จรัสดาว อินทรทัศน์ (๒๕๓๙) ศึกษาเรื่อง **กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย** กล่าวถึงการแบ่งชนิดของคำกริยาและคำบุพบทซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยใช้ในการตัดสินคำว่า “ถึง” ว่ามีหน้าที่อีกหนึ่งหมวดคำคือ “คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท” คือ คำที่ปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ไม่สามารถจัดได้ว่าเป็นคำบุพบทต้นแบบหรือคำกริยาต้นแบบ เพราะมีลักษณะของคำกริยาไม่ครบทุกประการ และมีลักษณะของคำบุพบท

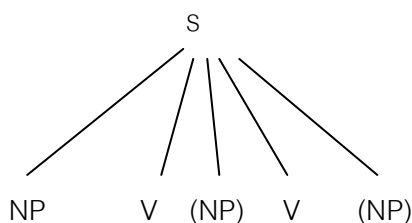
ไม่ครบทุกประการ เช่นในตัวอย่างประโยค “เขาพูดถึงเรื่องนี้อีกแล้ว” คำว่า “ถึง” จะปรากฏระหว่างคำกริยา และคำนาม เช่นเดียวกับคำบุพบท หากเป็นคำบุพบทต้นแบบ คำบุพบทดังกล่าวจะต้องปรากฏร่วมกับนามวลีเสมอ ไม่สามารถแยกคำบุพบทและนามที่ตามหลังออกจากกันได้ แต่คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทในประโยคดังกล่าวสามารถแยกได้ เช่น “เรื่องนี้อีกแล้ว เขาพูดถึง” คำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าวจึงมีลักษณะของคำกริยาแต่ไม่ใช่คำกริยาต้นแบบแต่เป็นคำกริยารอบนอก เพราะถ้าเป็นคำกริยาแล้วจะมีคุณสมบัติประการหนึ่งคือ คำกริยาจะสามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ เช่น ตัวอย่างประโยค “เขาไปไม่ถึงบ้าน” คำว่า “ถึง” ในที่นี้จะจัดเป็นคำกริยา แต่เป็นคำกริยาชนิดที่ปรากฏเป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ในขณะที่ “ถึง” ที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทจะไม่มีคุณสมบัติของคำกริยาประการนี้ คือ คำว่า “ถึง” ในหมวดคำนี้จะไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ เช่นในตัวอย่าง * “เขาเอ่ยพูดไม่ถึงเรื่องนี้” ประโยคดังกล่าวจะเป็นประโยคที่ผู้ใช้ภาษาไม่ยอมรับ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นคำกริยา รอบนอก หรือบุพบทรอบนอก อีกนัยหนึ่ง คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท อาจกล่าวได้ว่าเป็นคำกริยารอบนอกที่เริ่มกลายเป็นคำบุพบท แต่เป็นคำบุพบทในระยะเริ่มต้น เพราะการเปลี่ยนแปลงจากหมวดคำหนึ่งไปสู่อีกหมวดคำหนึ่งในภาษาไม่ได้แยกออกจากเด็ดขาด หากแต่มีลักษณะเป็นระดับความเข้มข้นลดหลั่นต่อเนื่องกัน (continuum) ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิข้างต้น แสดงให้เห็นลักษณะของคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทที่มีลักษณะบางประการเหมือนคำกริยา และเริ่มกลายเป็นคำบุพบทจึงมีลักษณะบางประการเป็นคำบุพบท ดังนั้น หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทจึงเป็นช่วงต่อสำคัญที่คำกริยาจะเกิดการกลายเป็นหมวดคำบุพบทได้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ การที่คำกริยานั้นปรากฏอยู่ในหน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) โดยปรากฏในตำแหน่งระหว่างคำกริยาและคำนาม (เช่น เขาเดินถึงบ้าน)

เพื่อให้เข้าใจถึงคำกริยาชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงคำกริยาเรียงในภาษาไทยจากงานวิจัยของกึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (๒๕๔๗)

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่อง **หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย** หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) หมายถึงหน่วยสร้างที่คำกริยาสามารถปรากฏเรียงต่อกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป โดยไม่มีคำเชื่อมใด ๆ ปรากฏระหว่างคำกริยา นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ระบุได้ว่าประโยคใดประโยคหนึ่งเป็นหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น ๑) คำกริยาทุกคำในหน่วยสร้างมีกาล การณ์ลักษณะ มาลา และขั้วบอกเล่า – ปฏิเสธ (polarity) ร่วมกัน ๒) คำกริยาหน่วยสร้างอาร์กิวเมนต์อย่างน้อยหนึ่งอาร์กิวเมนต์ร่วมกัน ๓) หน่วยสร้างกริยาเรียงมีทำนองเสียงแบบเดียวกัน และไม่มีช่วงหยุดระหว่างคำกริยา ๔) หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์เดี่ยวแต่เป็นเหตุการณ์แบบซับซ้อน นอกจากนี้ กึ่งกาญจน์ได้กล่าวถึงหน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบที่คำกริยาคำแรกแสดงการกระทำหรือแสดงกระบวนการ และคำกริยาที่ตามมาแสดงการกระทำหรือแสดงสภาพ ว่าถือเป็นการแสดงเหตุการณ์ในโลกของความเป็นจริงให้ปรากฏในโครงสร้างภาษา ซึ่งสามารถแสดงโครงสร้างของหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

เมื่อผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียงมาใช้วิเคราะห์คำว่า “ถึง” จะพบว่าโดยส่วนใหญ่คำว่า “ถึง” จะปรากฏในรูปแบบกริยาเรียง เช่น ๑) เขาเดินไป**ถึง**ตลาดแล้วตอนนี้ หรือ ๒) เขาขับรถ**มาถึง**ที่ทำงาน ซ้ำกว่าทุกวัน จะเห็นได้ว่า เมื่อวิเคราะห์ประโยคดังกล่าวเป็นหน่วยสร้างกริยาเรียงที่มี คำว่า “ถึง” เป็นกริยาที่ตามหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ทำให้ผู้ใช้ภาษาเกิดมโนทัศน์ตามภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏในโลกความเป็นจริง และสามารถจัดประเภทหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ เนื่องจากมีความหมายเฉพาะของหน่วยสร้าง กล่าวคือ ความหมายหนึ่งของหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ จะสื่อความหมายที่แสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ คำว่า “ถึง” เป็นเหตุการณ์ที่

แสดงจุดมุ่งหมายของการกระทำแรก ดังนั้น ทั้งสองเหตุการณ์ได้เกิดอย่างต่อเนื่อง ไม่มีช่วงห่างระหว่างเหตุการณ์ ดังเช่นในประโยคที่ ๑ กริยา “เดินไป” ถือเป็นเหตุการณ์แรกและมีเหตุการณ์ที่ ๒ คือ “ถึงตลาด” ที่เป็นจุดมุ่งหมายและจุดสิ้นสุดของการเดินเช่นเดียวกับประโยคที่ ๒ และกริยา “ขับรถมา” ถือเป็นเหตุการณ์แรกก่อให้เกิดเหตุการณ์ ๒ คือ “ถึงที่ทำงาน” ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของการเดินทาง โครงสร้างดังกล่าวสอดคล้องกับเหตุการณ์จริง โดยถือเป็นการจำลองเหตุการณ์นั้น ๆ ขึ้นมา

จากแนวคิดหน่วยสร้างกริยาเรียงข้างต้นได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยจัดประเภทคำว่า “ถึง” เป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง หากสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคำว่า “ถึง” กับกริยาที่นำหน้าว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน ตามความหมายของหน่วยสร้างกริยาเรียง

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับคำหลายความหมาย

คำหลายความหมาย (polysemes) (ในที่นี้หมายถึงรวมถึง “คำหลายหน้าที่”) หมายถึงคำที่มีความหมายหรือหน้าที่หลากหลาย และความหมายหรือหน้าที่เหล่านั้นเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (๒๕๔๕) ได้ให้ตัวอย่าง เช่น คำว่า “ที่” ในภาษาไทยซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่าง ๆ กัน ดังนี้

- ก. เขาซื้อ ที่ มาอีกแปลง (ที่ดิน-นาม)
- ข. เขาชี้ ที่ เกิดเหตุให้ตำรวจ (สถานที่ – นาม)
- ค. ลูกสองได้ ที่ สองคะแนน (อันดับ- นาม)
- ง. คุณแม่อยู่ ที่ บ้าน (บุพบทบอกสถานที่)
- จ. ขอน้ำชาสอง ที่ (ลักษณะนามสำหรับอาหาร)
- ฉ. ฉันเบื่อ ที่ เขาบ่นเก่ง (สันธานนำมานาอนุประโยค)
- ช. น้ำ ที่ แข็งก็จะกลายเป็นน้ำแข็ง (สันธานนำคุณาอนุประโยค)

จากตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คำว่า “ที่” เป็นทั้งคำหลายความหมายคือ อาจหมายถึง “ที่ดิน”, “อันดับที่” “ตำแหน่งชื่ออาหาร” และเป็นคำหลายหน้าที่ คือ เป็น “คำนาม” “คำบุพบท” และ “คำสันธาน” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญของกรศึกษาคำหลายหน้าที่ หรือคำหลายความหมายก็คือ บางครั้งไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าเป็น “คำหลายหน้าที่” หรือเป็น เพียง “คำพ้องเสียง” เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์ (๒๕๔๕) ได้จำแนกข้อแตกต่างของปรากฏการณ์ ดังกล่าวไว้ ๒ ประการ ได้แก่

๑. คำหลายหน้าที่ คือ คำคำเดียวกันที่ความหมายแก่นื้อให้นำไปใช้ในการทำ หน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง ส่วนคำพ้องเสียงนั้นมีแต่เสียงเท่านั้นที่เหมือนกัน โดยทั่วไป มักจะมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกัน แต่จะไม่มีความสัมพันธ์ทางด้านความหมายต่อกัน

๒. คำหลายหน้าที่เป็นปรากฏการณ์ปกติในการใช้คำในภาษา เป็นแนวโน้มของคน ที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ได้มากที่สุด ส่วนคำพ้องเสียงนั้นเป็นเหตุบังเอิญทาง ภาษา เราอธิบายไม่ได้ว่าการพ้องเสียงเกิดเพราะอะไร

ไลออนส์ (Lyons, J, ๑๙๙๕) ได้กล่าวถึงการแยกความแตกต่างระหว่างคำหลาย ความหมาย (polysemes) กับ คำพ้องรูป (Homonymes) ไว้เช่นกัน คือ เกณฑ์ต้นกำเนิดของคำ (etymology) และเกณฑ์ความสัมพันธ์ทางความหมาย (relatedness of meaning) โดยมีหลักใน การพิจารณา คือ หากคำใดเป็นคำพ้องรูป จะมาจากคำต้นกำเนิดที่ต่างกันและความหมายไม่ เกี่ยวข้องกัน เช่นคำว่า “shock” จัดเป็นคำพ้องรูปเนื่องจากมาจากแหล่งกำเนิดของคำที่ต่างกัน เช่น shock₁ หมายถึง ต้นข้าวที่มัดเป็นกอง ๆ และ shock₂ หมายถึง ชนหรือผมที่รุงรัง เมื่อทั้ง สองคำนี้มาจากคำต้นกำเนิดที่ต่างกันจึงไม่จัดว่าเป็นคำหลายความหมาย ในขณะที่คำว่า “foot” ที่หมายถึง เท้า หรือ ส่วนล่างสุดของขา ที่มีความหมายเหมือนกับ foot ที่หมายถึง ตีนเขา หรือส่วน ที่อยู่ต่ำที่สุดของภูเขานั้น ถือว่าเป็นคำหลายความหมาย เนื่องจากมีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน โดยผ่านกระบวนการอุปลักษณ์ นอกจากนั้น ในงานวิจัยภาษาไทยได้มีการกล่าวถึง “คำหลาย หน้าที่” ไว้ เช่น พิมพา บำรุงสุข (๒๕๑๕) ได้ให้ความหมายว่า คำคำเดียวซึ่งทำหน้าที่ได้มากกว่า หนึ่งอย่าง และเมื่อทำหน้าที่ต่างกัน ความหมายก็ไม่ได้แตกต่างกันโดยเด็ดขาด หากแต่ยังคง

เกี่ยวข้องกันอยู่ เช่น ในประโยค “ไข่ แตกแล้ว” และ “แม่ไก่ ไข่ แล้ว” คำว่า “ไข่” ในทั้งสองประโยคทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกันคือเป็นคำนาม และคำกริยา แต่คำว่า “ไข่” ทั้งสองคำนี้ก็ยังคงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่”

ดังนั้น แนวคิดเรื่องคำหลายความหมาย หรือคำหลายหน้าที่จึงเป็นการกล่าวถึงปรากฏการณ์ที่คำในภาษาไทยบางคำสามารถให้ความหมายและทำหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ได้หลายหน้าที่เมื่อปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันออกไป และคำดังกล่าวยังถือว่ามีที่มาจากแหล่งเดิมเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตาม หากคำดังกล่าวเมื่อทำหน้าที่แตกต่างกัน แล้ววิเคราะห์ได้ว่า เป็นได้ทั้งคำหลักคือคำที่อิสระทางวากยสัมพันธ์และสามารถปรากฏโดยลำพังได้ และเป็นคำไวยากรณ์ คือ คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำ ย่อมกล่าวได้ว่าคำนั้นได้ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยมีคำหลักเป็นแหล่งเดิม ซึ่งแนวคิดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์คำหลายความหมายและการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เป็นกระบวนการที่ทำให้คำคำเดียวขยายความหมายที่แตกต่างกันออกไป

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization)

การวิเคราะห์คำว่า “ถึง” ในเชิงประวัติในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพัฒนาการของคำว่า “ถึง” ที่ในปัจจุบันปรากฏเป็นคำไวยากรณ์ (grammatical words) ได้เปลี่ยนแปลงมาจากคำว่า “ถึง” ในสมัยอดีต ที่ปรากฏเป็นคำหลัก หรือบอกเนื้อความ (content words) ทฤษฎีดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๓.๑ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) โดยทั่วไปหมายถึงปรากฏการณ์ทางภาษาที่คำคำหนึ่งที่มีพัฒนาการจากคำหลัก และมีการขยายขอบเขตเป็นไปคำไวยากรณ์ นักภาษาศาสตร์คนสำคัญ ๆ ที่ได้ให้นิยามคำว่า “กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์” ที่มักมีนักวิชาการอ้างถึง ได้แก่ อังตวน ไมล์เยต์ (Antoine Meillet, ๑๙๑๒ อ้างถึงใน สุวีเนตร จรัสจรวงศ์)

เกียรติ, ๒๕๕๑: ๒๒) และ คูรีโลวิกซ์ (Kurylowicz, ๑๙๖๕ อ้างถึงใน สุวีเนตร จรัสจรัสเกียรติ, ๒๕๕๑: ๒๔)

อังตวน ไมล์เยต์ ได้กล่าวถึงกระบวนการดังกล่าวว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำอิสระไปสู่สถานะของการเป็นหน่วยทางไวยากรณ์ คือ คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค หรือเชื่อมส่วนต่าง ๆ ในประโยค หรืออาจกล่าวโดยสรุปคือ การที่คำบอกเนื้อความ หรือคำหลักได้สูญเสียความหมายที่เป็นเนื้อความไป และมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นคำไวยากรณ์ไปในที่สุด ดังเช่น คำว่า “suis” ในภาษาฝรั่งเศสที่แต่เดิมหมายความว่า “เป็น” ซึ่งเป็นคำกริยา แต่ต่อมามีความหมายเป็นคำกริยาช่วย ต่อมาคูรีโลวิกซ์ (Kurylowicz, ๑๙๖๕) ได้ให้นิยามที่กว้างขึ้น ครอบคลุมปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ของคำมากขึ้น กล่าวคือ ได้ให้นิยามว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากคำบอกเนื้อความ (lexical) ไปสู่คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ (grammatical) หรือเปลี่ยนจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปสู่คำที่มีความเป็นไวยากรณ์มาก ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยใช้แนวทางตามทฤษฎีดังกล่าว

๒.๑.๓.๒ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การที่คำใดคำหนึ่งจะกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้นั้น นักภาษาศาสตร์กล่าวว่าจะต้องประกอบด้วยปัจจัย ๒ ประการ คือ ปัจจัยอุปลักษณ์ (metaphor) และปัจจัยการใกล้เคียง (metonymy) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑ **ปัจจัยอุปลักษณ์ (metaphor)** คือการเปรียบเทียบของสิ่ง ๒ สิ่ง คือ สิ่งที่ต้องการสื่อและสิ่งนำมาเปรียบเทียบ โดยถือเป็นการอธิบายมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม ในรูปของมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม ไฮเนและคเนะ (Heine and Kuteva, ๒๐๐๒) ได้กล่าวถึงการอุปลักษณ์ว่าเป็นการถ่ายโอนความหมาย จากคำหลักที่เป็นรูปธรรมมาสู่คำไวยากรณ์ ที่แสดงความหมายบอกความสัมพันธ์ ซึ่งจะมีลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้น

๒ ปัจจัยการใกล้ชิด (หรือปัจจัยนามนัย) (metonymy) แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ฮอปเปอร์ และเทราก็อตต์ (Hopper and Traugott, ๑๙๙๓: ๘๑ อ้างถึงใน มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, ๒๕๔: ๒๑) ได้อธิบายถึงการใกล้ชิดที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้ เช่น การใกล้ชิดของคำคำหนึ่งกับอีกคำหนึ่งจะนำไปสู่การกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้ เช่น ในภาษาอังกฤษพิจารณาได้จากที่ *be going to* ที่แสดงอนาคต ปรากฏการณ์นี้เกิดจากการที่ “*be going*” ปรากฏใกล้ชิดกับคำว่า “*to*” ในโครงสร้าง *be going in order to* เพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย ต่อมาเมื่อ *in order* เหลือเพียง *be going to* ในประโยค “*Susan's going to work at our office*” ทำให้กลุ่มคำดังกล่าวแสดงความหมายอนาคต และทำให้ *go* กลายจากคำกริยาไปเป็นคำไวยากรณ์ที่เป็นคำช่วยกริยา เช่นในประโยค “*You're going to like her*” ปัจจัยดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็นปัจจัยการถ่ายโอน คือเมื่อคำใดคำหนึ่งใกล้ชิดกับคำอีกคำหนึ่งในประโยค ก็จะทำให้ได้รับความหมายของคำที่ปรากฏใกล้เคียงและมีส่วนทำให้กลายเป็นคำไวยากรณ์ในที่สุด

๒.๑.๓.๓ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ หมายถึง กระบวนการขยายขอบเขตทางไวยากรณ์มีกระบวนการย่อย ๆ เกิดขึ้นหลายลักษณะ นักภาษาศาสตร์ได้เสนอกระบวนการย่อย ๆ นักภาษาศาสตร์บางคนอาจเรียกว่า *กลไก* (mechanisms) ซึ่งหมายถึงกระบวนการย่อย ๆ ที่นำไปสู่กระบวนการใหญ่คือ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ในงานวิจัยนี้ จะกล่าวถึงกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

๑ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ ไฮเน่และคุเทว่า (Heine and Kuteva, ๒๐๐๒)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ พัฒนาการของคำจากคำหลักในประโยคไปเป็นคำไวยากรณ์ หรือจากหน่วยที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปเป็นหน่วยที่มีความเป็นไวยากรณ์มาก ปรากฏการณ์นี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีกลไก ๔ กลไกเกี่ยวเนื่องกัน ได้แก่

๑). การทำให้ความหมายจางลง (*Desemanticization: semantic bleaching*) หมายถึง การที่คำที่มีความหมายเชิงบอกเนื้อความ (lexical meaning) ค่อย ๆ สูญความหมายดังกล่าวไป และเริ่มเป็นคำที่ไม่มี ความหมายเพื่อบอกเนื้อความในประโยค เช่น ในที่นี้ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง คำว่า “ถึง” จากเดิมที่เป็นคำกริยาจึงจัดเป็นคำบอกเนื้อความในประโยค “เขา**ถึง**บ้าน” ที่มีความหมายเป็นการบรรลุจุดหมายที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและเป็นส่วนหลักของประโยค ต่อมา คำดังกล่าวอาจมีพัฒนาการไปในทางที่เป็นคำที่มีความหมายจางลงเมื่อมีความหมายเชิงไวยากรณ์ (grammatical meaning) คือ ไม่มี ความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความอีกต่อไป เช่น เมื่อ คำว่า “ถึง” เปลี่ยนไปทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพยางค์

๒) การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (*Extension: Context Generalization*) กระบวนการนี้ จะมีความสัมพันธ์กับกระบวนการแรก เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ทำให้คำสูญเสียความหมายเดิมที่มี ความซับซ้อนหรือมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมาเป็นมีความหมายกลาง ๆ เพียงความหมายเดียว ทำให้สามารถใช้คำได้ในบริบทที่กว้างขึ้น ในตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง คำว่า “go” ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ต่อมา มีการขยายความหมายแสดงความตั้งใจ และกลายเป็นคำแสดงอนาคตกาลไปในที่สุด คำว่า “go” จึงสามารถปรากฏได้ในบริบททางความหมายที่กว้างกว่าเดิม

๓). การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (*Decategorialization*) คือการสูญเสียลักษณะเฉพาะของหมวดคำเมื่อพิจารณาทางวากยสัมพันธ์ กล่าวคือ คำดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนจากคำบอกเนื้อความหรือคำหลักไปเป็นคำไวยากรณ์ เช่น ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง คำว่า “while” ที่ในอดีตเป็นคำนาม หมายถึง เวลา ต่อมากลายเป็นคำสันธาน จึงสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำนามไปคือ ไม่สามารถมีคำนำหน้านาม (article) หรือคำบอกปริมาณ (quantifier) ปรากฏหน้าคำว่า “while” ได้ และยังไม่สามารถนำคำคุณศัพท์หรือคำชี้เฉพาะมาขยายคำว่า “while” ได้ อีกทั้งรวมทั้งคำดังกล่าวยังไม่สามารถเป็นประธานหรือกรรมได้ เนื่องจากถูกนำไปใช้เป็นคำเชื่อม จึงสูญเสียคุณสมบัติเก่าที่เคยสามารถปรากฏในบริบทต่าง ๆ เหล่านั้นไป

๔). การกร่อนของเสียง (Erosion) คือการสูญหน่วยเสียงที่อาจทำให้วรรณลักษณะประจำคำหายไปได้ เช่น ในภาษาละตินคำว่า ad 'at, towards' ได้เกิดกระบวนการกร่อนเสียงทำให้กลายเป็นเสียง a 'to' ในภาษาฝรั่งเศส ในส่วนของการกร่อนเสียงของคำว่า “ถึง” ซึ่งในสมัยสุโขทัยและอยุธยาพบว่าในอดีตออกเสียงว่า “เถิง” นั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เพราะในปัจจุบัน คำกริยา “ถึง” ที่เป็นคำบอกเนื้อความ และคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์นั้น ออกเสียงเหมือนกัน จึงไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการออกเสียงของคำว่า “ถึง” ที่เป็นเสียงยาว เสียงสั้นจะมีความสัมพันธ์กับความหมาย กระบวนการดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการทางเสียงที่ไม่ได้เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหมวดคำและความหมายของคำว่า “ถึง”

จากกลไกของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีอยู่ ๓ กลไกที่ถือเป็นการสูญลักษณะทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ เมื่อคำได้รับคุณสมบัติใหม่ และเมื่อคำดังกล่าวปรากฏในบริบทใหม่ ซึ่งบริบทนั้นได้เอื้อให้คำคำนั้นกลายเป็นคำไวยากรณ์ จึงกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของคำดังกล่าวไม่ได้มีอิสระจากโครงสร้างของประโยคหรือบริบทที่แวดล้อมที่คำนั้นปรากฏ อย่างไรก็ตาม เมื่อคำใดคำหนึ่งปรากฏในบริบทที่หลากหลาย อาจทำให้เกิดการตีความใหม่ คำนั้นจึงมีการแสดงความหมายหลากหลายได้เช่นกัน นอกจากโครงสร้างของประโยคที่คำใดคำหนึ่งปรากฏแล้ว การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ยังขึ้นอยู่กับความหมายของคำศัพท์นั่นเอง โดยไม่ได้พิจารณาว่าอยู่ในบริบทใด เนื่องด้วยคำคำนั้นได้ผ่านกระบวนการอุปลักษณะ ซึ่งหมายถึงการที่คำใดคำหนึ่งจากเดิมได้ให้ความหมายที่แสดงสิ่งที่เป็นรูปธรรม แต่ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปแสดงความเป็นนามธรรม เช่น คำว่า “ถึง” ในอดีตมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม แต่ต่อมา คำว่า “ถึง” ยังสามารถมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมได้ด้วย ซึ่งกระบวนการนี้ยังสอดคล้องกับกลไกการทำให้ความหมายเดิมนั้นจางลง อย่างไรก็ตาม กลไกการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ไฮเน่และคุเทว่าได้เสนอไว้ทั้ง ๔ กลไกนั้น แท้จริงแล้วมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างอิสระ

๒. กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของฮอปเปอร์ และเทราก็อตต์

(Hopper and Traugott, ๑๙๙๓ อ้างถึงใน มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, ๒๕๔๖: ๒๖)

ฮอปเปอร์ และเทราก็อตต์ (๑๙๙๓) ได้กล่าวถึงกลไกการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ ดังนี้

๑). กระบวนการทำให้มีความทั่วไป (generalization) เช่น คำว่า go แต่เดิมมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ต่อมามีความหมายเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น และกลายเป็นคำแสดงอนาคตกาลในที่สุด ในที่นี้ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างคำว่า “ถึง” ที่เชื่อมโยงกับแนวคิดดังกล่าว เช่น คำว่า “ถึง” ในประโยค “เขาถึงบ้าน” ในที่นี้ คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาที่เป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม แต่เมื่อคำว่า “ถึง” กลายเป็นคำไวยากรณ์คือ จากคำกริยากลายเป็นคำบุพบท เช่น “เขารับรู้ถึงทุกข์สุข” คำว่า “ถึง” ก็จะมีได้เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมอีกต่อไป หากแต่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น จึงสามารถเกิดร่วมกับนามวลีที่แสดงความหมายเป็นนามธรรมได้ เช่น นามวลี “ทุกข์สุข” มีความเป็นนามธรรม คำว่า “ถึง” จึงเกิดความหมายทั่วไปขึ้น ไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นสถานที่เท่านั้น

๒). กระบวนการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (decategorization) เช่น while ในภาษาอังกฤษ โบราณจัดเป็นคำนามที่ใช้แสดงความยาวของเวลา แต่ในปัจจุบันทำหน้าที่เป็นคำเชื่อม อนุภาค มีคำอธิบายเหมือนที่กล่าวถึงใน ไฮเนและคุเทวา (Heine and Kuteva, ๒๐๐๒) ข้างต้น

๓). กระบวนการเจาะจงเลือก (specialization) คือ การที่คำที่มีความหมายกลาง หรือมีลักษณะทั่วไป (generalized) กลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยจะเลือกคำที่มีความหมายใช้ได้ทั่วไปมากกว่าความหมายที่เฉพาะเจาะจง เช่น ในภาษาฝรั่งเศส เลือก pas มากกว่า point เมื่อใช้ร่วมกับ ne ที่เป็นคำ ปฏิเสธ เนื่องจาก pas มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจงเท่า point

๔). กระบวนการแยกตัว (divergence) คือ การที่คำหนึ่งคำได้เกิดการแยกตัวออกจากกัน โดยคำหนึ่งมีหน้าที่และความหมายเหมือนคำเดิม ส่วนอีกคำหนึ่งกลายเป็นคำไวยากรณ์

เช่น คำว่า ekor ในภาษามลายูซึ่งเป็นคำลักษณนามนั้น ต่อมาสามารถแยกได้เป็นทั้งคำนาม และ คำลักษณนามที่เป็น คำไวยากรณ์

๕). *กระบวนการนำมาใช้ใหม่ (renewal)* คือ การที่คำคำหนึ่งมาปรากฏในลักษณะ รูปแบบใหม่ เช่นคำว่า truly, fearfully ในภาษาอังกฤษ ที่ทำหน้าที่ขยายเช่นเดียวกับ very ซึ่งเป็น รูปเดิม โดยต่อมาได้แปลงเป็นรูปใหม่ คือ -ly แต่ก็ยังมีเค้าความหมายเดิมที่ใช้ขยายเน้นความ เช่นกัน

๓ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของไบบี เปอร์กิน และปากลิยูคา

(Bybee, Perkins และ Pagliuaca, ๑๙๙๔ อ้างถึงใน มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, ๒๕๔๖: ๒๒)

ไบบี เปอร์กิน และปากลิยูคาได้กล่าวถึงกลไกการเปลี่ยนแปลงทางความหมายที่เกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ ๕ ประการ ดังนี้

๑). *การขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension)* คือ การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย กล่าวคือ คำหลักที่มีความเป็นรูปธรรมได้กลายมาเป็นความหมายที่เป็นนามธรรมมากขึ้น กระบวนการนี้ถือเป็นกระบวนการแรกและสำคัญที่สุด เพราะได้แสดงมโนทัศน์ของมนุษย์ที่เริ่มจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ไปสู่ความเป็นนามธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ไกลตัวมนุษย์

๒). *การอนุมาน (inference)* คือ การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย ซึ่งเกิดจากการที่คำคำหนึ่งไปปรากฏในตำแหน่งเดียวกันกับคำที่อยู่ในชุดเดียวกัน ส่งผลให้คำที่ไปปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวกลายเป็นมีลักษณะทางอรรถศาสตร์เหมือนกับคำที่อยู่ในชุดเดียวกันด้วย ทั้งนี้ เกิดขึ้นจากการอนุมานหรือการตีความของผู้ใช้ภาษานั้นเอง การที่รูปภาษานั้นสามารถอนุมานได้ เป็นเพราะคำที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ยังคงเค้าความหมายเดิมของคำหลักให้เห็นอยู่ เช่น คำว่า “go” ใน “be going to” ถูกอนุมานในตำแหน่งเดียวกับ “will” และ “shall” ซึ่งเป็นคำช่วยหน้ากริยา แสดงความหมายที่เกี่ยวข้องกับ อนาคตกาล อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์นี้ส่งผลให้คำ

ว่า “will” “shall” และ “be going to” แสดงนัยยะทางความหมายที่แตกต่างกันออกไป เช่น การแสดงความเต็มใจ การแสดงการบังคับ และการแสดงนัยความหมายที่เป็นอนาคต ตามลำดับ

๓). *การเกิดความหมายทั่วไป (generalization)* คือ กระบวนการที่ทำให้คำสูญเสียความหมายเดิมที่มีความซับซ้อนหรือมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมาเป็นความหมายกลาง ๆ แต่ทำให้สามารถใช้คำได้ในบริบทที่กว้างและสามารถเกิดร่วมกับคำอื่นได้อย่างหลากหลายขึ้น เพราะมีเงื่อนไขการเกิดร่วมกันน้อยลง เช่น คำว่า “can” เดิมใช้เฉพาะกับคำกริยาที่มีความหมายแสดงความรู้สึกนึกคิด และสติปัญญาเท่านั้น ต่อมามีความหมายกว้างขึ้น คือ เป็นความสามารถทั่วไป สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงความสามารถอื่น ๆ ได้ด้วย

๔). *การกลมกลืนความหมาย (harmony)* คือ การเปลี่ยนแปลงทางความหมายอย่างทีละคำหนึ่งซึ่งมีความหมายเชิงศัพท์เป็นความหมายประจำคำได้สูญเสียความหมายเชิงศัพท์ไปจนเกือบไม่เหลือเค้า และแสดงความหมายที่สอดคล้องไปกับบริบทแทน เช่น คำว่า avoir “have” ในภาษาฝรั่งเศส เมื่อทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์จะมีความหมายแสดงกาลตามบริบทที่ปรากฏ เช่น il a mange (เขาได้กินแล้ว/ เป็นคำแสดงอดีต) กับ il mangera (เขาจะกิน/ เป็นคำแสดงอนาคต)

๕). *การดูดซับความหมายบริบท (absorption of contextual meaning)* คือ การเปลี่ยนแปลงในกรณีที่ คำคำหนึ่ง (คำ ก.) เมื่อไปปรากฏร่วมกับคำอีกคำหนึ่ง (คำ ข.) ปรากฏว่าได้ดูดซับความหมายของคำที่ปรากฏร่วมด้วย (คำ ข.) โดยเฉพาะเมื่อคำที่ปรากฏร่วม (คำ ข.) ถูกละไป คำคำนั้น (คำ ก.) ก็จะกลืนความหมายของคำ (คำ ข.) ที่ถูกละไป และความหมายเดิมของคำ ก. ก็จะสูญไป คำว่า pas , personne , rien และ jamais ในภาษาฝรั่งเศสซึ่งเดิมเป็นคำนาม แล้วต่อมาสูญเสียความเป็นคำนามไปกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่แสดงความหมายปฏิเสธเหมือนกับ ne ซึ่งเป็นคำปฏิเสธในภาษาฝรั่งเศสที่เกิดติดกับคำนามเหล่านี้

๒.๑.๔ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics)

อรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) เป็นการศึกษาความหมายของภาษา โดยเชื่อมโยงกับระบบปริชาน (cognition) ของมนุษย์ ระบบปริชานเป็นเรื่องของระบบความคิด กระบวนการทางจิต และประสบการณ์ของมนุษย์ นักอรรถศาสตร์ปริชานเชื่อว่าความหมายเป็นผลของกระบวนการคิด และเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางความคิดของมนุษย์ ภาษาจึงสัมพันธ์กับการรับรู้โลกของมนุษย์ ดังนั้น การจะอธิบายความหมายจึงต้องอธิบายโดยเชื่อมโยงระบบปริชาน

ประเด็นหนึ่งที่นักอรรถศาสตร์ปริชานสนใจก็คือ คำหลายความหมาย (polysemy) ซึ่งเป็นตัวอย่างของการอธิบายความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ของมนุษย์ ที่มนุษย์จะพัฒนาความหมายของคำจากความหมายที่มีอยู่เดิมเป็นคำที่มีความหมายใหม่ที่ยังคงเค้าความหมายเดิม ความหมายต่าง ๆ ที่ขยายออกไปจากเดิมนั้น หากพิจารณาจะเห็นว่าจะมีลักษณะทางความหมายร่วมกัน ลักษณะทางความหมายที่ร่วมกันนี้เรียกว่า ความหมายในระดับมโนทัศน์ หรือ ความหมายเชิงมโนทัศน์ (conceptual meaning) ที่จัดเป็นความหมายที่เป็นศูนย์กลางเป็นจุดเชื่อมโยงความหมายทุกความหมายที่เป็นความหมายบริบท (contextual meaning) ให้สามารถสัมพันธ์กับความหมายมโนทัศน์ดังกล่าวได้ และนักอรรถศาสตร์ปริชานมักจะจำลองระบบการคิดของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับ “คำ” ผ่านทางแผนภูมิ ทั้งนี้ กลไกที่ทำให้ความหมายมโนทัศน์สามารถขยายความหมายไปเป็นความหมายบริบทต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณ์ (metaphor) ซึ่งเป็นกระบวนการทางปริชานที่เชื่อมโยงมโนทัศน์หนึ่งที่เป็นวงตันเค้ไปสู่วงมโนทัศน์เป้าหมายซึ่งมีความซับซ้อนและเป็นนามธรรมมากกว่า และ กระบวนการนามนัย (metonymy) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงความหมายที่อยู่ในวงมโนทัศน์เดียวกัน มีความสัมพันธ์กัน กลไกเหล่านี้ต่างเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการปริชานและการขยายความหมายของคำในภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ (ชัชวดี ศรีลัมพ์, ๒๕๓๘: ๑๐-๑๒ และ กาจบัณฑิต วงศ์ศรี, ๒๕๔๗: ๒๐-๒๒)

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดดังกล่าวน่าจะมีประโยชน์ในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” เนื่องจากก่อนที่จะศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ผู้วิจัย

จำเป็นต้องแสดงให้เห็นว่าคำว่า “ถึง” ที่ไปปรากฏในบริบทต่าง ๆ และมีความหมายและหน้าที่ทางต่าง ๆ นั้น (เช่น เขา**ถึง**บ้าน กับ เขา**พูดถึง**ฉัน) แท้จริงแล้วเป็นคำที่มีที่มาเดียวกัน หรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางความหมาย ดังนั้น กรอบแนวคิดที่จะอธิบายความสัมพันธ์ทางความหมายต่าง ๆ ของคำนี้ได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ก็คือ กรอบแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะทบทวนวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับคำว่า “ถึง” วิทยานิพนธ์ที่กล่าวเกี่ยวกับคำหลายความหมายในภาษาไทย และวิทยานิพนธ์ที่กล่าวเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ หรือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมายของคำ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเชิงประวัติของคำว่า “ถึง”

๒.๒.๑ งานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่และความหมายของคำว่า “ถึง”

นันทกา พหลยุทธ (๒๕๒๕) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการใช้คำบุพบทในสมัยสุโขทัย อยุธยา กับสมัยปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำบุพบทในสมัยสุโขทัย อยุธยา และเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบัน ทั้งในส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงประวัติจาก ศิลาจารึก และเอกสารในสมัยสุโขทัย และอยุธยา ส่วนข้อมูลสมัยปัจจุบันศึกษาจากตำราวิชาการ พบว่า คำบุพบทที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน มีการใช้ที่ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน และพบว่ามีบางคำใช้เฉพาะในแต่ละสมัยเท่านั้น อีกทั้งยังศึกษาการปรากฏ เช่นคำบุพบทบางคำอาจปรากฏคำเดียว คำบุพบทเดียว หรือปรากฏเรียงกับคำบุพบทอื่น เพื่อแสดงความสัมพันธ์ทำนองเดียวกันเป็นบุพบทซ้อน หรือปรากฏเรียงกับคำบุพบทอื่นที่แสดงความสัมพันธ์ต่างกันเป็นกลุ่มคำบุพบท อย่างไรก็ตาม นันทกา พหลยุทธ (๒๕๒๕) ได้รวบรวมคำบุพบทที่ปรากฏในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีคำว่า “ถึง” ที่ได้พบจากข้อมูลภาษาเก่าว่ามีการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ถึง” (ถึง) พบว่าเป็นคำบุพบท ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย ดัง
ประโยค

“เมื่อกรานกฐินมีพนมเบี๋ยพนมหมาก มีพนมดอกไม้
มีหมอนนั้ง หมอนนอน บริพารกฐินโดยทานแลปีแล้ญับล้าน
ไปสวดญัตติกฐินถึงอรัญญิกพูน”

(จารึกหลักที่ ๑ หน้าที่ ๓)

จากการศึกษาคำว่า “ถึง” ที่ใช้นำหน้านามบอกที่หมาย พบว่าอาจจะปรากฏเป็น
กลุ่มคำ บุพบทหรือปรากฏหน้าคำบุพบท ใน บน เหนือ เป็นคำว่า ถึงใน ถึงบน ถึงเหนือ ใช้
นำหน้าหน้านามเพื่อบอกที่หมายที่ชัดเจนขึ้น ดังประโยค

“แลน้ำพระมหาสมุทรนั้นก็หลีกแตกออกให้กงจักรแก้ว
นั้นเหาะขึ้นมาถึงบนอากาศ”

(ไตรภูมิ หน้าที่ ๙๘)

ในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทที่ใช้นำหน้านามบอกที่หมายเช่นกัน แต่
อาจปรากฏเป็นกลุ่มคำบุพบทคือปรากฏหน้าคำบุพบท ณ ที่ ใน บน เป็น ถึง ณ ถึงที่ ถึงใน ถึงบน
ใช้นำหน้านามบอก ที่หมายให้ชัดเจนขึ้น ดังในประโยค

“ใจความว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
ให้พระยาสิทธิราชเดโชพาพระองค์ด้วงออกมาถึงณเมืองปัตตบอง”

(จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๓ หน้าที่ ๒๘)

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทที่ใช้นำหน้านามบอกที่หมายเช่นเดียวกับ
ในสมัยอดีต แต่จะปรากฏกับกลุ่มคำบุพบทที่หลากหลายขึ้น เช่น ตรง ได้ ที่ นอก ใน บน หน้า
หลัง เป็น ถึงตรง ถึงได้ ถึงที่ ถึงนอก ถึงใน ถึงบน ถึงหน้า ถึงหลัง เพื่อใช้นำหน้านามบอกที่หมาย
ให้ชัดเจนขึ้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาคำว่า “ถึง” ในงานวิจัยนี้นั้นเป็นการศึกษาการปรากฏร่วมว่า
คำว่า “ถึง” ปรากฏร่วมคำบุพบทคำใดบ้าง แต่มิได้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงว่าคำว่า “ถึง” มีการ
เปลี่ยนแปลงหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ก็สามารถเป็นแนวทางใน

การศึกษาการปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่ผู้วิจัยจะศึกษาในครั้งนี้ได้ เนื่องจากมีการศึกษาภาษาเชิงประวัติ และวิเคราะห์บริบทการปรากฏเช่นเดียวกัน

คล้าก และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Marybeth Clark and Amara Prasithratsint, ๑๙๘๕: ๓๔-๓๕) ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงหมวดคำในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงหมวดคำไว้ ๕ ประเภทได้แก่ ๑). คำบุพบทบอกสถานที่กลายมาจากคำกริยาบอกสถานที่ ๒). คำวิเศษณ์บอกสถานที่กลายมาจากคำกริยาบอกสถานที่ ๓). คำสรรพนามกลายมาจากคำอกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ๔). อกรรมกริยาบอกผู้ถูกกระทำกลายมาจากสรรพนามบอกผู้กระทำ ๕). อกรรมกริยาที่เชื่อมโยงกับวัตถุกลายมาจากสรรพนามกริยา

ในส่วนของ การเปลี่ยนแปลงหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ถึง” ได้แก่ประเด็นที่ ๑ ที่ได้มีการยกตัวอย่างดังประโยคต่อไปนี้

- ๑ เขา จะ ถึง กรุงเทพ พรุ่งนี้ เช้า
3P will reach Bangkok tomorrow morning
- ๒ เขา มา ถึง ที่นี่ เมื่อ เช้า นี้
3P come reaching to here when morning this

จากตัวอย่างข้างต้น ในประโยคที่ ๑ คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยหลักของประโยค และต่อมาได้พัฒนาเป็นคำบุพบท “ถึง” ในประโยคที่ ๒ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์กับนามวลีที่เป็นพื้นที่ เช่นในประโยคที่ ๒ คำว่า “ถึง” แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา “มา” และสถานที่คือ “ที่นี่” ซึ่งตัวอย่างดังกล่าว เป็นการสนับสนุนความคิดในเรื่องการกลายเป็นคำไวพจน์ของคำว่า “ถึง” ที่มี ความเป็นสากลสอดคล้องกับแนวคิดการกลายเป็นคำไวพจน์ของนักวิชาการท่านอื่น

๒.๒.๒ งานวิจัยที่ศึกษาคำหลายความหมายในภาษาไทย

ในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเรื่องคำหลายความหมาย เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พิมพา บำรุงสุข (๒๕๑๕) ศึกษาเรื่อง **คำหลายหน้าที่ในภาษาไทย** ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าคำหลายหน้าที่ในภาษาไทยแต่ละคำว่าสามารถทำหน้าที่ใดในประโยค ได้บ้าง และศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหลายหน้าที่เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า คำหลายหน้าที่อาจจะแบ่งตามจำนวนหน้าที่ได้เป็น ๓ ประเภท รวม ๓๘ หมวด คือ ประเภทที่ทำหน้าที่ได้ ๒ อย่าง คำว่า “จาก” ที่ทำหน้าที่ได้ทั้งคำกริยากรรม และ คำบุพบท เมื่อวิเคราะห์โดยใช้กรอบประโยคทดสอบตามแนวคิดไวยากรณ์ดังตัวอย่าง (๑) “เธอ **จาก** บ้าน แล้ว” หรือ “เธอ กำลัง **จาก** บ้าน” สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบ คำสรรพนามกริยา(นาม ___ นาม แล้ว) และ (นาม กำลัง ___ นาม) ได้ และตัวอย่าง (๒) “ข่าว ฟัง แล้ว **จาก** วิทย์” หรือ “ข่าว ฟัง ฟัง **จาก** วิทย์” สามารถปรากฏในตำแหน่งคำบุพบทจากกรอบประโยคทดสอบคำบุพบท (นาม ___ นาม นาม แล้ว) หรือ (นาม กำลัง ___ นาม นาม ได้) เป็นต้น

ส่วนคำหลายหน้าที่ประเภทที่ทำหน้าที่ได้ ๓ อย่างมี ๑๓ หมวด เช่น คำว่า “ใกล้” นั้นสามารถทำหน้าที่ได้ ๓ อย่างคือคำกริยาวิเศษณ์ – คำกริยากรรม – คำบุพบท เนื่องจากคำว่า “ใกล้” สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบคำกริยาวิเศษณ์ คำกริยากรรม และคำบุพบท เช่น (๑) โรงเรียน คง อยู่ **ใกล้** (ปรากฏในตำแหน่งกริยาวิเศษณ์) (๒) เรือ **ใกล้** ทำ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม) (๓) เรือ จอด **ใกล้** ฝั่ง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งบุพบท) เป็นต้น และที่สามารถทำหน้าที่ได้ ๔ อย่างคือคำกริยากรรม- กริยากรรม- คำหน้ากริยา และคำหลังกริยา เนื่องจากคำว่า “ไป” สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบคำกริยากรรม-กริยากรรม- คำหน้ากริยา และคำหลังกริยาได้เช่น (๑) เพื่อน ไป แล้ว หรือ เพื่อน ฟัง **ไป** (ปรากฏในตำแหน่งกริยากรรม) (๒) แม่ **ไป** ตลาด แล้ว หรือ แม่ กำลัง

ไป ตลาด (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม) (๓) เธอ ย่ำ ไป บ่น ให้ เหนื่อย เลย (ปรากฏหน้า คำกริยา) (๔) เธอ รีบ เอา ตะกร้า นี้ ไป เร็ว ๆ (ปรากฏตำแหน่งหลังคำกริยา) เป็นต้น

ปรากฏการณ์ของคำในภาษาไทยที่พิมพ์มา บำรุงสุข (๒๕๑๕) ได้วิเคราะห์ไว้ข้างต้น ว่าคำใด ก็ตาม สามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ อีกทั้งยังให้ความหมายได้อย่างหลากหลายด้วยการวิเคราะห์คำ โดยใช้กรอบประโยคทดสอบของวิจิตร ภาณุพงศ์ เพื่อแยกหน้าที่ของหมวดคำ ในคำใดคำหนึ่งนั้นสามารถเป็นแนวทางในการวิเคราะห์คำว่า “ถึง” ในฐานะคำหลายความหมาย ได้ เพราะการใช้กรอบประโยคทดสอบในการจำแนกหมวดคำตามตำแหน่งการปรากฏนั้นสามารถ แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของคำในภาษาไทยที่บางคำอาจมีมากกว่า ๑ หน้าที่ เนื่องด้วยตำแหน่งการ ปรากฏที่แตกต่างกันไป

๒.๒.๓ งานวิจัยที่ศึกษาคำโดยใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน

ชัชวดี ศรลัมพ์ (๒๕๓๘) ศึกษาเรื่อง “มโนทัศน์ของคำว่า “เข้า” โดยผู้วิจัยได้ วิเคราะห์คำกริยา “เข้า” ในภาษาไทยว่ามีความหมายได้ต่าง ๆ กัน และปรากฏในประโยคใน ตำแหน่งที่ต่างกัน เช่นในประโยค “เขาเข้าห้องน้ำ” “เร็ว ๆ เข้า แม่ผัดหัวไชโป๊ไว้แล้ว” หรือ “ครั้นเข้ามหาวิทยาลัย เธอก็ชอบทางศิลปะเสียอีก” ในงานวิจัยนี้ ชัชวดีได้สังเกตว่า ความหมายต่าง ๆ ของคำว่า “เข้า” สามารถโยงหาความสัมพันธ์กันได้ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะอธิบายความหมายต่าง ๆ ของ “เข้า” และโยงหาความสัมพันธ์ของความหมายมโน ทัศน์ของคำ “เข้า” ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “เข้า” มีความหมายในบริบทแตกต่างกันออกไปรวม ทั้งสิ้น ๑๑ ความหมาย ได้แก่ (๑). “เข้า” เป็นการเคลื่อนที่ไปอยู่ในสถานที่ที่เป็นที่หมายของการ เคลื่อนที่ (๒). “เข้า” เป็นการรับรู้ทางประสาทสัมผัส (๓). “เข้า” เป็นการเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรม ใดกิจกรรมหนึ่ง (๔). “เข้า” เป็นความนานโดยประมาณการ (๕) “เข้า” เป็นความสัมพันธ์กับ เรื่องราวที่เกิดขึ้น (๖). “เข้า” เป็นการเคลื่อนที่ไปอยู่ในที่หมายโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่ง (๗). “เข้า” เป็นการเคลื่อนที่เข้าไปในที่หมายและแสดงทิศทางของการ เคลื่อนที่ในมุมมองที่ต่างกัน (๘). “เข้า” เป็นทิศทางของการเคลื่อนที่เข้าไปอยู่ในที่หมาย (๙). “เข้า” เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพจากสภาพหนึ่งไปเป็นอีกสภาพหนึ่ง (๑๐). “เข้า” เป็นการ

เพิ่มมากขึ้นของสภาพโศกภาพหนึ่ง (๑๑). “เข้า” เป็นผลสำเร็จของการกระทำที่แสดงโดยกริยาหน่วยแรก

นอกจากนี้ ความหมายตามบริบทของคำว่า “เข้า” ยังสามารถโยงหาความสัมพันธ์ได้ โดยแสดงความหมายมโนทัศน์ของคำว่า “เข้า” ๓ ประการ ได้แก่ (๑). การเคลื่อนที่ (motion) มีทั้งการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น จิลลาเข้าห้องน้ำ (การเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม), ถ้าเมียได้ยินเข้า จะได้กลัว (การเคลื่อนที่เป็นนามธรรม) (๒). สิ่งที่เคลื่อนที่ (trajectory) มีทั้งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนและไม่ชัดเจน สามารถเข้าใจได้เพราะมีความรู้เกี่ยวกับโลก เช่น ความทุกข์เข้ามาแปลงให้เป็นความสุขไปเสียได้ (สิ่งที่เคลื่อนที่ที่มองไม่เห็นชัดเจน) (๓). ที่หมาย (landmark) มีทั้งที่หมายที่สามารถมองเห็นการปิดล้อมและการแบ่งกันที่ชัดเจนและมองเห็นการปิดล้อมและแนวแบ่งกันที่ไม่ชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์ความหมายตามบริบทของ “เข้า” “ในสำนวน ได้แก่ “เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา” “เข้าพกเข้าห่อ” “เข้าตาจน” “ถอยหลังเข้าคลอง” เป็นต้น

การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า “เข้า” ในลักษณะดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางการวิเคราะห์คำว่า “ถึง” เนื่องจากเป็นคำที่มีความหมายในลักษณะแสดงการเคลื่อนที่เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ มโนทัศน์ของการเคลื่อนที่ของคำทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไปยังที่หมายเหมือนกัน แต่มีส่วนต่างกันที่จุดสิ้นสุดของการเคลื่อนที่ที่ว่าไปสู่เป้าหมายในลักษณะใด เนื่องจากคำว่า “เข้า” การเคลื่อนที่จะไปสู่เป้าหมายที่ปิดล้อม และอาจเห็นสิ่งที่ปิดล้อมนั้นชัดเจนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับบริบทที่คำว่า “เข้า” ไปปรากฏร่วม การศึกษาในงานวิจัยดังกล่าวจึงสามารถเป็นแนวทางในการศึกษาคำว่า “ถึง” ในฐานะ คำหลายความหมาย และการศึกษาเรื่องความหมายมโนทัศน์และความหมายบริบทได้เป็นอย่างดี

กาจบัณฑิต วงศ์ศรี (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่องเครือข่ายความหมายของคำว่า “ออก” ในภาษาไทย: การศึกษาแนวอรรถศาสตร์ปริชาน ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าคำว่า “ออก” นั้น เป็นคำที่แสดงพื้นที่ ในที่นี้ได้มีการใช้คำศัพท์เฉพาะว่า มโนทัศน์ปริภูมิ (space) ที่มีแนวคิดว่าคุณเราจะมีการใช้คำบางคำที่แสดงพื้นที่ เพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งคำว่า “ออก” เป็นคำที่

มีหน้าที่เช่นนั้น อีกทั้งยังเป็นคำที่มีความหลากหลายทางวากยสัมพันธ์เช่นในประโยค “เขาออก จากบ้าน” “แมลงวันชนิดนี้ออกถูกเป็นตัวหนอนได้” “เธอออกจะตื่นตื่น” และ “แกดีออกอย่างนั้น” ในด้านความหมาย คำว่า “ออก” มีความหมายแตกต่างกันไปตามบริบท หากพิจารณาควบคู่กับประโยคข้างต้น คำว่า “ออก” จะมีความหมายเช่น (๑) เคลื่อนที่จากสิ่งปิดล้อมไปสู่ภายนอก (๒) แสดงการเกิดลูก (๓) แสดงการประมาณคุณสมบัติในระดับค่อนข้าง (๔) แสดงความชัดเจนของคุณสมบัติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้คำว่า “ออก” จะมีความหมายหลายความหมาย แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างความหมายเหล่านั้น เป็นที่มาให้มีการวิจัย เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของ “ออก” ในฐานะที่เป็นคำหลายความหมาย โดยใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน, ภาพร่าง ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกความหมายของ “ออก” ตามบริบททางภาษาได้ทั้งหมด ๑๐ ความหมาย ได้แก่ ๑). การเคลื่อนที่จากภายในสู่ภายนอก ๒). การเริ่มต้นการกระทำ ๓). การเลิกสมาคม ๔). การฟื้นฟูสภาพ ๕). การทำให้เกิดชีวิตใหม่ ๖). การสร้างให้เกิดขึ้น ๗). การจ่าย ๘). ความสำเร็จ ๙). การประมาณว่าค่อนข้าง ๑๐). ความชัดเจน โดยทั้ง ๑๐ ความหมาย สามารถเขียนเป็นภาพร่างของความหมายได้คือ “การเคลื่อนที่จากภายในสู่ภายนอก” ประกอบด้วย สิ่งโคจร สิ่งอ้างอิง และเส้นทาง โดยสิ่งโคจรและสิ่งที่อ้างอิงเป็นได้ทั้งนามธรรม รูปธรรม โดยสิ่งโคจรเคลื่อนที่ตามเส้นทาง จากภายในสู่ภายนอกสิ่งอ้างอิง ซึ่งเราสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ที่สิ่งโคจรเคลื่อนที่จากภายในสู่ภายนอกสิ่งอ้างอิงโดยอาศัยกระบวนการอุปลักษณะ และนามนัย และเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าเครือข่ายความหมายของคำว่า “ออก” มีความสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายรัศมี ซึ่งมีความหมาย “การเคลื่อนที่จากภายในสู่ภายนอก” เป็นความหมายพื้นฐาน ซึ่งอยู่ตรงกลาง และความหมายอื่น ๆ เป็นความหมายที่ขยายออกไปโดยรอบ

การศึกษาเครือข่ายความหมายของคำว่า “ออก” ในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานนี้สามารถเป็นแนวทางให้แก่การศึกษาคำว่า “ถึง” ได้ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานว่าคำว่า “ถึง” ที่พบว่ามีหลากหลายทางความหมายในปัจจุบันนั้นเป็นคำที่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางความหมายได้ ไม่ใช่เป็นเพียงคำพ้องรูปพ้องเสียง อีกทั้งคำว่า “ออก” เป็นคำที่แสดงมโนทัศน์ปริภูมิ (space) คือคำที่แสดงพื้นที่ และการเคลื่อนที่ของสิ่งโคจร และสิ่งที่อ้างอิง ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นหลักการเช่นเดียวกับคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำแสดงการเคลื่อนที่เช่นกัน แต่จะต่างกันตรง

ทิศทางของการเคลื่อนที่ที่คำว่าออกจะแสดงทิศทางจากภายในสู่ภายนอก แต่คำว่า “ถึง” จะแสดงทิศทางจากจุดเริ่มต้นไปสู่เป้าหมายของการเคลื่อนที่

๒.๒.๔ งานวิจัยที่ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย

ในปัจจุบัน งานวิจัยที่ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทยมีพอสมควร หากพิจารณาจากวิธีการศึกษา งานวิจัยเหล่านี้อาจจำแนกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาภาษาเฉพาะสมัย และงานวิจัยที่ศึกษาภาษาเชิงประวัติ มีรายละเอียดดังนี้

๒.๒.๔.๑ งานวิจัยภาษาเฉพาะสมัย

จรัสดาว อินทรทัศน (๒๕๓๙) ศึกษาเรื่อง **กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพทในภาษาไทย** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในภาษาไทยเกี่ยวกับการที่คำบุพทบางคำมีรูปเดียวกับคำกริยา ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เป็นผลจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของ Kurylowicz (๑๙๖๕) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากภาษาเขียน โดยสุ่มจากวารสารและนิตยสารที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๗ ผลการวิจัยพบว่า คำบุพทจำนวน ๒๓ คำเป็นคำบุพทที่กลายมาจากคำกริยา ได้แก่ โก๊หล่ ซ้ำม ซิ่น เข้า คล้าย จาก ตรง ต่อ ตาม **ถึง** ประจำ เป็น ผ่าน ยัง ลง ลอด เลย สู้ เหนือ เหมือน ให้ อยู่ ออก จรัสดาวได้ใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ในการจำแนก หมวดคำดังกล่าว ได้แก่ ๑). เกณฑ์ทางด้านวากยสัมพันธ์ คำบุพทจะมีลักษณะต่างจากคำกริยา คือ คำบุพทไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ “ไม่” ในขณะที่คำกริยาสามารถปรากฏได้ คำบุพทจะปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ ไม่สามารถแยกออกจากรวมวลีที่ปรากฏร่วมด้วยได้ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยเดียวกันคือ บุพทบทวลี ซึ่งหากจะต้องย้าย จะต้องย้ายไปทั้งวลี ในขณะที่คำกริยาไม่จำเป็นต้องปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ เพราะสามารถแยกจากรวมวลีที่ตามมาได้ ๒). เกณฑ์ทางด้านอรรถศาสตร์นั้น ผู้วิจัยได้ยึดหลักอรรถศาสตร์ของเซฟ (Chafe, ๑๙๗๓ อ้างถึงในจรัสดาว อินทรทัศน ๒๕๓๙) และทฤษฎีไวยากรณ์การกของฟิลล์มอร์ (Fillmore, ๑๙๖๘) เพื่อจำแนกคำกริยาออกจากคำบุพทโดยทั่วไป คำกริยา ๑ คำจะมีความหมายประจำคำเพียงหนึ่งความหมาย แต่คำกริยาบางคำอาจมีความหมายแฝงแสดงทัศนคติไว้ด้วย ส่วนคำบุพทซึ่งมีรูปเดียวกับคำกริยาจะมีความหมายบ่ง

ความสัมพันธ์เชิงการระหว่างนามวลีกับคำกริยา ดังนั้น คำบุพบทจึงมีความหมายทั่วไปมากกว่า คำกริยา

นอกจากนี้ จรัสดาวยังใช้ทฤษฎีต้นแบบ (prototypical Theory) ในการวิเคราะห์ การจัดหมวดหมู่คำ โดยคำใดก็ตามที่มีลักษณะของหมวดคำครบถ้วนจะจัดเป็นสมาชิกต้นแบบของหมวดคำ (prototypical member) ส่วนคำที่มีลักษณะไม่ครบถ้วนจัดเป็นสมาชิกรอบนอก (peripheral member) ทฤษฎีดังกล่าวจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่และนำไปสู่การ กลายเป็นคำไวยากรณ์ได้ ดังเช่นในกรณีนี้ที่สมาชิกรอบนอก (peripheral member) ของหมวด คำหลักอาจกลายเป็นสมาชิกของหมวดคำไวยากรณ์ได้ เช่น คำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา คือ คำที่กลายมาจากคำกริยา เป็นเพราะปรากฏการณ์ของภาษาที่มีกระบวนการกลายเป็นคำ ไวยากรณ์ ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ถึง” จากคำกริยากลายเป็นคำบุพบทนั้นมี กระบวนการที่เกี่ยวข้องที่กล่าวไว้ในงานของจรัสดาว เช่น

๑) การที่ความหมายเดิมจางลง (bleaching) คือ เมื่อเปรียบเทียบกับคำกริยา रूप เดียวกันแล้ว คำบุพบทจะสูญเสียความหมายบางส่วนซึ่งคำกริยาที่เป็นแหล่งเดิมที่มีอยู่ เช่น ความหมายแสดงอารมณ์ของ ผู้พูด ซึ่งคำบุพบทจะไม่สามารถแสดงความหมายเช่นนั้นได้

ตัวอย่าง

๑). เด็กคนนี้ ใช้เวลา ถึง สองชั่วโมง ทำเลข ข้อเดียว

ถึง [+ กริยา + อัตวิสัย] + [_ _ เวลา]

สองชั่วโมง [+นามวลี + เวลา]

๒). เขา ส่งจดหมาย ถึง องค์การนิรโทษกรรมสากล

ถึง [+ บุพบท - อัตวิสัย] + [_ _ สถานที่ + รูปธรรม]

องค์การนิรโทษกรรมสากล [+นามวลี + รูปธรรม]

จากตัวอย่าง ประโยคที่ ๑). ถึง เป็นคำกริยาแสดงการกระทำของประธาน คือ ใช้ เวลาที่ผู้พูดคิดว่านานกว่าที่ผู้พูดคาดไว้ แต่เมื่อ ถึง เป็นคำบุพบท ความหมายเชิงอัติวิสัยนั้นก็จาง ลง ดังในประโยคที่ ๒).

๒). การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension) คือ การที่คำกริยาเกิด การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์เมื่อกลายเป็นคำบุพบท เนื่องจากมีการเปรียบเทียบความหมายข้ามขอบเขตมโนทัศน์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม

ตัวอย่าง

๑) ผู้โดยสารมีตัวแล้วแต่ยังไม่ ถึง สนามบิน

ผู้โดยสาร [+นามวลี + มนุษย์]

ถึง [+ กริยา + เคลื่อนที่] + [__ สถานที่]

สนามบิน [+นามวลี + สถานที่]

๒). สภาวะน้ำเน่าเสีย เริ่มจากปากน้ำ ถึง ต้นน้ำ

สภาวะน้ำเน่าเสีย [+นามวลี + นามธรรม]

ถึง [+ บุพบท] + [__ จุดหมาย]

ต้นน้ำ [+นามวลี + นามธรรม]

จากตัวอย่างข้างต้น **ถึง** เป็นคำบุพบท มีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์จากการเคลื่อนที่ทางกายภาพ เป็นการครอบคลุมพื้นที่ซึ่งอยู่ในกลุ่มมโนทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่ และนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท คือ ต้นน้ำ อยู่ในกลุ่มมโนทัศน์เกี่ยวกับนามธรรม แสดงให้เห็นว่ามีขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์จากจุดหมายทางมิติพื้นที่ซึ่งเป็นรูปธรรม ไปถึงกลุ่มมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม

๓). การบังคับการปรากฏ (obligatorification) คือ การที่คำใดคำหนึ่งเมื่อกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้ว จะมีการบังคับการปรากฏให้อยู่ในบริบทที่ตายตัว ทำให้สูญเสียลักษณะเดิมเมื่อเป็นคำบอกเนื้อความที่สามารถปรากฏได้หลายบริบท

ตัวอย่าง

๑). ขบวนทหาร เดิน สวนสนาม มา ถึง อนุสาวรีย์

(ประธาน + กริยา + กริยา + กริยา + กริยา + นามวลีบอก

สถานที่)

๒). ขบวนทหาร เดิน สวนสนาม มา ถึง ยัง อนุสาวรีย์
(ประธาน + กริยา + กริยา + กริยา + กริยา + บุพบท + นามวลีบอก
สถานที่)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า คำว่า “ถึง” มีการบังคับการปรากฏในตำแหน่งที่เป็น
คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง และไม่มีคำใดมาต่อท้าย คำกริยา “ถึง” ได้นอกจากคำ
บุพบท “ยัง” ในตัวอย่างที่ (๒)

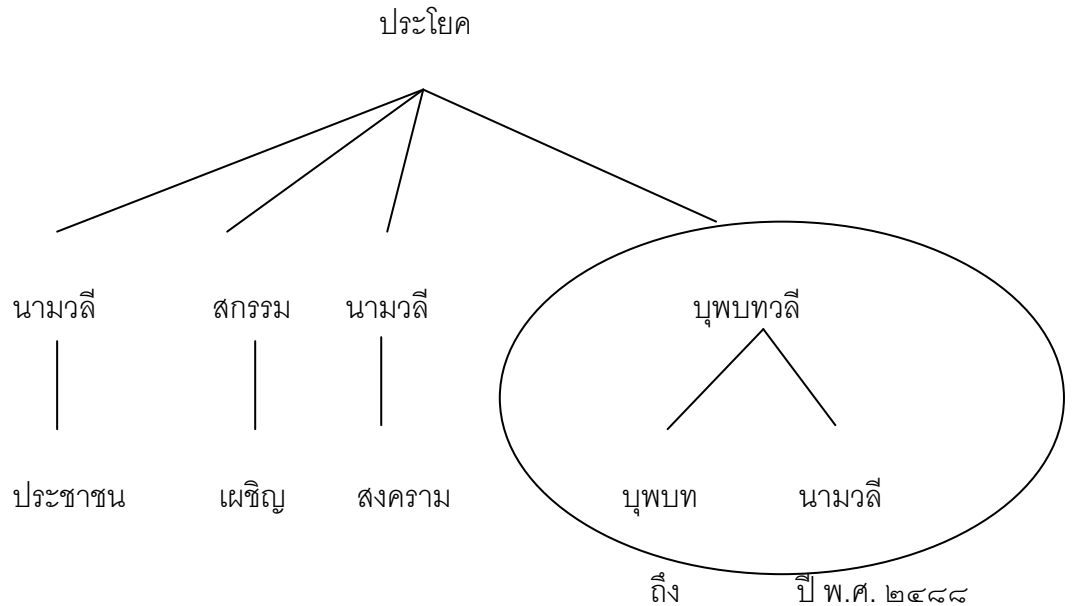
๔). การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) คือ การที่คำในภาษาทำหน้าที่ทาง
วากยสัมพันธ์เปลี่ยนไปจากเดิม เช่นการเปลี่ยนฐานะจากหน่วยองค์ประกอบของหน่วยหนึ่งไปเป็น
หน่วยองค์ประกอบของอีกหน่วยหนึ่ง

ตัวอย่าง

๑) ขบวนทหาร เดิน สวนสนาม มา ถึง อนุสาวรีย์

๒). ประชาชน เหนื่อย คีตสงคราม ถึง ปี พ.ศ. ๒๔๘๘

จากตัวอย่าง ในประโยคที่ ๑). จากเดิมที่คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา และมี
ฐานะเป็นหน่วยองค์ประกอบของประโยค เมื่อมีการวิเคราะห์ใหม่ ทำให้คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็น
คำบุพบท มีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี เช่นในประโยคที่ ๒) ที่มี
ปรากฏการณ์เช่นนี้ เกิดขึ้น เพราะคำว่า “ถึง” เมื่อปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยา
เรียง ที่เป็นตำแหน่งเดียวกันกับ คำบุพบท จะเกิดการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ใหม่ให้เป็นคำชนิด
ดังกล่าว ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นฐานะของหน่วยในภาษา ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑ แสดงองค์ประกอบของประโยคที่มีคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพพท

นอกจากนั้น จรัสดาว อินทรทัศน์ (๒๕๓๙) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในลักษณะนี้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว (unidirectionality) คือ การเปลี่ยนแปลงจากลักษณะความหมายที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความหมายที่เป็นนามธรรม โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบไม่ย้อนกลับ และมีการเปลี่ยนแปลงแบบต่อเนื่อง (continuum) ซึ่งเป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้จำแนกชนิดของคำอย่างตัดขาดออกจากกัน ส่งผลให้คำแต่ละคำในภาษามีความเป็น “คำบุพพท” มากกว่าอีกคำหนึ่ง ดังนั้น คำบุพพทคำหนึ่งจัดเป็น “คำบุพพทต้นแบบ” ขณะที่คำบุพพทอีกคำหนึ่งจัดเป็น “คำบุพพทรอบนอก” เช่นในตัวอย่างคำว่า ถึง ที่จรัสดาวทำการศึกษาพบว่า มีความถี่ในการปรากฏเป็นคำบุพพทร้อยละ ๘๐.๓๓ ในขณะที่ปรากฏเป็นคำกริยาร้อยละ ๑๙.๖๗ ซึ่งเมื่อเทียบกับคำบุพพทที่กลายมาจากคำกริยาคำอื่น ที่แม้จะเป็นสมาชิกในหมวดคำเดียวกัน แต่จะมีลักษณะของหมวดคำต่างกัน เห็นได้จากการวิเคราะห์ด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ อีกทั้งความถี่ของการปรากฏในภาษา ดังที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น

งานวิจัยเรื่องกระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทยนี้ถือเป็นงานวิจัยที่สามารถเป็นแนวทางให้กับการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ได้เป็นอย่างดี เพราะการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ถึง” นั้น คือการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาไปเป็นคำบุพบทเช่นเดียวกัน ซึ่งเส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ถึง” นั้น มีกระบวนการเกี่ยวเนื่องกับที่จรัดดาวได้นำเสนอไว้ เช่น การที่ความหมายเดิมจางลง (bleaching), การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension), การบังคับการปรากฏ (obligatorification) และการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) ดังที่ได้เสนอตัวอย่างไว้ในข้างต้น โดยกระบวนการเหล่านี้มีผลทำให้คำว่า “ถึง” กลายเป็นคำไวยากรณ์ อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยนี้จะมิได้มีการศึกษาจากข้อมูลเก่า แต่มีประโยชน์ต่องานวิจัยคำว่า “ถึง” เนื่องด้วยได้แสดงหลักเกณฑ์ในการจำแนกคำและกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำ รวมทั้งทิศทางการเปลี่ยนแปลงไว้อย่างชัดเจน

นันทริยา ลำเจียกเทศ (๒๕๓๙) ได้ศึกษาเรื่อง**คำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชในภาษาไทยล้านนา** โดยรวบรวมข้อมูลและแยกประเภทคำไวยากรณ์ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ใบลานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา กฎหมายและตำนานในช่วงปี พ.ศ. ๒๒๐๐-๒๕๐๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยคำที่นันทริยา เลือกมาศึกษาในครั้งนี้เป็นคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชทั้งหมด ๒๘ คำ ได้แก่ คำว่า นิ้ว ตีน หัว ตา หน้า ข้าง หลัง ตน ตัว ขา ตึง ต้น ลูก เครือ ลำ ดอก ใบ หน่อ ยอด ปลี กิ่ง ผัก เม็ด รวง หน่วย ก้าน กาบ กลายเป็นคำไวยากรณ์ ๔ ประเภท คือ คำ ลักษณะนาม คำเชื่อมอนุพากย์ คำสรรพนาม และ บุพบท ซึ่งชนิดของคำที่กลายเป็นคำไวยากรณ์มากที่สุดก็คือคำลักษณะนาม โดยในการจำแนกหมวดคำครั้งนี้ นันทริยาใช้แนวคิดเรื่องทฤษฎีต้นแบบ (Prototype)ตามแนวไวยากรณ์หน้าที่มาใช้อธิบายความต่อเนื่องที่ทำให้คำหลักกลายไปเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งสามารถจัดประเภทของคำไวยากรณ์ดังกล่าวได้ คือ คำที่กลายไปเป็นคำลักษณะนาม ๒๗ คำ ได้แก่ นิ้ว ตีน หัว ตา หน้า ข้าง หลัง ตน ตัว ขา ต้น ลูก เครือ ลำ ดอก ใบ หน่อ ยอด ปลี หลี่ กิ่ง ผัก เม็ด รวง หน่วย ก้าน กาบ , คำเชื่อมอนุพากย์ ๕ คำ ได้แก่ ตน ตัว หลัง ต้น ลูก , คำสรรพนาม ๔ คำ ได้แก่ ตัว ตน ขา ตึง และ คำบุพบท ๓ คำ ได้แก่ หน้า ข้าง หลัง

ในส่วนของปัจจัยที่ทำให้ค่านามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์ มีด้วยกัน ๓ ปัจจัย ได้แก่ ๑). ปัจจัยทางความหมาย เช่น ความหมายแสดงปริมาณทำให้คำกลายเป็นคำลักษณนาม ๒). ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ และปัจจัยอุปลักษณะ นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการที่ทำให้ค่านามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์มีทั้งสิ้น ๔ กระบวนการ คือ ๑).กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวด คือเป็นการทำให้คำหลักสูญเสียลักษณะเฉพาะของคำนั้นไป ๒).กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป คือ การทำให้อรรถลักษณะของคำนามจางหายไป หรือเป็นนามธรรมมากขึ้น ๓).กระบวนการอุปลักษณะ เป็นกระบวนการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง กระบวนการเปรียบเทียบประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ สิ่งที่ต้องการสื่อ และ สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ และ ๔). กระบวนการเจาะจงเลือก คือ การเลือกคำที่มีลักษณะทั่วไปมาทำเป็นคำลักษณนาม

จากการศึกษางานวิจัยนี้ถือได้ว่าเป็นงานที่ให้แนวทางใหม่ในการศึกษาไวยากรณ์ของภาษาไทยถิ่น คือเป็นการจำแนกคำโดยพิจารณาคุณสมบัติที่คำมีอยู่ แสดงให้เห็นว่าการที่คำหลักซึ่งเป็นค่านามดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นนั้นในงานวิจัยนี้คำเหล่านั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นคำไวยากรณ์ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปและเป็นไปในลักษณะที่ต่อเนื่อง เนื่องด้วยในแต่ละหมวดคำมีลักษณะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาดตามหลักการของแนวคิดทฤษฎีต้นแบบ (prototype theory)

ในงานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ได้ เนื่องจากได้มีการแสดงให้เห็นปัจจัยและกระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งในด้านความหมายและวากยสัมพันธ์ แม้ในงานวิจัยนี้จะมีการศึกษาจากข้อมูลภาษาไทยถิ่น แต่ยังมีการศึกษาภาษาเชิงประวัติคล้อยคลึงกับการศึกษาคำว่า “ถึง” ที่จะให้ข้อมูลภาษาเก่าเช่นเดียวกัน

๒.๒.๔.๒ งานวิจัยภาษาเชิงประวัติ

ไพทยา มีสัจย์ (๒๕๔๐) ศึกษาเรื่องคำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย มีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาลักษณะการกลายเป็นคำช่วยหน้ากริยา *คง ควร ต้อง ได้ น่า และ อาจ* ทั้งในระดับวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารสมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และ รัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาการของคำเหล่านี้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นคำช่วยหน้ากริยานั้นเกิดขึ้นสมัยใด โดยตั้งสมมติฐานว่าคำกริยาช่วยเหล่านี้ มีพัฒนาการมาจากคำกริยา ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแบ่งหมวดคำ ๒ เกณฑ์ ได้แก่ เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ เนื่องจากเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เพียงอย่างเดียวไม่สามารถจำแนกหมวดคำกริยาออกจากคำช่วยหน้ากริยาได้ ส่วนเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์จะทดสอบด้วยการแทนที่ด้วยคำหรือวลีที่มีความหมายพ้องหรือเกือบพ้อง และเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์นั้นจะวิเคราะห์บริบทแวดล้อมของคำ เช่น การปรากฏเป็นหน่วยสุดท้ายในกริยาวลี การไม่มีนามวลีหรือส่วนเติมเต็มตามมา การปรากฏอยู่หน้าบุพบทวลี เป็นต้น ในด้านการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า *คง ควร ต้อง ได้ น่า และ อาจ* พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงทาความหมาย ๓ ลักษณะคือ ๑). การขยายความหมายแบบอุปลักษณะ ๒). การขยายความหมายให้กว้างขึ้น และ ๓). การดูดซับความหมายทางบริบท

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาภาษาเชิงประวัติในงานวิจัยดังกล่าวมีการใช้เกณฑ์การศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์คำว่า “ถึง” ได้ เช่นเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ที่มีการจัดแบ่งการปรากฏออกเป็นกระสวนต่าง ๆ และยังมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ที่คล้ายคลึงกับงานวิจัยอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำต่าง ๆ เกิดจากลักษณะการขยายความหมายแบบอุปลักษณะ การขยายความหมายให้กว้างขึ้น และการดูดซับความหมายทางบริบท และอีกแนวทางหนึ่งที่เป็นวิธีการในการพิจารณาเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่งานวิจัยนี้ใช้คือ การนับจำนวนการปรากฏของคำที่ศึกษาในแต่ละยุคสมัย ทำให้ทราบว่ามีการลดจำนวนของคำบอกเนื้อความ และการเพิ่มจำนวนของคำไวยากรณ์ แม้ใน

งานวิจัยดังกล่าวจะมีการศึกษาคำต่าง ๆ จำนวน ๖ คำ ต่างจากงานวิจัยที่จะศึกษาคำว่า “ถึง” เพียงคำเดียว แต่หลายแนวทางในงานวิจัยนี้ที่ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำช่วยกริยานั้นสามารถนำแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์คำว่า “ถึง” ได้

รุ่งอรุณ ที่สมชุนหเถียร (๒๕๔๕) ศึกษาเรื่อง **อนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนาม: การศึกษาเชิงประวัติ** การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑). ศึกษาความสัมพันธ์ของอนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนามที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่าง ๆ และ ๒). ศึกษาพัฒนาการของอนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนามตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า อนิยมสรรพนาม และปฤจฉาสรรพนามมีรูปเดียวกันจำนวน ๓๐ รูป เริ่มพบตั้งแต่สมัยสุโขทัย ๗ รูป ได้แก่ ไค ผู้ไค เมื่อไค อันไค แห่งไค เท้าไค ฉั้นไค พบในอยุธยาเพิ่มขึ้นอีก ๕ รูป ได้แก่ ประการไค อย่างไร สิ่งไค ใคร เท้าไค พบในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ เพิ่มขึ้น ๙ รูป ได้แก่ สิ่งไค เมื่อไค ที่ไหน เพียงไค ที่ไค อะไร ไหน ทำไม กระจไค พบในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ เพิ่มขึ้น ๑ รูป ได้แก่ เพียงไค พบในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ เพิ่มขึ้น ๑ รูป ได้แก่ ยังไค และพบในสมัยปัจจุบันเพิ่มขึ้น ๗ รูป ได้แก่ เพียงไหน แคไหน ไง เช่นไค เช่นไร เมื่อไหร่ เท้าไหร่ เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการจำแนกหมวดคำ ได้แก่ เกณฑ์ความสัมพันธ์ทางความหมายและหน้าที่ของคำหลายหน้าที่ ทั้งยังใช้แนวคิดของฮาสเปลมัท (Haspelmath, 1997) ที่เสนอความเห็นว่ายอนิยมสรรพนามน่าจะกลายมาจากปฤจฉาสรรพนาม ในขณะที่ ไลออนส์ (Lyons, 1977) กลับมีความเห็นว่ามีความเป็นได้ที่ปฤจฉาสรรพนามจะกลายมาจากอนิยมสรรพนาม และเมื่อพิจารณาคำความสัมพันธ์ของคำทั้งสองประเภทพบที่มีความสัมพันธ์ในด้านลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คำอนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนามจะปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อนิยมสรรพนามจะปรากฏในบริบทต่อไปนี้ได้ ได้แก่ หน้าหน่วยขยายนาม ตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธ ในประโยคที่มีคำลงท้ายแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในอนุประโยค และในประโยคเชื่อม ในขณะที่ปฤจฉาสรรพนามปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์เหล่านี้ไม่ได้

ในด้านอรรถศาสตร์ พบว่า ปฏิจจาสรรพนามจะปรากฏได้เฉพาะในบริบทที่แสดง ความหมายเจาะจง ผู้พูดไม่รู้ข้อมูลและต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ในขณะที่อนิยมสรรพนามจะ ปรากฏในบริบทเช่นนั้น หรือไม่ได้ และในด้านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ปรากฏใน งานวิจัยนี้ ประกอบด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การแยกคำ การ บังคับการปรากฏ การสูญคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และการวิเคราะห์ใหม่ รวมทั้งยังมี กระบวนการทางความหมาย ได้แก่ การทำให้มีความหมายทั่วไป และการขยายขอบเขตเชิงอุป ลักษณ์ การกลายเป็นของปฏิจจาสรรพนามในแต่ละสมัยมีลักษณะแตกต่างกัน และไม่ได้เกิดขึ้น พร้อมกัน แต่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และเป็นารกลายเป็นคำไวยากรณ์แบบทิศทางเดียว การศึกษาดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางในการศึกษาคำว่า “ถึง” ได้เนื่องจากเป็นการศึกษาภาษา ในเชิงประวัติ และมีการอธิบายลักษณะการกลายเป็นคำไวยากรณ์เช่นเดียวกัน

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (๒๕๔๖) ศึกษาเรื่องการศึกษาเชิงประวัติของคำว่า แล้ว อยู่ อยู่แล้ว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และกระบวนการ กลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “แล้ว” “อยู่” “อยู่แล้ว” จากข้อมูลตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึง สมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ ๒ เกณฑ์ คือ เกณฑ์ตำแหน่ง เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ลักษณะ วากยสัมพันธ์ และเกณฑ์ความหมายเพื่อช่วยจำแนกชนิดของคำต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ ในด้านพัฒนาการทางด้านวากยสัมพันธ์ คำว่า “แล้ว” เมื่อวิเคราะห์จากการปรากฏตั้งแต่สมัย สุโขทัยจนถึงปัจจุบัน จะพบว่าโครงสร้างไม่เท่ากันในแต่ละสมัย จากเดิมทำหน้าที่ ๓ หน้าที่ใน สมัยสุโขทัย อยู่อยุธยา และรัชกาลที่ ๑-๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พัฒนาเป็น ๗ หน้าที่ในปัจจุบัน ได้แก่ คำกริยา คำช่วยกริยาแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ คำเชื่อมอนุพากย์ วลีตายตัวที่เป็น คำกริยา วลีตายตัวที่เป็นคำบอกเวลา และดัชนีบริจเฉท ในด้านพัฒนาการทางด้านความหมาย ของคำว่า “แล้ว” พบว่ามีความหมายเชิงไวยากรณ์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเข้าสู่สมัยปัจจุบัน เช่นสมัย สุโขทัย ปรากฏเป็นความหมายของคำหลักหรือคำบอกเนื้อความ เช่น “เสร็จสิ้น” “จบ” “ขึ้นอยู่ กับ/ตามใจ” และ “เต็มไปด้วย” แต่ต่อมาในสมัยอยุธยาเริ่มมีความหมายเชิงไวยากรณ์ ทำหน้าที่ เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ เช่น “บอกเวลาภายหลัง”, “บอกความที่คล้ายตามกันหรือเพิ่มความ” และ “บอกเวลาภายหลัง-เพิ่มความ” และในสมัยต่อมาก็มีความหมายเพิ่มขึ้น จนถึงสมัยปัจจุบัน คำ ว่า “แล้ว” มีความหมายทั้งสิ้น ๒๐ ความหมาย

ผลการศึกษาพัฒนาการด้านวากยสัมพันธ์ของคำว่า “อยู่” พบว่าในสมัยสุโขทัยทำหน้าที่เป็นคำกริยาเพียงอย่างเดียว ต่อมาในสมัยอยุธยา และสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์จึงมีหน้าที่เพิ่มขึ้น จนถึงปัจจุบันพบ ๔ หน้าที่ ในด้านพัฒนาการทางความหมาย เมื่อวิเคราะห์การใช้คำดังกล่าวในแต่ละสมัย พบว่าในสมัยสุโขทัย พบทั้งสิ้น ๓ ความหมาย ได้แก่ “คำกริยา (พักอาศัย, ไม่ไปจากที่)” “คำกริยา (มี, ปรากฏ)” และ “คำกริยา (มีชีวิต)” , จนถึงในสมัยปัจจุบัน พบทั้งหมด ๖ ความหมาย ไม่ปรากฏความหมาย “คำกริยาวิเศษณ์ (เกือบ, ค่อนข้าง, อยู่ข้าง)” แต่ปรากฏความหมาย “คำกริยาวิเศษณ์ (อย่างที่ควรจะเป็น (อยู่ดี))” เพิ่มขึ้นมา เมื่อพิจารณาทางด้านความหมายแล้วจะเห็นได้ว่า คำว่า “อยู่” ที่มีความหมายว่า “พักอาศัย, ไม่ไปจากที่” และ “มีปรากฏ” ซึ่งเป็นความหมายหลัก พบได้ในทุกยุคทุกสมัย

ผลการวิเคราะห์คำว่า “อยู่แล้ว” พบว่ามีปรากฏใช้ตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยทำหน้าที่เป็นคำช่วยหลังกริยา จนถึงในสมัยรัชกาลที่ ๔ แต่เมื่อมาถึงสมัยปัจจุบันจึงมีหน้าที่เพิ่มขึ้นมา ๑ หน้าที่ คือ ดัชนีปริเฉท ส่วนของพัฒนาการด้านความหมายของคำว่า “อยู่แล้ว” นั้น จากที่มีปรากฏใช้ในสมัยอยุธยา คำช่วยกริยา “อยู่” และ คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ปรากฏร่วมกันในตำแหน่งหลังกริยาวลีในประโยค โดยแสดงความหมายบอกการณลักษณะดำเนินอยู่ และการณลักษณะสมบูรณ์ ตามลำดับ จนถึงในสมัยปัจจุบันก็ปรากฏบริบทที่คำว่า “อยู่แล้ว” สามารถแสดงความหมายบอกความแน่ใจหรือมั่นใจของผู้พูดเพียงความหมายเดียว ในด้านพัฒนาการทางความหมายของคำว่า “อยู่แล้ว” นั้น จากที่มีปรากฏใช้ในสมัยอยุธยา คำว่า “อยู่แล้ว” พัฒนามาจากคำช่วยหลังกริยา “อยู่” และ คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” ปรากฏร่วมกันในตำแหน่งหลังกริยาวลีในประโยค แสดงความหมายบอกการณลักษณะดำเนินอยู่ และการณลักษณะสมบูรณ์ ตามลำดับ จนถึงในสมัยปัจจุบันก็ปรากฏบริบทที่คำว่า “อยู่แล้ว” สามารถแสดงความหมายบอกความแน่ใจหรือมั่นใจของผู้พูดเพียงความหมายเดียว

การเปลี่ยนแปลงของคำว่า “แล้ว, อยู่, อยู่แล้ว” มีระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงไม่พร้อมกัน คำว่า “แล้ว” น่าจะมีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ก่อนคำว่า “อยู่” และ “อยู่แล้ว” การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำทั้งสามนี้มีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป และมีการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เป็นสากล

งานวิจัยของมิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ แสดงให้เห็นการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเรื่องหน้าที่และความหมายซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาคำว่า “ถึง” ได้ เพราะการศึกษาคำว่า “แล้ว อยู่ อยู่แล้ว” เป็นการศึกษาเชิงประวัติทั้งในด้านหน้าที่และความหมาย ว่าคำดังกล่าวมีพัฒนาการในแต่ละสมัยแตกต่างกันอย่างไร แต่มีข้อสังเกตว่าทั้งด้านหน้าที่และความหมายของคำทั้ง ๓ คำนี้จะมีปรากฏใช้เพิ่มขึ้น และจำนวนที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นคำไวยากรณ์ จึงสามารถนำมาเป็นข้อสมมติฐานได้ว่า คำว่า “ถึง” อาจมีการเพิ่มทั้งหน้าที่และความหมายเมื่อช่วงเวลานั้นเข้าใจยุคปัจจุบันเช่นเดียวกับคำว่า “แล้ว” “อยู่” “อยู่แล้ว” ที่ความหมายย่อยจะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานออกไป อีกทั้งในด้านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ มิ่งมิตรได้เสนอการทำให้กลายเป็นสำนวน ซึ่งสามารถนำมาใช้พิจารณาคำว่า “ถึง” ในประเภทสำนวนหรือวลิตายตัวได้ เช่น ในคำว่า “ถึงแก่กรรม” “ถึงตาย” “ถึงที่สุด” เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบกระบวนการทางความหมายอื่น ๆ เช่น ความหมายเชิงอุปลักษณ์ และการดูดซับความหมายตามบริบทกระบวนการเหล่านี้มีส่วนทำให้คำบอกเนื้อความกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงกับลักษณะการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ได้

ราตรี แจ่มนิยม (๒๕๔๖) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาคำบุพบทที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย” งานวิจัยนี้ศึกษาคำ ๒๓ คำ เช่น ใกล้ ช้ำม ขึ้น เข้า คล้าย จาก ตรง ต่อ ตาม ถึง เป็นต้น ในการศึกษาเฉพาะคำว่า “ถึง” พบว่าทำหน้าที่เป็นคำกริยาและคำบุพบทตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน เริ่มทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ในสมัยปัจจุบัน และทำหน้าที่เป็นคำสันธานในสมัยอยุธยารัตนโกสินทร์ และปัจจุบัน แต่ไม่ปรากฏว่าเป็นคำช่วยกริยา ในการศึกษาทางด้านความถี่ของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย พบว่าคำว่า “ถึง” ปรากฏ ๓ หน้าที่ เป็นคำกริยา และคำบุพบทในสมัยสุโขทัย โดยมีความถี่ของคำบุพบทสูงกว่าคำกริยา ต่อมาในสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ พบการปรากฏของคำกริยา คำบุพบท คำสันธาน โดยยังคงมีการปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำบุพบทในความถี่ที่สูงที่สุด และในสมัยปัจจุบันมีการปรากฏของคำว่า “ถึง” ๔ หน้าที่ ได้แก่ คำกริยา คำบุพบท คำสันธาน และคำวิเศษณ์ โดยคำว่า “ถึง” ยังปรากฏเป็นคำบุพบทในความถี่ที่สูงที่สุด โดยผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ถึง” ในลักษณะดังกล่าว ทำให้คำว่า “ถึง” กลายไปสู่การเป็นคำบุพบทต้นแบบในเส้นทางที่ใกล้จะสมบูรณ์ และยัง

ปรากฏเป็นคำกริยารอบนอก ในขณะที่คำวิเศษณ์และคำสันธานยังอยู่ในช่วงที่เริ่มต้นการพบการปรากฏ

นอกจากนั้น งานวิจัยของราตรี ยังได้วิเคราะห์ คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาว่ามีอรรถลักษณะ [+เคลื่อนที่] เป็นคำที่แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน และตามด้วยนามวลีบอกสถานที่ ซึ่งมีลักษณะร่วมกับคำอื่น ๆ จำนวน ๑๒ คำ เช่น ข้าม ขึ้น เข้า จาก ตาม ถึง ผ่าน ลง ลอด เป็นต้น ในขณะที่ เมื่อคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบท เป็นคำบุพบทที่บ่งการกจุดหมาย มีอรรถลักษณะ [+ _ _ จุดหมาย] เช่นเดียวกับคำอื่น ๆ จำนวน ๖ คำ เช่น เข้า ตาม ถึง ยัง สู และ ออก และ คำบุพบท “ถึง” ยังเป็นคำบุพบทบ่งการกเวลา มีอรรถลักษณะ [+ _ _ เวลา] เช่นเดียวกับคำอื่น ๆ จำนวน ๕ คำ เช่น จาก ถึง ประจำ เลย และ อยู่

ในด้านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ราตรีได้แสดงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ไว้หลายกระบวนการเช่น การเกิดความหมายทั่วไป (generalization), การคงเค้าความหมายเดิม (persistence), การที่ความหมายจางลง (bleaching), การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extention), การบังคับการปรากฏ (obligatorification) และการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างในประเด็นการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ดังต่อไปนี้

เวลาเช้า ๔ โมงเศษ ถึงวัดพระแท่นศิลาอาสน์

ถึง [+กริยา + เคลื่อนที่] + [_ _ สถานที่]

วัดพระแท่นศิลาอาสน์[+กริยา + เคลื่อนที่]

ข้าพเจ้าได้ระลึกถึงความดีความชอบของท่านทั้งหลายทั้งปวง

ถึง [+บุพบท] + [_ _ จุดหมาย]

ความดีความชอบ [+นามวลี + จุดหมาย +นามธรรม]

ถึง ในตัวอย่างข้างต้นเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ และมีนามวลีบอกสถานที่ ตามมา ในที่นี้คือ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ ส่วน ถึง ที่เป็นคำบุพบทจะปรากฏร่วมกับนามวลี ความดีความชอบ เป็นจุดหมายที่เป็นนามธรรม ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า มีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะของนามวลีกลุ่มมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ มาสู่กลุ่มมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับนามธรรม

งานวิจัยการศึกษาคำบุพบทที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่จัดได้ว่าเป็นแนวทางในการศึกษาคำว่า “ถึง” ทั้งในด้านการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละยุคสมัยว่ามีการปรากฏในหมวดคำใดบ้าง และความถี่ของการปรากฏในแต่ละหมวดคำ อีกทั้งการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่มีกลไกหลายกลไกที่ทำให้คำกริยาหายไปเป็นคำบุพบท ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วมีส่วนเกี่ยวข้องกับคำว่า “ถึง” ในส่วนที่กลายจากคำกริยาไปเป็นคำบุพบท แม้คำว่า “ถึง” จะสามารถกลายเป็นคำไวยากรณ์ในหมวดคำอื่น ๆ ได้ที่ไม่เฉพาะคำบุพบทเท่านั้น แต่การขยายความหมายของคำว่า “ถึง” ไปเป็นคำบุพบทถือเป็นการเริ่มต้นการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่พบในสมัยแรก ๆ จึงถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เห็นลักษณะพัฒนาการของคำว่า “ถึง” ในการศึกษาเชิงประวัติ

ปีนกาญจน์ วัชรปาณ (๒๕๔๘) ศึกษาเรื่อง **“อยาก” : การศึกษาเชิงประวัติ** ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมายของคำว่า “อยาก” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ในการจำแนกคำนั้น ปีนกาญจน์ ได้ใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เป็นเกณฑ์สำคัญ โดยผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการปรากฏของคำว่า “อยาก” มี ๖ แบบ ได้แก่

๑). “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวในประโยค จากเอกสารข้อมูลพบลักษณะการปรากฏ ในเอกสารข้อมูลสมัยสุโขทัย รัชกาลที่ ๓, ๔, ๕, ๗ และจากเอกสารข้อมูลพบ “อยาก” เป็นกริยาเดี่ยว ซึ่งเป็นกริยาหลักของประโยค มีค่านามตามหลัง ๑๐ ตัวอย่าง พบในสมัยสุโขทัยมากที่สุดจำนวน ๕ ข้อมูล รองลงไปคือสมัยรัชกาลที่ ๓ และรัชกาลที่ ๗ พบสมัยละ ๒ ตัวอย่าง

ส่วนในสมัยรัชกาลที่ ๕ พบเพียง ๑ ตัวอย่าง และพบเป็นกริยาเดี่ยว ไม่มีนามตามหลังจำนวน ๕ ตัวอย่าง ในสมัยสุโขทัย

๒). “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยาร่วมกับคำกริยาอีกตัวหนึ่ง เช่น “อาหารมันช่าง
บริบูรณ์จริงๆจนหายอยากกับเข้าไทย” คำว่า อยาก ในบริบทนี้ปรากฏร่วมกับคำกริยา “หาย”
และพบเพียงตัวอย่างเดียวในสมัยรัชกาลที่ ๕

๓). “อยาก” ปรากฏเป็นคำที่ขยายในกริยาวลี แบ่งลักษณะการปรากฏเป็น ๒ แบบ
ได้แก่ ๓.๑). “อยาก” ปรากฏเป็นคำขยายในกริยาวลี ร่วมกับหน่วยหลัก ๑ หน่วย เช่น “อยาก”
ปรากฏร่วมกับคำกริยา “กิน” ทั้งหมด ๑๖ ตัวอย่าง เช่น พบในสมัยรัชกาลที่ ๔ จำนวน ๑ ตัวอย่าง,
รัชกาลที่ ๕ จำนวน ๒ ตัวอย่าง และรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง เป็นต้น ๓.๒). “อยาก”
ปรากฏเป็นคำขยายร่วมกับคำกริยาอื่น ๆ เพื่อขยายกริยาหลัก เช่น “อยาก” เป็นคำขยายปรากฏ
ร่วมกับกริยากริยา “ให้” เพื่อขยายของประโยค หรือ “อยาก” เป็นคำขยายปรากฏร่วมกับคำเชื่อม
“แต่” เพื่อบอกจำกัดขอบเขตของหน่วยกริยาหลัก เป็นต้น

๔). “อยาก” เป็นคำกริยาปรากฏซ้อนกับ “อด” เป็น “อดอยาก” เช่น “เปรตเหล่านี้อด
อยากนักหนา หาสิ่งอันจะกินมิได้เลยสักหยาด” ซึ่งความหมายของคำว่า “อดอยาก” ในที่นี้
หมายความว่า “ไม่มีจะกิน” หรือ “อดอยาก” ที่เป็นคำกริยา ๑ หน่วยปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น
เช่น พลทหารอดอยากลำบากป่วยเจ็บล้มตายก็มาก ซึ่งเป็นตัวอย่างที่พบเพียงตัวอย่างเดียวใน
สมัยอยุธยา

๕). “อยาก” ปรากฏเป็นสำนวน “อยากเผ็ดเร็ดไร” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบ
เฉพาะข้อมูลสมัยสุโขทัยในไตรภูมิพระร่วง จำนวน ๔ ตัวอย่าง

๖). “อยาก” ปรากฏเป็นคำนาม “ความอยาก” “ความอดอยาก” ที่เริ่มปรากฏตั้งแต่
สมัยรัชกาลที่ ๔ ซึ่งเป็นคำนามว่า “ความอยาก” และปรากฏเพิ่มมากขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ แต่
ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗-๘ ไม่พบคำนามเหล่านี้ แต่กลับมาพบอีกครั้ง ๒๔ ตัวอย่าง ในสมัย
ปัจจุบัน

จากรูปแบบการปรากฏข้างต้นสามารถจำแนกคำว่า “อยาก” ออกเป็นหมวดคำได้ ๓ ประเภท ได้แก่ คำกริยา คำที่ขยายกริยา และคำนาม

พัฒนาการด้านหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า “อยาก” พบว่าในสมัยสุโขทัย ถึงสมัยรัชกาลที่ ๓ คำว่า “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยาเพียงอย่างเดียว โดยแสดงความหมายว่า “หิวกระหาย” หรือ “ไม่มีจะกิน” ในคำว่า “อดอยาก” และทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” และในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๗ พบคำว่า “อยาก” ที่มีความหมายว่า “หิวกระหาย” และความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” นั้นเริ่มลดจำนวนลง ในสมัยรัชกาลที่ ๗ พบว่า “อยาก” มีความหมายลดลงเหลือเพียง ๑ ความหมาย คือ “ต้องการ” และเริ่มพบว่ามีการใช้ในความหมายว่า “ความอยาก” และ “ความอดอยาก” จนถึงในสมัยปัจจุบันก็ไม่พบคำว่า “อยาก” ที่เป็นคำกริยา ที่มีความหมายว่า “อดอยาก” หรือ “หิวกระหาย” พบแต่เพียงคำว่า “อยาก” ที่เป็นคำขยายกริยาแสดงความหมายอรรถาณูเคราะห์ และพบคำว่า “อยาก” ที่ปรากฏในคำว่า “ความอยาก” และ “ความอดอยาก” ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมายผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ผู้วิจัยพบว่าคำว่า “อยาก” ได้ผ่านกระบวนการขยายความหมายให้กว้างขึ้น และการขยายความหมายแบบอุปลักษณะ นอกจากนี้ คำว่า “อยาก” ยังมีการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียวจากคำบอกเนื้อความเช่น คำกริยา ไปเป็นคำไวยากรณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

งานวิจัยของปีนกาญจน์เป็นงานวิจัยที่ศึกษากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำคำเดียวที่มีการเก็บข้อมูลในเชิงประวัติ จึงเป็นแนวทางในการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยได้ เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษากการเปลี่ยนแปลงของคำเช่นเดียวกัน โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นได้เปลี่ยนแปลงจากคำกริยาซึ่งเป็นคำหลักไปเป็นคำไวยากรณ์

สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ (๒๕๕๑) ศึกษาเรื่อง “ยัง”: การศึกษาเชิงประวัติ โดยมีจุดหมายเพื่อศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์ และความหมายของคำว่า “ยัง” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น ๕ สมัย มีสมมติฐานว่า คำดังกล่าวมีความแตกต่างกันในด้านหน้าที่ทางไวยากรณ์และ

ความหมายในแต่ละยุคสมัย และยังผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ที่เป็นแบบทิศทางเดียว

ผลการวิเคราะห์พบว่า คำว่า “ยัง” ในแต่ละสมัยแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้ ๔ หน้าที่เท่ากันทุกสมัย ได้แก่ คำกริยา คำช่วยหน้ากริยา คำบุพบท และคำเชื่อมอนุพากย์ โดยเมื่อพิจารณาทางด้านความหมายพบว่าเมื่อคำว่า “ยัง” มีการปรากฏของความหมายในแต่ละหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดยเมื่อเข้าใจสมัยปัจจุบัน จะพบคำว่า “ยัง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำหลักหรือคำบอกเนื้อความลดลง เช่น คำว่า “ยัง” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ครอบครอง” ซึ่งพบในสมัยสุโขทัย และความหมายนี้ได้หายไปเมื่อเข้าสู่สมัยอยุธยา จนถึงสมัยปัจจุบัน พบกริยาที่มีความหมายบ่งการิตเพียงความหมายเดียว และในทางตรงกันข้าม กลับพบความหมายที่เป็นความหมายเชิงไวยากรณ์เพิ่มขึ้น เช่น คำว่า “ยัง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น จากสมัยสุโขทัย พบ ๑ ความหมาย ได้แก่ คำเชื่อมความสัมพันธ์ “แบบเสริม” และสมัยอยุธยาพบเพิ่มมาอีก ๑ ความหมาย คือ “ความสัมพันธ์แบบขัดแย้งกับสิ่งที่ควรจะเป็น” และในสมัยรัตนโกสินทร์ พบความหมายเชิงไวยากรณ์เพิ่มอีก ๑ ความหมาย คือ “ความสัมพันธ์แบบขัดแย้งแบบเปรียบเทียบ”

เส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” มี ๔ เส้นทาง ได้แก่ ๑) คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีอยู่” กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยา ๒) คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีอยู่” กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ๓) คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีอยู่” กลายเป็นคำกริยาการิต ๔) คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง” กลายเป็นคำบุพบท จากเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้ง ๔ เส้นทางนี้ จะเห็นได้ว่า ๓ เส้นทางแรกมีต้นกำเนิดเดียวกัน คือ คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีอยู่” ส่วนเส้นทางสุดท้าย คำต้นกำเนิด คือ คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง” กริยาดั้งเดิมทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กันทางความหมายในแง่ “สภาพที่มีอยู่” นอกจากนี้ กลไกการเปลี่ยนแปลงภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” มี ๕ กลไก ซึ่งประกอบด้วย

๑). การขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension) เช่น ในสมัยสุโขทัย พบว่านามวลีที่ตามหลังคำบุพบท “ยัง” มีความหมายเป็น “สถานที่” เท่านั้น ต่อมาในสมัยอยุธยาถึงรัชกาลที่ ๓ และในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึง ๕ พบนามวลีที่ตามหลังคำบุพบท “ยัง” มีความหลากหลายขึ้น คือ เป็นได้ทั้ง “สถานที่” “มนุษย์” และ “เวลา” อีกทั้งในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึง ๕ ยังพบคำว่า “ยัง” ที่เป็นส่วนหนึ่งของสำนวน “(วัน)ยังค่ำ” และ “(คืน) ยังรุ่ง” อย่างสมบูรณ์ การปรากฏของคำว่า “ยัง” ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคำบ่งชี้การกที่สัมพันธ์กับนามวลีที่เป็นมนุษย์ก็น่าจะเกิดขึ้นก่อน เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า

๒). การเกิดความหมายทั่วไป (generalization) เช่น ในสมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ ๖ ถึง ๘ พบทั้งตัวอย่างของคำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีชีวิต, มี, เหลือ” และตัวอย่างของคำช่วยหน้ากริยา “ยัง” ที่แสดงความหมายการณ์ลักษณะ “คงอยู่” แต่ในสมัยปัจจุบันพบแต่เพียงตัวอย่างของคำช่วยหน้ากริยา “ยัง” เพียงอย่างเดียว นอกจากนั้น ยังพบกลไกอื่น ๆ ที่ทำให้คำว่า “ยัง” กลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น

๓). การดูดซับความหมายบริบท (absorption of contextual meaning) โดยความหมายเดิมจะสูญไป และความหมายใหม่ที่ได้รับจากบริบทก็จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นความหมายทางไวยากรณ์

๔). การสูญเสียฐานะของโครงสร้างในหน่วยประกอบ/ การวิเคราะห์ใหม่ (loss of constituent structure) เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว จากหน่วยไวยากรณ์สูงกว่าไปเป็นหน่วยทางภาษาที่มีฐานะต่ำกว่า

๕). การสูญเสียลักษณะของคำเดิม (deategorialization) เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว โดยคำหลักค่อย ๆ สูญคุณสมบัติไป และได้รับคุณสมบัติใหม่ของหมวดคำไวยากรณ์

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการในเชิงประวัติ และ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป และเป็นแบบทิศทางเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามลักษณะที่เป็นสากล

จากงานวิจัยของสุรีเนตร ผู้วิจัยได้ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” เพียงคำเดียวเช่นเดียวกับงานวิจัยที่ศึกษาคำว่า “ถึง” โดยได้ศึกษาอย่างละเอียดทั้งในด้านหน้าที่และความหมาย ตลอดจนความหมายย่อยของคำในแต่ละหน้าที่ และจะเห็นได้ว่าเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” นั้นไม่จำเป็นต้องมีเพียงเส้นทางการเดียว แต่มีด้วยกัน ๔

เส้นทางที่ทำให้คำกริยา “ยัง” กลายเป็นคำไวยากรณ์ อย่างไรก็ตาม คำว่า “ยัง” ได้กลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สมบูรณ์แล้ว เพราะไม่พบคำว่า “ยัง” ที่เป็นคำกริยาในปัจจุบัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวสามารถนำมาเป็นหลักการในการพิจารณาคำว่า “ถึง” ได้ ซึ่งอาจจะมีเส้นทาง การกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้มากกว่า ๑ เส้นทางเช่นกัน นอกจากนั้น งานวิจัยนี้ยังได้เสนอกลไกที่ทำให้ คำว่า “ยัง” กลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ ได้แก่ การขยายความหมายเชิงอุปลักษณะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คำว่า “ยัง” กลายเป็นคำบุพบท เนื่องจากการขยายการใช้จาก “สถานที่” “มนุษย์” และ “เวลา” ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องน่าจะนำมาใช้กับคำว่า “ถึง” ได้ เนื่องจากคำว่า “ถึง” มีบริบทการปรากฏร่วมกับนามบอก “สถานที่” “มนุษย์” และ “เวลา” จึงอาจเกี่ยวข้องกับ การขยายความหมายเชิงอุปลักษณะเช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีกลไกอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับคำว่า “ยัง” เช่น การเกิดความทั่วไป, การดูดซับความหมายปริบท, การวิเคราะห์ใหม่ และการสูญเสียลักษณะของคำเดิม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะสามารถนำมาเป็นตัวอย่งให้การพิจารณากลไกที่เกิดขึ้นกับ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” โดยภาพรวมทุกหมวดคำ อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีและงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ ทบทวนวรรณกรรมมาข้างต้นนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์คำว่า “ถึง” และสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ได้

บทที่ ๓

การจำแนกหมวดคำ ความหมาย

และความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง”

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หมวดคำของคำว่า “ถึง” ว่าปรากฏในหมวดคำใดบ้าง และจากนั้นจะวิเคราะห์ว่าในแต่ละหมวดคำนั้น คำว่า “ถึง” มีความหมายใดบ้าง ความหมายเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ถึง”

๓.๒ การจำแนกความหมายของคำว่า “ถึง” ทั้งความหมายเชิงศัพท์ (lexical meaning) และความหมายเชิงไวยากรณ์ (grammatical meaning)

๓.๓ ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง”

๓.๑ การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ถึง”

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ถึง” มีเกณฑ์การวิเคราะห์โดยสรุปตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างของวิจินต์ ภาณุพงศ์ (๒๕๓๘) ซึ่งตัดสินหมวดคำโดยการแทนที่คำที่ต้องการทดสอบลงในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบ แต่เนื่องจากกรอบประโยคทดสอบของวิจินต์ยังไม่ครอบคลุมโครงสร้างประโยคของข้อมูล ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบประโยคทดสอบขึ้นมาเพื่อให้ครอบคลุมโครงสร้างประโยคของข้อมูล ด้วยเกณฑ์การให้ประโยคทดสอบทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกหมวดคำกริยา (เช่น เขาถึงบ้าน เขาเดินถึงบ้าน) ออกจากหมวดคำเชื่อมอนุภาคย์ (เช่น ถึงเขามารับ ฉันก็ไม่ไป) แต่ยังไม่สามารถแยกหมวดคำกริยาในโครงสร้างกริยาเรียงซึ่งมีโครงสร้าง นาม กริยา นาม (เช่น เขาเดินถึงบ้าน) กับคำหมวดอื่น ๆ ซึ่งมีโครงสร้างเหมือนกับหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ ได้แก่ คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท (เช่น

เขาพูดถึงเพื่อน) คำบุพบท (เช่น เขาทำงานถึงเที่ยงคืน) และคำขยาย (เช่น เขาสูงถึง ๒ เมตร) จำเป็นต้องใช้เกณฑ์อื่น ๆ ช่วยในการจำแนกต่อไป

ขั้นที่ ๒ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์หรือเกณฑ์ทางความหมายในการจำแนกหมวดคำกริยาในโครงสร้างกริยาเรียงออกจากหมวดคำอื่น ๆ ที่เหลือ ได้แก่ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท หมวดคำบุพบท หรือหมวดคำขยายโดยพิจารณาจากความหมายของคำกริยาที่ปรากฏหน้าคำว่า “ถึง” ว่าเป็นคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ (เช่น “เดิน”) หรือกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ (เช่น “พูด” “อ่าน (หนังสือ)” “สูง”) ในกรณีที่เป็นคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ผู้วิจัยจะจัดให้คำว่า “ถึง” อยู่ในหมวดคำกริยา และในกรณีที่เป็นคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ ผู้วิจัยจะจัดให้คำว่า “ถึง” อยู่ในหมวดคำอื่นที่ไม่ใช่คำกริยา อาจเป็นหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท หมวดคำบุพบท หรือหมวดคำขยาย

ขั้นที่ ๓ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการจำแนกหมวดคำบุพบทออกจากหมวดคำอื่น ๆ ที่เหลือ ได้แก่ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท และหมวดคำขยาย เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ที่จรัสดาว อินทรทัตน์ (๒๕๓๙) ใช้เพื่อระบุลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำบุพบท และที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้มีลักษณะดังนี้ คำบุพบทจะต้องปรากฏร่วมกับนามวลีเสมอ (ดังนั้น นามวลีที่ตามหลังคำบุพบท จะแยกอยู่ห่างจากคำบุพบทไม่ได้) และจะต้องไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ

ขั้นที่ ๔ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการจำแนกหมวดคำกึ่งกริยาบุพบท และหมวดคำขยายออกจากกัน เกณฑ์ที่ใช้ คือ เกณฑ์การละคำว่า “ถึง” ในประโยค ถ้าสามารถละคำว่า “ถึง” ได้โดยประโยคไม่ผิดไวยากรณ์ก็แสดงว่าคำว่า “ถึง” นั้นเป็นคำขยาย แต่ถ้าหากละไปแล้วประโยคผิดไวยากรณ์แสดงว่าคำว่า “ถึง” นั้น ไม่ใช่คำขยาย

ต่อไปนี้เป็นกรรกล่าวถึงรายละเอียดการจำแนกหมวดคำแต่ละหมวด

๓.๑.๑ หมวดคำกริยา และหมวดคำเชื่อมอนุพากย์

๓.๑.๑.๑ คำกริยา เกณฑ์การใช้กรอบประโยคทดสอบของวิจิตรนทร์ ภาณุพงศ์ เป็นการจำแนกหมวดคำโดยยึดหลักว่า คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกัน ที่อาจจะปรากฏหน้า

หรือหลัง หมวดคำชนิดต่าง ๆ จะจัดเป็นหมวดคำเดียวกัน ตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างที่มีวิธีการจำแนกโดยใช้กรอบประโยคทดสอบ เมื่อนำคำว่า “ถึง” แทนที่ในกรอบประโยคทดสอบ สามารถตัดสินคำว่า “ถึง” ได้หมวดคำแรก คือ หมวดคำกริยา ซึ่งเป็นกริยาเดี่ยว สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบ **คำกริยา สกรรม** คือ คำที่สามารถแทนที่ในช่องว่าง ____ ของกรอบประโยคทดสอบที่มีตำแหน่งของคำ ๔ ตำแหน่ง นี้ได้

๑ ก. นาม ____ นาม แล้ว

๑ ข. นาม กำลัง ____ นาม

เช่น ๑ ก. เขา **ถึง** โรงเรียนแล้ว

๑ ข. เขา กำลัง **ถึง** โรงเรียน

คำว่า “ถึง” สามารถแทนที่ในช่องว่าง ____ ของกรอบประโยคทดสอบทั้งสองนี้ได้ จึงจัดเป็นคำกริยาสกรรม โดยสังเกตได้ว่า คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏในกรอบประโยคทดสอบนี้จะเป็นคำกริยาเดี่ยว คือคำกริยาที่ปรากฏตัวเดียวในประโยค ไม่มีคำกริยาอื่นนำหน้าหรือตามหลัง แต่แท้ที่จริงแล้ว เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของผู้วิจัยศึกษา คำว่า “ถึง” จะพบว่า คำว่า “ถึง” อาจปรากฏหลังคำกริยาอื่นได้ แล้วคำว่า “ถึง” ยังจัดเป็นคำกริยา แต่ไม่ได้เป็นกริยาเดี่ยว หากแต่เป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น ในประโยค “เขาไป**ถึง**บ้าน”, “เขากลับ**ถึง**บ้าน” (ดูรายละเอียด ๓.๑.๒)

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่า คำว่า “ถึง” จะเป็นคำกริยาเดี่ยวหรือกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงต่างก็แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม ทำให้ผู้ใช้ภาษาสามารถสร้างมโนทัศน์ที่แสดงการเคลื่อนที่ที่มองเห็นได้ว่าประธานนั้นได้เคลื่อนที่ทางกายภาพ เพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายที่เป็นสถานที่ เช่น ในตัวอย่าง ประโยคที่ ๑ก. และ ๑ข. คือ “โรงเรียน” อย่างไรก็ตาม คำว่า “ถึง” ยังมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมได้อีกด้วย เช่น ในประโยค “เขา **ถึง** พระรัตนตรัยว่าเป็นสรวง” ซึ่งมีกรรมของประโยคที่ตามหลังคำว่า “ถึง” เป็นที่หมายที่เป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น “พระรัตนตรัย”

อนึ่ง เนื่องจากกรอบประโยคทดสอบของวิจันต์ยังไม่ครอบคลุมโครงสร้างประโยคของข้อมูล ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบประโยคทดสอบขึ้นมา เพื่อให้ครอบคลุมการใช้จริงมากขึ้น ดังนี้

นามวลี ๑__นามวลี ๒

(ในบางกรณีอาจมีส่วนขยาย เช่น คำขยาย หรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/หรือ มีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจ)

๓.๑.๑.๒ คำเชื่อมอนุพากย์ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (๒๕๓๘: ๗๖) ได้กล่าวถึงหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ซึ่งจะเป็นคำที่ไม่ปรากฏในประโยคสามัญ แต่จะปรากฏในประโยคผสมหรือประโยคซับซ้อน คำว่า “ถึง” จึงเป็นคำที่ทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ (clause) และคำเชื่อมอนุพากย์จะไม่เป็นองค์ประกอบของส่วนของประโยค แต่วิจิตรน ภาณุพงศ์ไม่ได้สร้างกรอบประโยคทดสอบเพื่อใช้ตัดสินหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ไว้ โดยเมื่อพิจารณาคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ในโครงสร้างประโยค วิจิตรนได้แบ่งชนิดของคำเชื่อมอนุพากย์ ออกเป็น ๑) คำเชื่อมต้น ๒) คำเชื่อมใน ๓) คำเชื่อมขนาบ โดยพิจารณาได้ว่า คำว่า “ถึง” แบ่งได้เป็น ๑) คำเชื่อมต้น เช่น “ฉันจะไป ถึงเขาจะไม่มา” และ ๒) คำเชื่อมใน เช่น “เขาตากฝน เขาถึงไม่สบาย” ซึ่งการพิจารณาคำว่า “ถึง” ในลักษณะดังกล่าว เป็นการวิเคราะห์คำทางด้านวากยสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาทางด้านอรรถศาสตร์จะพิจารณาได้ว่า คำว่า “ถึง” นั้นเชื่อมอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ให้เกี่ยวเนื่องกัน โดยแบ่งได้เป็น ๑) คำเชื่อมอนุพากย์ที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ๒) คำเชื่อมอนุพากย์ที่ขัดแย้งกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. คำเชื่อมบอกผล คือคำที่ใช้เชื่อมระหว่างอนุพากย์ที่มีเงื่อนไขที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ๒ อนุพากย์ โดยอนุพากย์ที่ปรากฏข้างหน้าคำว่า “ถึง” จะเป็นอนุพากย์เหตุ และอนุพากย์ที่ปรากฏหลังคำว่า “ถึง” จะเป็นอนุพากย์ผล เช่นในตัวอย่าง

“เขาตากฝน เขาถึงไม่สบาย”

อนุพากย์ ๒ อนุพากย์ดังกล่าวถูกเชื่อมโยงให้เป็นเหตุเป็นผลกันด้วยคำว่า “ถึง” ซึ่งได้เชื่อม อนุพากย์เหตุ คือ “เขาตากฝน” และอนุพากย์ผล คือ “เขาไม่สบาย”

ข. คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง คือคำที่ใช้เชื่อมอนุพากย์ที่ขัดแย้งกัน โดยคำว่า “ถึง” สามารถปรากฏได้ ๒ กรณี คือ กรณีที่ ๑ คำว่า “ถึง” ปรากฏในตำแหน่งหน้าอนุพากย์ ๒ อนุพากย์

ที่ขัดแย้งกัน เช่น “ถึงเขาจะไม่มา ฉันก็จะไป” คำว่า “ถึง” ในที่นี้เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ โดยเชื่อมอนุพากย์ ๑ คือ “เขาจะไม่มา” กับอนุพากย์ ๒ คือ “ฉันก็จะไป” อนุพากย์ ๒ มีเนื้อความขัดแย้งกับอนุพากย์ ๑ โดยคำว่า “ถึง” จะปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “ก็” ซึ่งปรากฏอยู่ในอนุพากย์ ๒

กรณีที่ ๒ คำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ เช่นประโยค “ฉันจะไปถึงเขาจะไม่มา” คำว่า “ถึง” ในที่นี้ เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ โดยเชื่อมอนุพากย์ ๑ คือ “ฉันจะไป” และอนุพากย์ ๒ คือ “เขาจะไม่มา” อนุพากย์ ๒ มีเนื้อความขัดแย้งกับอนุพากย์ ๑

๓.๑.๒ คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงกับหมวดคำอื่นๆ

๓.๑.๒.๑ คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง จัดเป็นคำกริยาประเภทหนึ่ง สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากกรอบประโยคทดสอบตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างที่พิจารณาเรื่องตำแหน่งการปรากฏ มีลักษณะดังต่อไปนี้

นามวลี ๑ กริยาวลีที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม ___ นามวลี ๒

(ในบางกรณีอาจมีส่วนขยาย เช่น คำขยาย หรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/หรือ มีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจ)

ผู้วิจัยสร้างหมวดคำหมวดนี้ขึ้นเนื่องจาก กรอบประโยคทดสอบของ วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์ สามารถนำคำว่า “ถึง” ไปแทนที่ในช่องว่างได้เพียงคำเดียว ซึ่งเป็นกริยาเดี่ยวไม่ปรากฏกริยาอื่นนำหน้า แต่เมื่อศึกษาคำว่า “ถึง” แล้วจะพบคำจำนวนมากที่ปรากฏเป็นคำที่เป็นตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น “เขาไปถึงกรุงเทพฯ”, “เขากลับถึงบ้าน” หรือตามข้อมูลภาษาเก่าที่ผู้วิจัยศึกษา เช่น

ขณะนั้นบาทหลวงล่ามผู้กำกับจึงเดินเข้าไปตรงพระแท่น

ในหน้าท้องพระโรง ก็คุกเข่าลงถวายคำนับครั้งหนึ่ง

แลดูเดินเข้าไปถึง กลางท้องพระโรง

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาคที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๔ หน้า ๓๙)

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวจะตามหลังคำกริยาที่มีการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม คือ การเคลื่อนที่ที่สามารถรับรู้ได้ด้วยตา เราจึงสามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ได้ชัดเจน เช่น การเดิน การวิ่ง การขับรถ นอกจากนั้น คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำกริยาที่ปรากฏเป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงซึ่งจัดเป็นคำกริยาประเภทหนึ่งที่ยังมีความหมาย “บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)” อยู่

๓.๑.๒.๒ คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท จัดเป็นหมวดคำหมวดหนึ่งที่ถูกวิจัยกำหนดขึ้นซึ่งสามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากกรอบประโยคทดสอบตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างที่พิจารณาเรื่องตำแหน่งการปรากฏ มีลักษณะดังต่อไปนี้

นามวลี ๑ กริยาวลีที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ _____ นามวลี ๒

(ในบางกรณีอาจมีส่วนขยาย เช่น คำขยาย หรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/หรือ มีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจ)

คำว่า “ถึง” หากสามารถแทนที่ในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบดังกล่าวได้ โดยคำที่ปรากฏนำหน้าคำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ (อาจเป็นกริยาที่แสดงการสื่อสารหรือแสดงความรู้สึกนึกคิดก็ได้) เช่น ในประโยคตัวอย่างคือ “เขาพูดถึงเธอ”, “เขาระลึกถึงเธอ” ดังนั้น คำว่า “ถึง” จึงทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท คำในหมวดดังกล่าวจะเป็นคำที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกับคำกริยาและคำบุพบท แต่ไม่มีลักษณะครบถ้วนที่จะเป็นคำกริยาหรือคำบุพบท เช่น คำกริยาต้องสามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ แต่คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ เช่น *“เขาพูดไม่ถึงเธอ” คำบุพบทต้องสามารถปรากฏร่วมกับนามวลีเสมอ ไม่สามารถย้ายนามวลีแยกจากคำบุพบท แต่คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทสามารถย้ายนามวลีแยกจากคำบุพบทได้ เช่น “เป็นเรื่องนี้เองที่เขาพูดถึง” จากตัวอย่างภาษาเก่าที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล เช่น

ข้อความในจดหมายของท่านนั้น

มักกล่าวถึงความน่าพิศวง แลน่าชมแห่งคุณสมบัติ

ของมิสเตอร์แมตตูน แลมมิสเตอร์ เอส

(พระราชหัตถเลขา หน้า ๕ บรรทัดที่ ๔)

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวจะปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงการสื่อสารหรือความรู้สึกนึกคิด ดังเช่นในตัวอย่างคำว่า “กล่าวถึง” คำว่า “กล่าว” เป็นคำที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม คือเป็นการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังจุดหมายหนึ่งโดยจุดหมายของการเคลื่อนที่คือ จุดหมายของการสื่อสาร (ดูความสัมพันธ์ทางความหมายในข้อ ๓.๓) เช่นตัวอย่างของคำว่า “กล่าว” การเคลื่อนที่นั้นจะไม่สามารถมองเห็นด้วยตาได้ ต่างจากการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม เช่น การเดิน การวิ่ง การขับรถ ที่เป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมจะสามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายนั้นได้ อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมนั้น นอกจากคำว่า “กล่าว” แล้ว ยังพบคำกริยาประเภท นึก คิด พุด เขียน ที่ปรากฏร่วมกับคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เช่น คำว่า “ถึง” จะนำหน้าคำนามที่เป็นจุดมุ่งหมายของประโยคดังในตัวอย่างคือ “ความน่าพิศวง” อีกทั้งเมื่อเปรียบคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทกับคำกริยาประเภทที่เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง จะพบว่าคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงจะมีคำกริยานำหน้าคำว่า “ถึง” ที่อาจเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมได้ เช่น ในประโยค ก. “เขาเดินถึงบ้าน” คำว่า “ถึง” จะเป็นคำกริยา สามารถวิเคราะห์แยกประโยค ก. ออกเป็น “เขาเดิน” และ “เขาถึงบ้าน” จากประโยคหลัง คำว่า “ถึง” ยังมีความหมายเป็นกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ซึ่งยังสามารถสื่อความหมายได้ แม้จะปรากฏในตำแหน่งที่เดียวกับคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทก็ตาม

๓.๑.๒.๓ คำขยาย นววรรณ พันธุเมธา (๒๕๔๙: ๓๗) ได้กล่าวถึง คำขยายว่าหมายถึง คำที่ใช้ขยายคำหลักหรือขยายคำขยายด้วยตนเอง คำขยายมีหลายประเภท ประเภทหนึ่งคือ “คำบอกความสำคัญ” ได้แก่ เพียง แค่ ถึง ตั้ง ซึ่งใช้ขยายคำนาม คำกริยา คำบอกจำนวน และประโยค ช่วยบอกความเห็นของผู้พูดว่าสิ่งที่กล่าวถึงสำคัญหรือไม่ มีจำนวนมากหรือน้อย ด้วยนิยามและชื่อหมวดดังกล่าวผู้วิจัยได้จัดคำว่า “ถึง” ให้อยู่ในหมวดคำขยาย และมีความหมายเชิงไวยากรณ์ คือ เป็นคำบอกความสำคัญ ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างกรอบประโยคทดสอบเพื่อตัดสินคำในหมวดคำดังกล่าว โดยดัดแปลงมาจากกรอบประโยคทดสอบตาม

แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างที่พิจารณาทางตำแหน่งการปรากฏของคำและส่วนต่างๆ ของประโยค มีลักษณะดังต่อไปนี้

นามวลี ๑ กริยาวลี ___ นามวลี ๒

คำว่า “ถึง” สามารถแทนที่ในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบได้ ซึ่งคำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี และ นามวลี โดยคำนามดังกล่าวอาจเป็นคำบอกจำนวนก็ได้ เช่น

กฎหมายส่วนใหญ่ สูญหายไป ถึง ๙ ส่วน

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๖๑ บรรทัดที่ ๑๒)

จากตัวอย่าง คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำขยาย มีคำว่า “สูญหาย” เป็นคำกริยาที่นำหน้าคำขยาย “ถึง” และตามด้วยคำบอกจำนวน “๙ ส่วน” อย่างไรก็ตาม นามวลีที่ตามหลังคำขยายได้สื่อว่าเป็นจำนวนที่มากอย่างสำคัญ นอกจากนี้ สามารถตัดคำว่า “ถึง” ออกไปได้โดยประโยคยังถูกไวยากรณ์อยู่ คือ “กฎหมายส่วนใหญ่ สูญหายไป ๙ ส่วน” หรือสามารถแทนที่คำว่า “ตั้ง” หรือ “ขนาด” ในตำแหน่งที่คำว่า “ถึง” ปรากฏได้ ดังนั้น เมื่อคำว่า “ถึง” มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงจัดเป็นคำขยาย

๓.๑.๒.๔ หมวดคำบุพบท

จรัสดาว อินทรทัศนีย์ (๒๕๓๙: ๒๕) ได้กล่าวถึง หมวดคำบุพบท ตามทฤษฎีต้นแบบไว้ว่าคำบุพบทมีลักษณะประจำหมวดคำ ดังต่อไปนี้

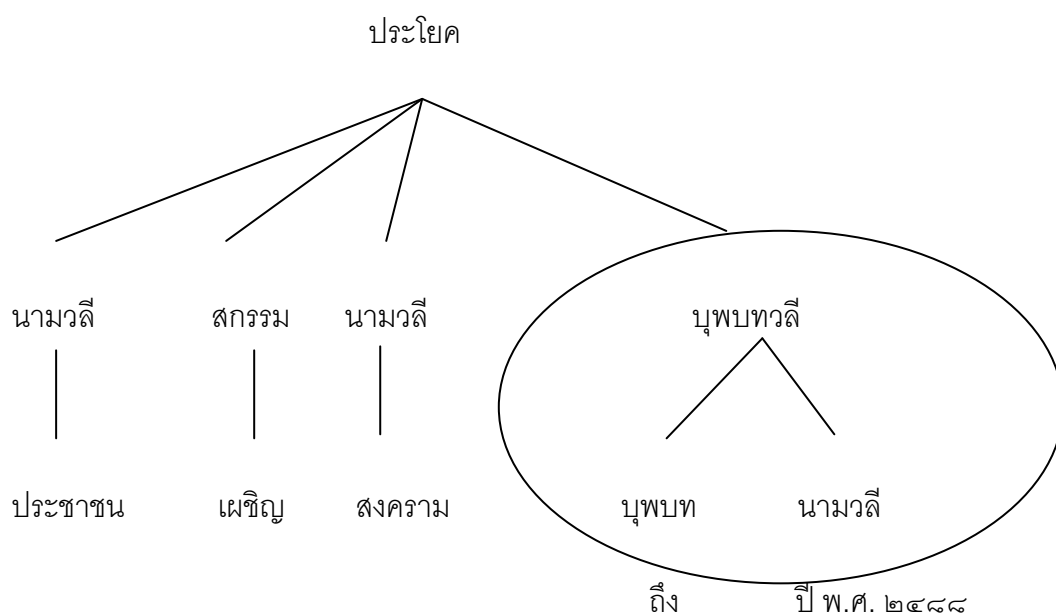
[+ ปรากฏร่วมกับนามวลีเสมอ]

[+ ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ]

[+ ความสัมพันธ์เชิงการระหว่างนามวลี กับกริยาวลี]

หากคำใดมีลักษณะประจำหมวดคำบุพบทครบถ้วน จะนับเป็นสมาชิกต้นแบบของหมวดคำบุพบท จากคุณสมบัติดังกล่าว สามารถสร้างเป็นเกณฑ์จำแนกคำบุพบทได้ดังต่อไปนี้

ก. **เกณฑ์ความสัมพันธ์ของคำกับนามวลี** หากพิจารณาเปรียบเทียบคำบุพบทออกจากคำกริยาที่มักจะปรากฏร่วมกับนามวลีที่ตามหลังเช่นกัน จะสามารถจำแนกได้โดยคำบุพบทจะปรากฏนำหน้านามวลีที่ปรากฏร่วมด้วยเป็นองค์ประกอบของบุพบทวลี ส่วนคำกริยาก็จะปรากฏนำหน้านามวลีที่เป็นกรรม หรือส่วนเติมเต็มของคำกริยา (จรัสดาว อินทรทัศน์, ๒๕๓๙: ๕๒) เมื่อพิจารณา กรณีคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำบุพบท การเป็นหน่วยองค์ประกอบของบุพบทวลีสามารถแสดงแผนภูมิได้ ดังต่อไปนี้

ข. **เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ** จรัสดาว อินทรทัศน์ (๒๕๓๙: ๕๓) ได้กล่าวถึง การจำแนกหมวดคำบุพบทออกจากคำกริยา โดยใช้เกณฑ์ดังกล่าว แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ [+ ปฏิเสธ] และ [- ปฏิเสธ] ได้แก่

[+ ปฏิเสธ] เป็นคำที่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ ได้แก่ คำกริยา (คำกริยาในที่นี้ ตรงกับคำกริยากรรมของกรอบประโยคทดสอบวิจันตน์ ภาณุพงศ์)

[- ปฏิเสธ] เป็นคำที่ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ได้แก่ คำกริยาบางคำในประโยคที่มีกริยามากกว่าหนึ่งคำ และคำบุพบท เช่น

คำกริยา

ก. รถไฟ ถึง เชียงใหม่
(นามวลี- สกรรมกริยา-นามวลี)

ข. รถไฟ ไม่ ถึง เชียงใหม่

คำบุพบท

ก. งานบ้านที่ค้างอยู่ เป็น สิ่งที่ยืนยัน ถึง พลังที่มีอยู่ในตัวเธอ
(นามวลี สกรรมกริยา-นามวลี- บุพบท -นามวลี)

ข. *งานบ้านที่ค้างอยู่ เป็นสิ่งที่ยืนยัน ไม่ ถึง พลังที่มีอยู่ในตัวเธอ

(จรัสดาว อินทรทัศนีย์ (๒๕๓๙: ๕๔)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นลักษณะสากลที่คำกริยาในทุกภาษา จะสามารถปรากฏร่วมกับ คำปฏิเสธได้ ในขณะที่คำบุพบทจะไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้เลย ดังเช่นในตัวอย่างที่ยกไว้ข้างต้น ตัวอย่าง ๒ข. จะเป็นประโยคที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย

ค. **เกณฑ์การแยกนามวลีออกจากบุพบทวลี** จรัสดาว อินทรทัศนีย์ (๒๕๓๙ : ๕๗) ได้กล่าวถึงการย้ายตำแหน่งของคำเป็นการทดสอบความเป็นหน่วยองค์ประกอบ (sentence constituent) หน่วยเดียวกันของส่วนประกอบย่อยสองส่วนที่ปรากฏต่อกันในบริบท ซึ่งเป็นเกณฑ์ทดสอบที่ใช้เป็นสากล โดยพิสูจน์ได้ว่า ส่วนประกอบของหน่วยองค์ประกอบหน่วยเดียวกันจะแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อทดสอบโดยการย้ายตำแหน่งส่วนประกอบส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็ต้องย้ายตามไปด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำกริยาศัพท์สุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง

ก. คณะของเขา ไป ถึง ขั้วโลกเหนือ
(นามวลี – อกรรมกริยา-สกรรมกริยา-นามวลี)

ข. ขั้วโลกเหนือ คณะของเขา ไป ถึง

คำบุพบท

- ก. ท่าน ยัง ทำงาน ที่นี่ ถึง ปัจจุบัน
(นามวลี-คำช่วยกริยา-อกรรมกริยา-นามวลี-บุพบท-นามวลี)
- ข.* ปัจจุบัน ท่านยังทำงานที่นี่ ถึง
- ค. ถึง ปัจจุบัน ท่านยังทำงาน ที่นี่

นอกจากนั้น คำบุพบท เมื่อพิจารณาทางด้านความหมายของคำบุพบทจะมีความสัมพันธ์เชิงการก (case relation) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา กับนามวลีที่ปรากฏร่วมกันในประโยค เมื่อนำหลักเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์คำว่า “ถึง” พบว่า คำบุพบท “ถึง” มีความหมายบ่งการกได้ ๒ การก ได้แก่ ๑) ตำแหน่งแหล่งที่ และ ๒) เวลา โดยการก ตำแหน่งแหล่งที่ สามารถแบ่งนามวลีที่ตามหลังคำว่า “ถึง” ออกได้เป็น สถานที่ และ จุดหมาย ได้แก่

คำบุพบทบ่งการกสถานที่ เช่นในประโยคตัวอย่าง

- (๑) ณ วันเดือน ๔ แรม ๔ ค่ำ แล้วให้สนมตำรวจเอาแผง
ไปกั้นริมพระมหาปราสาทข้างตะวันออก แต่มุมโรงช้าง
ถึงกำแพงแก้วพระมหาปราสาท

(ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๘๑)

คำบุพบทบ่งการกจุดหมาย เช่นในประโยคตัวอย่าง

- (๒) ผู้ชม ส่ง ชิ้นส่วนสินค้าถึงรายการชิงโชค (จรัสดาว อินทวิทต์, ๒๕๓๙: ๘๕)
- (๓) เขาอ่านหนังสือจากหน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย

คำบุพบทบ่งการกเวลา เช่นในประโยคตัวอย่าง

- (๔) แล้วจึงให้เอาน้ำใส่ค้อย ๆ ต้มไปตั้งแต่ครึ่งชั่วโมงถึง ๓ เลี้ยวของโมงตักมันที่ลอย
ขึ้นนั้นออกเสีย

(ประติทินบัตรแลจุดหมายเหตุ หน้า ๑๘๕)

จากตัวอย่างที่ (๑) คำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทป้องกันการกสถานที่ มีอรรถลักษณะ [+ _สถานที่] ซึ่งในตัวอย่างคือ “กำแพงแก้วพระมหาปราสาท” , ตัวอย่างที่ (๒) และ (๓) คำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทป้องกันการกจุดหมาย มีอรรถลักษณะ [+ _จุดหมาย] ซึ่งในตัวอย่างคือ “รายการชิงโชค” และ “หน้าสุดท้าย” ตามลำดับ และตัวอย่างที่ (๔) คำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทป้องกันการกเวลา มีอรรถลักษณะ [+ _เวลา] ซึ่งในตัวอย่างคือ “๓ เลี้ยวของโมง”

๓.๒ การจำแนกความหมายของคำว่า “ถึง” แบ่งการพิจารณาทั้งความหมายเชิงศัพท์ (lexical meaning) และความหมายเชิงไวยากรณ์ (grammatical meaning)

๓.๒.๑ หมวดคำกริยา

๓.๒.๑.๑ คำกริยาสกรรม (กริยาเดียว) คำว่า “ถึง” เมื่อปรากฏในตำแหน่งคำกริยา จะมีความหมาย “บรรลุจุดหมาย” จัดเป็นความหมายเชิงศัพท์ (lexical meaning) คือความหมายที่สามารถอ้างอิงได้ เมื่อกล่าวถึงความหมายดังกล่าวย่อมเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ทั้งการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมและการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม เช่น

(๕) พอฉันถึงเมืองบอมเบย์ ก็ได้รับโทรเลขของเจ้าประเทศหลายองค์

คือมหाराชาผู้ครองนครไฮเดอระบาดองค์หนึ่ง

(นิทานโบราณคดี หน้า ๔๐)

(๖) เหมือนดังว่าเขาจะเป็นสุขมากถ้าถึงวันที่ลาจากโลกนี้

(ขุนปัดทอง หน้า ๑๑๔)

จากตัวอย่างที่ ๕ คำว่า “ถึง” แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมหรือการเคลื่อนที่เชิงกายภาพ (Physical motion or real motion) (ชัชวดี ศรลัมพ์, ๒๕๓๘) คือการเคลื่อนที่ที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของมนุษย์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ได้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า “ถึง” ในตัวอย่างดังกล่าวแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม มีประธานเป็นบุคคลที่เคลื่อนที่ คือ “ฉัน” มีจุดหมายของการเคลื่อนที่คือ “เมืองบอมเบย์” ซึ่งเป็นสถานวลี อย่างไรก็ตาม คำกริยา “ถึง” มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ทั้ง การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมและการเคลื่อนที่ที่เป็น

นามธรรม เช่นในตัวอย่างที่ ๖ “ถ้าถึงวันที่ลาจากโลกนี้” คำว่า “วันที่ลาจากโลกนี้” คือจุดหมายของ คำว่า “ถึง” ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ของวันเวลาที่ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ปรัชญาการณทาง ภาษาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณ์ (metaphor) เช่นมโนทัศน์ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงของวันเวลาเปรียบเหมือนการเดินทาง

๓.๒.๑.๒ คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง ที่ให้ความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” จัดเป็นความหมายเชิงศัพท์ และเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับ คำว่า “ถึง” เมื่อทำหน้าที่เป็นคำกริยา แต่ต่างกันที่ความหมายของคำชนิดนี้จะมีเหตุการณ์ต่อเนื่อง กับเหตุการณ์ที่อยู่ก่อนหน้าเช่น

- (๗) วิลลภาเคตะระได้กราบบังคมฯ วิงวอนเป็นหลายครั้ง
ก็ไม่ปลงพระทัย จนมีเรือกำปั่นวิลันดาเข้ามา
ถึงกรุงศรีอยุธยาลำหนึ่ง

(ประชุมจดหมายเหตุอยุธยา หน้า ๔๒)

- (๘) เมื่อฉันขึ้นไปถึงเมืองชุมพร แต่แรกเจ้าเมืองกรมการ

เขาจะให้พักที่ทำเนียบริมจวนเจ้าเมือง

(นิทานโบราณคดี หน้า ๕๔)

จากตัวอย่างข้างต้น หน่วยสร้างกริยาเรียงในแต่ละตัวอย่าง เช่น “เข้ามาถึง” “ขึ้นไป ถึง” ทั้ง ๒ ตัวอย่างให้ความหมายที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม การเคลื่อนที่ที่คำว่า “ถึง” ที่เป็นตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เกี่ยวข้องกับกริยาที่อยู่หน้า กิ่งกาญจน์ เทพกาญญา (๒๕๔๙) เรียกว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบ ซึ่งคำกริยาคำแรกแสดงการกระทำหรือแสดง กระบวนการ และคำกริยาที่ตามมาแสดงการกระทำหรือแสดงสภาพ และถือเป็นการแสดง เหตุการณ์ในโลกของความเป็นจริง(iconic) ให้ปรากฏในโครงสร้างภาษา เช่น ในตัวอย่าง (๗) “เรือ กำปั่นวิลันดาเข้ามา ถึงกรุงศรีอยุธยาลำหนึ่ง” คำว่า “เข้ามา” เป็นกริยาก่อนหน้ากริยา “เรือถึงกรุง ศรีอยุธยาได้” และตัวอย่างที่ (๘) “เมื่อฉันขึ้นไปถึงเมืองชุมพร” กริยา “ขึ้นไป” จัดเป็นเหตุการณ์

ก่อนหน้าประโยคกริยา “ฉันถึงเมืองชุมพร” หน่วยสร้างกริยาเรียงดังกล่าวเป็นลักษณะหนึ่งในภาษาไทยที่อนุญาตให้กริยาเกิดขึ้นต่อเนื่องกันได้ซึ่งสอดคล้องกับโลกความเป็นจริงโดยกริยานั้นจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นคำดังกล่าว เมื่อพิจารณาในแง่ความหมาย จัดเป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายเชิงศัพท์ว่า “บรรลุจุดหมาย” แต่ปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายของหน่วยสร้างกริยาเรียง

๓.๒.๑.๓ “ถึง” ที่มีความหมายว่า “นับถือ” คำว่า “ถึง” เมื่อปรากฏในตำแหน่งคำกริยาที่มีความหมาย “นับถือ” จัดเป็นความหมายเชิงศัพท์ (lexical meaning) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ถึง” ที่อยู่ในหมวดคำกริยาไว้ว่า “รับนับถือ, ยึดถือ, เช่น ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก” ความหมายดังกล่าว “ถึง” ในความหมายนี้ จึงเป็นอีกหนึ่งความหมายในหมวดคำกริยา เช่น

(๙) ผู้ปฏิบัติโดยชอบ, ผู้ใดถึงพระรัตนตรัยว่าเปนสรณะแล้ว,
มาเห็นอริยสัจทั้งสี่ด้วยปัญญาอันชอบ , นับว่าได้ประสพ
สรณะอันทำให้สบายใจอย่างยิ่ง

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร หน้า ๔๖)

จากตัวอย่างที่ (๙) คำว่า “ถึง” มีความหมายว่าการยึดถือ, น้อมรับ ในตัวอย่าง “ผู้ใดถึงพระรัตนตรัยว่าเปนสรณะแล้ว” คำว่า “ถึง” ในตัวอย่างนี้สามารถสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ได้ คือ การเคลื่อนที่จากผู้ไม่เข้าถึง หรือผู้ไม่รู้ซึ่งถึงความสำคัญของพระรัตนตรัยไปสู่ผู้ที่เข้าใจ เข้าถึง พระรัตนตรัย จึงถือเป็นจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่

๓.๒.๒ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายเป็น “คำแสดงจุดหมายของกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ (กริยาแสดงการสื่อสารและความรู้สึกนึกคิด)” จัดเป็นความหมายเชิงไวยากรณ์ (Grammatical Meaning) เนื่องจากคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทนี้ไม่สามารถอ้างอิงหรือสร้างมโนทัศน์ในโลกความเป็นจริงได้ คือ ไม่สามารถอ้างอิงถึงกริยาที่สามารถแสดง

อาการการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมได้ เช่น “เขาถึงบ้าน” หรือ “เขาเดินถึงบ้าน” คำกริยาดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรม แต่คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทมีความหมายที่เป็นนามธรรม เพื่อเชื่อมคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่กับนามวลี เช่น

- (๑๐) พระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในพระราชกำหนดใหม่ฉบับนี้
แสดงถึงหลักการปกครองที่ถือหลักนิติกรรม (The Rule Law)
ที่ชัดเจนอีกฉบับหนึ่ง

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๖๖ บรรทัดที่ ๒๘)

- (๑๑) เธอพยักหน้าและบอกว่า ทำนายอยู่แล้วว่าจะไปไม่ได้อีกนาน
ดูเธอไม่ใคร่วิตกในเรื่องพระอาการของทุลกระหม่อมมามากเท่า
เป็นห่วงถึงกิจการอนาคต, คือเป็นห่วงถึงรัชกาลที่ ๖ เธอนั่ง
ซักถามอะไรต่อมิอะไรต่างๆว่าจะคิดเปลี่ยนแปลงแก้ไข
อย่างไรบ้าง

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๓๕ บรรทัดที่ ๘)

- (๑๒) มีการกล่าวถึงลำดับชั้นและเครื่องอิสริยยศ พระราชโอรส
พระมเหสี เจ้านายในราชสำนัก

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๑๙ บรรทัดที่ ๒๔)

จากตัวอย่างข้างต้นคำว่า “ถึง” ปรากฏหลังคำกริยา “แสดง” “เป็นห่วง” และ “กล่าว” ซึ่งเป็นกริยาที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดออกมาสู่ภายนอก โดยมีคำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมให้ทราบ ว่าสิ่งที่สื่อสารสิ่งใด เช่น ตัวอย่างที่ (๑๐) คือ “หลักการปกครองที่ถือหลักนิติกรรม (The Rule Law) ที่ชัดเจนอีกฉบับหนึ่ง”, ตัวอย่างที่ (๑๑) คือ “กิจการอนาคต” และตัวอย่างที่ (๑๒) คือ “ลำดับชั้นและเครื่องอิสริยยศ พระราชโอรส พระมเหสี เจ้านายในราชสำนัก” ซึ่งเป็นจุดหมายของการสื่อสารต่าง ๆ ข้างต้น คำว่า “ถึง” จึงมีบทบาทเป็นคำเชื่อมที่แสดงความรู้สึกนึกคิดและ

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของประธานหรือผู้กระทำกริยาไปสู่ผู้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ดังที่ได้ยกตัวอย่างไว้ข้างต้น

๓.๒.๓ หมวดคำบุพบท

คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท มีความหมายเป็น “คำแสดงจุดหมายของสถานที่และเวลา” จัดเป็นความหมายเชิงไวยากรณ์ เพื่อเชื่อมคำกริยาและนามวลี เช่น

(๑๓) งานกำหนดว่าจะมีวันที่ ๗ เดือนมกราคมเป็นต้นไป

กำหนดที่จะนำของมาส่ง ขอให้นำมาตั้งแต่วันที่ ๓๐

ธันวาคมตั้งแต่เวลาเช้า ๕ โมง ถึงบ่าย ๕ โมง

ต่อนั้นไปจะรับไม่ได้

(สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เล่มที่ ๑ หน้า ๖๙)

ในตัวอย่างที่ (๑๓) คำบุพบท “ถึง” ปรากฏร่วมกับคำบุพบท “ตั้งแต่” ตามด้วยนามวลีที่แสดงจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเวลา “เช้า ๕ โมง” ต่อจากนั้นมีคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทที่แสดงจุดสิ้นสุดของเวลา ซึ่งนามวลีแสดงเวลาดังกล่าว ได้แก่ “บ่าย ๕ โมง” คำว่า “ถึง” ในตำแหน่งดังกล่าว จึงเป็นคำบุพบทบ่งการกเวลา มีอรรถลักษณะ +[_เวลา]

๓.๒.๓ หมวดคำขยาย

“ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำขยาย มีความหมายเป็น “คำบอกความสำคัญ” จัดเป็นความหมายเชิงไวยากรณ์ เช่น

(๑๔) ศาสตราจารย์เสถียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต เห็นไหม

เป็นถึงราชบัณฑิต มีผลงานเขียนหนังสือกว่า 100 เล่ม

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๒๘)

(๑๕) แลเป็นผู้ได้มาซึ่งข้างเผือกแท้ถึง ๔ เชือก ของกำนันนี้

ข้าพเจ้าขอให้ท่านรับไว้โดยเมตตา

(พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

เจ้าอยู่หัว หน้า ๑๕ บรรทัดที่ ๑๘)

(๑๖) บางพวกอยู่ได้สองสามชั่วโมง บางพวกก็อยู่ได้ ๗ วัน

คางคกอยู่ได้ ๑๕ ปี ปลาน้ำจืดบางพวก อายุ

ยืนอยู่ได้ถึง ๑๕๐ ปี ก็มี อยู่ได้ ๓๐ ปี หรือ ๕๐ ปีก็มี

(วชิรญาณวิเศษ เล่ม ๘ แผ่น ๒๕)

จากตัวอย่าง คำว่า “ถึง” ได้ให้ความหมายเป็นคำบอกความสำคัญ เช่น ในตัวอย่างที่ ๑๕) “ศาสตราจารย์เสถียรพงษ์ วรรณปก เป็นถึงราชบัณฑิต” คำว่า “ถึง” ได้เน้นย้ำหรือแสดงทัศนคติ ขยายคำกริยาแสดงสภาพ “เป็น” และนำหน้าตำแหน่ง “ราชบัณฑิต” เพื่อแสดงทัศนคติว่าตำแหน่งนี้อยู่ในระดับที่สูง มีฐานะที่สมควรยกย่อง ในขณะที่ตัวอย่างที่ ๑๕) และ ๑๖) คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่ขยายโดยอยู่หน้าจำนวน เช่น ในตัวอย่างที่ ๑๕) คือ “๔ เชือก” และตัวอย่างที่ ๑๖) คือ “๑๕๐ ปี” เพื่อเน้นย้ำให้ทราบว่าเป็นจำนวนดังกล่าวอยู่ในระดับที่มากอย่างนัยสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนที่ไปสู่ระดับที่มาก จึงมีการนำคำว่า “ถึง” มาขยายให้เกิดความหมายที่แสดงทัศนคติว่าอยู่ในระดับดังกล่าวเมื่อพิจารณาทั้งประโยค

๓.๒.๔ “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์

๓.๒.๔.๑ “ถึง” ที่มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกผล”

“ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกผล”

จัดเป็นความหมายเชิงไวยากรณ์ เช่น

(๑๗)... อัจฉินไม่ได้ นึกเลยและว่า เธอจะยินยอมอยู่กับท่าน

พระปลัด, แต่ยังไงก็ไม่รู้ คุณนายเธอถึงตกลงได้ ดูไม่มีอะไรดี

สักอย่าง ไม่น่ารักน่าใคร่ สักนิด ____ ดีก็แต่ยศศักดิ์กับ

ทรัพย์สิ้นเงินทอง ของท่าน, ถึงว่าท่านไม่สู้แก่กว่าเธอมากนัก

(วชิรญาณวิเศษ หน้า ๕๒)

คำว่า “ถึง” ในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่เชิงไวยากรณ์เชื่อมอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ให้เป็นเหตุเป็นผลกัน จากประโยคดังกล่าว มีอนุพากย์เหตุ คือ “แต่ยังไม่รู้” ซึ่งผู้พูดไม่ทราบเหตุของเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดผล ดังในอนุพากย์ผล คือ “คุณนายเธอถึงตกลงได้”

๓.๒.๔.๒ “ถึง” ที่มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง”

“ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” จัดเป็นความหมายเชิงไวยากรณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๑๘) เจ้าหมอคนนี้ดูยังหนุ่มแน่น,สังเกตอาการดูเหมือน
จะเป็นผู้ดีตักยาก, เพราะดูกริยาท่าทางโอ้โถง องอาจ
,หน้าตาก็สะสวย, ผิวพรรณก็ละเอียด **ถึง**จะลอมปอม
เกะกะอย่างไร ก็ยังมีเค้าส่อราศี ให้เห็นได้ชัด ...

(วชิรญาณวิเศษ หน้า ๕๔)

คำว่า “ถึง” ในตัวอย่างนี้ ทำหน้าที่เชิงไวยากรณ์เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ที่ขัดแย้งกัน ได้แก่ อนุพากย์แรก คือ “(เจ้าหนุ่มคนนี้) จะลอมปอม เกะกะอย่างไร” ซึ่งมีความหมายเนื้อความในแง่ลบกับ อนุพากย์ที่ ๒ คือ “ก็ยังมีเค้าส่อราศี ให้เห็นได้ชัด” ซึ่งเป็นเนื้อความในแง่บวก

ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ของคำว่า “ถึง” ดังต่อไปนี้

หมวดคำของคำว่า “ถึง”		ความหมายของคำว่า “ถึง” (ความหมายเชิงศัพท์ และ ความหมายเชิงไวยากรณ์)	ตัวอย่างประโยค
๑. คำกริยา	ก. คำกริยา (เดี่ยว)	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)	เขา ถึง บ้าน
		บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)	พอ ถึง ต้นทศวรรษสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาเศรษฐกิจหลายอย่าง
		นับถือ	ข้าพเจ้าขอ ถึง พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์
	ข. คำกริยาตัว สุดท้ายใน หน่วยสร้าง กริยาเรียง	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)	เมื่อคืนเขาเดินทาง ถึง บ้านแล้ว
		บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)	สภาพเศรษฐกิจจะเป็นเช่นนี้ ไปถึงสิ้นปี
๒. คำกึ่งกริยากึ่ง บุพบท	คำแสดงจุดหมาย (ของ คำกริยาไม่แสดงการเคลื่อนที่)	- เราสงสัยกัน ถึง ความแข็งแกร่ง - เราพูด ถึง เธอ - นายกกล่าว ถึง ปัญหาเศรษฐกิจ	
๓ คำบุพบท	คำแสดงจุดหมาย (ของ สถานที่และเวลา)	- เขาทาสีตั้งแต่ยอด ถึง ปลาย - เขาอ่านหนังสือตั้งแต่ ๓ทุ่ม ถึง เที่ยงคืน	

หมวดคำของคำว่า “ถึง”	ความหมายของคำว่า “ถึง” (ความหมายเชิงศัพท์และความหมายเชิงไวยากรณ์)	ตัวอย่างประโยค
๔. คำขยาย	คำบอกความสำคัญ	จากที่กวาดไป ถึง ๒๙ ที่นั่ง
		มีคะแนนความนิยมนำโด่ง ถึง ๓๔.๓๙ %
๕. คำเชื่อมอนุพากย์	คำเชื่อมบอกผล	- ทำไมคุณ ถึง ได้ขอบเที่ยว - เพราะอะไรแก่ ถึง ตัดสินใจเช่นนั้น
	คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง	- ฉันจะไป ถึง จะไม่มีใครไปด้วย

ตารางที่ ๑ หมวดคำและความหมายของคำว่า “ถึง”

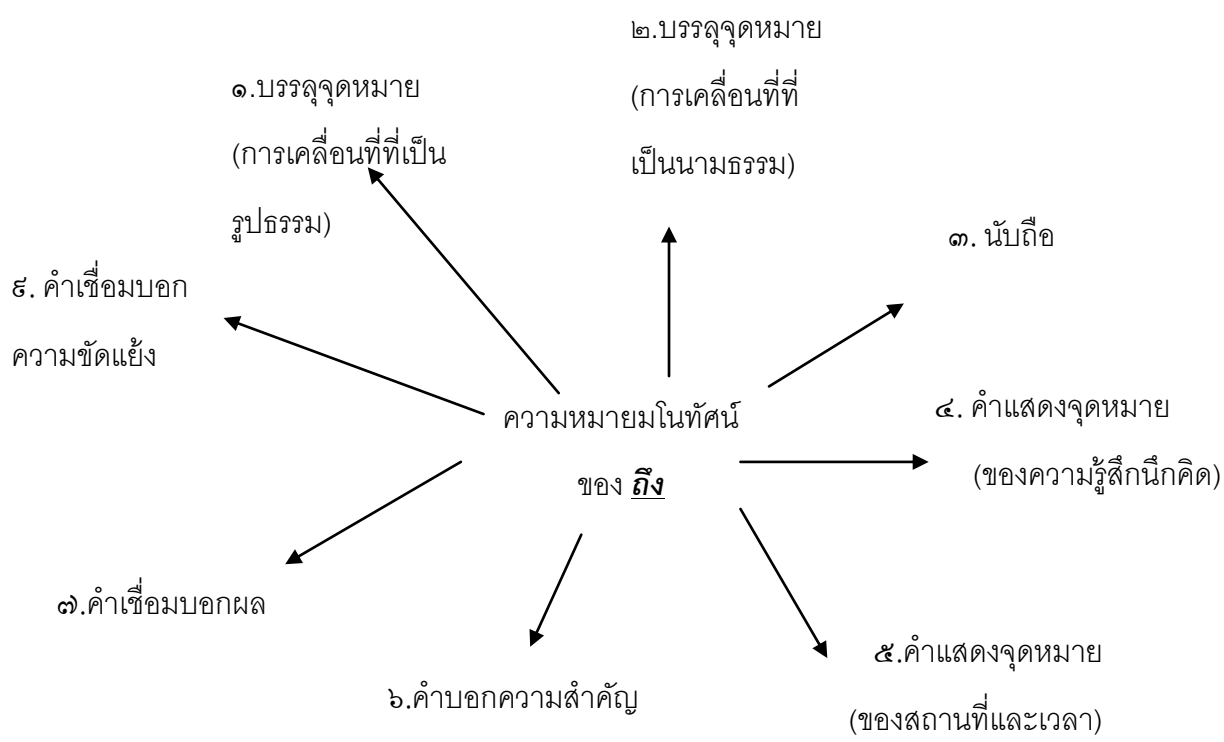
๓.๓ ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง”

ระบบคำในภาษาไทยเมื่อคำใดคำหนึ่งปรากฏได้หลายบริบทโดยมีรูป (form) เดียวกัน แต่มีความหมาย (meaning) ต่างกัน สามารถพิจารณาได้ว่าเป็นคำหลายความหมายหรือคำพ้องรูปได้ คำหลายความหมาย (polysemes) คือคำหนึ่งที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย โดยที่ความหมายเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน แต่คำพ้องรูปพ้องเสียง (homonyms) คือคำหลายความหมายที่มีรูปเหมือนกัน แต่ความหมายเหล่านั้นไม่สัมพันธ์กัน แนวคิดหนึ่งที่ศึกษาคำหลายความหมายก็คือ อรรถศาสตร์ปริชาน เป็นการนำความรู้เรื่องปริชานศาสตร์มาศึกษาความหมายของคำ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ ที่จัดเป็นคำหลายความหมาย ซึ่งสามารถอธิบายความเชื่อมโยงของความหมายเหล่านั้นด้วยระบบปริชาน โดยมีกลไกที่ทำให้คำขยายความหมายได้ ๒ กลไก คือ อุปลักษณะ และ นามนัย ปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวสามารถตั้งสมมติฐานได้ว่าเป็นแนวโน้มของผู้ใช้ภาษาที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ได้มากที่สุด ทำให้คำคำเดียวในภาษาสามารถมีความหมาย หรือทำหน้าที่ได้มากกว่าหนึ่งอย่าง และหากความหมายไม่ได้แตกต่างกันโดยเด็ดขาด คำดังกล่าวจะจัดเป็นคำหลายความหมาย เนื่องจากมีต้นกำเนิดของคำ (etymology) มาจากแหล่งเดียวกัน อย่างไรก็ตาม นักภาษาศาสตร์ได้จัดแบ่งประเภทของคำหลายความหมายได้เป็น **ความหมายมโนทัศน์** (Conceptual meaning)

และ**ความหมายบริบท**(Contextual meaning) ซึ่งความหมายมโนทัศน์ อาจเรียกได้ว่าเป็นความหมายกลางหรือความหมายต้นแบบ คือคำหลายความหมายแม้จะมีความหมายหลากหลายไปตามบริบทแต่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางความหมายกันได้ เนื่องจากมีความหมายมโนทัศน์หรือความหมายกลางร่วมกัน ส่วนความหมายบริบท คือความหมายที่แปรไปตามบริบทที่แวดล้อม จึงมีความหมายที่หลากหลายไปตามการปรากฏในบริบท จัดเป็นความหมายรอบนอก ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวมาอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำหลายความหมาย เช่นคำว่า “ถึง” สามารถจำแนกความหมายบริบท ได้ทั้งหมด ๘ ความหมายดังต่อไปนี้

- (๑) บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)
- (๒) บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)
- (๓) นับถือ
- (๔) คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)
- (๕) คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)
- (๖) คำบอกความสำคัญ
- (๗) คำเชื่อมบอกผล
- (๘) คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง

คำว่า “ถึง” มีความหมายตามบริบท ทั้งหมด ๘ ความหมาย โดยขยายเป็นเครือข่ายรัศมี (radial network) และความหมายตามบริบทเหล่านี้ แต่ต่างมีความสัมพันธ์กับความหมายมโนทัศน์ร่วมกัน

แผนภูมิที่ ๒ แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง”

จากแผนภูมิตามความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า “ถึง” สามารถอธิบายความหมายในแต่ละความหมายได้ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่รูปธรรม)

ความหมาย “บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่รูปธรรม) เป็นความหมายพื้นฐานของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาแสดงการบรรลุจุดหมาย โดยมีการเคลื่อนที่ไปยังที่หมาย คำว่า “ถึง” จะปรากฏหลังนามวลีที่เป็นรูปธรรมและเป็นสิ่งที่สามารถเคลื่อนที่ได้ และหลังคำว่า “ถึง” จะเป็นนามวลีสถานที่ที่ไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นที่ปิดล้อม หรือ ไม่ปิดล้อม โดยบริเวณที่คำว่า “ถึง” ปรากฏจะอยู่บริเวณหน้าสถานที่ที่เป็นที่หมายของการเคลื่อนที่ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญว่าสิ่งที่เคลื่อนที่จะเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่เป็นที่หมายที่ปิดล้อมหรือไม่ เช่นในประโยค

- (๑๙) มีชาวกรุงโรมมาคอยดูราชทูตสยามตามถนนเป็นอันมาก
เหลือที่จะประมาณ รถทูตานุทูตสยามถึงประตูพระราชวัง
ไปป็นั้น มีชาวกรุงโรมมาคอยดูราชทูตตามถนน

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๒๒)

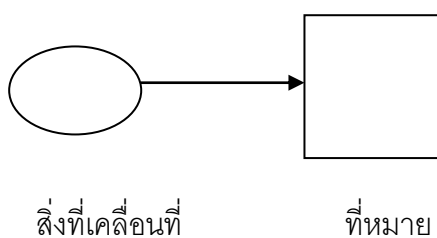
- (๒๐) ท้าวเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองเถิน ท้าวหลวงตั้งกำแพงเพชร
ก็ได้ข่าวพม่าตามคร้วมอญ

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๒๘)

- (๒๑) เวลาทุ่มหนึ่งรถไฟถึงสเตชั่น เจ้าแผ่นดินและ
ราชตระกูล ลงมารับที่สเตชั่น

(ไกลบ้าน หน้า๕)

จากประโยคดังกล่าว คำว่า ถึง ปรากฏในตำแหน่งกริยาหลัก โดยประธานในประโยค มักเป็นคำนามที่เคลื่อนที่ได้ ซึ่งอาจจะเป็นยานพาหนะหรือบุคคล เช่นในตัวอย่างที่ ๑๙) คือ “รถทูตานุทูตสยาม” ตัวอย่างที่ ๒๐) คือ “เจ้าพระยาจักรี” และตัวอย่างที่ ๒๑) คือ “รถไฟ” สิ่งที่เคลื่อนที่ได้ดังกล่าวได้เคลื่อนที่ไปยังที่หมายที่เป็นคำนามที่ความหมายแสดงสถานที่ เช่นในตัวอย่างที่ ๑๙) คือ “ประตูพระราชวังไปป็นั้น”, ตัวอย่างที่ ๒๐) คือ “เมืองเถิน” และตัวอย่างที่ ๒๑) คือ “สเตชั่น” ในประโยคข้างต้นคำว่า “ถึง” แสดง การเคลื่อนที่เชิงกายภาพ (Physical motion) จึงสามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ได้อย่างชัดเจน สามารถเขียนเป็นภาพร่าง (image-schema) ได้ ดังนี้

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่เป็นพื้นฐานของคำว่า “ถึง” จึงเป็นความหมายแรกๆ ที่แสดงให้เห็นว่า “ถึง” คือการเคลื่อนที่สู่ที่หมายที่เป็นรูปธรรม โดยมีการเคลื่อนที่ (Motion) ที่เป็นรูปธรรมสามารถรับรู้ได้ทางสายตา (Visual perception) คือ สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ได้ อย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะเคลื่อนที่ด้วยการเดิน การวิ่ง หรือขับรถ โดยมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajectory) ที่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจนที่อาจเป็นวัตถุ หรือบุคคลที่สามารถจับต้องได้ และมีที่หมาย (Landmark) ที่เป็นสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนเช่นกัน โดยคำว่า “ถึง” จะสื่อความหมายว่า อยู่ ณ ที่หมายซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของการเคลื่อนที่ แต่คำดังกล่าวไม่ได้ระบุชัดเจนว่า สิ่งที่เคลื่อนที่นั้นไปอยู่ในบริเวณใดของที่หมาย อย่างไรก็ตาม คำว่า “ถึง” ที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมนี้ต่อมาได้มีการขยายความหมายของคำดังกล่าวไปใช้ในบริบทและความหมายที่แตกต่างกัน

๓.๓.๒ บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)

คำว่า “ถึง” ที่มีความหมาย “บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)” โดยคำว่า “ถึง” อาจปรากฏหลังคำเชื่อม และตามหลังด้วยคำบอกเวลาที่จะระบุเวลาที่เป็นจุดสิ้นสุดหรือกำหนดการ จึงจัดได้ว่าคำว่า “ถึง” ในความหมายนี้ได้แสดงความหมาย คือ การบรรลุจุดหมาย เช่นเดียวกับ ความหมายที่ ๑ แต่ในความหมายที่การเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมสามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น แต่สำหรับการเคลื่อนที่ของเวลานี้ เป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๒๒) ครั้นทูตานุทูตสยาม ได้ทราบพระราชดำรัสพระเจ้ากรุง
ฝรั่งเศสนั้นแล้ว เมื่อถึงวันที่ ๕ เดือนโนแวมเบอร์ คือเดือน
พฤศจิกายนตรงกับเดือน ๑๑ แรม ๑๑ ค่ำในปีนั้น

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๒๑)

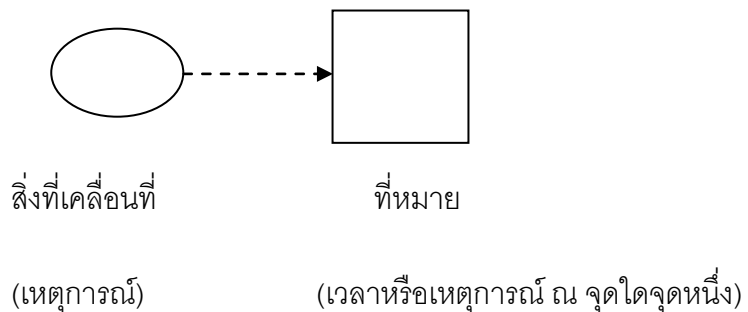
(๒๓) เมืองสงขลาได้ทำติดพันมาอยู่แล้ว ก็ให้พระยาสงขลา
 ทำไปปีหนึ่งก่อน ถ้าถึงปีวอกจัตวาศกจึงให้เมืองนคร
 ทำสืบต่อไป

(จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๒๑)

(๒๔) เหมือนดังว่าเขาจะเป็นสุขมากถ้าถึงวันที่ลาจากโลกนี้

(ขุนปัดทอง หน้า ๑๑๔)

จากประโยคข้างต้น คำว่า ถึง ปรากฏในตำแหน่งกริยา โดยมีคำเชื่อม “เมื่อ” “ถ้า” ปรากฏนำหน้า คำว่า “ถึง” และตามด้วยคำนามที่บอกเวลา เช่นในตัวอย่างที่ ๒๒) คือ “วันที่ ๕ เดือนโนเวมเบอร์” ตัวอย่างที่ ๒๓) คือ “ปีวอกจัตวาศก” และตัวอย่างที่ ๒๔) คือเหตุการณ์ “วันที่ลาจากโลกนี้” โดยคำว่า “ถึง” นั้นมีความหมายแสดงจุดสิ้นสุดของเวลา ซึ่งสามารถแสดงเป็นภาพร่างได้ดังต่อไปนี้

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” ที่แสดงจุดสิ้นสุดของเวลา ซึ่งจัดเป็นการบรรจุจุดหมาย ดังนั้น การเคลื่อนที่ (Motion) ของคำว่า “ถึง” ในบริบทนี้ จึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม (ดั่งเส้นประในภาพร่าง) เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ที่เปรียบเทียบได้ว่าการเดินทางตามวันเวลา โดยมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) คือเหตุการณ์ที่อาจเริ่มต้นจากวันเวลาที่ผู้พูดกล่าวประโยคดังกล่าว และมีที่หมาย (Landmark) เป็นจุดสิ้นสุดหรือจุดนัดหมายของเหตุการณ์ซึ่งเป็นวันเวลาที่ผู้พูดได้กำหนดโดยจะปรากฏตามหลังคำว่า “ถึง” ดังนั้น การเคลื่อนที่ของวันเวลาดังกล่าว จึงเป็นเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถ

มองเห็นได้ด้วยสายตา แต่ผู้ใช้ภาษาสามารถเข้าถึงความหมายของ คำว่า “ถึง” นี้ได้โดยการเปรียบเทียบปรากฏทางภาษาดังกล่าวว่าเป็นการขยายแฉกความหมายโดยใช้วิธีการอุปลักษณ์ (metaphor) เพื่ออธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมเช่น “เวลา” ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เป็นการแสดงมโนทัศน์ (concept) ของมนุษย์ที่คิดว่า “เวลา” เปรียบเหมือนการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งแต่เป็นการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรม

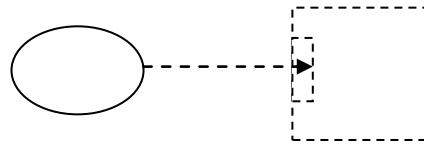
๓.๓.๓ นับถือ

คำว่า “ถึง” ที่มีความหมายว่า “นับถือ” เป็นคำกริยา ซึ่งปรากฏหลังนามวลีที่มักเป็นบุคคล และคำว่า “ถึง” ยังตามด้วยนามวลีที่มักหมายถึงที่ระลึก, ที่พึงทางใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๒๕) ผู้ปฏิบัติโดยชอบ, ผู้ใดถึงพระรัตนตรัยว่าเปนสรณะแล้ว,
มาเห็นอริยสัจทั้งสี่ด้วยปัญญาอันชอบ, นับว่าได้ประสพ
สรณะอันทำให้สบายใจอย่างยิ่ง

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร หน้า ๔๖)

จากตัวอย่างข้างต้น “ถึง” ที่มีความหมายว่า “นับถือ” สามารถเชื่อมโยงความหมายโดยวิธีการนามนัย (metonymy) ได้ว่า “การมุ่งไปสู่ที่หมาย” ซึ่งมีลักษณะร่วมทางความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ถึง” ที่เป็นความหมายรูปธรรมแสดงการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง แต่การเคลื่อนที่ของคำว่า “ถึง” ในความหมายดังกล่าวไม่สามารถจับต้องได้ เนื่องจากการ “นับถือ” นั้นต้องใช้แรงศรัทธา และ ความเชื่อเพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุเช่นเดียวกัน สามารถเขียนเป็นภาพร่างได้ดังนี้

สิ่งที่เคลื่อนที่ ที่หมาย
(แรงศรัทธา) (การนับถือพระรัตนตรัย)

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” คือ “นับถือ” ซึ่งมีความหมายมโนทัศน์ (Conceptual meaning) คือ การเคลื่อนที่สู่ที่หมาย ดังนั้น การเคลื่อนที่ (Motion) ของคำว่า “ถึง” ในบริบทนี้ จึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม ซึ่งอาจเป็นการเคลื่อนที่ของแรงศรัทธาภายในใจคน และมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajectory) ที่ไม่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจน (ดังเส้นประในภาพร่าง) และมีที่หมาย (Landmark) เป็นพระรัตนตรัยหรือที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอันสูงสุด ความหมาย “นับถือ” เชื่อมโยงกับการเคลื่อนที่ดังกล่าวเป็นเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมโดยอาศัยนามนัยว่าการนับถือ มักเกิดควบคู่กับการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายหรือการบรรลุจุดหมายนั่นเอง โดยมีที่หมายเป็นสิ่งที่นามธรรมคือ พระรัตนตรัย แต่สามารถเข้าถึงได้ด้วยใจของผู้ที่นับถือหรืออาจกล่าวได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงสภาพจากบุคคลที่ยังไม่เข้าถึงพระรัตนตรัยเป็นบุคคลที่เข้าถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ การเปลี่ยนแปลงสภาพดังกล่าว เปรียบได้กับการเคลื่อนที่จากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง

๓.๓.๔ คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกรู้สึกนึกคิด)

คำว่า “ถึง” ที่มี ความหมาย “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกรู้สึกนึกคิด)” จัดเป็นคำกิริยากริยาบุพบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (๒๖) ปากปดุมก็ตั้งอันถั่งแขวนไว้หัน ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมือง
มีถ้อยมีความ เจบท้องข้องใจ มันจักกล่าวถึงเจ้าเอื้องขุนบไร่
ไปลั่นตั้งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามเจ้าเมืองได้

(ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หน้า ๕๓)

- (๒๗) ถ้าคนต่างบ้านมาถามหาถึงห่อสิ่งของฤาจะให้
ใช้นี้บิลแล้วบ่าวคนใช้ไม่ควรจะให้ฤาใช้ไป เว้นไว้
แต่ได้รับคำสั่งเท่านั้น

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า๑๘๗)

- (๒๘) เมื่อออกขุนชำนาญได้เห็นแหลมนั้นก็ระลึกถึงการเก่าซึ่งได้มี
ความลำบากในที่นี้เป็นอันมาก

(จดหมายเหตุ สมัยกรุงศรีอยุธยา

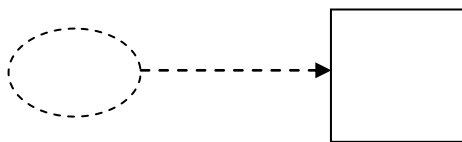
ว่าด้วยทูตสยามออกไปเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงโรม)

- (๒๙) กรมนครชัยศรีจึงได้บอกข่าวให้ฉันทราบเมื่อวันที่ ๑๒. ตามที่
กรมนครชัยศรีได้เล่าถึงการสนทนากับราชทูตอังกฤษนั้น ก็
พอเป็นทางที่จะให้เดาได้อยู่ว่า เขาได้พูดกับน้องชายเล็กอย่างไร

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า๒๔)

จากตัวอย่างที่ ๒๖-๒๙ คำว่า ถึง จะปรากฏหลังกริยาไม่การเคลื่อนที่ หรือแสดง
การสื่อสารและความรู้สึกนึกคิด เช่นในตัวอย่างที่ ๒๖). คือ “กล่าว”, ตัวอย่างที่ ๒๗). คือ “ถาม
หา” , ตัวอย่างที่ ๒๘). คือ “ระลึก” และ ตัวอย่างที่ ๒๙). คือ “เล่า” คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เชื่อม
ระหว่างคำกริยาดังกล่าวกับนามวลีที่ตามหลัง นามวลีดังกล่าวมีทั้งนามวลีที่เป็นรูปธรรมและ
นามธรรม นามวลีประเภทที่ ๑). ได้แก่ นามวลีจุดหมายที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ในตัวอย่างที่ ๒๖).
คือ “เจ้า” และ ตัวอย่างที่ ๒๗).คือ “ห่อสิ่งของ” และ นามวลีประเภทที่ ๒). ได้แก่นามวลีจุดหมายที่
เป็นนามธรรม ที่อาจเป็นรายละเอียดของเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ในตัวอย่างที่ ๒๘). “การเก่า” และ
ตัวอย่างที่ ๒๙). “การสนทนากับราชทูตอังกฤษ” จึงสามารถแสดงเป็นภาพร่างได้ ๒ ภาพร่าง
เป็น ๑). ภาพร่างนามวลีจุดหมายที่เป็นรูปธรรม และ ๒). ภาพร่างนามวลีจุดหมายที่เป็นนามธรรม
ได้ดังต่อไปนี้

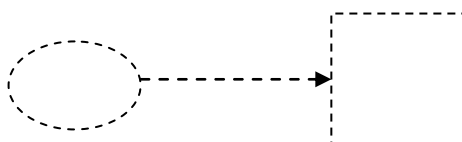
๑). ภาพร่างนามวลีจุดหมายที่เป็นรูปธรรม

สิ่งที่เคลื่อนที่

ที่หมาย

๒). ภาพร่างนามวลีจุดหมายที่เป็นนามธรรม

สิ่งที่เคลื่อนที่

ที่หมาย

(การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” ที่แสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) ดังนั้น การเคลื่อนที่ (Motion) ของคำว่า “ถึง” ในบริบทนี้จึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมเพราะไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ของสารนั้นได้ อีกทั้งยังมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจน (ตั้งเส้นประในภาพร่าง) เพราะคำว่า “ถึง” ในความหมายนี้ เป็นคำเชื่อมระหว่างกริยาซึ่งอาจจะเป็นการสื่อสารหรือความรู้สึกนึกคิดของประธานในประโยคดังกล่าวกับเรื่องราวที่เป็นนามวลีที่ประธานนั้นสื่อสารหรือรู้สึกนึกคิด ซึ่งอาจมีจุดหมายปลายทางหรือที่หมาย (Landmark) ที่เป็นจุดหมายของการสื่อสารและความรู้สึกนึกคิดที่อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ดังตัวอย่างที่ยกไว้ข้างต้น

๓.๓.๕ คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)

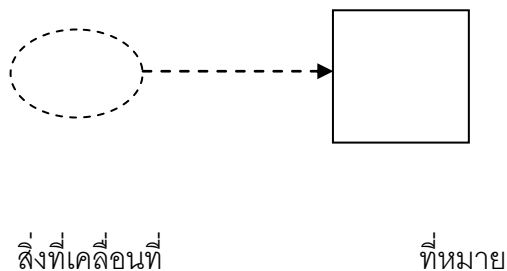
คำว่า “ถึง” ที่มีความหมาย “คำแสดงจุดหมาย (ของสถานที่และเวลา)” จัดเป็นคำบุพบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๓๐) ถ้าทางรถไฟจะได้สร้างขึ้นตั้งแต่เมืองตุงเจา **ถึง**เมืองจิงเกียงฟู
การที่ส่งไปมาโดยคนเดินสารภะวางสินค้า
(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ, หน้า ๕๐)

(๓๑) พระผู้เปนเจ้าเลี้ยงให้มีศักดิ์แต่นา ๔๐๐ ขึ้นไป **ถึง**นา ๑๐๐๐๐
ได้รับพระราชทานเครื่องพัตยา แลผู้มีบันดาศักดิ์ถึงแก่นิจกรรม
จึงทำมรฎกหลวง
(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๑๐๙)

(๓๒) งานกำหนดว่าจะมีวันที่ ๗ เดือนมกราคมเปนต้นไป
กำหนดที่จะนำของมาส่ง ขอให้นำมาตั้งแต่วันที่ ๓๐
ธันวาคมตั้งแต่เวลาเช้า ๕ โมง **ถึง**บ่าย ๕ โมง
ต่อ่นั้นไปจะรับไม่ได้
(สาส์นสมเด็จพระเจ้า ๑ หน้า ๖๙)

ในตัวอย่างที่ (๓๐) คำบุพบท “ถึง” มีความหมายเป็น “คำแสดงจุดหมาย (ของสถานที่)” ปรากฏร่วมกับกริยาวลีที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมาย “สร้างขึ้น” และคำบุพบท “ตั้งแต่” อีกทั้งยังปรากฏระหว่างนามวลีที่เป็นจุดเริ่มต้นของสถานที่ “เมืองตุงเจา” และจุดสิ้นสุดของสถานที่ “เมืองจิงเกียงฟู, ในตัวอย่างที่ (๓๑) คำบุพบท “ถึง” ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมาย “มีศักดิ์แต่นา” และมีจุดหมายคือ นามวลี “นา ๑๐๐๐๐” ศักดินาจัดเป็นตำแหน่ง ฐานะของผู้คนในสมัยอดีต และในตัวอย่างที่ (๓๒) คำบุพบท “ถึง” มีความหมายเป็น “คำแสดงจุดหมาย(ของเวลา)” ปรากฏร่วมกับคำ บุพบท “ตั้งแต่” ตามด้วยนามวลีที่แสดงจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเวลา “เช้า ๕ โมง” ต่อจากนั้นมีคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทที่แสดงจุดสิ้นสุดของเวลา ในที่นี้นามวลีแสดงเวลาดังกล่าวได้แก่ “บ่าย ๕ โมง” คำว่า “ถึง” ที่มีความหมายดังกล่าว สามารถเขียนเป็นภาพร่างได้ดังนี้

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” ที่แสดงจุดหมาย (ของสถานที่และเวลา) ดังนั้น การเคลื่อนที่ (Motion) ของคำว่า “ถึง” ในบริบทนี้ จึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมเพราะไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ของสารนั้นได้ อีกทั้งยังมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจน (ดั่งเส้นประในภาพร่าง) เพราะคำว่า “ถึง” ในความหมายนี้ เป็นคำเชื่อมระหว่างกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่กับนามวลีที่อาจเป็นสถานที่ หรือเวลาโดยอาจมีจุดหมายปลายทางหรือที่หมาย (Landmark) เป็นจุดหมายที่เป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ เช่น สถานที่ และเวลา

๓.๓.๖ คำบอกความสำคัญ

คำว่า “ถึง” ที่มีความหมายเป็น “คำบอกความสำคัญ” ทำหน้าที่เป็นคำขยาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (๓๓) สมเด็จพระอัยกา เจ้าฟ้ากษัตริย์ศึก เสด็จอยู่
 กรุงกัมพูชา ถอยมาประทับด้านกระบิณฑ์
 ทราบว่ากรุงธนชั้นเข็ญ เป็นศึกขึ้นกลางเมือง
ถึง ๒ ครั้ง จึงเสด็จกลับพระนคร

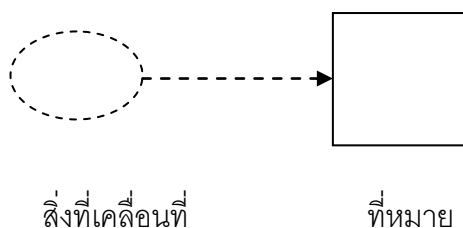
(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๕)

- (๓๔) ผู้ที่จะว่ากล่าวนั้นต้องเปนน้ำที่เสนาบดี ดูเขา
 ออกเคืองๆในข้อนี้บอกถึง ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง

ว่าถ้าเช่นนั้นก็งดเสียอย่างกล่าวอีกต่อไป

(ประชุมพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๖๖)

จากตัวอย่างที่ ๓๓-๓๔ คำว่า ถึง จะปรากฏร่วมกับกริยา เช่นในตัวอย่างที่ ๓๓). คือ “เป็นศึก” และ ตัวอย่างที่ ๓๔). คือ “บอก” และคำว่า “ถึง” ยังตามด้วยนามวลีที่เป็นคำบอกจำนวน เช่นในตัวอย่างที่ ๓๓) คือ “๒ ครั้ง” และ ตัวอย่างที่ ๓๔) คือ “๒ ครั้ง ๓ ครั้ง” คำว่า “ถึง” ในที่นี้จึงทำหน้าที่บอกความสำคัญของนามวลีดังกล่าว โดยช่วยเน้นย้ำว่านามวลีบอกจำนวนนั้นเป็นจำนวนที่มาก โดยมีการขยายความหมายของคำว่า “ถึง” ด้วยวิธีการนามนัย เพราะจัดเป็นการเคลื่อนที่เปลี่ยนระดับจากระดับหนึ่งไปยังที่หมายที่อาจเกินความคาดหมาย สามารถเขียนภาพร่างได้ดังต่อไปนี้

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” ที่มีความหมายเป็นคำบอกความสำคัญ ดังนั้น การเคลื่อนที่ (Motion) ของคำว่า “ถึง” ในบริบทนี้ จึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม เพราะไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่นั้น ๆ ได้ด้วยตา อีกทั้งยังมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจน (ดั่งเส้นประในภาพร่าง) แต่มีที่หมาย (Landmark) เป็นจำนวนที่ชัดเจนจึงมีความเป็นรูปธรรม ดังภาพร่างที่ได้แสดงไว้

๓.๓.๗ คำเชื่อมบอกผล

คำว่า “ถึง” ที่มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกผล” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

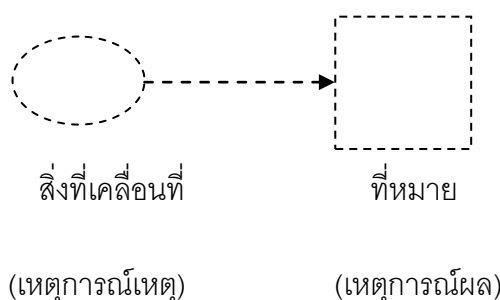
(๓๕) อยู่ข้างจะกระดากๆในการรับแขก ถึงบ่นออกมาว่า
ไม่ชอบรำคาญ

(ไกลบ้าน หน้า๔๗)

(๓๖) ระยะเวลาที่ไม่มีใครยิงพลาด ตอนนี่เขาจึงเข้าใจว่าทำไมจำเอน
และคนพวกนั้นถึงเลือกคืนจันทร์เต็มดวงหลอกให้เขาหนี
และยิงทิ้งโดยไม่ผิดกฎหมาย

(ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน หน้า ๑๑๗)

จากตัวอย่างที่ ๓๕-๓๖ คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์เชื่อมอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ให้อนุพากย์ดังกล่าวเป็นเหตุเป็นผลกัน โดยอนุพากย์เหตุ ในตัวอย่างที่ ๓๕) ได้แก่ “คือ อยู่ข้างจะกระดาก ๆ ในการรับแขก” และ ตัวอย่างที่ ๓๖) ได้แก่ “ทำไม” อนุพากย์ดังกล่าวนี้เป็น คำถามที่หาเหตุที่ก่อให้เกิดผล อนุพากย์ผล ในตัวอย่างที่ ๓๕). คือ “บ่นออกมาว่าไม่ชอบรำคาญ” และ ตัวอย่าง ๓๖) คือ “คนพวกนั้นเลือกคืนจันทร์เต็มดวงหลอกให้เขาหนีและยิงทิ้งโดยไม่ ผิดกฎหมาย” อนุพากย์ดังกล่าวมีคำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมโยงอนุพากย์ให้เกี่ยวเนื่องกัน โดยมีอนุ พากย์แรกเป็นเหตุการณเหตุ และอนุพากย์ที่สอง เป็นผลลัพธ์ของเหตุการณ์เหตุ โดยเมื่อมี เหตุการณเหตุจึงมีผลให้เกิดเหตุการณ์ผลดังกล่าว ดังนั้นคำว่า “ถึง” จึงสามารถเขียนเป็นภาพร่าง ได้ดังต่อไปนี้

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” ซึ่งจัดเป็นคำไวยากรณ์ ทำหน้าที่เชื่อมอนุพากย์ให้เป็นเหตุเป็นผลกัน ดังนั้น การเคลื่อนที่ (Motion) ของคำว่า “ถึง” ในบริบทนี้จึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม เพราะไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่นั้น ๆ ได้ด้วยตา อีกทั้งยังมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจน (ดั่งเส้นประในภาพร่าง) และมีที่หมาย (Landmark) เป็นสิ่งที่เป็นนามธรรมเพราะเป็นอนุพากย์ที่เป็นเหตุการณ์ผล โดยการที่ใช้คำว่า “ถึง” เชื่อมเหตุการณ์ในอนุพากย์สองอนุพากย์ดังกล่าว เนื่องจากเมื่อมีเหตุการณ์หรือเงื่อนไขเหตุเกิดขึ้นจึงเป็นที่มาหรือผลต่อเนื่องมาให้เกิดเหตุการณ์ที่สอง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ผล ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น เหตุการณ์ผลก็จะไม่เกิดขึ้น คำว่า “ถึง” จึงแสดงการบรรลุจุดหมาย คือมีเหตุการณ์หรือเงื่อนไขที่เป็นที่มา ให้เกิดจุดหมายซึ่งเป็นเหตุการณ์ผล และคำว่า “ถึง” ในความหมายนี้ ในบางกรณีสามารถใช้คำว่า “จึง” แทนที่ได้

๓.๓.๘ คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง

คำว่า “ถึง” ที่มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๓๗) แลอดีตโนยังรับคุณของท่านอยู่จนเท่าทุกวันนี้

ถึงว่าท่าทางนั้นจะมีสะดวงก็ดี อดีตโนก็จะ

มิได้รู้เป็นทุกข์เลย

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๑๗)

(๓๘) ถึงมาทคะดีผู้นั้นจะแพ้ ก็กดขี่ผู้น้อยนาศักดิ์แลผู้หา

วิทยาคมกำลังกายมิได้ ซึ่งมีคติควรระนะนั้น

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๒๐๓)

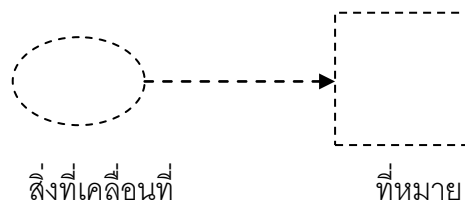
(๓๙) แต่ฉันต้องรับสารภาพว่า ถึงฉันจะได้นี้กกล้วยฝอย

สักเท่าใดก็ยิ่งกล้วยทูลกระหม่อมมากกว่า ฉันจึงได้

ผู้ตั้งใจเข้าไปตามทีทูลกระท่อมมทรงใช้

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๗๘)

จากตัวอย่างที่ ๓๗-๓๙ คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ นำหน้าอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ที่มีเหตุการณ์หรือเงื่อนไขที่ขัดแย้งกัน เช่น ในตัวอย่างที่ ๓๗) มีอนุพากย์ที่เป็นเงื่อนไขแรก คือ “ท่าทางนั้นจะมีสะดวกดี” และมีอนุพากย์สองที่เป็นเงื่อนไขต่อมาที่ขัดแย้งกับเงื่อนไขแรก คือ “อัตโนมัติจะได้รู้เป็นทุกข์เลย” , ในตัวอย่างที่ ๓๘) มีอนุพากย์ที่เป็นเงื่อนไขแรก คือ “คะดีผู้นั้นจะแพ้” และมีอนุพากย์ที่สองเป็นเงื่อนไขต่อมาที่ขัดแย้งกับเงื่อนไขแรก คือ “กดขี่ผู้น้อยศักดิ์แล ผู้หาวิทยาคมกำลังกายมิได้” และในตัวอย่างที่ ๓๙) มีอนุพากย์ที่เป็นเงื่อนไขแรก คือ “ฉันจะได้นี้กกล้วยฝอยผู้สักเท่าใด” และมีอนุพากย์ที่สองเป็นเงื่อนไขต่อมาที่แสดงความหมายมากกว่าเงื่อนไขแรก คือ “ยังกล้วยทูลกระท่อมมากกว่า” โดยมีคำว่า “ถึง” นำหน้าอนุพากย์ที่เป็นเหตุการณ์หรือเงื่อนไขแรกหรือเงื่อนไขทั้งสองที่ความขัดแย้งกัน คำว่า “ถึง” จึงยังแฝงความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ที่ในที่นี้ คือการที่เมื่อบรรลุจุดหมายในเหตุการณ์หรือเงื่อนไขแรก จะมีเหตุการณ์หรือเงื่อนไขที่ขัดแย้งตามมา ดังนั้นคำว่า “ถึง” จึงสามารถเขียนเป็นภาพร่างได้ดังต่อไปนี้

(เหตุการณ์ที่เป็นเงื่อนไขที่มีความขัดแย้งกัน)

จากภาพร่างข้างต้นเป็นภาพร่างที่แสดงความหมายของคำว่า “ถึง” ซึ่งเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ โดยมีการเคลื่อนที่ (Motion) เป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม เพราะไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่นั้น ๆ ได้ด้วยตา อีกทั้งยังมีสิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นตัวตนได้อย่างชัดเจน (ดั่งเส้นประในภาพร่าง) และมีที่หมาย (Landmark) เป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรมเพราะเป็นเหตุการณ์ที่ประกอบเงื่อนไขสองเงื่อนไขที่มีความขัดแย้งกัน เช่นในประโยค “ถึงฝนจะตก ฉันก็จะออกไปข้างนอก” มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือ “ฉันออกไปข้างนอกขณะฝนตก” แต่มีเงื่อนไขสองเงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขแรก คือ “ฝนตก” และเงื่อนไขที่สอง คือ “ฉันออกไปข้างนอก”

โดยมีคำว่า “ถึง” เชื่อมทั้งสองเงื่อนไขให้เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน โดยคำว่า “ถึง” ยังแสดงการบรรลุจุดหมาย คือเมื่อถึงเงื่อนไขแรก จะเกิดเงื่อนไขที่สองที่ขัดแย้งกับเงื่อนไขที่หนึ่งตามมา หรือขัดแย้งกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ เช่น โดยทั่วไป “ถ้าฝนตก ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจะไม่ค่อยมีคนออกไปข้างนอก” แต่ “ฉัน” ในประโยคที่ยกตัวอย่าง “จะออกไปข้างนอก” คำว่า “ถึง” จึงแสดงความหมายว่าเมื่อบรรลุเงื่อนไขที่หนึ่งแล้ว จะมีเงื่อนไขที่มีความขัดแย้งตามมา อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ภาษาจะสามารถนำว่า “แม้” ซึ่งเป็นคำเชื่อมอนุพากย์แสดงเงื่อนไขที่ขัดแย้งกัน แทนที่คำว่า “ถึง” ในบางกรณีได้

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์

ของคำว่า “ถึง” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำคำว่า “ถึง” ที่พบในสมัยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในด้านหมวดคำ และความหมายว่าในแต่ละสมัยได้แก่ สมัยที่ ๑ คือ สมัยสุโขทัย สมัยที่ ๒ คือ สมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี สมัยที่ ๓ คือ สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๓ สมัยที่ ๔ คือ สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔-๕ สมัยที่ ๕ คือ สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๖-๘ และสมัยที่ ๖ คือ สมัยปัจจุบัน เมื่อรวบรวมข้อมูล การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์หมวดคำและความหมายตามที่ปรากฏในบริบทต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าความถี่ของแต่ละหมวดคำในแต่ละสมัยว่ามีพัฒนาการสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์หรือไม่ ผู้วิจัยแบ่งการอธิบายออกเป็น ๒ หัวข้อ ได้แก่ ๔.๑ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ของคำว่า “ถึง” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน และ ๔.๒ ความถี่ของการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย

๔.๑ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ของคำว่า “ถึง”

๔.๑.๑ สมัยสุโขทัย

๔.๑.๑.๑ หมวดคำกริยา

ก. คำกริยาเดี่ยว

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์*

*ในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึง โครงสร้างของประโยคว่ามีองค์ประกอบ และมีลำดับองค์ประกอบอย่างไร

คำกริยา(เดียว) หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

นามวลี ๑ __ นามวลี ๒

(ในบางกรณี อาจมีส่วนขยายหรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/ หรือ มีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจได้^๒)

เช่น มานี้ถึงบ้าน

มานี้ถึงแล้วหรือยัง

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยา เช่น

(๑) เมื่อที่แลวก่จกกได....เปน สับคตินนแลบอยาเลยผู้ใดใดซิน

(นบ) รอยฝ่าตี (น) พระพุทฺธ) เจา เราถึงเหนี (อจอม) เขาสุมนกฎ

บรรพตนี้ด้วยใจอนนส(ร)

(ศิลาจารึกภูเขาสุมนกฎ หน้า ๑๓๑)

(๒) วนนนนั้นแลแลวจิงอญูชญุมหา (สามีส)งมราชดวยเถรา

นุเถรภิก(สุ)สงฆ ทง (งหลา) ยขึ้นเมื่อถึงราชมนทึร...องจิง...

บวสเปนสามเถรทีนนั้นเมื่อจก...สีลันนพรญาศรีสุรพงศรามธรรม

(ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง หน้า ๑๑๔)

(๓) ข้าพเจ้าเกิดมาชาติใดๆ ขอพระสัทธรรมทั้ง ๓ พระคัมภีร์นี้

ถึงด้วยปัญญาข้าพเจ้าทุกชาติเกิด แลเกิดมาภพชาติเกิด

แลเกิดมาภพใดๆ อย่าลวงประเวณีแห่งบุคคลและผู้อื่น

(ศิลาจารึกวัดหินตั้ง หน้า๖๖)

^๒ ในกรณีที่มีคำเชื่อมที่เป็นคำบุพบทนำหน้านามวลีนั้น จะเรียกนามวลีนั้นเป็น**บุพบทวลี**ก็ได้

ในตัวอย่างที่ (๑) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “เรา” และนามวลี “เหนือ (อจอม) เขาสุมนนุกฏ” (มีคำเชื่อม “เหนือ” หน้านามวลี) ในตัวอย่างที่ (๒) คำกริยา “ถึง” ปรากฏ หน้านามวลี ๒ ในตัวอย่างนี้ มีการละนามวลี ๑ ทำให้คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำเชื่อม “เมื่อ” และนามวลี “ราชมนทীর” และในตัวอย่างที่ (๓) คำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “พระ สัทธรรมทั้ง ๓ พระคัมภีร์นี้” และนามวลี ๒ “ปัญญาข้าพเจ้า” โดยมีคำบุพบท “ด้วย” ปรากฏเชื่อม คำกริยา “ถึง” กับนามวลี ๒ ด้วย

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” และ (๒) “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถปรากฏ ร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต ถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย(การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงสถานที่ และถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็น นามธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงเวลา เช่น

(๔) (วนนนวนันแลแลวจิงอญะญุมหา (สามีส)งฆราชดวยเถรานุเถริก(สุ)สงฆ
ทง (งหลา) ยขึ้นเมื่อถึงราชมนทীর...องจิง... บวสเปนสามเณรที่นั่น
เมื่อจก...สี่ลันนพรญาศรีสุรพงศรามธรรม

(ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง หน้า ๑๑๔ บรรทัดที่ ๑๓)

(๕) เพียรภาวนาเมื่อท่านเป็นเจ้ามานั้น ในปีระกาเดือนเจียง
วันศุกร์ วันท่านเป็นเจ้าจักถึงวันนั้นตนท่านพญาธรรมิก
ราชบริพาร ด้วยฝูงราชโยธามหาชนพลลูก เจ้าขุนลูกมนตรี

(จารึกวัดช้างล้อม ๑ : ประชุมจารึกภาคที่ ๔)

ในตัวอย่างที่ (๔) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยา มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตาและในที่นี้ได้เคลื่อนที่ไปยัง “ราชมนทীর (ราชมณฑล)” ซึ่งเป็นสถานวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม และในตัวอย่างที่ (๕)

คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณะ เช่น มโนทัศน์ที่มองว่าเวลาเหมือนสิ่งทีเคลื่อนที่ได้ และมีจุดหมายของการเคลื่อนที่เป็นจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา “วันนั้น”

ข. คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

นามวลี๑ กริยาวลีแสดงการเคลื่อนที่ _____ นามวลี๒

(ในบางกรณี อาจมีส่วนขยายหรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/หรือ มีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจได้)

เช่น มานี้ไปถึงบ้าน

มานี้มาถึงในบ้าน

มานี้มาถึงแล้วหรือยัง

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น

(๖) วดตปาแดงนี่จึงอรธนามหากลยาณเถรมา ...สี

โพนดวยฝูงชีผาขาวบนนจะพระเจ้าเรามีได...(สกก

ราช) ได 723 ปีฉลูเราจึงได้ไปนบทานถึงสุโข(ชไท)

(ชไท)...กลอย ทานมีพยาธิมหากลยาณเถรแลเรา

(จารึกวัดป่าแดง หน้า ๑๔๐)

(๗) ... จึงเข้ามาสู่พระเจดีย์พอดังเผิ่ง ฟ่านเข้าสู่รั้งนั้นแล กุจึงลุกขึ้น

อัญชูลีค้อยมาถึงในที่นี้ โยธาพระศรีรัตนมหาธาตุเจ้ากู ลูกหนึ่ง

มีพรรณงามดังทองรัสม้เท่าลูกหมาก...เสด็จมาแต่กลางหา

ลงมาขวัดรอบตนท่านแล

(ศิลาจารึกวัดศรีชุม หน้า ๓๖)

ในตัวอย่างที่ (๖) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “ไปนบทาน” และนามวลี “สุโข(ขไท)” และในตัวอย่างที่ (๗) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “มา” และบุพบทวลี “ในที่นี้”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” และ (๒) “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” ดังตัวอย่าง

(๘) ดบบนทางแต่เมืองสุโขไทมาถึงจอมเขานิงามหนกหนาแก
ก็สองขอกหนทางญอมตงงกลบพฤษไสรียวลดอกไมตาม
ไตทยนปรทียบ

(ศิลาจารึกภูเขาสุมนภูฏ หน้า ๑๓๒ บรรทัดที่ ๑๒)

(๙) เมื่อเจ้าศรีศรัทธาราชจุฬามุณียังน้อย แม่ให้กินนมได้
สองปีปลาย คำนึงในที่แทครานั้นมาถึงสิบเจ็ดปีสิบแปดปี
มีจำบัง ด้วยขุนผู้หนึ่งชื่อท้าวมน...งจำบังด้วยอีกมันผู้หนึ่ง
ชื่อท้าวอีจวนมาถึงยี่สิบหกปี มีจำบังหนักหนา ต่อหัวข้างด้วยขุน

(ศิลาจารึกวัดศรีชุม หน้า ๒๓ บรรทัดที่ ๑)

ในตัวอย่างที่ (๘) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” (ในที่นี้เขียน “ถึง”) มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “มา” ในโครงสร้างกริยาเรียง “มาถึง” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่เป็นสถานที่ “จอมเขา” และในตัวอย่างที่ (๙) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” (ในที่นี้เขียน “ถึง”) มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่

“มา” ในโครงสร้างกริยาเรียง “มาถึง” ตามด้วยหน่วยเวลา เช่น “สิบเจ็ดสิบแปดปี” และ “ยี่สิบหกปี” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยมีวิธีอุปลักษณะเชื่อมโยงโมทัศน์การเคลื่อนที่ของเวลากับการเดินทางของสิ่งมีชีวิต และมีจุดหมายของการเคลื่อนที่เป็นจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา

๔.๑.๑.๒ หมวดกึ่งกริยากึ่งบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

นามวลี๑ กริยาวลีที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่ ___ นามวลี๒

(ในบางกรณี อาจมีส่วนขยายหรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/หรือ มีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจ)

วิธีพิสูจน์ว่าคำว่า “ถึง” เป็นหมวดคำนี้ ทำได้โดยการย้ายนามวลี๒ ไปอยู่ต้นประโยคแล้วยังสามารถสื่อสารระหว่างผู้ใช้ภาษาได้ จะจัดเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

เช่น มานีพูดถึงมานะ ย้ายนามวลี๒ เช่น “มานะนี่เองที่มานีพูดถึง”

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เช่น

(๑๐) ปากปดุมักตั้งอันถั่งแขวนไว้หั้น ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมือง

มีถ้อยมีความ เจบท้องซ่องใจ มันจักกล่าวถึงเจ้าเมืองขุนบ่ไร่

ไปลั่นกตั้งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามเจ้าเมืองได้

(ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หน้า๕๓)

ในตัวอย่างที่ (๑๐) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงการสื่อสาร “กล่าว” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “เจ้า”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยาบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ทำหน้าที่เชื่อมคำกริยาที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ กับนามวลีที่ตามหลัง ตัวอย่างเช่น

- (๑๑) ดิเรก^๑เนก^๒ไมตรี^๓ ศรี^๔สั^๕กยะ^๖ เพื่อ^๗จัก^๘ใคร^๙ข้าม^{๑๐}จาก^{๑๑}สงสาร
เมื่อ^{๑๒} เนียร^{๑๓}พาน^{๑๔}ที่^{๑๕}มั่น^{๑๖}อัน^{๑๗}พรรณา^{๑๘} ถึง^{๑๙} ศีล^{๒๐} เพียร^{๒๑} ประ^{๒๒} หา^{๒๓} ญา^{๒๔}
มหา^{๒๕}สัง^{๒๖}ฆ^{๒๗}รา^{๒๘}ชา^{๒๙}สุ^{๓๐}กุล^{๓๑} มา^{๓๒}สัง^{๓๓}สอน^{๓๔}สม^{๓๕}เด็^{๓๖}จ^{๓๗}ม^{๓๘}หา^{๓๙}ธ^{๔๐}ร^{๔๑}ร^{๔๒}ม^{๔๓}รา^{๔๔}ชา^{๔๕}
มหา^{๔๖}ธ^{๔๗}ร^{๔๘}ร^{๔๙}ม^{๕๐}รา^{๕๑}ชา^{๕๒}ง^{๕๓}อ^{๕๔}

(จารึกวัดช้างล้อม หน้า ๑๒๕ บรรทัดที่ ๑๑)

ในตัวอย่างที่ (๑๑) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยาบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ “พรรณา” ซึ่งเป็นกริยาแสดงการสื่อสาร และมีจุดหมายของการสื่อสาร คือ นามวลี “ศีลเพียรประหาญา”

๔.๑.๒ สมัยอยุธยา

๔.๑.๒.๑ หมวดคำกริยา

ก. คำกริยาเดี่ยว

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยา เช่น

- (๑๒) มี^๑ชาว^๒กรุง^๓โร^๔ม^๕มา^๖ค^๗อ^๘ย^๙ดู^{๑๐}รา^{๑๑}ช^{๑๒}ทุ^{๑๓}ต^{๑๔}ส^{๑๕}ยาม^{๑๖}ตาม^{๑๗}ถ^{๑๘}น^{๑๙}น^{๒๐}เป็น^{๒๑}อัน^{๒๒}มา^{๒๓}
เหลือ^{๒๔}ที่^{๒๕}จะ^{๒๖}ประ^{๒๗}มา^{๒๘}ณ^{๒๙} รถ^{๓๐} ทุ^{๓๑} ต^{๓๒} า^{๓๓} น^{๓๔} ทุ^{๓๕} ต^{๓๖} ส^{๓๗} ยาม^{๓๘} ถึง^{๓๙} ประ^{๔๐} ต^{๔๑} พ^{๔๒} ระ^{๔๓} รา^{๔๔} ช^{๔๕} วั^{๔๖} ง^{๔๗}
ไป^{๔๘} ป^{๔๙} น^{๕๐} ั^{๕๑} น^{๕๒} มี^{๕๓}ชาว^{๕๔}กรุง^{๕๕}โร^{๕๖}ม^{๕๗}มา^{๕๘}ค^{๕๙}อ^{๖๐}ย^{๖๑}ดู^{๖๒}รา^{๖๓}ช^{๖๔}ทุ^{๖๕}ต^{๖๖}ส^{๖๗}ยาม^{๖๘}ตาม^{๖๙}ถ^{๗๐}น^{๗๑}น^{๗๒}

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๒๒)

- (๑๓) ครั้นทูตานุทูตสยาม ได้ทราบพระราชดำรัสพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสนั้นแล้ว **เมื่อถึงวันที่ ๕ เดือนโนแวมเบอร์** คือเดือนพฤศจิกายนตรงกับเดือน ๑๑ แรม ๑๑ ค่ำในปีนั้น
(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า๒๑)
- (๑๔) ครั้น ณ วันจันทร์เดือน ๓ ขึ้นค่ำหนึ่ง ถึงที่ตรงเกาะไผ่เกาะตรน ยังประมาณ ๒๐๐ เส้น**จะถึงเกาะมัน** นายกำปั่นต้นหนว่ามาทุกครั้ง ต่อถึงเกาะมันแล้วจึงข้ามไปเมืองโยกะตรา
(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า๕๙)
- (๑๕) ข้าพเจ้าจึงให้เงินแก้ต้นหน ๑๒ บาท ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันอาทิตย์เดือน ๓ แรมค่ำหนึ่ง **ถึงเกาะบูลูโอดเพลลา** เข้า ๕ โมง แลใช้ไปแต่เกาะไผ่เกาะตรน ณ วันจันทร์เดือน ๓ ขึ้น ๑๐ ค่ำ **ถึงเกาะบูลูโอด ณ วันอาทิตย์เดือน ๓**
(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า๖๐)
- (๑๖) แลท่านจงละเอียดอย่าผูกจิตรไว้ในสังฆารธรรม คือขันธะธาตุายตนะ อันมีในอดีตอนาคตปัจจุบัน **ท่านจงถึงซึ่งฝั่งแห่งภวสาครด้วยปัญญา ๓ ประการ** คือ ญาณปริญญา ตีรณปริญญา ปหานปริญญา ท่านจงอย่าถึงชาติทุกข์ชราทุกข์ พยาธิทุกข์ มรณทุกข์ สืบไปเบื้องหน้ากว่านั้นเลย
(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า๔๗)

ในตัวอย่างที่ (๑๒) คำกริยา “ถึง” ปรากฎระหว่างนามวลี ๑ “รถทูตานุทูตสยาม” และนามวลี ๒ “ประตูพระราชวังไปป” ในตัวอย่างที่ (๑๓) คำกริยา “ถึง” ปรากฎหน้านามวลี ๒ ใน

ตัวอย่างนี้ มีการละนามวลี ๑ ทำให้คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำเชื่อม “เมื่อ” และนามวลี “วันที่ ๕ เดือนโนแวมเบอร์” ในตัวอย่างที่ (๑๔) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำช่วยหน้ากริยา “จะ” และนามวลี “เกาะมัน” ในตัวอย่างที่ (๑๕) คำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างคำหรือวลีที่บอกเวลา “ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันอาทิตย์ เดือน ๓ แรมค่ำหนึ่ง”, “วันจันทร์เดือน ๓ ขึ้น ๑๐ ค่ำ” ตามลำดับ และนามวลี “เกาะบุญโอด” และในตัวอย่างที่ (๑๖) คำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “ท่าน” และนามวลี ๒ “ฝั่งแห่งภวศครด้วยปัญญา ๓ ประการ” โดยมีคำบุพบท “ซึ่ง” ปรากฏเชื่อมคำกริยา “ถึง” กับนามวลี ๒ ด้วย

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” และ (๒) “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต ถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงสถานที่ และถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงเวลา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๑๗) “กำปั่นรบที่รับทูตานุทูตสยามใช้ไปประมาณ ๒ เดือนเศษ
จึงถึงหน้าแหลมเขมซึ่งกำปั่นรบโปรตุเกสได้มาแตกที่ตรงนี้”

(จดหมายเหตุ สมัยกรุงศรีอยุธยาว่าด้วย
ทูตสยามออกไปเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงโรม)

(๑๘) เศรษฐีผู้ได้นั้นได้ฟังถ้อยคำบุรุษนั้นบอกก็บังเกิด
ความทุกข์เวทนานักหนา หาสติสมฤตมิได้แลผ่านุ่นผ้า
ห่ม ตกออกจากกายอาตมาก็ไม่รู้สีกตัว ก็ถึงซึ่ง
สภาพเปนบ้าก็รำร้องให้แล่นไปถึงพระเชตุพนมหา
วิหาร คนทั้งหลายก็ห้ามมิให้เข้าไป

(พระราชปุจฉาของสมเด็จพระเพทราชา)

ในตัวอย่างที่ (๑๗) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยา มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตาและในที่นี้ได้เคลื่อนที่ไปยัง “หน้าแหลม” ซึ่งเป็นสถานาวลีที่มีความหมายที่เป็นรูปธรรม และในตัวอย่างที่ (๑๘) คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” มีประธานของประโยค “เศรษฐกิจ” ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งสู่สภาพหนึ่ง โดยมีคำกริยา “ถึง” นำไปสู่จุดสุดท้ายของสภาพนั้นคือ “สภาวะเป็นบ้ำ”

ข. คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น

- (๑๙) ขณะนั้นบาทหลวงล่ามผู้กำกับจึงเดินเข้าไปตรงพระแท่น
ในหน้าห้องพระโรง ก็คุกเข่าลงถวายคำนับครั้งหนึ่งแลลุก
เดินเข้าไปถึงกลางห้องพระโรง ก็คุกเข่าลงถวายคำนับเป็น
ครั้งที่ ๒

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๒๓)

- (๒๐) ข้าพเจ้าว่า มีหนังสือคนเร็วถือลงมาแต่เมืองปารีส
แลว่า**ราชทูตฝรั่งเศสขึ้นไปถึง ณ เมืองแล้ว** แล
พระมหากษัตริย์เจ้าสั่งว่าให้มีหนังสือมาถึง
มุสสูอินตันนัง

(ประวัติโกษาปานเดินทางไปฝรั่งเศส หน้า ๑๑๕)

ในตัวอย่างที่ (๑๙) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “ลุกเดินเข้าไป” และนามวลี “กลางห้องพระโรง” และในตัวอย่างที่ (๒๐) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “ขึ้นไป” และ บุพบทวลี “ณ เมือง”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ ความหมายย่อย “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ดังตัวอย่าง

(๒๑) ครั้นแลไปถึงท่า จึ่งปีดาวุธ ๘ คน สำหรับรักษาตึกคั้งนั้น
ลงมารับข้าพเจ้าถึงท่า ครั้นข้าพเจ้าขึ้นไปถึงตึก
ซึ่งทำขนมปังนั้น แลคนซึ่งทำขนมปังอยู่ ณ ตึกนั้น

(ประวัติโกษาปานเดินทางไปฝรั่งเศส)

ในตัวอย่างที่ (๒๑) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “ขึ้นไป” กลายเป็นคำกริยาเรียง “ขึ้นไป**ถึง**” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่ที่เป็นสถานที่ “ตึก”

๔.๑.๒.๒ หมวดคำกริยาถึงบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยาถึงบุพบท เช่น

(๒๒) ออกไปทาง ๔ โยชน์ให้กรมการสามคน ลงมาทัก
ข้าพเจ้า แลว่าราชทูตฝรั่งเศส ขึ้นไปถึง เมืองลัน-
ดอระนอ แลบอกของท่าน**เจ้าขุนพระราชาสารถึง**
เมืองแบรสนี้

(ประวัติโกษาปานเดินทางไปฝรั่งเศส หน้า ๓๑)

(๒๓) แล ช้ำๆ ว่าบาตรี่สำเปาโลซึ่งเข้าไป ณ กรุงศรี
 อยู่รยาย่อม**สรรเสริญถึงคุณแห่งท่าน**ให้อัตโนฟัง
 อัตโนยินดีต่อท่านนักหนา แลพอเวลาเที่ยงจะรับ
 พระทานอาหาร แลช้ำๆ ก็ชวนบาตรี่สำเปาโลรับ
 พระทานอาหารด้วย

(ประวัติโกษาปานเดินทางไปฝรั่งเศส หน้า ๑๒๕)

ในตัวอย่างที่ (๒๒) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงการ
 สื่อสาร “จำพูนพระราชสาร” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “เมืองแบรศ” ใน
 ตัวอย่างที่ (๒๓) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงความรู้สึกนึกคิด
 “สรรเสริญ” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “คุณแห่งท่าน”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมาย
 ย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ทำหน้าที่เชื่อมกริยาที่ไม่
 แสดงการเคลื่อนที่ กับ คำนามที่ตามหลัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๒๔) เมื่อออกขุนชำนาญได้เห็นแหลมนั้นก็**ระลึกถึงการเก่า**ซึ่งได้มี
 ความลำบากในที่นี้เป็นอันมาก

(จดหมายเหตุ สมัยกรุงศรีอยุธยา
 ว่าด้วยทูตสยามออกไปเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงโรม)

ในตัวอย่างที่ (๒๔) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำ
 แสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงความรู้สึกนึกคิด “ระลึก” (ซึ่ง
 เป็นคำกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และมีจุดหมายของความรู้สึกนึกคิด คือ นามวลี “การเก่า...
 เป็นอันมาก”

๔.๑.๒.๓ หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำเชื่อมอนุพากย์ หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

____อนุพากย์๑ อนุพากย์๒

เช่น *ถึงฝนจะตก มานี้ก็จะออกไปข้างนอก*

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด คำเชื่อมอนุพากย์ เช่น

(๒๕) แลความคิดทั้งปวงนี้มิได้ออกจากปัญญาอัตโน

จนเท่าบัดนี้ เหตุฉะนี้ **ถึงว่า**ไกลไปทุกวันจะถึง

เมืองอัตโนแลเห็นมิช้ำมินานจะถึงทั้งนั้นก็ดี

อัตโนยังคิดถึงบ้านเมืองแต่น้อยหนึ่ง

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๑๗)

ในตัวอย่างที่ (๒๕) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” อาจปรากฏร่วมกับคำว่า “ว่า” และนำหน้าอนุพากย์๑ “ว่าไกลไปทุกวันจะถึง เมืองอัตโนแลเห็นมิช้ำ มินาน” แล้ว ตามด้วย คำเชื่อม “ถึงทั้งนั้นก็ดี” จากนั้นจึงตามด้วยอนุพากย์ ๒ “อัตโนยังคิดถึงบ้านเมืองแต่น้อยหนึ่ง”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” ซึ่งพบในสมัยอยุธยาเป็นสมัยแรก เช่น

(๒๖) แลอัตโนยังรับคุณของท่านอยู่จนเท่าทุกวันนี้
ถึงว่าท่าทางนั้นจะมีสะดวกก็ดี อัตโนก็จะ
มิได้รู้เป็นทุกข์เลย

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๑๗)

ในตัวอย่างที่ (๒๖) คำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายเชิงไวยากรณ์คือ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” โดยมีเงื่อนไข ๒ เงื่อนไขในประโยคตัวอย่างได้แก่ อนุพากย์ ๑ “ท่าทางนั้นจะมีสะดวกก็ดี” ขัดแย้งกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ คือ “อัตโนควรจะรู้เป็นทุกข์เลย” แต่ในที่นี้ อนุพากย์ ๒ กลับปรากฏความเป็น “อัตโนก็มิได้รู้เป็นทุกข์เลย” ซึ่งคำเชื่อม “ถึง” ยังปรากฏร่วมกับคำว่า “ว่า” เป็นคำว่า “ถึงว่า” แล้วนำไปเชื่อมประโยคที่มีความขัดแย้งดังกล่าวทำให้ประโยคมีใจความสมบูรณ์

๔.๑.๓ สมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

๔.๑.๓.๑ หมวดคำกริยา

ก. คำกริยาเดี่ยว

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด

คำกริยา เช่น

(๒๗) ท้าวหน้าเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองเถิน ท้าวหลวงตั้งกำแพงเพชร

ก็ได้ข่าวพม่าตามครวญอญ

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๒๘)

(๒๘) เมืองสงขลาได้ทำติดพันมาอยู่แล้ว ก็ให้พระยาสงขลา

ทำไปปีหนึ่งก่อน ถ้าถึงปีออกจัตวาศึกจึงให้เมืองนคร

ทำสืบต่อไป

(จดหมายเหตุกรมสมเด็จพระนเรศวรมหาราช หน้า ๒๑)

(๒๙) กำหนดพระสงฆ์ ๑๖ รูป จะได้ตั้งสัตวพระอภิธรรม

ณ วันเดือน ๖ แรม ๑๕ ค่ำ เพลาค่ำ ครั้นถึง ณ วัน

เดือน ๗ ขึ้น ๓ ค่ำ เพลาเช้าพระสงฆ์ในเกณฑ์สัตว

(ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๑๕)

ในตัวอย่างที่ (๒๗) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “พระยาจักรี” และนามวลี ๒ “เมืองเถิน” ในตัวอย่างที่ (๒๘) คำกริยา “ถึง” ปรากฏหน้านามวลี ๒ ในตัวอย่างนี้ มีการละนามวลี ๑ ทำให้คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำเชื่อม “ถ้า” และนามวลี “ป้าออกจัตวาศก” ในตัวอย่างที่ (๒๙) คำว่า “ถึง” ปรากฏหน้าบุพบทวลี “ ณ วันเดือน ๗ ขึ้น ๓ ค่ำ”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” และ (๒) “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต ถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงสถานที่ และถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงเวลา เช่น

(๓๐) ย่าม้องรุ่งจะได้แห่พระบรมศพขึ้นมาหน้าพระที่นั่งสุททาสวรรย์

ครั้นถึงประตูพระเมรุฝ่ายบูรพทิศ หยุดพระมหาพิไชยราชรถ

เชิญพระบรมโกศลงทรงพระยานุมาศ

(ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า

(๓๑) เมืองสงขลาได้ทำติดพันมาอยู่แล้ว ก็ให้พระยาสงขลา
 ทำไปปีหนึ่งก่อน ถ้าถึงปีออกจัตวาศกจึงให้เมืองนคร
 ทำสืบต่อไป

(จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ)

ในตัวอย่างที่ (๓๐) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยา มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตาและในที่นี้ ได้เคลื่อนที่ไปยัง “ประตู” ซึ่งเป็นสถานวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม และในตัวอย่างที่ (๓๑) คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณะ เช่นมโนทัศน์ที่มองว่าเวลาเหมือนสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ และมีจุดหมายของการเคลื่อนที่เป็นจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา “ปีออกจัตวาศก”

ข. คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด
 คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น

(๓๒) ณ หัวเมืองปักชำได้มาขึ้น ณ กรุงฯ ให้เสร็จสิ้นเชิงจะได้

รู้จักจำนวนกรมได้มากน้อยเท่าใด แลกองสักออกมา

ถึงเมืองใด ให้นายหมวดนายกองซึ่งคุมเลขาเจ้า

ต่างกรม หากกรมมิได้

(จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ หน้า๒๗)

ในตัวอย่างที่ (๓๒) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่าง
 กริยาวลี “ออกมา” และนามวลี “เมืองใด”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” เช่น

(๓๓) ความปรากฏว่าเจ้าพระนครฯ อุดหนุนช้างตนกูบั้งได้พา
ทั้งตนกูปะแวงวันแลตนกูบั้งเข้ามาเฝ้าถึงกรุงเทพฯ แต่
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

(จดหมายหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๗)

ในตัวอย่างที่ (๓๓) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “เข้ามาเฝ้า” กลายเป็นคำกริยาเรียง “เข้ามาเฝ้าถึง” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่เป็นสถานที่ “กรุงเทพฯ”

๔.๑.๓.๒ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เช่น

(๓๔) ผู้สำเร็จราชการเมืองสวรรคโลก ลงมากรุงธนบุรี
แต่งเถ้าแก่เข้าไปขอน้องสาวเจ้าจอมมารดาฉิม
ความทราบถึงพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงพิโรธว่า
เจ้าพระยาพิชัยราชาบังอาจจะมาตั้งตัวเป็น
เขยน้อย เขยใหญ่

(จดหมายหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๘)

(๓๕) **พระมหากษัตริย์**ที่ปรากฏในพระราชกำหนดใหม่
ฉบับนี้ได้แสดงถึงหลักการปกครองที่ถือหลักนิติกรรม
(The Rule Law) ที่ชัดเจนอีกฉบับหนึ่ง

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๖๖)

ในตัวอย่างที่ (๓๔) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงการสื่อสาร “ทราบ” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “พระเจ้ากรุงธนบุรี” และในตัวอย่างที่ (๓๕) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงความรู้สึกนึกคิด “แสดง” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “หลักการปกครองที่ถือหลักนิติกรรม”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” เช่น

(๓๖) แลกระแสพระราชดำริซึ่งทรงตรัสราชการเมืองไทรนี้
ตั้งแต่เพลาค่ำ ณ วันเดือน ๑๐ แรม ๑๑ ค่ำ ไปจน
ณ วันเดือน ๑๑ ขึ้นค่ำ ๑ สงบอยู่หาได้ทรง**ตรัสถึง**
ราชการเมืองไทรไม่ฯ

(จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๓๗)

ในตัวอย่างที่ (๓๖) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงแสดงการสื่อสาร “ตรัส” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และมีจุดหมายของการสื่อสาร คือ นามวลี “ราชการเมืองไทร”

๔.๑.๓.๓ หมวดคำบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำบุพบท หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี

นามวลี๑ กริยาวลีที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่ __ นามวลี๒

(บางกรณีอาจมีส่วนขยายอื่นหรือคำเชื่อมหน้านามวลี และ/หรือมีการละนามวลีไว้ในฐานที่เข้าใจได้)

วิธีพิสูจน์ว่าคำว่า “ถึง” เป็นหมวดคำนี้ ทำได้โดยการย้ายนามวลี๒ ไปอยู่ต้นประโยคแล้วไม่สามารถสื่อสารระหว่างผู้ใช้ภาษาได้ จะจัดเป็นคำบุพบท

เช่น มานีอ่านหนังสือตั้งแต่สามทุ่ม**ถึง**เที่ยงคืน

ย้ายนามวลี๒ได้เป็น * *เที่ยงคืน* มานีอ่านหนังสือตั้งแต่สามทุ่ม**ถึง** (ประโยคดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับในผู้ใช้ภาษา)

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำบุพบท เช่น

(๓๗) **ไอลยการอายัดแต่ป้อมท้ายสนม ถึง ประตูนวน**

ประจำท่าเบนน้าที่ (พนักงานตำรวจในซ้าย,
พนักงานตำรวจในขวา)

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๗๖)

ในตัวอย่างที่ (๓๗) คำบุพบท “ถึง” ปรากฏร่วมกับกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ “อายัด” และนามวลีแสดงสถานที่เริ่มต้น “ป้อมท้ายสนม” โดยมีนามวลีที่เป็นสถานที่จุดหมายปรากฏตามหลังคำว่า “ถึง” คือ “ประตูนวน” ดังนั้น คำบุพบท “ถึง” มีความหมายบ่งการก “สถานที่”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” ทำหน้าที่เชื่อมกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ กับ คำนามที่ตามหลัง เช่น

(๓๘) ณ วันเดือน ๔ แรม ๔ ค่ำ แล้วให้สนมตำรวจเอาแฝงไปกั้นริม

พระมหาปราสาทข้างตะวันออก แต่มุมโรงช้างถึงกำแพงแก้ว

พระมหาปราสาท

(ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๘๑)

ในตัวอย่างที่ (๓๘) คำบุพบท “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมาย “กั้น” และคำบุพบท “ถึง” ยังปรากฏร่วมกับคำบุพบท “แต่” และปรากฏระหว่างนามวลีซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของสถานที่ ๑ “มุมโรงช้าง” และนามวลีแสดงสถานที่ ๒ “กำแพงแก้วพระมหาปราสาท” ดังนั้น คำบุพบท “ถึง” ในที่นี้จึงมีความหมายบ่งการก “สถานที่”

๔.๑.๓.๔ หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำเชื่อมอนุพากย์ ในที่นี้ หมายถึงเฉพาะคำเชื่อมอนุพากย์แสดงเหตุผล ซึ่งหมายถึงคำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

อนุพากย์๑ — อนุพากย์๒

เช่น มานี่นี้ดี เพื่อนในห้อง ถึง ชอบเขา

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ เช่น

(๓๙) เหตุด้วยพระยาอภัยนุราชจะขอเอาตำบลกวาลามูดา
เป็นบ้านส่วยของตน เจ้าพระยาไทรจะให้ที่อื่นก็ไม่เอา
ถึงโปรดให้พระยาพัทลุงเป็นข้าหลวงออกไปไกลเกลี้ย
เมื่อปีระกาศก จุลศักราช ๑๑๗๕

(จดหมายหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๑๐)

ในตัวอย่างที่ (๓๙) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ปรากฏระหว่างอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ อนุพากย์แรกคือ อนุพากย์ ๑ “เหตุด้วยพระยาอภัยนุราชจะขอเอาตำบลกวาลามูดาเป็นบ้านส่วยของตน เจ้าพระยาไทรจะให้ที่อื่นก็ไม่เอา” ซึ่งเป็นอนุพากย์แสดงเหตุ และตามหลังด้วย อนุพากย์ ๒ “โปรดให้พระยาพัทลุงเป็นข้าหลวงออกไปไกลเกลี้ย” ซึ่งเป็นอนุพากย์ผล

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “คำเชื่อมบอกผล” และ (๒) “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๔๐) เมื่ออังกฤษชนะพม่า ถึงทำสัญญายอมแพ้กัน

อังกฤษกำหนดให้พม่าทำสัญญาให้แก่อังกฤษข้อ ๑

ว่าไทยเป็นพวกเดียวกับอังกฤษ

(จดหมายหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๑๙)

(๔๑) ถึงมาทคะตีผู้นั้นจะแพ้ ก็กดขี่ผู้น้อยนาศักดิแลผู้หา

วิทยาคมกำลังกายมิได้ ซึ่งมีคติควรชนะนั้น

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๒๐๓)

ในตัวอย่างที่ (๔๐) คำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกผล” โดยมีอนุพากย์ ๑ เป็นอนุพากย์เหตุ คือ “เมื่ออังกฤษชนะพม่า” และอนุพากย์ ๒ เป็นอนุพากย์ผล คือ “ทำสัญญายอมแพ้กัน” โดยมีคำเชื่อม “ถึง” เชื่อมอนุพากย์ทั้งสอง และในตัวอย่างที่ (๔๑) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” โดยมี

เหตุการณ์ ๒ เหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันในประโยคตัวอย่างได้แก่ อนุพากย์๑ “คะดีผู้นั้นจะแพ้” ขัดแย้งกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ คือ “กตขีผู้น้อยนาศักดิแลผู้หาวิทยาคมกำลังกายได้” แต่ในที่นี้ อนุพากย์๒ กลับปรากฏความเป็น “กตขีผู้น้อยนาศักดิแลผู้หาวิทยาคมกำลังกายมิได้” ซึ่งคำเชื่อม “ถึง” ยังปรากฏร่วมกับคำว่า “มาท” แล้วนำไปเชื่อมประโยคที่มีความขัดแย้งดังกล่าวทำให้ประโยคมีใจความสมบูรณ์

๔.๑.๓.๕ หมวดคำขยาย

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำขยาย หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

นามวลี กริยาวลี ___ นามวลี หรือ นามวลีบอกจำนวน

(ในบางกรณีอาจมีส่วนขยายอื่น)

เช่น มานี้เป็นถึงหัวหน้าห้อง

มานี้มีเงินถึงหนึ่งพันบาท

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำขยาย เช่น

(๔๒) สมเด็จพระอัยกา เจ้าฟ้ากษัตริย์ศึก เสด็จอยู่

กรุงกัมพูชา ถอยมาประทับด้านกระบิรินทร์

ทราบว่ารุ่งขึ้นเชษฐ เป็นศึกขึ้นกลางเมือง

ถึง ๒ ครั้ง จึงเสด็จกลับพระนคร

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๕)

(๔๓) แลข่มขืนมิได้ถึงชำเราก็ดี ทุบถองตบตี ด้วยไม้

ด้วยมือมิได้ถึงสาหัส กูนี้ยืมสินซื้อขายสิ่งของ

สิ่งใดๆก็ตีราษฎรทั้งหลายไปมาอาไศรย

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๑๑๐)

(๔๔) มิได้ประพடுத்தการให้ชอบโดยชนบบูรณ ตั้งให้เปน

ถึงเจ้านคร มีอรรคมหาเสนาจตุสดมภ์มหาดเล็ก

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๕๙)

ในตัวอย่างที่ (๔๒) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “เป็นศึกขึ้น” และนามวลีบอกจำนวน “๒ครั้ง” , ในตัวอย่างที่ (๔๓) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างคำกริยาวลีทั้งสอง ได้แก่ กริยา ๑ “ทูลถองตบตี” และ กริยา ๒ “สาหัส” และ ตัวอย่างที่ (๔๔) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาแสดงสภาพ “เปน” และนามวลี “เจ้านคร”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๑ - ๓ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำบอกความสำคัญ” เช่น

(๔๕) สำแดงพระบารมีลงมาให้เห็นประจักษ์ ที่แผ่นดินไหว

ถึง ๒ ครั้ง เป็นอัศจรรย์เทพยดารักษาพระศาสนา

จึงสำแดงให้ประจักษ์ตาโลกทั้งปวง

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๔๐)

ในตัวอย่างที่ (๔๕) คำว่า “ถึง” เป็นคำขยาย มีความหมายย่อยคือ “คำบอกความสำคัญ” ปรากฏร่วมกับคำกริยา “แผ่นดินไหว” และนำหน้านามวลี “ ๒ ครั้ง” ซึ่งคำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าวสามารถตัดออกไป แต่ยังคงเข้าใจถึงความหมายหลักของประโยคได้ คำว่า “ถึง” จึง จัดเป็นคำขยาย

๔.๑.๔ สมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

๔.๑.๔.๑ หมวดคำกริยา

ก. คำกริยาเดี่ยว

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยา เช่น

(๔๖) เวลาทุ่มหนึ่งรถไฟ**ถึง**สเตชั่น เจ้าแผ่นดินและ
ราชตระกูล ลงมารับที่**สเตชั่น**

(ไกลบ้าน หน้า๕)

(๔๗) **เมื่อถึง**ท่าเวลา ๔ โมงไปในทะเลสาบอีกชั่วโมงหนึ่ง
จึงถึงที่สำหรับขึ้นบกเรียกว่า มินเดรชุนด์ ทะเลสาบนี้
กว้างไม่มากนัก

(ไกลบ้าน หน้า๑๘๒)

(๔๘) **เมื่อจวนจะถึง**โครนาเบรน มีเขาข้างฝั่งซ้ายสูง
ประมาณสักพันเมตร

(ไกลบ้าน หน้า๑๘๔)

(๔๙) เวลาบ่าย ๑ โมง **ถึง** **ฟรีสนอก** เคานตฟรีส
ลงมาคอยรับอยู่ที่**สเตชั่น**

(ไกลบ้าน หน้า๒๔)

(๕๐) มนุษยชาติบางเหล่านี้**ถึง**ซึ่ง**อาการอัน**สำราญ
ทำการเพาะปลูกนั้นการที่ลำดับดีขึ้นเป็นชั้นมา
จนปรัตยุบนี้

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๕๘)

ในตัวอย่างที่ (๔๖) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “รถไฟ” และนามวลี ๒ “สเตชัน” ในตัวอย่างที่ (๔๗) คำกริยา “ถึง” ปรากฏหน้านามวลี ๒ ในตัวอย่างนี้ มีการละนามวลี ๑ ทำให้คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำเชื่อม “เมื่อ”, “จึง” และนามวลี “ท่า”, “ที่สำหรับขึ้นบก” ตามลำดับ , ในตัวอย่างที่ (๔๘) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำช่วยหน้ากริยา “จะ”และนามวลี “โครนาเบรน”, ในตัวอย่างที่ (๔๙) คำกริยา “ถึง” ปรากฏหน้านามวลี “พริสนอค” (มีการละนามวลี ๑) และในตัวอย่างที่ (๕๐) คำกริยา “ถึง” ปรากฏร่วมกับ นามวลี “มนุษยชาติบางเหล่านี้” และตามด้วยบุพบทวลี “ซึ่งอาการอันสำราญ” โดยมีคำว่า “ซึ่ง” เชื่อมนามวลีดังกล่าว

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๔ – ๕ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” และ (๒) “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต ถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงสถานที่ และถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงเวลา เช่น

(๕๑) เรือออกจากท่า ๒ ชั่วโมงจึงได้**ถึงกิเซอ** ซึ่งเป็นเกาะอันหนึ่ง
ในเดนมาร์ก มีคลื่นเปนละลอกเล็กน้อย

(ไกลบ้าน, หน้า๔)

(๕๒) เกิดมีเกิดเปนเจริญขึ้นแล้ว **มนุษยชาติบางเหล่านี้**
ก็**ถึงซึ่งอาการอันสำราญ**ทำการเพาะปลูกนั้น

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ, หน้า ๒)

ในตัวอย่างที่ (๕๑) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยา มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตา และในที่นี้ได้เคลื่อนที่ไปยัง

“ก็เซอ” ซึ่งเป็นสถานาวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม และในตัวอย่างที่ (๕๒) คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่จุดหมายคือสภาวะ “อาการอันสำราญ” ซึ่งเป็นสภาวะที่เป็นนามธรรม โดยมีคำว่า “ซึ่ง” ปรากฏเป็นคำเชื่อม

ข. คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น

(๕๓) ถ้าสงเคราะห์สำเร็จความปรารถนาครั้งนี้แล้วไม่ลืม

คุณเลย **เมื่อกลับถึงเคหะสถาน**เวลากลางคืน

ก็ผูกพันรั้งมั่นหมายแต่ผ้าแลสิ่งของนั้นๆ

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๑๘๐)

(๕๔) อันจะแนะนำราษฎรทั้งหลายให้รู้สิ่งซึ่งจะ**มาถึง**

ในระหว่างตนเองจะมีได้ทำให้ราษฎรกระจัด

กระจายเหมือนดังคนขอทานที่ไม่มีถิ่นถนตั้งอยู่

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๕๖)

ในตัวอย่างที่ (๕๓) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงการเคลื่อนที่ “กลับ” และนามวลี “เคหะสถาน” และในตัวอย่างที่ (๕๔) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงการเคลื่อนที่ “มา” และบุพบทวลี “ในระหว่างตนเอง”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” และ “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” เช่น

(๕๕) และพระสงฆ์เดินไปกลางทางก็ล้มลงขาดใจตาย

ที่กลับมาถึงบ้าน แล้วจึงตายก็มีมาก และตั้งแต่ตั้งพิธีแล้ว

(พระราชพิธีสิบสองเดือน หน้า ๑๔๑)

(๕๖) ด้วยกลัวว่าจะเป็นอวมงคล **ความร้ายความอุบาทว์**

จะพลอยตามมาถึงตัวด้วยดังนี้ก็ผู้ถือความสะอาดตั้งว่านี่

(ประชุมประกาศรัชกาลที่๔ หน้า ๑๙๑)

ในตัวอย่างที่ (๕๕) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “กลับมา” เป็นโครงสร้างกริยาเรียง “กลับมาถึง” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่เป็นสถานที่ “บ้าน” และในตัวอย่างที่ (๕๖) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ “มา” เป็นกริยาเรียง “มาถึง” โดยปรากฏร่วมกับนามวลี “อวมงคล ความร้ายความอุบาทว์” ซึ่งเป็นสภาวะที่เป็นนามธรรม การเคลื่อนที่ดังกล่าวจึงเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม

๔.๑.๔.๒ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เช่น

(๕๗) ถ้าคนต่างบ้านมาถามหาถึงห้องของฤาจะให้

ใช้นี้ปิดแล้วบ่าวคนใช้ไม่ควรจะให้ฤาใช้ไป เว้นไว้

แต่ได้รับคำสั่งเท่านั้น

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า๑๘๗)

(๕๘) สั่งพ่อแล้วๆเล่าๆเปนหลายหน ให้มาบอกข่าวรฤก

ถึงกินลงวันหลังก็ว่าได้ เขียนหนังสือมาแล้ว

(ไกลบ้าน หน้า ๔๘)

ในตัวอย่างที่ (๕๗) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงการสื่อสาร “ถามหา” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “ห่อสิ่งของ” ในตัวอย่างที่ (๕๘) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลีแสดงความรู้สึกนึกคิด “รฤก” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) และนามวลี “กิน”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” เช่น

(๕๙) ครั้งนี้**ทรงพระปรารพถึงเรื่องอากาศส่วนใหญ่** ได้เลี้ยงเจ้าพนักงาน
ทราบการถวญถึแล้ว จึงทรงพระราชดำริหว่า ราษฎรที่มีสวนอุตุสำห
ทำที่สวนปลุกต้นผลไม้ต่างๆ

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๗๘)

ในตัวอย่างที่ (๕๙) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่ “ทรงพระปรารพ” ซึ่งเป็นกริยาแสดงการสื่อสาร และมีจุดหมายของการสื่อสาร คือ นามวลี “เรื่องอากาศส่วนใหญ่”

๔.๑.๔.๓ หมวดคำบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำบุพบท เช่น

(๖๐) แล้วจึงให้เอน้ำใส่ค่อยๆตมไปตั้งแต่**ครึ่งชั่วโมง**

ถึง ๓ เสี้ยวของโมงตักมันที่ล่อยขึ้นนั้นออกเสย

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า๑๘๕)

ในตัวอย่างที่ (๖๐) คำบุพบท “ถึง” ปรากฏร่วมกับคำบุพบท “ตั้งแต่” และคำว่า “ถึง” ยังปรากฏระหว่างนามวลีที่แสดงจุดเริ่มต้นของเวลา “ครึ่งชั่วโมง” และนามวลีที่แสดงจุดสิ้นสุดของเวลา “๓ เลี้ยวของโมง” ดังนั้น คำบุพบท “ถึง” ในบริบทนี้จึงมีความหมายบ่งการก “เวลา”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” ทำหน้าที่เชื่อมกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ กับ คำนามที่ตามหลัง เช่น

(๖๑) เขาออกมาเทลงในงานยกไปตั้งให้รับประธานกับน้ำตาลทราย
ป็น **เวลายี่สิบนาทีถึงครึ่งชั่วโมง** ภาวรับประธาน

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๔)

ในตัวอย่างที่ (๖๑) คำบุพบท “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” ปรากฏระหว่างนามวลีซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเวลา “ยี่สิบนาที” และนามวลีแสดงเวลาที่เป็นจุดหมายของคำว่า “ถึง” คือ “ครึ่งชั่วโมง” ดังนั้น คำบุพบท “ถึง” ในที่นี้จึงมีความหมายบ่งการก “เวลา”

๔.๑.๔.๔ หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

คำเชื่อมอนุพากย์ หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

___อนุพากย์๑ อนุพากย์๒

หรือ

อนุพากย์๒ # ___อนุพากย์๑

เช่น ถึงฝนจะตก มานี้ก็จะออกไปข้างนอก

มานี้ก็จะออกไปข้างนอก ถึงฝนจะตก

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด
คำเชื่อม อนุพากย์ เช่น

(๖๒) ใครอย่ามาสมโภชพระเจ้าลูกเธอเป็นเงินทองสิ่งของ
ผ้าผ่อนแต่สักสิ่งหนึ่งเลยเป็นอันขาดทีเดียว ถึงใคร
เอามาก็จะไม่รับไม่ไหวรับ

(ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ หน้า ๗๗)

(๖๓) เหตุฉะนี้ ถ้ามีที่ราบแห่งใดที่ริมห้วยน้ำนี้ ถึงเป็นที่เปลี่ยว
มีแต่เรือนหนึ่งสองเรือนก็มีคนไปตั้งเกี่ยวหญ้า

(ไกลบ้าน หน้า ๑๙๓)

ในตัวอย่างที่ (๖๒) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ปรากฏนำหน้าอนุพากย์ ๑ “ใครเอามา” แล้วจึงตามด้วยอนุพากย์ ๒ “จะไม่รับไม่ไหวรับ” โดยมีคำว่า “ก็” เชื่อมเหตุการณ์ ๒ เหตุการณ์ให้ต่อเนื่องกัน เช่นเดียวกับ ในตัวอย่างที่ (๖๓) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ปรากฏนำหน้าอนุพากย์ ๑ “เป็นที่เปลี่ยว มีแต่เรือนหนึ่งสองเรือน” และตามด้วยอนุพากย์ที่ขัดแย้งที่ปรากฏต่อเนื่องเป็นอนุพากย์ ๒ คือ “มีคนไปตั้งเกี่ยวหญ้า”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “คำเชื่อมบอกผล” และ (๒) “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๖๔) อยู่ข้างจะกระดากๆในการรับแขก ถึงบ่นออกมาว่า
ไม่ชอบรำคาญ

(ไกลบ้าน หน้า ๔๗)

(๖๕) ถ้ายังเกิดเป็นกายเป็นใจอยู่ตราบใด ก็ยังคงอยู่ภายใต้
อำนาจความตาย จะประหารอยู่ตราบนั้นไม่มีพินเลย
ถึงใครอายุยืนมากแล้วก็ไม่ไกลกว่าคนอายุสั้นนัก เหมือน
ไม้แก่นไกลกว่าต้นกล้วย ต้นอ้อย ทานนั้น

(ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ หน้า ๑๓)

ในตัวอย่างที่ (๖๔) คำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกผล” โดยมีอนุพากย์ ๑ เป็นอนุพากย์เหตุ คือ “อยู่ข้างจะกระดากๆในการรับแขก” และอนุพากย์ ๒ เป็นอนุพากย์ผล คือ “บ่นออกมาว่าไม่ชอบรำคาญ” โดยมีคำเชื่อม “ถึง” เชื่อมอนุพากย์ ทั้ง ๒ และในตัวอย่างที่ (๖๕) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” โดยมีอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ที่ขัดแย้งกันในประโยคตัวอย่างได้แก่ อนุพากย์ ๑ “ใครอายุยืนมากแล้ว” ขัดแย้งกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ คือ “ไกลกว่าคนอายุสั้นนัก” แต่ในที่นี้ อนุพากย์ ๒ กลับปรากฏความเป็น “ไม่ไกลกว่าคนอายุสั้นนัก” โดยมีคำว่า “ก็” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ร่วมซึ่งปรากฏในอนุพากย์ที่ ๒ ในขณะที่คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ได้ปรากฏหน้าอนุพากย์ ๑ และ ๒ เพื่อเชื่อมประโยคที่มีความขัดแย้งดังกล่าวให้มีใจความสมบูรณ์

๔.๑.๔.๕ หมวดคำขยาย

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำขยาย เช่น

(๖๖) ผู้ที่จะว่ากล่าวนั้นต้องเปนน่าที่เสนาบดี ดูเขา
ออกเคื่องๆในข้อนี้บอกถึง ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง
ว่าถ้าเช่นนั้นถึงดเสียดเสียดอีกต่อไป

(ประชุมพระราชหัตถเลขา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๖๖)

ในตัวอย่างที่ (๖๖) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “บอก” และนามวลีบอกจำนวน “๒ ครั้ง ๓ ครั้ง”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำบอกความสำคัญ” เช่น

(๖๗) ท่องที่ปิดนั้น ก็ได้ทำจากทองที่แข็งดีแผ่ออกไปจนบาง
ได้ถึงสามแสนแผ่น ประมาณทองหนาเพียงนิ้วเดียว
 ดังนี้แล

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า๔๓)

ในตัวอย่างที่ (๖๗) คำว่า “ถึง” เป็นคำขยาย มีความหมายย่อยคือ “คำบอกความสำคัญ” ปรากฏร่วมกับคำกริยา “ได้” และนำหน้านามวลี “สามแสนแผ่น” ซึ่งคำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าวสามารถตัดออกไปโดยประโยคยังถูกไวยากรณ์ และยังเข้าใจความหมายหลักของประโยคได้ คำว่า “ถึง” จึงจัดเป็นคำขยาย

๔.๑.๕ สมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงรัชกาลที่ ๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

๔.๑.๕.๑ หมวดคำกริยา

ก. คำกริยาเดี่ยว

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยา เช่น

(๖๘) **พอลันถึงเมืองบอมเบย์** ก็ได้รับโทรเลขของเจ้าประเทศหลายองค์
 คือมหาราชานในผู้ครองนครไฮเดอระบัดองค์หนึ่ง

(นิทานโบราณคดี หน้า ๔๐)

(๖๙) **เมื่อถึงไฮเต็ล**แล้วจึงได้ทราบความอย่างประหลาดใจว่าพระเจ้า

เจ้าตีวฟักซึ่งเป็นเคดิฟครองประเทศอียิปต์

(นิทานโบราณคดี หน้า ๓๙)

(๗๐) ด้วยได้หยิบหมวกกับร่มเตรียมไว้แล้ว แต่อีก ๕ นาที**จะถึงเวลา**

ครั้นนาฬิกาตีเป็งที่สามก็ถึงบันไดชั้นล่างเสียแล้ว

(จดหมายจางวางหรัฯ หน้า ๔๕)

ในตัวอย่างที่ (๖๘) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “ฉัน” และนามวลี ๒ “เมืองบอมเบย์” ในตัวอย่างที่ (๖๙) คำกริยา “ถึง” ปรากฏหน้านามวลี ๒ ในตัวอย่างนี้ มีการละนามวลี ๑ ทำให้คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำเชื่อม “เมื่อ” และนามวลี “ไฮเต็ล” ในตัวอย่างที่ (๗๐) คำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างคำช่วยหน้ากริยา “จะ” และ นามวลี ๒ “เวลา”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๓ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” (๒) “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต และ (๓) “นับถือ” เช่น

(๗๑) **เมื่อถึงไฮเต็ล**แล้วจึงได้ทราบความอย่างประหลาดใจว่าพระ

เจ้าตีวฟักซึ่งเป็นเคดิฟครองประเทศอียิปต์

(นิทานโบราณคดี, หน้า ๗๗)

(๗๒) ฉันเข้าไปทูลพลอบก็ยังไม่ใคร่ทรงสงบ , จนเสด็จจุกลงเข้าไปทูลด้วยเสียง

แน่นแฟ้น ว่ายังไม่**ถึงเวลา** , และจะทำให้คนตื่นกันมากไป , จึง

เพนอันทรงกลับพระกรรแสงได้

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๓๔)

(๗๓) ผู้ปฏิบัติโดยชอบ , **ผู้ใดถึงพระรัตนตรัย**ว่าเป็นสรณะแล้ว ,
 มาเห็นอริยสัจทั้งสี่ด้วยปัญญาอันชอบ , นับว่าได้ประสพ
 สรณะอันทำให้สบายใจอย่างยิ่ง

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร หน้า ๔๖)

ในตัวอย่างที่ (๗๑) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยา มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตาและในที่นี้ได้เคลื่อนที่ไปยัง “ไฮเตล” ซึ่งเป็นสถานาวลีซึ่งมีความหมายเป็นรูปธรรม, ในตัวอย่างที่ (๗๒) คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” ซึ่งการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณะเช่นมโนทัศน์ที่มองว่าเวลาเหมือนสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ และมีจุดหมายของการเคลื่อนที่เป็นจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา คือ “เวลาที่ได้นัดหมายไว้” ,ในตัวอย่างที่ (๗๓) คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “นับถือ” ซึ่งจากประโยคที่ยกตัวอย่างมีนามวลี “พระรัตนตรัย ที่เป็นจุดหมายที่ “ผู้ใด” ในประโยค ไป “ถึง” ซึ่งเกิดจากความหมายพื้นฐานที่มีมโนทัศน์ว่า การเข้าใจ เข้าถึงพระรัตนตรัย เปรียบเหมือนการเดินทาง จากที่ไม่เข้าใจ ไม่เข้าถึง ไปถึงความเข้าใจ เข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งนำไปสู่ “ความนับถือ”

ข. คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างเรียง

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด

คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น

(๗๔) ทรงตอบเช่นนั้นแล้วก็สิ้นปัญหาเมื่อมองสิเออโรว์ลัง

ยัคมินส์**เข้ามาถึงกรุงเทพฯ** ใน พ.ศ. ๒๔๓๕

พอสวมเด็จพระยาเทวะวงศ์ฯ

(นิทานโบราณคดี หน้า ๑๓๑)

ในตัวอย่างที่ (๗๔) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “เข้ามา” และนามวลีแสดงสถานที่ “กรุงเทพฯ”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” เช่น

(๗๕) เรือจรสมุทร**กลับมาถึง**วันนี้ ได้ทราบข่าวว่าได้ไปส่งเจ้าลงเรือ
เมล์ออกจากสิงคโปร์ไปเรียบร้อยแล้ว

(จดหมายจางวางหรัฯ หน้า ๑๒)

ในตัวอย่างที่ (๗๕) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงมีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “กลับมา” กลายเป็นคำกริยาเรียง “กลับมา**ถึง**” โดยในประโยคดังกล่าวมีการละจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่ที่อาจเป็นสถานที่

๔.๑.๕.๒ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เช่น

(๗๖) กรมนครชัยศรีตอบว่าพระองค์ท่านเองเสด็จไม่ได้ ,

เพราะมีราชการอยู่มาก , แต่บางทีจะมีเจ้านายองค์

อื่นเสด็จไปได้แล้วกรมนครชัยศรีได้**มี**ลายพระหัตถ์

กราบบังคม**ทูลถึง**การสนทนากับราชทูตอังกฤษ,

และได้ทรงแสดงความเห็นว่า ควรให้ฉันหรือสมเด็จพระ

พระเจ้าลูกยาเธอองค์ ๑ ออกไป

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๒๓)

(๗๗) ฉะนั้นเมื่อทรงพระราชปรารภที่จะเสด็จไปประทับ
 อยู่ที่เพชรบุรี จึงได้ทรงคำนึงถึงเสด็จแม่และมี
 พระราชดำรัสชวนให้เสด็จออกไปเพชรบุรีด้วย

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๑๕)

ในตัวอย่างที่ (๗๖) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาลีแสดงการ
 สื่อสาร “มีลายพระหัตถ์กราบบังคมทูล” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนไหว) และนามวลี
 “การสนทนากับราชทูตอังกฤษ” ซึ่งเป็นจุดหมายที่เป็นกิจกรรม และในตัวอย่างที่ (๗๗) คำกึ่ง
 กริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาลีแสดงความรู้สึกนึกคิด “ทรงคำนึง” (ซึ่งเป็นกริยาที่
 มีได้แสดงการเคลื่อนไหว) และนามวลี “เสด็จแม่” ซึ่งมีจุดหมายเป็นบุคคล

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบ
 ความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” เช่น

(๗๘) กรมนครชัยศรีจึงได้บอกข่าวให้ฉันทราบเมื่อวันที่ ๑๒. ตามที่
 กรมนครชัยศรีได้เล่าถึงการสนทนากับราชทูตอังกฤษนั้น ก็
 พอเป็นทางที่จะให้เดาได้อยู่ว่า เขาได้พูดกับน้องชายเล็กอย่างไร

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๒๔)

ในตัวอย่างที่ (๗๘) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำ
 แสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนไหว “เล่า” ซึ่งเป็น
 กริยาแสดงการสื่อสาร และมีจุดหมายของการสื่อสาร คือ นามวลี “การสนทนากับราชทูตอังกฤษ”

๔.๑.๕.๓ หมวดคำบุพพท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำบุพพท เช่น

(๗๙) ในยุโรปอีกหลายแห่งกว่าจะเสร็จธุระจะตกถึงปลายเดือน

ธันวาคม ไปอเมริกาในวันเวลานั้นเป็นฤดูหนาว

(นิทานโบราณคดี หน้า ๗๕)

(๘๐) สมุหแสงเห็นว่าควรสร้างพระเจดีย์ปิดทองทั้งองค์ แล้วแขวนไฟฟ้า

เป็นสายๆตั้งแต่ยอดถึงฐานล่างอย่างในเมืองพม่า

(จดหมายจางวางหว่า หน้า ๗๖)

ในตัวอย่างที่ (๗๙) คำบุพพท “ถึง” ปรากฏร่วมกับกริยาไม่แสดงการเคลื่อนที่ “เสร็จธุระ” และนามวลีแสดงเวลา “ปลายเดือน” ซึ่งเป็นจุดหมายของคำว่า “ถึง” ดังนั้น คำบุพพท “ถึง” มีความหมายบ่งการก “จุดหมายที่เป็นเวลา” และในตัวอย่างที่ (๘๐) คำบุพพท “ถึง” ปรากฏร่วมกับคำบุพพท “ตั้งแต่” ตามด้วยนามวลีที่แสดงจุดเริ่มต้น คือ “ยอด” ต่อจากนั้นมีคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพพทที่แสดงจุดสิ้นสุดของสถานที่คือ “ฐานล่าง” ดังนั้น คำบุพพท “ถึง” มีความหมายบ่งการก “สถานที่”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพพท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” ทำหน้าที่เชื่อมกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ กับ คำนามที่ตามหลัง เช่น

(๘๑) ด้วยมีหนังสือจดหมายไว้ตรงตอนอาสาแลสั่งเมือง ว่า

ข้างประตูฉนวนด้านตะวันตกถึงมุม ๓ ห้อง แต่การเขียน

พระระเบียบนั้น ได้เขียนมาถึง ๓ คราว คือ ในรัชกาลที่ ๓

คราวหนึ่ง รัชกาลที่ ๕ สองคราว

(ศาสนสมเด็จ หน้า ๗๖)

ในตัวอย่างที่ (๘๑) คำบุพบท “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย(ของเวลาและสถานที่)” ปรากฏระหว่างนามวลีที่เป็นจุดเริ่มต้นของสถานที่ “ประตูฉนวนด้านตะวันตก” และจุดสิ้นสุดของสถานที่ “มุม ๓ ห้อง” ดังนั้น คำบุพบท “ถึง” มีความหมายบ่งการก “สถานที่”

๔.๑.๕.๔ หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ เช่น

(๘๒) แต่ฉันต้องรับสารภาพว่า **ถึงฉันจะได้นึกกลัวผีอยู่**

สักเท่าใดก็ยังคงกลัวทูลกระหม่อมมากกว่า ฉันจึงได้

ผู้สนใจเข้าไปตามที่ถูกกระหม่อมทรงใช้

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๗๘)

ในตัวอย่างที่ (๘๒) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ปรากฏนำหน้าอนุพากย์ ๑ “ฉันจะได้นึกกลัวผีอยู่สักเท่าใด” จากนั้นตามด้วยคำเชื่อม “ก็” แล้วจึงตามด้วยอนุพากย์ ๒ “ยังคงกลัวทูลกระหม่อมมากกว่า”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “คำเชื่อมบอกผล” และ (๒) “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” เช่น

(๘๓) **ได้นึกคาดอยู่แต่ก่อนแล้ว** **ว่าจะพอพระไทย** **เรื่องพระ**

อุบาฬีไปลังกาถึงได้พยายามอ่านพงษาวดารลังกา

หาหลักความรู้ทุกวันมากกว่า ๗ วัน

(สาส์นสมเด็จ, หน้า ๑๖)

(๘๔) ถ้าเจ้าเข้าใจเช่นนั้นไม่เข้าเจ้าจะได้รับความลำบาก เพราะข้า
ไม่ได้ตั้งใจจะทนให้เจ้าสู้ยสู้ยเช่นนั้นเลย **ถึงข้าจะมั่งมีสัก**
ร้อยเท่ารอดสะไหล่เมืองไทยข้าก็คงไม่ทนเปนแน่
เพราะฉะนั้นถ้าเจ้ามีประสงค์จะหลบหลีกความลำบาก

(จดหมายจางวางหั่ว หน้า ๒๙)

ในตัวอย่างที่ (๘๓) คำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกผล” โดยมีอนุพากย์ ๑ เป็นเหตุการณเหตุ คือ “ได้นี้ก็คาดอยู่แต่ก่อนแล้วว่าจะพอพระไทยเรื่องพระอุบาฬีไปลังกา” และอนุพากย์ ๒ เป็นเหตุการณผล คือ “ได้พยายามอ่านพงษาวดารลังกาหาหลักความรู้ทุกวันมากกว่า ๗ วัน” โดยมีคำเชื่อม “ถึง” เชื่อมอนุพากย์ที่เป็นเหตุเป็นผลไว้ และในตัวอย่างที่ (๘๔) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” โดยมีอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ที่ขัดแย้งกันในประโยคตัวอย่างได้แก่ อนุพากย์ ๑ “ข้าจะมั่งมีสักร้อยเท่ารอดสะไหล่เมืองไทย” ขัดแย้งกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ คือ “คงทนเปนแน่” แต่ในที่นี้ อนุพากย์ ๒ กลับปรากฏความเป็น “คงไม่ทนเปนแน่” ซึ่งคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ได้ปรากฏหน้าอนุพากย์ ๑ และ ๒ เพื่อเชื่อมประโยคที่มีความขัดแย้งดังกล่าวให้มีใจความสมบูรณ์

๔.๑.๕.๕ หมวดคำขยาย

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำขยาย เช่น

(๘๕) ได้ลองนับที่ตองขึ้นเขาและลงข้ามไหล่เขามิถึง ๓๑ แห่ง

ข้ามลำธาร ๕๓ แห่ง ลุยไปตามลำธาร ๒๑ แห่ง

(นิทานโบราณคดี หน้า ๕๘)

(๘๖) ฉันทองพุดไถลเกลี่ยเสียนานโตจึงได้เปนอันระยับ

ความลงได้, หาไม่ท่านพี่ชายทั้ง ๒ องค์นั้น**อาจจะถึง**

วางมวยกันขึ้นได้.ต่อนั้นฉันจะกระดิกไปทาไหนท่าน

๒ องค์นั้นก็คอยคุมเชิงกันและกันอยู่ตลอด

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๓๗)

ในตัวอย่างที่ (๘๕) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “มี” และนามวลีบอกจำนวน “๓๑ แห่ง” และ ในตัวอย่างที่ (๘๖) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างคำช่วยหน้ากริยา “จะ” และ กริยา “วางมวยกัน”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำบอกความสำคัญ” เช่น

(๘๗) เวลาประทับอยู่ที่โนน หม่อมฉันมีเรือยนต์สำหรับถวาย

ให้ประพาศจะไปชั่วคราวหรือค้างคืนในเรือนั้นก็ได้ หม่อมฉันไปเที่ยว

เคยเอาลูกไปด้วยถึง ๔ คน จนเมืองสิงห์แลเมืองลพบุรี

(สาสนสมเด็จฯ, หน้า ๑๗๒)

ในตัวอย่างที่ (๘๗) คำว่า “ถึง” เป็นคำขยาย มีความหมายย่อยคือ “คำบอกความสำคัญ” ปรากฏร่วมกับกริยาวลี “เอาลูกไปด้วย” และนำหน้านามวลี “๔ คน” ซึ่งคำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าวสามารถสามารถตัดออกไป แต่ยังเข้าใจถึงใจความสำคัญได้ คำว่า “ถึง” จึงจัดเป็นคำขยาย

๔.๑.๖ สมัยปัจจุบัน

๔.๑.๖.๑ หมวดคำกริยา

ก. คำกริยาเดี่ยว

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกริยา เช่น

(๘๘) “อะไร?” “เอกสารฉบับนั้น” “ฉบับไหน?” “อย่าไ้ เอกสารถึงรัฐ”

ไม่มีประโยชน์ที่จะปฏิเสธ ในเมื่อเขากลายเป็นลูกไก่ในกำมือ

(ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน หน้า ๑๑๓)

(๘๙) “พี่เมือง” หล่อนเดินดุ่มๆ มาหาเขา พอถึงตัว หล่อนฉวยมือเขาไปกุมไว้มั่น

(ปูนปิดทอง หน้า ๓๔)

(๙๐) อาตมาอยู่เชียงรายนะ ต้องเชียงใหม่ ถ้าพูน จึงจะถึงลำปาง นี่ห่างกัน

ตั้งหลายจังหวัด เขารวมเป็นพวกหมดเลย

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๔๒)

ในตัวอย่างที่ (๘๘) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “เอกสาร” และนามวลี ๒ “รัฐ” ในตัวอย่างที่ (๘๙) คำกริยา “ถึง” ปรากฏหน้านามวลี ๒ ในตัวอย่างนี้ มีการละนามวลี ๑ “หล่อน” ทำให้คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างคำเชื่อม “พอ” และนามวลี “ตัว” ในตัวอย่างที่ (๙๐) คำว่า “ถึง” ปรากฏระหว่างนามวลี ๑ “อาตมา” และนามวลี ๒ “ลำปาง” และในตัวอย่างที่ (๙๐) นี้ หน้าคำกริยา “ถึง” มีคำช่วยหน้ากริยา “จะ” ปรากฏอยู่ด้วย

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” และ (๒) “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำหลัก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และสามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต ถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงสถานที่ และถ้าเป็นความหมาย “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” นามวลี ๒ มักหมายถึงเวลา เช่น

(๙๑) เขายังต้องเดินทางต่อไปทางเรืออีกราว ๔๐ กิโลเมตรกว่าจะถึง

เกาะนรกนามตะรุเตา

(ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน หน้า ๑๐๑)

(๙๒) เหมือนดังว่าเขาจะเป็นสุขมากถ้าถึงวันที่ลาจากโลกนี้

(ปุณปิณฑทอง หน้า ๑๑๔)

ในตัวอย่างที่ (๙๑) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยา มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” ซึ่งแสดงการเคลื่อนที่ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตาและในที่นี้ได้เคลื่อนที่ไปยัง “เกาะนรกนามตะรุเตา” ซึ่งเป็นสถานวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม และ ในตัวอย่างที่ (๙๒) คำกริยา “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ซึ่งการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณะ เช่นมโนทัศน์ที่มองว่าเวลาเหมือนสิ่งทีเคลื่อนที่ได้ และมีจุดหมายของการเคลื่อนที่เป็นจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา คือ “วันที่ลาจากโลกนี้”

ข. คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวด คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น

(๙๓) ผมกลับถึงหอเกือบสี่ทุ่ม เดินผ่านกำแพงที่สูงเลยหัว
เลาะเลียบริมบึงเล็กๆ

(เขียนฝันด้วยชีวิต หน้า ๙๖)

(๙๔) สนามพาคคนทั้งสองลึกเข้าไปถึงด้านในซึ่งมีคูบัวยาว

(ปุณปิณฑทอง หน้า ๖๐)

ในตัวอย่างที่ (๙๓) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “กลับ” และนามวลี “หอ” ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวเป็นโครงสร้างของกริยาเรียง เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ (๙๔) คำกริยา “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “เข้าไป” และนามวลี “ด้านใน”

จากตัวอย่างข้างต้น กริยาวลีที่ปรากฏเป็นกริยาวลีแสดงการเคลื่อนที่ และการเคลื่อนที่นั้นอาจเป็นการเคลื่อนที่ที่รูปธรรม (กายภาพ)และการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมก็ได้ เช่น

ในตัวอย่างที่ (๙๔) กริยาวลี “ลึกเข้าไปถึงด้านใน” เป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรมโดยเกี่ยวข้องกับ การมองเห็น (Visual Emanation Event)

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ “บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม)” และ “บรรลุจุดหมาย (นามธรรม)” เช่น

(๙๕) ลิฟต์พาคนทั้งสองลงมาถึงข้างล่าง คุณสายทองจึง
บอกเขาว่า “ดิฉันขึ้นแท็กซี่ไปเองก็ได้ค่ะ”

(ปูนปิดทอง หน้า ๑๓๕)

(๙๖) คนที่จะถูกตามทันที่มักได้แก่สกาและนางลำพู แต่มาถึงวันนี้
เขากลับเอ่ยถึงบาลีก่อนใคร

(ปูนปิดทอง หน้า ๑๔๓)

ในตัวอย่างที่ (๙๕) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม “ลงมา” กลายเป็นคำกริยาเรียง “ลงมาถึง” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเคลื่อนที่ที่เป็นสถานที่ “ข้างล่าง” และในตัวอย่างที่ (๙๖) คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “บรรลุจุดหมาย(นามธรรม)” ตามหลังคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ “มา” เป็นโครงสร้างกริยาเรียง “มาถึง” ซึ่งการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณ์ (metaphor) เช่นมโนทัศน์ที่มองว่าเวลาเหมือนสิ่งเคลื่อนที่ได้ และมีจุดหมายของการเคลื่อนที่เป็นจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา “วันนี้”

๔.๑.๖.๒ หมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เช่น

(๙๗) ตั้งแต่เฟื่องเจอะเขาก็ยังไม่เคยได้ยินเขา **เอ่ยถึงแม่**เขาเลยเพิ่งวันนี้แหละ

(ปฐนปิดทอง หน้า๒๓)

(๙๘) เขานึก**ถึงคุณหญิงวารุณี**ขึ้นมาในทันทีนั้น จึงแวะโทรศัพท์ถามเบอร์อีกเช่นเคย

(ปฐนปิดทอง หน้า ๑๒๑)

ในตัวอย่างที่ (๙๗) และ (๙๘) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงการสื่อสาร “เอ่ย” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) ในตัวอย่างที่(๙๗)และกริยาแสดงความรู้สึกนึกคิด “นึก” (ซึ่งเป็นกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่) ในตัวอย่างที่ (๙๘)และมีนามวลีตามหลังที่เป็นคำว่า “ถึง” ที่เป็นบุคคลเหมือนกัน เช่น “แม่” และ “คุณหญิงวารุณี” ตามลำดับ

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง”ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” เช่น

(๙๙) คือสักแต่ทำให้ดูเป็นบ้านขึ้นมา ไม่ได้**คำนึงถึงมาตรฐาน**

อะไรเอาปริมาณเข้าว่า

(ปฐนปิดทอง หน้า ๑๖๕)

ในตัวอย่างที่ (๙๙) คำว่า “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด)” ปรากฏร่วมกับกริยาที่มีได้แสดงการเคลื่อนที่ “คำนึง” ซึ่งเป็นกริยาแสดงความรู้สึกนึกคิด และมีจุดหมายของการสื่อสาร คือ นามวลี “มาตรฐาน”

๔.๑.๖.๓ หมวดคำบุพบท

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำบุพบท เช่น

(๑๐๐) กว่าเนื้อแดงจะกลายเป็นลูกชิ้นไปหมดทุกระจาดก็กินเวลา**ถึง**บ่ายสามโมง

(เขียนฝันด้วยชีวิต หน้า ๘๒)

(๑๐๑) **จากวันนั้นถึงวันนี้** เจ้าส้มแข็งเป็นเส้นอนที่ซื้อสัตย์กับนาที่มาโดยตลอด

(ความน่าจะเป็น หน้า ๑๗๘)

ในตัวอย่างที่ (๑๐๐) คำบุพบท “ถึง” ปรากฏพร้อมกับคำกริยาวลีแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม ในที่นี้คือการเคลื่อนที่ของเวลา คำกริยาดังกล่าวมีรูปภาษาเปรียบเทียบแบบอุปสรรคณ์ว่าในการใช้เวลากระทำกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง ซึ่งในที่นี้ คือ “การเปลี่ยนแปลงสภาพจากเนื้อแดงกลายเป็นลูกชิ้น” มีการเปลี่ยนแปลงเวลาที่เหมือนการเคลื่อนที่จากเวลาในจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ดังนั้น คำว่า “ถึง” ในที่นี้จึงเป็นคำบุพบทบ่งการกเวลา เพราะมีนามวลีที่มีความหมายเป็นเวลา ในที่นี้คือ “บ่ายสามโมง” ปรากฏพร้อมด้วย และในตัวอย่างที่ (๑๐๑) ประโยคดังกล่าวสามารถสลับการปรากฏได้เป็น “เจ้าส้มแข็งเป็นเส้นอนที่ซื้อสัตย์กับนาที่มาโดยตลอด จากวันนั้น**ถึง**วันนี้” คำบุพบท “ถึง” ปรากฏพร้อมกับคำกริยา “เป็น” และคำบุพบท “จาก” ที่แสดงจุดเริ่มต้นของวันเวลา “วันนั้น” มีคำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบทบ่งการกเวลาที่แสดงจุดสิ้นสุดวันเวลา คือ นามวลี “วันนี้”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” ทำหน้าที่เชื่อมกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ กับ คำนามที่ตามหลัง เช่น

(๑๐๒) เพราะบ้านของฉันขยับเขยื้อนไปไหนไม่ได้ มันก็อยู่ของมันอย่างนั้น

จะใช้เวลามาก หรือน้อยจากปากชอยถึงตัวบ้าน

(ความน่าจะเป็น หน้า ๕๙)

ในตัวอย่างที่ (๑๐๒) คำบุพบท “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำแสดงจุดหมาย(ของเวลาและสถานที่)” ปรากฏระหว่างนามวลีที่เป็นจุดเริ่มต้นของสถานที่ “ปากชอย” และจุดสิ้นสุดของสถานที่ “ตัวบ้าน” ดังนั้น คำบุพบท “ถึง” จึงมีความหมายบ่งการก “สถานที่”

๔.๑.๖.๔ หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ เช่น

(๑๐๓) ระยะเวลาที่ไม่มีใครยิงพลาด ตอนนี้เขาจึงเข้าใจว่าทำไมจำเอก

และคนพวกนั้นถึงเลือกคืนจันทร์เต็มดวงหลอกให้เขาหนี

และยิงทิ้งโดยไม่ผิดกฎหมาย

(ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน หน้า ๑๑๗)

(๑๐๔) ชายหนุ่มยังไม่ลดละ ถึงผมจะเกรียมเป็นตอตะโก

ก็มุ่งมั่นจะพิชิตมารร้ายให้ได้

(ความน่าจะเป็น หน้า ๒๖)

ในตัวอย่างที่ (๑๐๓) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” อาจปรากฏร่วมกับคำปฤจฉาวิเศษณ์ “ทำไม” และนามวลี “จำเอกและคนพวกนั้น” ตามด้วยคำว่า “ถึง” และอนุพากย์ “เลือกคืนจันทร์เต็มดวงหลอกให้เขาหนี และยิงทิ้งโดยไม่ผิดกฎหมาย” และในตัวอย่างที่ (๑๐๔) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” นำหน้าอนุพากย์ ๑ “ผมจะเกรียมเป็นตอตะโก” ตามด้วยคำเชื่อม “ก็” แล้วจึงตามด้วยอนุพากย์ ๒ “มุ่งมั่นจะพิชิตมารร้ายให้ได้”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) “คำเชื่อมบอกผล” และ (๒) “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” เช่น

(๑๐๕) แก่เครียดมาก **ทำไม**คนมีเงินเป็นหมื่นล้าน**ถึง**เครียดขนาดนี้

โดยเพื่อนบิบบมาก ๆ เข้า วันหนึ่งพอถึงห้าโมงเย็น แก่บอกว่า

ถ้าอย่างนั้นพวกคุณรอแป็บหนึ่งนะ

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า๖๔)

(๑๐๖) พ่อค้าไม้ยิ้ม **ถึง**ผมจะถูกปล้น พวกมัน**ก็**คงไม่ได้

อะไรมากมายไปจากผมหรอก”

(ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน หน้า ๑๔๒)

ในตัวอย่างที่ (๑๐๕) คำว่า “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกผล” โดยมีอนุพากย์ ๑ เป็นอนุพากย์เหตุ คือ “ทำไมคนมีเงินเป็นหมื่นล้าน” และอนุพากย์ ๒ เป็นอนุพากย์ผล คือ “เครียดขนาดนี้” โดยมีคำเชื่อม “ถึง” เชื่อมเหตุการณ์ทั้ง ๒ เหตุการณ์ไว้ และในตัวอย่างที่ (๑๐๖) คำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” มีความหมายย่อยคือ “คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง” โดยเหตุการณ์ ๒ เหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันในประโยคตัวอย่างได้แก่ อนุพากย์ ๑ “ผมจะถูกปล้น” ที่มีความหมายบอกอนาคต ขัดแย้งกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ คือ “พวกมันคงได้อะไรมากมาย” แต่ในที่นี้ อนุพากย์ ๒ กลับปรากฏความเป็น “พวกมันคงไม่ได้อะไรมากมายไปจากผมหรอก” ซึ่งคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ได้ปรากฏหน้าอนุพากย์ ๑ และ ๒ เพื่อเชื่อมประโยคที่มีความขัดแย้งดังกล่าวให้มีใจความสมบูรณ์

๔.๑.๖.๕ หมวดคำขยาย

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบตัวอย่างประโยคที่คำว่า “ถึง” ปรากฏในโครงสร้างของหมวดคำขยาย เช่น

(๑๐๗) **แกลสอนหนังสือโดยไม่มีความสุขอยู่ถึง ๒-๓ ปี**

คิดตั้งแต่เรื่อง ๔๐,๐๐๐ บาท

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๖๐)

(๑๐๘) **โชคร้ายเสียจริงที่เขาบังเอิญมีลูกผู้หญิงถึงสามคน ถ้าเสียสกรรจ์**

ไปก็เท่ากับว่าเขามีลูกสาวล้วนๆ

(ปูนปิดทอง หน้า ๑๕๕)

(๑๐๙) **ศาสตราจารย์เสถียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต เห็นไหม**

เป็นถึงราชบัณฑิต มีผลงานเขียนหนังสือกว่า 100 เล่ม

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๒๘)

ในตัวอย่างที่ (๑๐๗) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “สอนหนังสือโดยไม่มีความสุข” และนามวลีบอกจำนวน “๒-๓ ปี” , ในตัวอย่างที่ (๑๐๘) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาวลี “มีลูกผู้หญิง” และนามวลีบอกจำนวน “สามคน” และในตัวอย่างที่ (๑๐๙) คำขยาย “ถึง” ปรากฏระหว่างกริยาแสดงสภาพ “เป็น” และนามวลี “ราชบัณฑิต”

ลักษณะทางอรรถศาสตร์

ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำบอกความสำคัญ” เช่น

(๑๑๐) **ชาลงแบกลังขวดเปล่า บางร้านต้องแบกถึง**

ห้าหกเที่ยวผมพยายามตั้งใจเต็มที่

(เขียนฝันด้วยชีวิต หน้า ๖๒)

ในตัวอย่างที่ (๑๑๐) คำว่า “ถึง” เป็นคำขยาย มีความหมายย่อยคือ “คำบอกความสำคัญ” ปรากฏร่วมกับกริยาวลี “แบก” และปรากฏหน้านามวลีบอกจำนวน “ห้าหกเที่ยว”

ซึ่งคำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าวสามารถตัดออกไป แต่ยังเข้าใจถึงความหมายหลักของประโยค
ได้ คำว่า “ถึง” จึง จัดเป็นคำขยาย

๔.๒ ความถี่ของการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย แล้วจึงนับ
จำนวนครั้งการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละความหมาย จากนั้นจึงนำมาคำนวณเป็นร้อยละได้
ผลสรุปดังตารางต่อไปนี้

หมวดคำของคำว่า “ถึง”		ความหมายของ คำว่า “ถึง” (ความหมายเชิง ศัพท์และ ความหมายเชิง ไวยากรณ์)	สุโขทัย ร้อยละ	อยุธยา ร้อยละ	รัชกาล ที่ ๑-๓ ร้อยละ	รัชกาล ที่ ๔-๕ ร้อยละ	รัชกาล ที่ ๖- ๘ ร้อยละ	ปัจจุบัน ร้อยละ
๑. คำ กริยา	ก. คำกริยา (เดี่ยว)	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่ เป็นรูปธรรม)	๑๓.๒	๒๗.๙	๑๐.๒	๙.๔	๕.๗	๖.๙
		บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่ เป็นนามธรรม)	๑๘.๔	๑๓.๑	๗.๕	๔.๔	๕.๒	๔.๕
	นับถือ	-	-	-	-	๐.๔	-	
	ข. คำกริยา ตัวสุดท้าย ในหน่วย สร้าง กริยาเรียง	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่ เป็นรูปธรรม)	๔๔.๗	๕๓.๖	๔๑.๕	๑๕.๙	๙.๖	๑๖.๗

หมวดคำของคำว่า “ถึง”	ความหมายของ คำว่า “ถึง” (ความหมายเชิง ศัพท์และ ความหมายเชิง ไวยากรณ์)	สุโขทัย	อยุธยา	รัชกาล ที่๑-๓	รัชกาล ที่ ๔-๕	รัชกาล ที่๖- ๘	ปัจจุบัน
	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่ เป็นนามธรรม)	๑๓.๒	-	๔.๑	๔.๔	๓.๙	๔.๒
๒. คำกึ่งกริยาที่ บุพบท	คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึก คิด)	๑๐.๕	๔.๒	๑๔.๓	๑๕.๒	๔๒.๔	๒๘.๔
๓. คำบุพบท	คำแสดงจุดหมาย (ของสถานที่และ เวลา)	-	-	๔.๗	๑๕.๙	๕.๗	๙.๙
๔. คำขยาย	คำบอก ความสำคัญ	-	-	๑๓.๖	๑๗.๓	๑๐.๕	๘.๔
๕. คำเชื่อมอนุ พากย์	คำเชื่อมบอกผล	-	-	๓.๔	๒.๖	๐.๔	๖.๙
	คำเชื่อมบอกความ ขัดแย้ง	-	๑.๒	๐.๗	๑๔.๙	๑๖.๒	๑๔.๑
รวม		๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

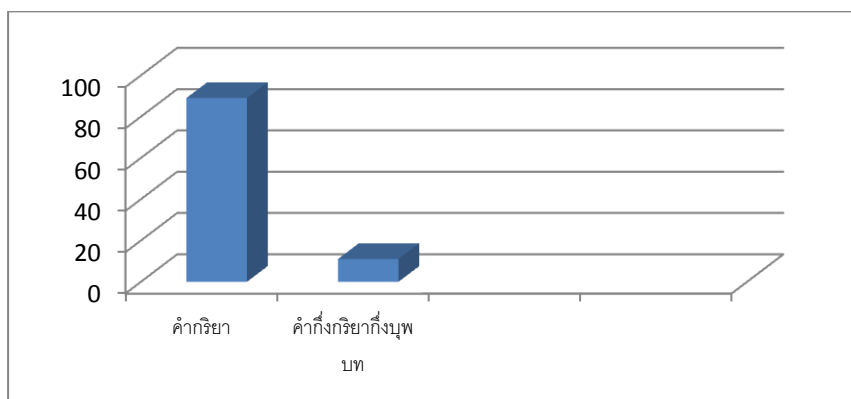
ตารางที่ ๒ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละความหมาย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

จากตารางข้างต้นเป็นตารางที่แสดงให้เห็นความถี่ของคำว่า “ถึง” ในแต่ละความหมาย ซึ่งหากจะพิจารณาให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากคำหลักไปเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” สามารถพิจารณาความถี่ในระดับหมวดคำได้ดัง ตารางต่อไปนี้

หมวดคำของ คำว่า “ถึง”	สุโขทัย	อยุธยา	รัชกาลที่ ๑-๓	รัชกาลที่ ๔-๕	รัชกาลที่ ๖-๘	ปัจจุบัน
๑. คำกริยา (คำกริยาเดี่ยว รวมกับ คำกริยาตัว สุดท้ายใน หน่วยสร้าง กริยาเรียง) และนับถือ	๘๙.๕%	๙๔.๖%	๖๓.๓%	๓๔.๑%	๒๔.๘%	๓๒.๓%
๒. คำกึ่งกริยา กึ่งบุพบท	๑๐.๕%	๔.๒%	๑๔.๓%	๑๕.๒%	๔๒.๔%	๒๘.๔%
๓. คำบุพบท	-	-	๔.๗%	๑๕.๙%	๕.๗%	๙.๙%
๔. คำขยาย	-	-	๑๓.๖%	๑๗.๓%	๑๐.๕%	๘.๔%
๕. คำเชื่อมอนุ พากย์	-	๑.๒%	๔.๑%	๑๗.๕%	๑๖.๖%	๒๑.๐%
รวม	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%

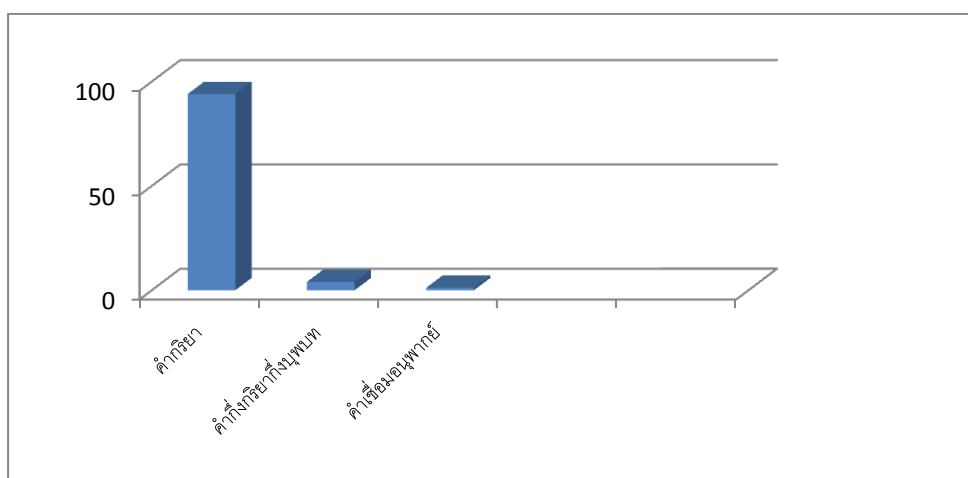
ตารางที่ ๓ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในสมัยสุโขทัย พบการปรากฏของคำว่า “ถึง” เพียง ๒ หมวดคำ ได้แก่ (๑) คำกริยา และ (๒) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท โดยมีคำกริยา เป็นคำหลักมีจำนวนความถี่ที่มากกว่าคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทคือ ๘๘.๕ % เพื่อให้เห็นผลการปรากฏที่ชัดเจนขึ้นผู้วิจัยได้แสดงเป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

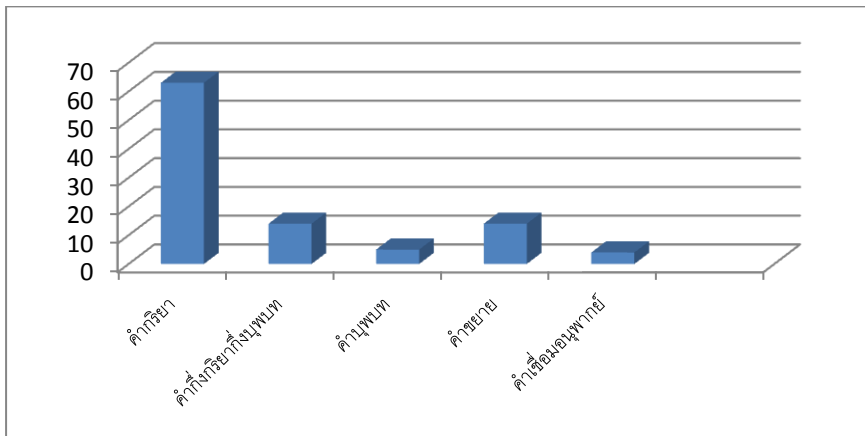
แผนภูมิที่ ๓ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยสุโขทัย

การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่พบในสมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี พบการปรากฏเพิ่มขึ้นเป็น ๓ หมวดคำ ได้แก่ (๑) คำกริยา (๒) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท และ (๓) คำเชื่อมอนุพากย์ โดยพบหมวดคำที่มีจำนวนมากที่สุดคือหมวดคำกริยาเช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย คือ ๘๔.๖% และพบคำไวยากรณ์เช่น คำเชื่อมอนุพากย์ที่พบเป็นครั้งแรกในสมัยนี้ในจำนวนความถี่ที่น้อยที่สุด คือ ๑.๒ % ดังแผนภูมิต่อไปนี้

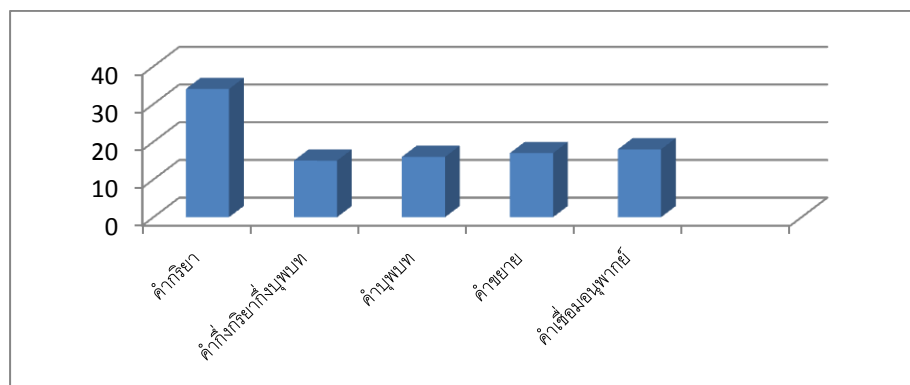
แผนภูมิที่ ๔ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี

การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ – ๓ พบการปรากฏเป็น ๕ หมวดคำ โดยพบหมวดคำบุพบทและหมวดคำขยายเพิ่มขึ้นมา ในส่วนหมวดคำที่มีจำนวนมากที่สุดคือหมวดคำกริยา คือ ๖๓.๓% ซึ่งหมวดคำดังกล่าวยังจัดเป็นคำหลักและพบคำไวยากรณ์ เช่น คำเชื่อมอนุพากย์ในจำนวนความถี่ที่น้อยที่สุด คือ ๔.๑% เช่นเดียวกับสมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

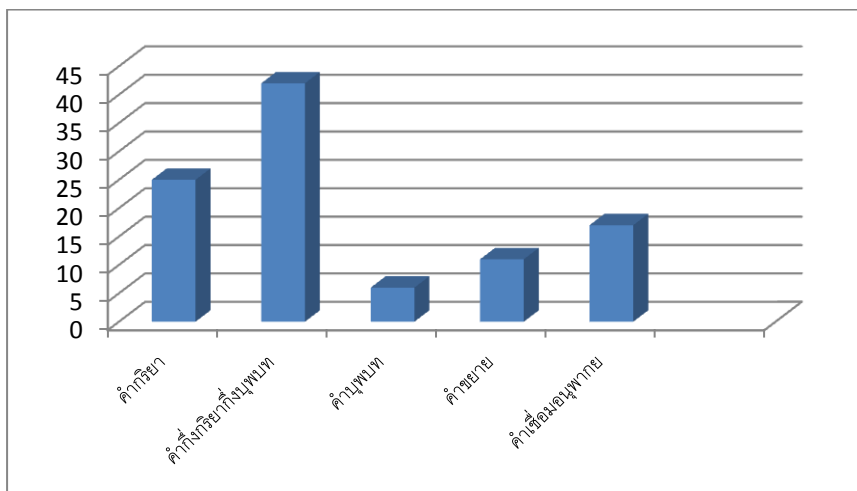
แผนภูมิที่ ๕ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยรัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๓

การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔-๕ พบการปรากฏเป็น ๕ หมวดคำ เช่นเดียวกับสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๓ โดยหมวดคำที่พบจำนวนมากที่สุดคือ หมวดคำกริยาในจำนวนความถี่ ๓๔.๑% หมวดคำที่พบน้อยที่สุด คือ คำไวยากรณ์ เช่น คำถึงกริยาถึงบุพบท ในจำนวนความถี่ ๑๕.๒% ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

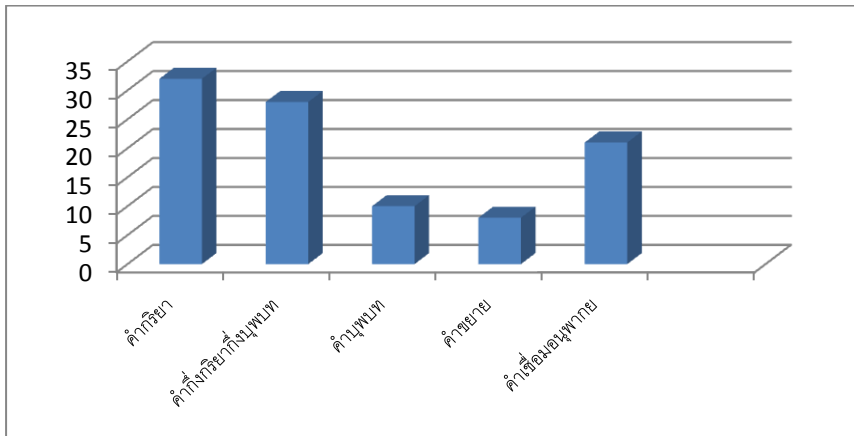
แผนภูมิที่ ๖ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึง รัชกาลที่ ๕

การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๖-๘ พบการปรากฏเป็น ๕ หมวดคำ เช่นเดียวกับสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๕ โดยหมวดคำที่พบจำนวนมากที่สุด คือ คำที่มีความหมายเชิงไวยากรณ์ เช่น คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ในจำนวนความถี่ ๔๒.๔% และพบคำไวยากรณ์ เช่น คำบุพบทในจำนวนความถี่ที่น้อยที่สุด คือ ๕.๗% ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๗ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถึง รัชกาลที่ ๘

การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในสมัยปัจจุบัน พบการปรากฏเป็น ๕ หมวดคำ เช่นเดียวกับสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๘ โดยหมวดคำที่พบจำนวนมากที่สุด คือ คำหลัก เช่น คำกริยา ในจำนวนความถี่ ๓๒.๓% และพบคำไวยากรณ์ เช่น คำขยายในจำนวนความถี่ที่น้อยที่สุด คือ ๘.๔ ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๔ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละหมวดคำในสมัยปัจจุบัน

จากข้อมูลความถี่ของการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย ทำให้พบข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประการแรก คำว่า “ถึง” ในสมัยสุโขทัย พบทั้งหมด ๒ หมวดคำ คือ คำกริยา และคำกริยาที่บุพบท จากผลการปรากฏดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คำว่า “ถึง” พบทั้งคำที่มีความหมายเชิงศัพท์ และความหมายเชิงไวยากรณ์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย หมวดคำที่พบในจำนวนที่มากที่สุดคือ หมวดคำกริยาในจำนวนความถี่ ๘๙.๕ % เช่นเดียวกับสมัยอยุธยาที่พบคำกริยาในจำนวนความถี่ ๙๔.๖ % ซึ่งเป็นหมวดคำที่พบความถี่ในจำนวนที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับหมวดคำอื่น แสดงให้เห็นว่าคำว่า “ถึง” เริ่มที่จะกลายเป็นคำไวยากรณ์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ทั้งนี้ เนื่องด้วยภาษาไทยมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่อนุญาตให้คำกริยาปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ตั้งแต่สมัยอดีต คำว่า “ถึง” จึงเริ่มกลายเป็นที่มีความหมายเชิงไวยากรณ์คือ คำกริยาที่บุพบท ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังที่ได้เสนอข้อมูลไว้ในข้างต้น

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาผลความถี่ของการปรากฏของคำว่า “ถึง” โดยภาพรวมแล้ว มีทั้งผลที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ที่เมื่อมีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คำหลักหรือคำบอกเนื้อความจะค่อยๆ ลดจำนวนความถี่ลง ในทางกลับกัน คำไวยากรณ์จะเพิ่มจำนวนความถี่มากขึ้น ซึ่งคำว่า “ถึง” ที่มีการจำแนกเป็น ๕ หมวดคำ จัดเป็นคำหลักหรือคำบอกเนื้อความ ๓ หมวดคำย่อย คือ คำกริยาเดี่ยว , คำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้าง

กริยาเรียง และนับถือ ที่หากจะเรียงลำดับผลของความถี่ของคำหลักในแต่ละสมัยจะมีผลการปรากฏ ดังตารางต่อไปนี้

สุโขทัย	อยุธยา	ว. ๑-ว. ๓	ว. ๔-ว. ๕	ว. ๖-ว. ๘	ปัจจุบัน
๘๙.๕ %	๙๔.๖ %	๖๓.๓ %	๓๔.๑ %	๒๔.๘ %	๓๒.๓ %

ตารางที่ ๔ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลัก

จากตาราง จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยมีบางส่วนที่สอดคล้องกับทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ ตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นต้นไป คำหลักจะเริ่มลดจำนวนน้อยลงเรื่อยๆ ในขณะที่ผลการปรากฏที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎี คือ สมัยสุโขทัยที่มีจำนวนความถี่ของคำหลัก ๘๙.๕ % และเพิ่มจำนวนขึ้นเป็น ๙๔.๖ % ซึ่งจะเห็นได้ว่า หากไม่นำข้อมูลสมัยสุโขทัยมาประกอบการพิจารณา คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักจะมีผลสอดคล้องกับทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่มีจำนวนความถี่น้อยลงเรื่อยๆ เมื่อเข้าใกล้สมัยปัจจุบัน ซึ่งสาเหตุดังกล่าวสามารถสันนิษฐานได้ว่าเกิดจากหลักฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ในส่วนที่มีข้อคิดเห็นว่าภาษาไทยสมัยอยุธยา ไม่ได้สืบเนื่องมาจากสมัยสุโขทัย

ปรีชา ช้างขวัญยืน (๒๕๑๕ : ๕) ได้กล่าวถึง การแบ่งสมัยของภาษาไทยดังต่อไปนี้

“ในการศึกษาความเป็นมาของภาษาไทยนั้น มีหลักฐานซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรไทยที่เก่าที่สุดได้แก่ จารึกพ่อขุนรามคำแหง พ.ศ. ๑๘๒๖ ซึ่งจารึกในสมัยสุโขทัย เราจึงน่าจะถือว่าสมัยที่หนึ่ง ภาษาไทยตั้งต้นในตอนนั้นแล้วสืบลงมาถึงสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ โดยลำดับ แต่เมื่อพิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าไม่อาจแบ่งภาษาไทยออกเป็นสมัยต่างๆ ได้อย่างง่ายๆ ตามสมัยทางประวัติศาสตร์ได้ แม้เราจะยอมรับว่าภาษาสมัยกรุงสุโขทัยนั้นเก่ากว่าสมัยกรุงศรีอยุธยาตามเวลาทางประวัติศาสตร์ก็ตาม แต่หลักฐานทางประวัติศาสตร์ก็มิอาจทำให้เราสรุปได้ว่าภาษาสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นสืบเนื่องมาจากภาษาสมัยกรุงสุโขทัย”

สาเหตุดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งให้ผลการวิจัยความถี่การปรากฏคำว่า “ถึง” สมัยสุโขทัย และสมัยอยุธยา ไม่เป็นไปตามทฤษฎี เนื่องด้วยเมื่อผู้วิจัยพิจารณาหลักฐานที่ปรากฏใน

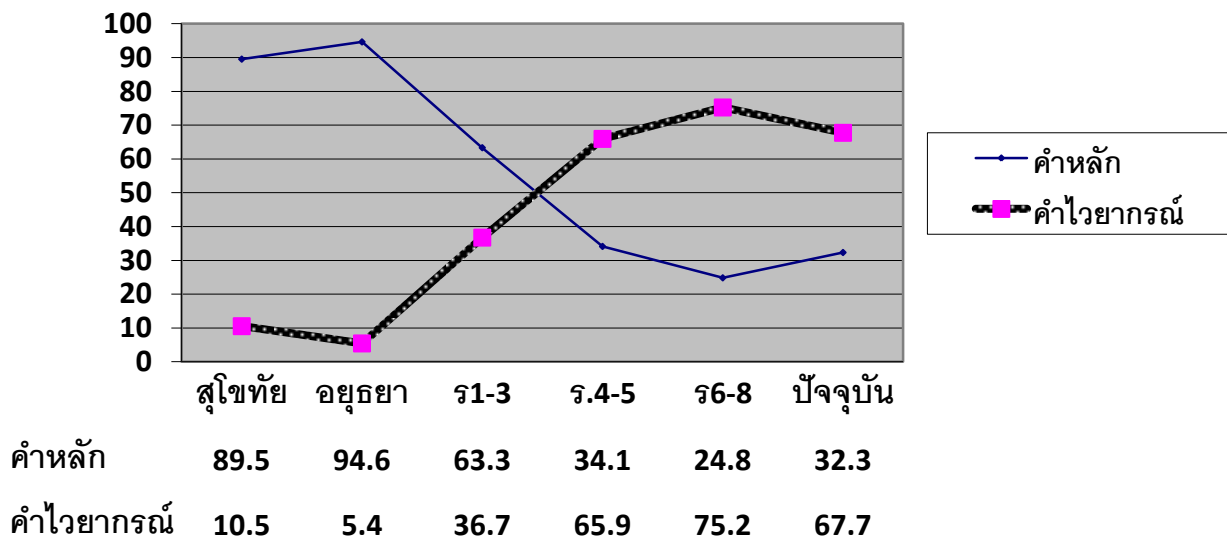
การเก็บข้อมูลส่งผลให้ผลการวิจัยออกมาดังที่แสดงไว้ในข้างต้น คำว่า “ถึง” ในสมัยอยุธยา ปรากฏเป็นคำหลักมากกว่าในสมัยสุโขทัย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ คำว่า “ถึง” ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ,หมวดคำบุพบท,หมวดคำขยาย และหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบว่า เมื่อพิจารณาในแต่ละสมัย มีจำนวนความถี่ที่แตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

สุโขทัย	อยุธยา	ร. ๑-ร. ๓	ร. ๔-ร. ๕	ร. ๖-ร. ๘	ปัจจุบัน
๑๐.๕	๕.๔	๓๖.๗	๖๕.๙	๗๕.๒	๖๗.๗

ตารางที่ ๕ แสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์

เมื่อเปรียบเทียบตารางที่ ๔ (ตารางแสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลัก) และตารางที่ ๕ (ตารางแสดงความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์) จึงสามารถแสดงเป็นแผนภูมิแสดงความถี่ของคำว่า “ถึง” ที่ปรากฏเป็นคำหลักและคำไวยากรณ์ในแต่ละสมัยได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๙ แสดงการเปรียบเทียบความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักและคำไวยากรณ์

เมื่อพิจารณาแผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักและคำไวยากรณ์ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีทั้งลักษณะที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ หากพิจารณาในช่วงยุคต้นของการศึกษา จะพบคำหลักในจำนวนความถี่ที่มาก แต่เมื่อเข้าสู่สมัยปัจจุบัน ความถี่ของคำหลักจะลดจำนวนลงเรื่อยๆ ในทางตรงกันข้ามในยุคอดีตในการศึกษาจะพบคำไวยากรณ์จำนวนน้อย แต่เมื่อเข้าสู่สมัยปัจจุบัน ความถี่ของคำไวยากรณ์นั้นจะมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ถึง” ที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้จะเห็นได้ตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า คำว่า “ถึง” มีความถี่ของคำหลักน้อยลง ในขณะที่มีคำไวยากรณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนั้น คำว่า “ถึง” ยังพบลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น ในส่วนของยุคแรกของการศึกษา คือสมัยสุโขทัย และยุคสุดท้าย คือ ยุคปัจจุบัน สามารถอธิบายการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในยุคแรกที่พบคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักน้อยกว่าในสมัยอยุธยา ทั้งนี้ อาจเป็นด้วยเหตุผลของยุคสมัยของข้อมูลที่ผู้วิจัยยังไม่สามารถสรุปได้ว่า ภาษายุคสมัยอยุธยาสืบเนื่องมาจากสมัยสุโขทัย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และในส่วนของยุคสมัยปัจจุบันที่พบคำว่า “ถึง” เป็นคำหลักมากกว่าสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีที่ควรมีความถี่ของคำหลักลดลง เนื่องจากคำว่า “ถึง” ยังมีเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ไม่สมบูรณ์ คือยังมีการพบคำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำหลักในความถี่ร้อยละ ๓๒.๓ เนื่องด้วยในปัจจุบันคำว่า “ถึง” ที่เป็นกริยา ทั้งคำกริยาเดี่ยวและกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง ยังมีผู้ใช้ภาษาใช้คำนี้โดยทั่วไป โดยเฉพาะคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง เช่น “เดินถึง” “ไปถึง” พบหมวดคำนี้ในความถี่ที่มีจำนวนมากในปัจจุบัน คือ ร้อยละ ๑๖.๗ คำดังกล่าวยังใช้สื่อความหมาย “บรรลุจุดหมาย” ได้อย่างดีในสมัยปัจจุบัน แต่คำว่า “ถึง” ในความหมายดังกล่าวยังมีความถี่น้อยกว่า คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์เช่น คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทที่มีร้อยละ ๒๘.๔ แม้คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักในสมัยปัจจุบันที่พบจำนวนความถี่ในระดับที่มากกว่าสมัย ร.๖-ร.๘ ก็ตาม แต่ก็มีความถี่ที่มากกว่าสมัยเดียวคือ สมัย ร.๖-ร.๘ สมัยเดียวไม่ได้มากกว่าสมัยอื่นๆ นอกจากนี้ คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลักยังมีความหมายย่อยในสมัยปัจจุบันหลายความหมาย ได้แก่ คำกริยาเดี่ยวที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม และกริยาตัวสุดท้ายในหน่วย

สร้างกริยาเรียงที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เหตุผลเหล่านี้ต่างส่งผลให้คำว่า “ถึง” ยังคงทำหน้าที่เป็นคำหลักในสมัยปัจจุบัน และมีความถี่ในจำนวนที่มากกว่า ความถี่ของคำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘

บทที่ ๕

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง”

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ในบทนี้จะพิจารณาร่วมกับหมวดคำของคำว่า “ถึง” ในบทที่ ๔ ซึ่งประกอบด้วย **คำหลัก** ได้แก่ คำกริยา ทั้งคำกริยาเดี่ยวและคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง และ**คำไวยากรณ์** ได้แก่ คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท คำบุพบท คำขยาย และคำเชื่อมอนุพากย์ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา “ถึง” น่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงก่อนสมัยสุโขทัย เนื่องจากสมัยสุโขทัยพบคำว่า “ถึง” มี ๒ หมวดคำแล้ว คือ คำกริยา และคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ต่อมาในสมัยอยุธยา คำว่า “ถึง” พบหมวดคำปรากฏเพิ่มขึ้น ๑ หมวดคำได้แก่ คำเชื่อมอนุพากย์ และสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ พบหมวดคำปรากฏเพิ่มขึ้น ๒ หมวดคำ ได้แก่ คำบุพบท และคำขยาย ดังนั้น ทุกช่วงสมัยในสมัยรัตนโกสินทร์พบหมวดคำทั้งหมด ๕ หมวดคำ

ผู้วิจัยได้แบ่งเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็น ๔ เส้นทางโดยมีคำกริยา “ถึง” เป็นคำต้นกำเนิด ได้แก่ ๑) การกลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ๒) การกลายเป็นคำบุพบท “ถึง” ๓) การกลายเป็นคำขยาย “ถึง” และ ๔) การกลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ กระบวนการกลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”

๕.๑.๑ กระบวนการทางวากยสัมพันธ์: คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”

๕.๑.๑.๑ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์คำว่า “ถึง” จากคำกริยามาเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท เป็นการแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงของคำว่า “ถึง” จากคำกริยาไปเป็นคำบุพบท การที่ผู้วิจัยได้จัดหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทออกจากคำกริยาเพื่อแสดงให้เห็นจุดเริ่มต้นของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ คำว่า “ถึง” ที่เริ่มจากคำกริยาต้นแบบ เช่นคำว่า “ถึง” ที่เป็นกริยาเดี่ยวหรือคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้าง

กริยาเรียง ได้เริ่มมีการกลายเป็นคำกริยาที่เริ่มจะกลายเป็นคำบุพบท คำดังกล่าวจึงมีคุณสมบัติของ คำกริยาและคำบุพบท แต่ไม่ครบถ้วนทั้ง ๒ หมวด ในส่วนที่มีลักษณะเหมือนคำกริยาก็คือสามารถแยก นามวลีที่ตามหลังคำกริยากิ่งบุพบท “ถึง” ได้ และมีลักษณะที่เหมือนคำบุพบทคือ คำกริยากิ่งบุพบท “ถึง” ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยา

(๑) แม่ของเจ้าสั่งให้ข้าเตือนว่า เมื่อเจ้าไปถึงเมืองนอกแล้ว อย่าว่าเรียน

ให้มันเหลือปากว่าแรงไปนัก

(จดหมายจางวางหว่า , หน้า ๑๒)

ประโยคที่ (๑) สามารถทดสอบว่ามีคุณสมบัติของคำกริยา ได้โดยการแยกนามวลีหลังคำว่า “ถึง” ไปไว้ต้นประโยคได้เป็น “เมืองนอก เมื่อเจ้าไปถึงแล้ว” ได้ นอกจากนี้ คำว่า “ถึง” ยังสามารถปรากฏ ร่วมกับคำปฏิเสธได้ เช่นในประโยค “เจ้าไปไม่ถึงเมืองนอก” ดังนั้นคำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าวจัดเป็น คำกริยา เพราะมีลักษณะคุณสมบัติของคำกริยาครบถ้วน อีกทั้งยังสามารถทดสอบด้วยการแยกประโยค ออกเป็น ๒ ประโยค ได้ดังนี้ (๑) เจ้าไปเมืองนอก (๒) เจ้าถึงเมืองนอก ได้อีกด้วย ดังนั้น ประโยค (๑) จึง สามารถแสดงโครงสร้างประโยคได้ดังต่อไปนี้

[เจ้า ไป] [ถึง เมืองนอก]

คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยากิ่งบุพบท

(๒) ตั้งแต่พี่องเจอะเขาก็ยังไม่เคยได้ยินเขาเอ่ยถึงแม่เขาเลยเพิ่งวันนี้แหละ

(ขุนปัดทอง หน้า๒๓)

ประโยค (๒) สามารถทดสอบว่ามีคุณสมบัติของคำกริยาครบถ้วนหรือไม่ ได้โดยการแยก นามวลีหลังคำว่า “ถึง” ไปไว้ต้นประโยคได้เป็น “แม่ เขาเอ่ยถึง” ซึ่งการทดสอบแสดงให้เห็นว่าคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยากิ่งบุพบท มีคุณสมบัติของกริยาคุณสมบัตินี้ แต่ไม่มีคุณสมบัติของคำกริยาครบถ้วน คือไม่มีคุณสมบัติเรื่องการปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ เช่นในประโยค *เขาเอ่ยไม่ถึงแม่” อีกทั้งยังไม่สามารถแยก

ประโยคเป็น ๒ ประโยคได้ดังเช่นในตัวอย่าง (๒) เขาเอ๋ย และ*เขาถึงแม่ เพราะคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์จึงไม่มีความหมายบอกเนื้อความ คำว่า “ถึง” ในประโยคนี้จึงไม่ใช่คำกริยาต้นแบบ ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็นหมวดคำใหม่เช่น คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ซึ่งสามารถเขียนโครงสร้างประโยคได้ดังต่อไปนี้

[เขา เอ๋ย [ถึง แม่]]

จากโครงสร้างประโยคของคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทจะเห็นได้ว่า คำว่า “ถึง” ได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ ทำให้คำว่า “ถึง” ในบริบทดังกล่าว ไม่ได้เป็นองค์ประกอบหลักของประโยค โดยมีคำว่า “เอ๋ย” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา เป็นองค์ประกอบหลักของประโยค และมีคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบททำหน้าที่เชื่อมระหว่างกริยาลี “เอ๋ย” และ นามวลี “แม่” ให้มีความสัมพันธ์กัน แต่คำว่า “ถึง” ในบริบทนี้ยังจัดเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ยังไม่จัดเป็นคำบุพบทต้นแบบ เนื่องจากนามวลีที่ตามหลังคำว่า “ถึง” มิได้ปรากฏร่วมกับคำว่า “ถึง” เสมอ คือ สามารถแยกคำว่า “ถึง” และนามวลีที่ตามหลังออกจากกันได้ จึงจัดให้คำที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทและไม่ได้มีฐานะเป็นหน่วยองค์ประกอบสำคัญของประโยค

๕.๑.๑.๒ การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (Decategorization)

การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (Decategorization) คือ การสูญเสียเฉพาะของหมวดคำเมื่อพิจารณาทางวากยสัมพันธ์ เช่น คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาจะเป็นหน่วยองค์ประกอบสำคัญของประโยค แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท คำว่า “ถึง” ในหมวดคำดังกล่าวจะมีได้เป็นกริยาสำคัญหรือกริยาเดี่ยวๆ ในประโยค แต่จะปรากฏระหว่างกริยาลีและนามวลีที่ตามหลังคำว่า “ถึง” เท่านั้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “ถึง” จากเดิมที่เป็นคำกริยาได้สูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ไป ซึ่งเมื่อคำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาจะสามารถปรากฏในบริบทที่หลากหลาย เช่น

- (๑) คำว่า “ถึง” ปรากฏหลังนามวลี เช่น “เขาถึงบ้าน” มีคำว่า “เขา” เป็นประธานซึ่งเป็นนามวลี
- (๒) คำว่า “ถึง” ปรากฏหลังคำเชื่อม เช่น “เมื่อถึงบ้าน”
- (๓) คำว่า “ถึง” ปรากฏหลังคำช่วยหน้ากริยา เช่น “ฉันจะถึงบ้านแล้ว”
- (๔) คำว่า “ถึง” ปรากฏหน้าคำบุพบท เช่น “เขาถึงแก่อันตราย”

ต่อมา เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ จะมีข้อจำกัดในการปรากฏ คือ คำกึ่งกริยา กิ่งบุพบท “ถึง”ที่จะปรากฏระหว่างคำกริยากับคำนาม ซึ่งเป็นบริบทที่จำกัดกว่าการปรากฏเมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

๕.๑.๑.๓ การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (Extension: Context Generalization)

ไฮเนและ คูเทวา(Heine and Kuteva ,๒๐๐๒) กล่าวถึง การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ เป็นกระบวนการที่ทำให้คำสูญเสียความหมายเดิมที่มีความซับซ้อนหรือมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมา เป็นมีความหมายกลางๆ เพียงความหมายเดียว ทำให้สามารถใช้คำได้ในบริบทที่กว้างขึ้น เช่นคำว่า “ถึง” เมื่อเป็นคำกริยาจะมีลักษณะเฉพาะเจาะจง คือ มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น แต่เมื่อกลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำกึ่งกริยากิ่งบุพบท จะสามารถนำไปใช้ในความหมายทั่วไปได้มากขึ้น กล่าวคือสามารถใช้คำได้ในบริบทที่กว้างขึ้นและเกิดร่วมกับคำอื่น ๆ ได้หลากหลายขึ้น เช่น

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

- (๓) พอเลี้ยวข้างขวาก็ถึงร้านตาเจ็กสมบูรณ์ แต่ที่นั่นเป็นพามาเมซี
แต่ก็ขายของอะไรๆ ดีปาดะ

(ไกลบ้าน หน้า ๙๒)

ถึง [+กริยา + การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากิ่งบุพบท

- (๔) กรมนครชัยศรีจึงได้บอกข่าวให้ฉันทราบเมื่อวันที่ ๑๒. ตามที่
กรมนครชัยศรีได้เล่าถึงการสนทนากับราชทูตอังกฤษนั้น
ก็พอเป็นทางที่จะให้เดาได้อยู่ว่า เขาได้พูดกับน้องชายเล็กอย่างไร

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๒๔)

ถึง [+กึ่งกริยากิ่งบุพบท – การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [กริยาแสดงการสื่อสาร_ _]
+ [_ เหตุการณ์]

(๕) ฉะนั้นเป็นข้อควรเชื่อได้ว่าพระพุทธเจ้าคงจะได้เคย

ทรงทราบถึงลัทธิ และกิจการของพวกนिरครนถ์

อยู่แล้วแต่ก่อนเสด็จออกบวรพชา

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร หน้า ๑๓)

ถึง [+กึ่งกริยา กึ่งบุพบท – การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [กริยาแสดงการสื่อสาร__] + [_

กิจกรรม]

(๖) ฉันได้นอนตรงถึงปัญหานันท์เกือบตลอดทั้งคืน

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๙๙)

ถึง [+กึ่งกริยา กึ่งบุพบท – การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [กริยาแสดงความรู้สึกนึกคิด__] + [_กิจกรรม]

(๗) พุดถึงการส่งลูกไปเมืองนอก ทำให้ระลึกขึ้นได้ถึง

เจ้าสัวแก้ว แต่เดิมเคยขายหมู หรือแลกเข้าพอง

อะไรอันหนึ่งก็จำไม่ได้

(จดหมายจางวางหว่า หน้า ๒๓)

ถึง [+กึ่งกริยา กึ่งบุพบท – การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [กริยาแสดงความรู้สึกนึกคิด__]

+ [_บุคคล]

จากตัวอย่าง เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา จะมีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม” แต่ต่อมาคำว่า “ถึง” ผ่านกระบวนการเกิดความหมายทั่วไป ได้ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยา กึ่งบุพบท สามารถปรากฏหลังคำกริยาแสดงการสื่อสาร หรือคำกริยาแสดงความรู้สึกนึกคิดได้ คำว่า “ถึง” จึงเกิดความหมายทั่วไป และสูญเสียลักษณะเด่นของคำกริยา (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม) แต่ในทางกลับกัน คำว่า “ถึง” สามารถปรากฏบริบทที่กว้างขึ้น เช่น คำที่ปรากฏหลังคำว่า “ถึง” เมื่อเป็นคำกริยาจะเป็นจุดหมายที่เป็นสถานที่เท่านั้น เช่นในตัวอย่างที่ (๗) คือ “ร้านตาแจ็กสมบุญ” แต่เมื่อเป็นคำ

กึ่งกริยากึ่งบุพบท คำที่ปรากฏหลังคำว่า “ถึง” จะเป็นจุดหมายที่เป็นนามวลีที่มีความหลากหลายขึ้น ไม่จำเพาะว่าเป็นสถานที่เท่านั้น เช่นในตัวอย่างที่ (๔) คือ “การสนทนากับราชทูตอังกฤษ”, ตัวอย่างที่ (๕) คือ “ลัทธิ และกิจการของพวกนิครนถ์”, ตัวอย่างที่ (๖) คือ “ปัญหานั้น” และ ตัวอย่างที่ (๗) คือ “เจ้าสัวแก้ว” นามวลีดังกล่าวคือจุดหมายที่เป็น บุคคล , เหตุการณ์ หรือ กิจกรรมที่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้นได้ จัดได้ว่าเป็นการนำคำไปใช้ในบริบทใหม่

๕.๑.๒ กระบวนการทางความหมาย: คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”

การที่คำว่า “ถึง” เปลี่ยนแปลงด้านความหมาย โดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเกิดความหมายทั่วไป, การคงเค้าความหมายเดิม และการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะ นอกจากนั้น ยังมีแนวคิดของไฮเนและ คูเทวา (Heine and Kuteva, ๒๐๐๒) ในเรื่องกริยาที่ความหมายเดิมจางลง ประกอบกับทำให้คำว่า “ถึง” ผ่านกระบวนการดังกล่าว ดังนี้

๕.๑.๒.๑ การเกิดความหมายทั่วไป (generalization)

ไบบี และปากลิยูคา (Bybee and Pagliuca, ๑๙๙๔:๒๙๐-๒๙๒) กล่าวว่า การเกิดความหมายทั่วไป เป็นการสูญเสียความหมายเฉพาะเจาะจงของคำกริยาที่เป็นแหล่งเดิม ซึ่งทำให้คำไวยากรณ์มีความหมายกลาง ๆ และใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น (จรัสดาว อินทรทัศน์, ๒๕๓๙: ๑๐๗)

ในกรณีคำว่า “ถึง” เมื่อผ่านกลไกการเกิดความหมายทั่วไป จะเริ่มต้นด้วยคำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง เช่นมีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” และปรากฏในบริบทที่จำกัด ต่อมาได้เพิ่มขยายความหมายให้มีความหมายทั่วไปมากขึ้น สามารถปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น มีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นน้อยลง เช่นเมื่อคำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ดังต่อไปนี้

ลักษณะการเกิดความหมายทั่วไปของ ถึง

ถึง (กริยา)	→	ถึง (กึ่งกริยากึ่งบุพบท)
+ [_สถานที่]		+/- [_สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

- (๘) เวลาทุ่มหนึ่งรถไฟถึงสเตชั่น เจ้าแผ่นดินและราชตระกูล
ลงมารับที่สเตชั่น

(ไกลบ้าน หน้า ๕)

ถึง [+กริยา]+[__ สถานที่+รูปธรรม]

สเตชั่น [+นามวลี+สถานที่+รูปธรรม]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

- (๙) สั่งพ่อแล้ว ๆ เล่า ๆ เปนหลายหน ให้มาบอกข่าวรถ
ถึงก็วันลงวันหลังก็ว่าได้ เขียนหนังสือมาแล้ว

(ไกลบ้าน หน้า ๔๘)

ถึง [+กึ่งกริยากึ่งบุพบท]+[__ บุคคล+รูปธรรม]

ก็วัน [+นามวลี+บุคลล+รูปธรรม]

- (๑๐) ถ้าคนต่างบ้านมาถามหาถึงห่อสิ่งของฤาจะให้
ใช้นี้บิดแล้วบ่าวคนใช้ไม่ควรจะให้ฤาใช้ไป เว้นไว้
แต่ได้รับคำสั่งเท่านั้น

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า๑๘๗)

ถึง [+กึ่งกริยากึ่งบุพบท]+[__ วัตถุ+รูปธรรม]

ห่อสิ่งของ [+นามวลี+วัตถุ+รูปธรรม]

(๑๑) ส่วนจดหมายขุนหลวงหาว่าด ซึ่งมิได้กล่าวถึงการสรรสนาน
หรือคเชนทพัศสวนานนั้นแล้ว

(พระราชพิธีสิบสองเดือน หน้า ๑๙๓)

ถึง [+กึ่งกริยากึ่งบุพบท]+ [_ _ กิจกรรม+นามธรรม]

การสรรสนาน [+นามวลี+กิจกรรม+นามธรรม]

จะเห็นได้ว่า จากตัวอย่างที่ (๘) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปากฎร่วมกับนามวลีซึ่งมีอรรถลักษณะเป็นสถานที่ ดังในตัวอย่างที่ (๘) “ถึง” ปากฎร่วมกับนามวลี สเตชัน ที่มีความหมายเป็นรูปธรรม ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่เท่านั้น

ส่วนคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ได้ผ่านกระบวนการเกิดความหมายทั่วไป กล่าวคือสามารถปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น สามารถปรากฏร่วมกับนามวลีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีความหมายเป็นจุดหมายปลายทางโดยไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่ เพราะพบว่า คำกึ่งกริยากึ่งบุพบทสามารถแสดงความสัมพันธ์ของกริยาและจุดหมายได้ จุดหมายในที่นี้จึงเป็นได้ทั้งรูปธรรม และนามธรรม เช่นในตัวอย่างที่ (๙) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปากฎร่วมกับนามวลี “กวีน” ซึ่งเป็นบุคคล มีความสัมพันธ์เป็นจุดหมายที่เป็นรูปธรรมของคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทได้ , ในตัวอย่างที่ (๑๐) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปากฎร่วมกับนามวลี “ห่อสิ่งของ” ซึ่งเป็นวัตถุ และเป็นจุดหมายของคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทนี้ และในตัวอย่างที่ (๑๑) คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ปากฎร่วมกับนามวลี “การสรรสนาน” ซึ่งเป็นนามวลีที่เป็นกิจกรรม และมีความเป็นนามธรรม จึงเห็นได้ว่าคำกริยา “ถึง” จากเดิมที่มีความหมายเจาะจง เช่น ในตัวอย่างที่ (๘) คำว่า “ถึง” มีความหมาย “บรรลุจุดหมาย(การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)” และปรากฏในบริบทที่จำกัด คือคำว่า “ถึง” จะตามหลังด้วยนามวลีที่เป็นสถานที่เท่านั้น ได้ขยายความหมายให้มีความหมายทั่วไปมากขึ้น และสามารถปรากฏในบริบทที่หลากหลายมากขึ้นเมื่อเป็นคำบุพบท กล่าวคือสามารถปรากฏกับนามวลีที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมก็ได้ ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น

๕.๑.๒.๒ การที่ความหมายเดิมจางลง (Desemanticization)

ไฮเนและคูเทวา (Heine and Kuteva, ๒๐๐๒) กล่าวถึง การที่ความหมายเดิมจางลง คือ การที่คำหลักค่อย ๆ สูญญความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความหรือความหมายเชิงศัพท์ไป เช่นคำว่า “ถึง” ใน หมวดคำกริยา มีความหมายบอกเนื้อความแสดงการเคลื่อนที่ไป เพื่อบรรลุจุดหมายซึ่งเป็นรูปธรรมได้มีการ ถูกทำให้ความหมายจางลงเมื่อกลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ดังตัวอย่าง

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๑๒) เวลาพุ่มหนึ่งรถไฟถึงสเตชัน เจ้าแผ่นดินและราชตระกูล
ลงมารับที่สเตชัน

(ไกลบ้าน หน้า ๕)

ถึง [+กริยา + การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ นามวลี ,สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

(๑๓) เมื่อกล่าวขึ้นถึงเรื่องเอน้องสาวเปนมียนี้ ฉันอดไม่ได้
ต้องขอเล่าถึงกิจการของน้องชายเด็กอีกเรื่อง ๑ ซึ่ง
แสดงลักษณะเห็นแก่ตัวของเธอ

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๒๗)

ถึง [+คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท - การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ นามวลี ,กิจกรรม]

ตัวอย่างแสดงการทำให้ความหมายจางลง

ถึง (กริยา)	→	ถึง (กึ่งกริยากึ่งบุพบท)
+ [_ สถานที่]		+ [_ นามวลี]
[+ การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม]		[- การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม]

จากตัวอย่าง เมื่อคำว่า “ถึง” ปรากฏเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทจะสูญความหมายของคำบอกเนื้อความไปซึ่งในที่นี้คือ การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมดังตัวอย่างที่แสดงไว้ข้างต้น เช่นในตัวอย่าง (๑๓)

ประโยค “ฉันอดไม่ได้ต้องขอเล่า**ถึง**กิจการของน้องชายเล็ก” คำว่า “ถึง” เมื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ได้เป็นคำเชื่อม ซึ่งเชื่อมกริยาวลีกับนามวลี จึงสูญเสียความหมายที่หมายถึง “การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม” ไป โดยความหมายดังกล่าว ได้จางลง เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

๕.๑.๒.๓ การคงเค้าความหมายเดิม (persistence)

ฮอปเปอร์ (Hopper ๑๙๙๑ อ้างถึงใน จรัสดาว อินทรทัศน, ๒๕๓๙: ๓๘) ได้กล่าวถึง การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) ซึ่งหมายถึงกระบวนการที่เค้าความหมายเดิมของคำเดิมยังคงมีอยู่ในคำใหม่นั้น ถึงแม้ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงหน้าที่จากคำหลักมาเป็นคำไวยากรณ์แล้วก็ตาม โดยคำหลักที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ จะมีความหมายจางลง แต่ก็ยังคงมีความหมายเดิมที่เคยเป็นคำหลัก ลักษณะที่คำไวยากรณ์ยังคงเค้าความหมายเดิมอยู่ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำหลักที่เป็นแหล่งเดิม กับคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ โดยสามารถแสดงตัวอย่าง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิมของว่า “ถึง” ที่กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทได้ ดังต่อไปนี้

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๑๔) ราษฎรใช้กันเป็นพื้น ทางไปประมาณชั่วโมงหนึ่ง**ถึง**สกาลเคน

เปนมุขบ้านย่อมๆจากสเตรชั่นสกาลเคน

(ไกลบ้าน, หน้า๑๑)

ถึง [+ คำกริยา + เคลื่อนที่] + [_ สถานที่]

สกาลเคน [+ นามวลี+สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท

(๑๕) ในจดหมายคำให้การขุนหลวงหาวัดเล่า**ถึง**ตำรา

พระราชพิธีนี้ว่าพระจันทกุมารเป็นผู้ฉลองพระองค์

ออกไปทำการพิธี

(พระราชพิธีสิบสองเดือน หน้า ๑๐๖)

ถึง [+ คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท - เคลื่อนที่]+ [_ รูปธรรม]

ตำราพระราชพิธี[+ นามวลี+รูปธรรม]

ตัวอย่างที่ (๑๔) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยามีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่เป็นสถานที่ ในที่นี้คือ “สกาลเคน” ในตัวอย่างที่ (๑๕) คำว่า “ถึง” ยังคงเค้าความหมายเดิม แม้จะปรากฏหลังคำกริยาแสดงการสื่อสาร “เล่า” แต่คำว่า “ถึง” ในที่นี้จะไม่ใช่การเคลื่อนที่จริงๆ ก็ยังมีเค้าความหมายของการเคลื่อนที่ ในที่นี้คือการเคลื่อนที่ไปยังเรื่องที่จะสื่อสาร นั่นคือจุดหมายของการ “เล่า” ซึ่งในตัวอย่างนี้คือเรื่อง “ตำราพระราชพิธี” คำว่า “ถึง” เมื่อเป็นคำกริยา จะแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย และเมื่อเปลี่ยนแปลงเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทจะแสดงความสัมพันธ์กับจุดหมายปลายทาง โดยคำดังกล่าว แม้จะอยู่ในหมวดคำที่ต่างกันเช่น คำกริยากับคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท แต่ก็เน้นความหมายที่ “มุ่งสู่จุดหมายปลายทาง” เช่นเดียวกัน ดังนั้น คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทที่ยังคงมีเค้าความหมายของคำว่า “ถึง” เมื่อเป็นคำกริยาแฝงอยู่ คือ “บรรลู่จุดหมาย” ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

๕.๒ กระบวนการกลายจากคำกริยา “ถึง” ไปเป็นคำบุพบท “ถึง”

๕.๒.๑ กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ : คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำบุพบท “ถึง”

๕.๒.๑.๑ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

กลไกการวิเคราะห์ใหม่เป็นกลไกทางวากยสัมพันธ์ หมายถึง การที่คำซึ่งแต่เดิมมีฐานะเป็นองค์ประกอบ(constituent) ของหน่วยหนึ่ง ต่อมาฐานะไปเป็นองค์ประกอบของหน่วยอื่น หรือกลายเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหน่วยอื่น ทำให้หน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำนั้นๆ เปลี่ยนไปจากเดิม (จรัสดาว อินทรทัศน์, ๒๕๓๙: ๑๒๙)

คำว่า “ถึง” เมื่อผ่านกลไกการวิเคราะห์ใหม่ จะเปลี่ยนหน้าที่มาเป็นคำไวยากรณ์ ปรากฏในบริบทที่อยู่ในโครงสร้างใหม่ของประโยค คืออาจลดฐานะมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบของประโยค จากเดิมที่เมื่อเป็นคำหลักเช่น คำกริยา คำนั้นจะเป็นหน่วยองค์ประกอบสำคัญของประโยค

ฮอปเปอร์ และทรอกกอต (Hopper and Traugott , ๑๙๙๓) กล่าวว่ากริยาวิเคราะห์ใหม่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลง เช่นการที่คำกริยาและคำบุพบท ที่แม้จะมีรูปเดียวกัน แต่จะมี

ความหมาย, วากยสัมพันธ์ และการปรากฏร่วมกับคำอื่นต่างกัน และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้คำกริยาสามารถขยายหน้าที่ทางไวยากรณ์ และทำให้การปรากฏของคำดังกล่าวที่ปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป

การกลายเป็นคำไวยากรณ์คำว่า “ถึง” จากคำกริยามาเป็นบุพบทได้ผ่านกลไกการวิเคราะห์ใหม่ เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท ได้ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ที่มีฐานะเป็นหน่วยองค์ประกอบสำคัญของประโยค ดังตัวอย่าง

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๑๖) เมื่อแลท่านรู้ว่าอัตโนทั้งปวงมาถึงสถานที่นี้เป็นสุขสนุก

สบายอยู่ แลอันมานี้เสมอนใจนึ้ก

(สัญญาไทย-ฝรั่งเศส ครั้นสมเด็จพระนารายณ์แล

หนังสือออกพระวิสุตรสุนทร หน้า ๑๘)

สามารถแสดงโครงสร้างประโยคได้ดังต่อไปนี้

[อัตโนทั้งปวง มา] [ถึง สถานที่นี้]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท

(๑๗) ถ้าทางรถไฟจะได้สร้างขึ้นตั้งแต่เมืองตุงเจา ถึงเมืองจิงเกียงฟู

การที่ส่งไปมาโดยคนเดินสารธาระวางสินค้า

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๕๐)

สามารถแสดงโครงสร้างประโยคได้ดังต่อไปนี้

[ทางรถไฟ จะ ได้ สร้างขึ้น [ตั้งแต่ เมืองตุงเจา ถึง เมืองจิงเกียงฟู]]

จากตัวอย่างที่ (๑๖) คำว่า “ถึง” ปรากฏเป็นส่วนหลักของกริยวลี มีฐานะเป็นองค์ประกอบสำคัญของประโยค ร่วมกับคำว่า “มา” อีกทั้ง คำว่า “ถึง” ยังเป็นคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียง ในขณะที่

ในตัวอย่างที่ (๑๗) คำว่า “ถึง” ได้ถูกวิเคราะห์ใหม่เป็นเพียงองค์ประกอบของบุพบทวลี ซึ่งมีกริยาวลี “สร้างขึ้น” เป็นกริยาที่เป็นองค์ประกอบหลักของประโยค โดยมีคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทบอกจุดสิ้นสุดของสถานที่ ปรากฏร่วมกับ คำบุพบท “ตั้งแต่” ที่บอกจุดเริ่มต้นของสถานที่ ดังนั้น คำว่า “ถึง” จึงมีความหมายบ่งการกสถานที่ ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างคำกริยาวลี “สร้าง” และ สถานาวลี “เมืองจึงเกียงฟู”

๕.๒.๑.๒ การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (Decategorization)

การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (Decategorization) คือ การสูญเสียเฉพาะของหมวดคำเมื่อพิจารณาทางวากยสัมพันธ์ เช่น คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาจะเป็นหน่วยองค์ประกอบสำคัญของประโยค แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท คำว่า “ถึง” ในหมวดคำดังกล่าวจะมีได้เป็นองค์ประกอบสำคัญของประโยค จากเดิมที่คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยา จะปรากฏได้ทั้งระหว่างนามวลี ๑ และนามวลี ๒ เช่น “เขาถึงบ้าน” , ปรากฏหลังคำเชื่อม เช่น “เมื่อถึงบ้าน” , ปรากฏหลังคำช่วยหน้ากริยา เช่น “ฉันจะถึงบ้าน” และ ปรากฏหน้าคำบุพบท เช่น “เขาถึงแก่อันตราย” แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ปรากฏเป็นคำบุพบท คำว่า “ถึง” จะสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม คือไม่ปรากฏในบริบทที่หลากหลาย ดังเช่นเมื่อทำหน้าที่เป็นคำกริยาดังตัวอย่างที่ยกไว้ข้างต้น แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ปรากฏเป็นคำบุพบท คำว่า “ถึง” จะมีบริบทการปรากฏเช่นในตัวอย่าง ต่อไปนี้

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท

(๑๘) บทสรุปสุดท้าย มีคนตายอยู่ในหลักแปดแสน ถึงหนึ่งล้านคน

ก่อนที่จะองค์การสหประชาชาติจะยื่นมือไปยุติสงครามได้สำเร็จ

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๑๐๓)

คำว่า “ถึง” เมื่อทำหน้าที่เป็นคำบุพบท จะปรากฏร่วมกับกริยาวลี เช่นในตัวอย่างนี้ คือ “มีคนตาย” และคำว่า “ถึง” ยังปรากฏระหว่างนามวลี ๒ นามวลี โดยนามวลีที่ปรากฏหน้าคำว่า “ถึง” จะเป็นจุดเริ่มต้น เช่นในตัวอย่าง คือ นามวลีบอกจำนวน “แปดแสน” และนามวลีที่ปรากฏหลังคำว่า “ถึง” จะเป็นจุดหมาย เช่น นามวลีบอกจำนวน “หนึ่งล้านคน” ดังนั้น คำว่า “ถึง” เมื่อทำหน้าที่เป็นคำบุพบท จึงสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม เช่น คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาที่สามารถปรากฏในบริบทที่หลากหลาย เพราะ

เมื่อปรากฏเป็นคำบุพบทจะมีข้อจำกัดของการปรากฏเพราะคำว่า “ถึง” ได้เปลี่ยนหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ หรือเป็นคำเชื่อม ที่เชื่อมระหว่างกริยาลีและนามวลีประโยค ดังที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้น

๕.๒.๑.๓ การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (Extension: Context Generalization)

การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ คือ การที่คำว่า “ถึง” จากเดิมมีความหมายเป็นคำบอกเนื้อความ เช่น คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา จึงปรากฏในบริบทที่เป็นลักษณะเฉพาะ แต่ต่อมาเมื่อเป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำบุพบท จึงปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น เช่น คำว่า “ถึง” ไม่ต้องปรากฏนำหน้าเฉพาะนามวลีที่บอกสถานที่เท่านั้น เช่น

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

- (๑๙) แลนายกำปั่นผู้ใหญ่แลแลศรียผู้ใหญ่ลงสำปั้นไปด้วย
ข้าพเจ้า ครั้นแลไปถึงท่า จึงผีดาวู ๘ คน สำหรับรักษาตึก
คั้งนั้นลงมารับข้าพเจ้าถึงท่า

(ประวัติโกษาปานเดินทางไปฝรั่งเศส หน้า ๑๐๗)

ถึง [+กริยา + การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ _ สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท

- (๒๐) ไปยุโรปอีกหลายแห่งกว่าจะเสร็จธุระจะถึงปลายเดือน
ธันวาคม ไปอเมริกาในวันเวลานั้นเป็นฤดูหนาว

(นิทานโบราณคดี กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ๒๔๘๗ หน้า ๗๕)

ถึง [+บุพบท - การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ _ เวลา]

- (๒๑) แล ๘ อักษรเปนพื้น มาถึงรัชกาลที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๘
อักษรเปนพื้น แลมากขึ้นถึง ๙ อักษร มาถึงรัชกาลที่ ๕
มีตั้งแต่ ๘ ถึง ๑๑ อักษรก็ถึง คำที่เรียกกลอนแปด

(สาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑ หน้า ๑๐๐)

ถึง [+บุพบท – การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ จำนวนนับ]

จากตัวอย่างที่ (๒๙) เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา จะมีความหมายว่า “บรรลุจุดหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม” แต่ต่อมาคำว่า “ถึง” ได้ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท คำว่า “ถึง” มีความหมายกลางๆ และสามารถปรากฏเป็นคำเชื่อมนามวลีได้ จึงปรากฏในบริบทใหม่ ที่คำว่า “ถึง” มิได้ปรากฏนำหน้าเฉพาะนามวลีแสดงสถานที่เท่านั้น แต่สามารถปรากฏนำนามวลีประเภทอื่นได้ เช่นในตัวอย่างที่ (๓๐) คำว่า “ถึง” ปรากฏนำนามวลีที่บอกจุดสิ้นสุดของเวลา เช่น “ปลายเดือนธันวาคม” และในตัวอย่างที่ (๓๑) คำว่า “ถึง” ปรากฏนำนามวลีที่บอกจุดสิ้นสุดของจำนวนนับ เช่น “๑๑” เนื่องด้วยคำว่า “ถึง” เมื่อเป็นคำบุพบท จะกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความได้จางลงจึงมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น ดังนั้น คำว่า “ถึง” จึงถูกนำไปใช้ในบริบทใหม่ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากบริบทเก่าได้

๕.๒.๒ กระบวนการทางความหมาย : คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำบุพบท “ถึง”

๕.๒.๒.๑ การที่ความหมายเดิมจางลง (Desemanticization)

การทำให้ความหมายจางลง คือการที่คำหลักค่อยๆ สูญความหมายที่เป็นเนื้อความไป กลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่นคำว่า “ถึง” ในหมวดคำกริยา มีความหมายบอกเนื้อความแสดงการเคลื่อนที่ไป เพื่อบรรลุจุดหมายซึ่งมีความเป็นรูปธรรม ได้มีการถูกทำให้ความหมายจางลงเมื่อกลายเป็นคำบุพบท ดังตัวอย่าง

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๒๒) เรือออกจากท่า ๒ ชั่วโมงจึงได้**ถึง**ก็เซอ ซึ่งเปนเกาะอันหนึ่ง

ในเดนมาร์ก มีคลื่นเปนละลอกเล็กน้อย

(ไกลบ้าน หน้า ๔)

ถึง [+กริยา + การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท

(๒๓) เอาออกมาเพลงในงานยกไปตั้งให้รับประทานกับน้ำตาลทรายป่น

เวลายี่สิบนาทีถึงครึ่งชั่วโมง ภาอรับประทาน

(ประติทินบัตรเลขจดหมายเหตุ หน้า ๔)

ถึง [+ คำบุพบท - การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ กาลวลี]

ตัวอย่างแสดงการทำให้ความหมายจางลง

ถึง (กริยา)	→	ถึง (บุพบท)
+ [_ สถานที่]		+ [_ กาลวลี]
[+ การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม]		[- การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม]

จากตัวอย่างที่ (๒๓) คำว่า “ถึง” เมื่อปรากฏเป็นคำบุพบทแล้ว ความหมายของคำบอกเนื้อความจากเดิมที่เป็นคำกริยาจะจางลง ทำให้สามารถนำไปใช้ในบริบทอื่นๆ ได้ เช่น ปรากฏระหว่างนามวลีที่บอกเวลา เช่นในตัวอย่าง คือ “เวลายี่สิบนาทีถึงครึ่งชั่วโมง” ซึ่งคำว่า “ถึง” ในบริบทดังกล่าวทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ ที่เชื่อมระหว่างนามวลีเพื่อแสดงจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุดของเวลา ดังนั้น คำว่า “ถึง” จึงสูญเสียความหมายของคำบอกเนื้อความ เมื่อครั้งทำหน้าที่เป็นกริยาที่จะแสดงความหมายคือ “การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมไปยังจุดหมาย” ไปจากอรรถลักษณะของคำจึงสามารถปรากฏในบริบทที่แตกต่างจากเดิมได้

๕.๒.๒.๒ การคงเค้าความหมายเดิม (persistence)

การคงเค้าความหมายเดิม คือ การที่คำใดคำหนึ่งได้เปลี่ยนแปลงหน้าที่ จากคำหลัก มาเป็นคำไวยากรณ์ แต่คำไวยากรณ์นั้นยังมีเค้าความหมายเดิมของคำอยู่ และทำให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายจากคำหลักที่เป็นคำต้นกำเนิดกับคำไวยากรณ์ที่ปรากฏในบริบทใหม่ และในส่วนของคำบุพบท คือ การที่คำใดคำหนึ่ง เมื่อเป็นคำกริยาจะมีความหมายบอกเนื้อความ เพื่อระบุชี้ชัดว่ามีความหมายอย่างไร บางความหมายอาจเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น ไกล จาก ผ่าน เข้า ออก เป็นต้น ซึ่งคำดังกล่าวที่ยกตัวอย่างมานี้ เมื่อเปลี่ยนหน้าที่เป็นคำบุพบทจะยังคงเค้าความหมายเดิม ที่คล้ายคลึงคำต้น

กำเนิดที่เป็นคำกริยา เช่น คำว่า ไกล่ จาก ผ่าน เข้า ออก เป็นต้น จะปรากฏร่วมกับคำนามสถานที่ เช่นเดียวกับคำกริยา เช่น ตัวอย่าง ๑ก. และ ๑ข.

๑ก. บ้าน **ไกล่** วัด (คำว่า “ไกล่” เป็น คำกริยา)

๑ข. ฉันทาศัยอยู่ **ไกล่** วัด (คำว่า “ไกล่”เป็น คำบุพบท)

๒ก. ฉันท**จาก**บ้านมาหลายวัน (คำว่า “จาก” เป็น คำกริยา)

๒ข. นักเรียนรับรางวัล**จาก**ครู (คำว่า “จาก”เป็น คำบุพบท)

นอกจากนั้น คำใดก็ตามที่กลายเป็นคำกริยาเป็นคำบุพบท จะยังคงเค้าความหมายเดิมคือมีความหมายที่เป็นความหมายที่เป็นลักษณะเฉพาะร่วมกันเช่น คำว่า “จาก” มีความหมายเฉพาะคือ “ออกพ้นไป” “อ้างอิงที่มา”หรือ “เปลี่ยนตำแหน่ง ที่มา ณ ที่หนึ่ง ไปยังที่อื่นๆ” ดังนั้น เมื่อ คำว่า “จาก”เป็นคำบุพบท ก็ยังมีเค้าความหมายเดิม เช่น ในตัวอย่าง ๒ก. และ ๒ข. คำว่า “จาก” ในตัวอย่าง ๒ข จะมีเค้าความหมายเดิมเมื่อเป็นคำกริยา คือ “การอ้างอิงที่มา”เช่นในตัวอย่าง ๒ข. คือ “ครู” ซึ่งเป็นที่มาของนามวลี “รางวัล” และมีการเปลี่ยนตำแหน่ง หรือในที่นี้คือ การเปลี่ยนตำแหน่งของรางวัลจากครูไปสู่ นักเรียน และสำหรับคำกริยา “ถึง”สามารถแสดงกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม ได้ดังต่อไปนี้

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๒๔) รถไฟใช้จักรต่อไปจนป้าย ๔ นาฬิกาเศษ**ถึง**บางปะอิน

ลงเรือไปที่พระราชวัง

(ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖ หน้า ๑๖๙)

ถึง [+ คำกริยา + เคลื่อนที่]+ [_ _ สถานที่]

บางปะอิน [+ นามวลี+**สถานที่**]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบท

(๒๕) สมมุติเห็นว่าควรสร้างพระเจดีย์ปิดทองทั้งองค์ แล้ว

แขวนไฟฟ้าเป็นสายๆตั้งแต่ยอดลงมาถึงฐานล่างอย่าง

ในเมืองพม่า

(จดหมายจางวางหรั้า , หน้า ๗๖)

แขวน [+ คำกริยา + อากาาร]

ถึง [+ คำกริยาที่บุพบท - เคลื่อนที่]+ [_ _ สถานที่]

ฐานล่าง [+ นามวลี+**สถานที่**]

ตัวอย่างที่ (๒๔) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่เป็นสถานที่ ในที่นี้คือ “บางปะอิน” ส่วนในตัวอย่างที่ (๒๕) คำว่า “ถึง” เป็นคำบุพบท มีความหมายบ่งการกจุดหมายที่เป็นสถานที่ ในที่นี้คือ “ฐานล่าง” คำว่า “ถึง” จึงคงคำความหมายเดิมจากคำกริยาที่มีรูปเดียวกัน ซึ่งต่างแสดงความหมายที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางเช่นกัน จากตัวอย่างข้างต้นจึงแสดงให้เห็นลักษณะการกลายเป็นไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ที่แม้จะเปลี่ยนหน้าที่ แต่ยังมี ความหมายที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงคำต้นกำเนิดได้

๕.๓ กระบวนการกลายจากคำกริยา “ถึง” ไปเป็นคำขยาย “ถึง”

๕.๓.๑ กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ : คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำขยาย “ถึง”

๕.๓.๑.๑ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” จากคำกริยาเป็นคำขยายได้ผ่านกลไกการวิเคราะห์ใหม่ โดยเมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำขยาย ได้ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลุ่มคำขยาย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาที่มีฐานะเป็นส่วนสำคัญของประโยค ดังตัวอย่าง

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๒๖) ฉันไปยุโรปครั้งหลัง พ.ศ. ๒๔๗๓ ไปถึงกรุงบรูซเซลส์ราชธานี
ของประเทศเบลเยียม

(นิทานโบราณคดี หน้า ๑๓๓)

สามารถแสดงโครงสร้างประโยคได้ดังต่อไปนี้

[ฉัน ไป] [ถึง กรุงบรูซเซลส์]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยาย (คำบอกความสำคัญ)

(๒๗) แกสอนหนังสือโดยไม่มีความสุขอยู่ถึง ๒-๓ ปี
คิดถึงแต่เรื่อง ๔๐,๐๐๐ บาท

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๖๐)

สามารถแสดงโครงสร้างประโยคได้ดังต่อไปนี้

[แกสอนหนังสือโดยไม่มีความสุขอยู่ [ถึง ๒-๓ ปี]]

จากตัวอย่างที่ (๒๖) คำว่า “ถึง” ปรากฏเป็นคำกริยา มีฐานะเป็นองค์ประกอบสำคัญของประโยค ส่วนตัวอย่างที่ (๒๗) คำว่า “ถึง” ถูกวิเคราะห์ใหม่เป็นคำขยายคำบอกจำนวน^๑ (คำบอกความสำคัญ) แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำขยาย คำว่า “ถึง” จะปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวนเวลา เช่น “๒-๓ปี” ในตัวอย่างข้างต้น คำว่า “ถึง” จึงถูกวิเคราะห์ใหม่ไม่ได้เป็นองค์ประกอบสำคัญของประโยค ดังเช่น คำกริยาอีกต่อไปและ คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นขยายได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำ “ถึง ๒-๓

^๑ นววรรณ พันธุเมธา (๒๕๕๔ : ๑๕๖) ได้กล่าวได้ คำบอกจำนวนที่ใช้ขยายคำกริยาที่เป็นหน่วยหลักในกริยวลีจะอยู่หลังคำกริยา คำบอกจำนวนที่ใช้ขยายคำกริยามี ๒ ชนิด ชนิดหนึ่งต้องใช้ร่วมกับคำแยกประเภท อีกชนิดหนึ่งไม่ใช้ร่วมกับคำแยกประเภท นอกจากนั้นอาจมีคำขยายคำบอกจำนวน เช่นคำบอกความสำคัญ (ยกตัวอย่างเช่น คำว่า “ถึง” ในประโยคดังกล่าว)

ปี” ที่ทำหน้าที่ขยายกริยาวลี “สอนหนังสือ” เพื่อแสดงให้ทราบจำนวนช่วงเวลาของกริยานั้นๆ โดยมี คำกริยา “สอน” เป็นหน่วยแก่นของประโยค

๕.๓.๑.๒ การสูญลักษณะของหมวดคำเติม (Decategorization)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” จากคำกริยาเป็นคำขยายได้ผ่านกลไกการสูญ ลักษณะของหมวดคำเติม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำแนกได้เป็น ๓ ประการ

ประการที่ ๑ การสูญลักษณะของหมวดคำเติมนี้เกี่ยวเนื่องกับหัวข้อที่ ๕.๒.๑.๑ กลไกการ วิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) จากคำกริยา “ถึง” เป็นคำขยาย “ถึง” โดยการที่คำกริยา “ถึง” ถูกวิเคราะห์ใหม่ ให้เป็นคำขยาย “ถึง” ซึ่งแต่เดิม คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาซึ่งเป็นส่วนหลักของประโยค ได้ลดฐานะ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำขยาย ไม่ได้มีฐานะเป็นส่วนหลักของประโยคดังเช่นคำกริยา แต่เป็นเพียง องค์ประกอบหนึ่งของหน่วยที่ทำหน้าที่ขยายในประโยค

ประการที่ ๒ การสูญลักษณะของหมวดคำเติมนี้ จะเป็นลักษณะพิเศษของคำว่า “ถึง” เมื่อ เปลี่ยนแปลงหน้าที่เป็นคำขยายคือจะสามารถตัดทิ้งออกจากประโยคได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของ ประโยคเปลี่ยนแปลง หรือทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์ ดังตัวอย่าง

- (๑ก) ภูเขาซึ่งสูงที่สุดในพิภพนี้จะไม่มากกว่า ๒๐๐ เส้น
 ดังนี้ ลมอากาศสูงกว่ายอดเขาขึ้นไป ถึง ๔ โยชน์
 ลมอากาศนี้ได้กระทำแก่พิภพโดยความกดอย่างมาก

(ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ หน้า ๘๔)

- (๑ข) ภูเขาซึ่งสูงที่สุดในพิภพนี้จะไม่มากกว่า ๒๐๐ เส้น
 ดังนี้ ลมอากาศสูงกว่ายอดเขาขึ้นไป ๔ โยชน์
 ลมอากาศนี้ได้กระทำแก่พิภพโดยความกดอย่างมาก

(๒ก) มิได้ประพடுத்தการให้ชอบโดยชนบรูราณ ตั้งให้เปน

ถึงเจ้านคร มีอรรคมหาเสนาจตุสดมภ์มหาดเล็ก

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๕๙)

(๒ข) มิได้ประพடுத்தการให้ชอบโดยชนบรูราณ ตั้งให้เปน

เจ้านคร มีอรรคมหาเสนาจตุสดมภ์มหาดเล็ก

จากตัวอย่างประโยค(๑ก) และ (๒ก) เป็นประโยคที่ประกอบด้วยคำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายแสดงความหมายว่า “คำบอกความสำคัญ” ซึ่งเป็นคำที่แสดงทัศนคติจึงสามารถตัดทิ้งออกจากประโยคได้โดยความหมายหลักของประโยคไม่เปลี่ยนแปลงและประโยคไม่ผิดไวยากรณ์ ดังเช่นในประโยค (๑ข) และ (๒ข) เนื่องจากคำว่า “ถึง” เมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายนั้น ไม่ได้เป็นองค์ประกอบหลักของประโยค

ประการที่ ๓ การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิมนี้อาจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการปรากฏจากแต่เดิมเมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา จะสามารถปรากฏได้ในบริบทที่หลากหลาย เช่น ปรากฏหลังนามวลี เช่น เขาถึงบ้าน, หลังคำเชื่อม เช่น เมื่อถึงบ้าน, หลังคำช่วยหน้ากริยา เช่น เขาน่าจะถึงบ้านแล้ว และปรากฏหน้าบุพบท เช่น เขาถึงแก่อันตรราย แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นขยายได้มีการเปลี่ยนแปลงการปรากฏโดยมีข้อจำกัดมากขึ้น เช่น ปรากฏระหว่างคำกริยาและนามวลีบอกจำนวน หรือปรากฏระหว่างกริยาแสดงสภาพ”เป็น”และนามวลี ไม่สามารถปรากฏหลังประธานได้อีกต่อไป เป็นต้น

๕.๓.๒ กระบวนการทางความหมาย : คำกริยา ”ถึง” กลายเป็นคำขยาย ”ถึง”

๕.๓.๒.๑ การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (Extension: Context Generalization)

การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ ในกรณีนี้ที่คำกริยา “ถึง” ได้กลายเป็นคำขยาย “ถึง” ได้ผ่านกระบวนการนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ กล่าวคือ เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายเพียงความหมายเดียว คือ “บรรลุจุดหมาย” จึงปรากฏในตำแหน่งที่เฉพาะเจาะจง เป็นหน่วยแก่นของประโยค แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นคำขยายจะสามารถปรากฏได้ในบริบทใหม่และเกิดร่วมกับคำอื่น ๆ ได้หลากหลายขึ้น ดังตัวอย่าง

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๒๘) ไป มุ่งวง ถึง เมืองเชียงใหม่ จะเสด็จขึ้นไปตี ประการหนึ่ง

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๘๙)

ถึง [+กริยา + การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ _ สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยาย

(๒๙) เวลานี้มองสิเออร์เบลโสมได้รับพระราชทานอยู่

เดือนละ ๙๐๐ บาทจะขึ้นถึง ๑,๑๐๐ บาท

สูงเกินไปจะทำให้ฝรั่งกรมอื่นๆพากันถือเอา

เป็นตัวอย่างได้

(ประชุมพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุ-

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๑๔)

ถึง [+ขยาย - การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ _ จำนวน]

(๓๐) มิได้ประพาศติการให้ชอบโดยชนบวราน ตั้งให้เป็น

ถึงเจ้านคร มีอรรคมหาเสนาจตุสดมภมหาดเล็ก

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๕๙)

ถึง [+ขยาย - การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ _ ตำแหน่ง]

(๓๑) หากันว่าจับหอกดาบ ฆ่าฟันแทงกันถึงตายตีกัน

ตายกลางวันกลางคืนก็ตีไปณหัวเมืองเลกทั้งปวง

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๑๑๔)

ถึง [+ขยาย - การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม] + [_ _ กริยา]

จากตัวอย่างที่ (๒๘) เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา จะมีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม” และมีจุดหมายเป็นสถานที่เท่านั้น แต่ต่อมาคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำ

ขยาย จึงสามารถปรากฏในบริบทใหม่ที่หลากหลายขึ้น เช่นในตัวอย่างที่ (๒๙) นามวลีที่ตามหลังคำว่า “ถึง” คือ “๑,๑๐๐ บาท” ซึ่งเป็นจำนวนเงิน , ในตัวอย่างที่ (๓๐) นามวลีที่ตามหลัง คือ “เจ้านคร” ซึ่งเป็นตำแหน่งหน้าที่ และ ในตัวอย่างที่ (๓๑) นามวลีที่ตามหลัง คือ “ตาย” ซึ่งเป็นกริยา การปรากฏดังกล่าวต่างจากคำว่า “ถึง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกริยา ที่มีนามวลีที่ตามหลังเป็นสถานที่เท่านั้น จึงจัดได้ว่าคำว่า “ถึง” ถูกนำไปใช้ในบริบทใหม่ที่หลากหลายมากขึ้น

๕.๓.๒.๒ การคงเค้าความหมายเดิม (persistence)

ลักษณะการคงเค้าความหมายเดิมของคำขยาย คือ การที่คำขยายยังคงรักษาเค้าความหมายของคำกริยาที่เป็นแหล่งเดิม เช่น คำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” แสดงการเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่ง เมื่อเปลี่ยนหน้าที่ไปเป็นคำขยายจะยังคงรักษาเค้าความหมายเดิมนั้นอยู่ ดังตัวอย่าง

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๓๒) เมื่อคืนนี้เรือถึง เมริอก เวลา ๑๐ ทุ่ม ตื่นเวลาโม่งเศษ

(ไกลบ้าน หน้า๑๕๓)

ถึง [+ กริยา + เคลื่อนที่]+ [_ _ สถานที่]

สกาลเคน [+ นามวลี+สถานที่]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยาย

(๓๓) แกสอนหนังสือโดยไม่มีความสุขอยู่ถึง ๒-๓ ปี คิดถึง

แต่เรื่อง ๔๐,๐๐๐ บาท

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๖๐)

ถึง [+ ขยาย - เคลื่อนที่]+ [_ _ คำบอกจำนวน]

๒-๓ ปี [+ นามวลี+คำบอกจำนวน]

(๓๔) ศาสตราจารย์เสถียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต เห็นใหม่

เป็น**ถึง**ราชบัณฑิต มีผลงานเขียนหนังสือกว่า 100 เล่ม

(มองลึก นึกไกล ใจกว้าง หน้า ๒๘)

ถึง [+ ขยาย - เคลื่อนที่]+ [_ ตำแหน่ง]

ราชบัณฑิต [+ นามวลี+ตำแหน่ง]

ตัวอย่างที่ (๓๒) คำว่า “ถึง” เป็นคำกริยาที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่เป็นสถานที่ ซึ่งในที่นี้คือ “เมธริก” ส่วนในตัวอย่างที่ (๓๓) คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำขยายมีความหมายเป็นคำบอกความสำคัญ ในที่นี้คือการแสดงทัศนคติว่า ๒-๓ ปีเป็นจำนวนที่มาก คำว่า “ถึง” จึงยังคงมีค่าความหมายเดิมจากคำกริยาที่มีรูปเดียวกัน คือ การเคลื่อนที่เปลี่ยนระดับไปสู่ระดับที่มากกว่าความคาดหวังซึ่งเป็นจุดหมายของการเคลื่อนที่ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ (๓๔) คำว่า “ถึง” แสดงทัศนคติขยายนามวลี “ราชบัณฑิต” ว่าอยู่ในตำแหน่งที่สูง จึงยังคงมีค่าความหมายเดิมคือการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายในตำแหน่งที่เกินความคาดหวัง ดังนั้นคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำขยายจึงยังคงมีความหมายของคำว่า “ถึง” ซึ่งเป็นคำกริยาแฝงอยู่

๕.๔ กระบวนการกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง”

๕.๔.๑ กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ : คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง”

๕.๔.๑.๑ การบังคับการปรากฏ

การกลายเป็นคำไวยากรณ์คำว่า “ถึง” จากคำกริยามาเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ได้ผ่านกระบวนการการบังคับการปรากฏ ดังตัวอย่าง ที่คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา เช่น

(๓๕) มีชาวกรุงโรมมาคอยดูราชทูตสยามตามถนนเป็นอันมาก

เหลือที่จะประมาธ ราชทูตานุทูตสยาม**ถึง**ประตูพระราชวัง

ไปป่นั้น มีชาวกรุงโรมมาคอยดูราชทูตตามถนน

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๒๒)

(๓๖) ครั้นทูตานุทูตสยาม ได้ทราบพระราชดำรัสพระเจ้ากรุง
ฝรั่งเศสนั้นแล้ว เมื่อถึงวันที่ 5 เดือนโนเวมเบอร์ คือเดือน
พฤศจิกายนตรงกับเดือน 11 แรม 11 ค่ำในปีนั้น

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๒๑)

(๓๗) ครั้น ณ วันจันทร์เดือน ๓ ขึ้นค่ำหนึ่ง ถึงที่ตรงเกาะไผ่
เกาะตรน ยังประมาณ ๒๐๐ เส้นจะถึงเกาะมัน
นายกำปั่นต้นหนว่ามาทุกครั้ง ต่อถึงเกาะมันแล้วจึง
ข้ามไปเมืองโยกะตรา

(ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑ หน้า ๕๙)

จากตัวอย่างที่ (๓๕)-(๓๗) คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา จึงสามารถปรากฏในบริบทที่
หลากหลายคือ ปรากฏหลังนามวลี , คำเชื่อม และคำช่วยหน้ากริยา และปรากฏหน้านามวลี นอกจากนั้นคำ
ว่า “ถึง” ยังสามารถปรากฏหน้านามวลีที่มีขนาดยาวขึ้นได้ จนกระทั่งเป็นอนุพากย์ เป็นที่มาให้คำว่า “ถึง”
เปลี่ยนแปลงหน้าที่ไปอยู่หน้าอนุพากย์และทำหน้าที่เป็นคำที่เชื่อมโยงอนุพากย์ได้ดังตัวอย่าง

(๓๘) ถ้ายังเกิดเป็นกายเป็นใจอยู่ตราบใด ก็ยังคงอยู่ภายใต้
อำนาจความตายจะประหารอยู่ตราบนั้นไม่มีพ้นเลย
ถึงใครอายุยืนมากแล้วก็ไม่ไกลกว่าคนอายุสั้นนัก
เหมือนไม้แก่นไกลกว่าต้นกล้วย ต้นอ้อย ทานนั้น

(ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ หน้า ๑๓)

จากตัวอย่างที่ (๓๘) คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ จึงปรากฏหน้าอนุพากย์ ซึ่ง
เป็นการปรากฏในตำแหน่งที่เฉพาะเจาะจง ไม่มีอิสระในการปรากฏ เช่น คำกริยาที่เป็นคำหลักซึ่งสามารถ
ปรากฏในบริบทที่หลากหลายมากกว่า เนื่องจากคำว่า “ถึง” ได้ผ่านกระบวนการบังคับการปรากฏแล้ว

๕.๔.๑.๒ การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (Decategorization)

การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิมจากคำกริยามาเป็นคำเชื่อมอนุพากย์จะไม่เป็นหน่วยองค์ประกอบของประโยค เช่น

- (๓๙) ย่ำมือองรุ่งจะได้แห่พระบรมศพขึ้นมาหน้าพระที่นั่งสุทธานาวารีย์
 ครั้งถึงประตูพระเมรุฝ่ายบูรพทิศ หยุดพระมหาพิไชยราชรถ
 เชิญพระบรมโกศลงทรงพระยานุมาศ

(ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
 รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๑๐๗)

- (๔๐) เหตุด้วยพระยาอภัยนุราชจะขอเอาตำบลกวาลามูดา
 เป็นบ้านส่วยของตน เจ้าพระยาไทรจะให้ที่อื่นก็ไม่เอา
ถึงโปรดให้พระยาพัทลุงเป็นข้าหลวงออกไปไกลเกลี้ย
 เมื่อประกาศก จุลศักราช ๑๑๗๕

(จดหมายหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๑๐)

จากตัวอย่างที่ (๓๙) คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาอยู่ในตำแหน่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของประโยคหรือเป็นหน่วยแก่นของประโยค แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ เช่นในตัวอย่างที่ (๔๐) คำว่า “ถึง” กลับไม่ได้ทำหน้าที่เป็นหน่วยองค์ประกอบของประโยคเลย คือไม่ได้เป็นหน่วยแก่นหน่วยใดประโยค แต่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เพียงเชื่อมโยงอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ให้ต่อเนื่องกัน เช่นจากตัวอย่างคือเชื่อมอนุพากย์ “เจ้าพระยาไทรจะให้ที่อื่นก็ไม่เอา” และอนุพากย์ “โปรดให้พระยาพัทลุงเป็นข้าหลวงออกไปไกลเกลี้ย” ให้ทั้ง ๒ อนุพากย์เป็นเหตุผลกัน คำว่า “ถึง” จึงสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิมครั้งเมื่อทำหน้าที่เป็นคำกริยา

๕.๔.๒ กระบวนการทางความหมาย : คำกริยา "ถึง" กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ "ถึง"

๕.๔.๒.๑ การเกิดความหมายทั่วไป (generalization)

คำว่า "ถึง" เมื่อผ่านกลไกการเกิดความหมายทั่วไป จะเริ่มต้นด้วยคำกริยา "ถึง" ที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง เช่นมีความหมายว่า "บรรลุจุดหมาย" และปรากฏในบริบทที่จำกัด ต่อมาได้ขยายความหมายให้มีความหมายทั่วไปมากขึ้น สามารถปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น มีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นน้อยลง เช่นเมื่อคำกริยา "ถึง" กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ "ถึง" ดังต่อไปนี้

คำว่า "ถึง" ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

(๔๑) ปักเครื่องสูงที่มูมร้านม้าทั้ง ๔ ทิศ จึงถึงแว่นฟ้าตั้งโกษฐ

จึงมีราชวัตรที่บิ แลราชวัตรเลวตามอย่างงานเมรุทั้งปวง

(จดหมายเหตุความทรงจำกรมหลวงนรินทรเทวี หน้า ๑๔๑)

ถึง [+กริยา]+[__ สถานที่+รูปธรรม]

คำว่า "ถึง" ที่ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์

(๔๒) ฝ่ายเมืองนครหามี่ที่ตั้งเป็นกำลังราชการฝ่ายฝั่งตะวันตกไม่

และอ้ายพม่า ซึ่งยกมากระทำแก่เมืองกลางถึงเสียทัพกลับไป

ก็เพราะกำลังพระบารมีหากให้วิบัติต่างๆ

(จดหมายเหตุสมเด็จพระนเรศวรมหาราช หน้า ๒๐)

ถึง[เชื่อมอนุพากย์] + [เหตุการณ์เหตุ __] + [__ เหตุการณ์ผล]

(๔๓) ถ้าผู้ใดต้องคดีผู้ใดเป็นคนผิดกับตนในก่อนแล้ว

ถึงมาทว่าผู้นั้นจะชนะก็จะชื้อให้พ่ายแพ้ด้วยกำลัง

พยาบาทของเวร

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๒๐๓)

ถึง[เชื่อมอนุพากย์] + [__อนุพากย์+(ก็) + อนุพากย์ที่ขัดแย้ง]

(๔๔) เมื่อได้รับคำตอบอันไม่เข้าใจเช่นนั้น อาจจะนึก
 เสียว่าถึงหากจะซัดต่อไปก็คงได้รับคำอธิบาย
 อันเต็มไปด้วยภาษาที่ไม่เข้าใจอีก

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร หน้า๒)

ถึง[เชื่อมอนุพากย์] + [_อนุพากย์+(ก็) + อนุพากย์ที่ขัดแย้ง]

จะเห็นได้ว่า จากตัวอย่างที่ (๔๑) คำว่า "ถึง" ทำหน้าที่เป็นคำกริยา แสดงความหมายว่า "บรรลุจุดหมาย" จุดหมายในที่นี้ คือ "แวนฟ้าตั้งโกษฐ์" เป็นจุดหมายที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น จึงเป็นการปรากฏในบริบทที่จำกัด แต่เมื่อคำว่า "ถึง" ได้ผ่านกระบวนการการเกิดความหมายทั่วไป จะสามารถปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น คือสามารถปรากฏร่วมกับ "อนุพากย์" ที่มีเนื้อความเป็นนามธรรมได้ เช่น ในตัวอย่างที่ (๔๒) คำว่า "ถึง" ตามด้วยอนุพากย์ที่มีกริยานำหน้า คือ "เสียทัพกลับไป" นอกจากนั้น คำว่า "ถึง" ยังปรากฏร่วมกับคำเชื่อมอนุพากย์อื่นๆได้ เช่นในตัวอย่างที่ (๔๓) และ (๔๔) ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า "มาทว่า" และ "หาก" ตามลำดับ และยังตามด้วยคำเชื่อมระหว่างอนุพากย์ "ก็" การที่คำว่า "ถึง" สามารถปรากฏในบริบทที่หลากหลายนี้ ส่งผลให้คำว่า "ถึง" เพิ่มขยายความหมายให้มีความหมายทั่วไปมากขึ้น เช่น จากเดิมทำหน้าที่เชื่อมอนุพากย์ที่เป็นเหตุเป็นผลกัน เช่นในตัวอย่างที่ (๔๒) ต่อมาจึงมีทำหน้าที่เชื่อมอนุพากย์ที่มีเนื้อความขัดแย้งกันเช่นในตัวอย่างที่ (๔๓) และ (๔๔) ได้

๕.๕.๒.๒ การคงเค้าความหมายเดิม (persistence)

ลักษณะการคงเค้าความหมายเดิมของคำเชื่อมอนุพากย์ คือ การที่คำเชื่อมอนุพากย์ ยังคงรักษาเค้าความหมายของคำกริยาที่เป็นแหล่งเดิม เช่น ความหมายเดิม ของคำว่า "ถึง" เมื่อทำหน้าที่เป็นคำกริยา จะมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย เมื่อคำว่า "ถึง" เปลี่ยนแปลงหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ก็ยังคงมีความหมายเดิมแฝงอยู่ ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

- (๔๕) ย่ำมือองุ่นจะได้แห่พระบรมศพขึ้นมาหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์
 ครั้นถึงประตูพระเมรุฝ่ายบูรพทิศ หยุดพระมหาพิชัยราชรถ
 เชิญพระบรมโกศลงทรงพระยานุมาศ

(ประชุมหมายรับสั่งภาค ๔ ตอนที่ ๑ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
 รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า ๑๐๗)

ถึง [+ กริยา + เคลื่อนที่]+ [_ _ รูปธรรม]

ประตูพระเมรุฝ่ายบูรพทิศ [+ นามวลี+รูปธรรม]

- (๔๖) แลมนุษย์ทั้งหลายดิฉินนินทามะโนสารอำมาตย์ว่า
ถึงแก่อะคติ ๔ ประการบังคับ คดีมิเป็นธรรม

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๑๕)

ถึง [+ กริยา - เคลื่อนที่]+ [_ _ นามธรรม]

อะคติ ๔ ประการ [+ นามวลี+นามธรรม]

คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์

- (๔๗) เมื่ออังกฤษชนะพม่า ถึงทำสัญญายอมแพ้กัน
 อังกฤษกำหนดให้พม่าทำสัญญาให้แก่อังกฤษข้อ ๑
 ว่าไทยเป็นพวกเดียวกับอังกฤษ

(จดหมายหลวงอุดมสมบัติ หน้า ๑๙)

ถึง [+ เชื่อมอนุพากย์ - เคลื่อนที่]+ [_ _ อนุพากย์]

ทำสัญญายอมแพ้กัน [+อนุพากย์ผล]

(๔๘) ถ้าผู้ใดต้องคดีผู้ใดเป็นคนผิดกับตนในก่อนแล้ว
ถึงมาทว่าผู้้นั้นจะชนะก็จะคดีให้พ่ายแพ้ด้วยกำลัง
พยาบาทจองเวร

(กฎหมายตราสามดวง หน้า ๒๐๓)

ถึง [+ เชื่อมอนุพากย์ - เคลื่อนที่] + [_ _ อนุพากย์]

ผู้้นั้นจะชนะก็จะคดีให้พ่ายแพ้ด้วยกำลัง-

พยาบาทจองเวร[+อนุพากย์ที่ขัดแย้งกัน]

จากตัวอย่างที่ (๔๕) และ (๔๖) คำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา มีความแตกต่างกันที่
ความหมายของตัวอย่างที่ (๔๕) เป็นการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่เป็นรูปธรรม แต่ตัวอย่างที่ (๔๖) มี
ความหมายเป็นการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม และปรากฏร่วมกับนามวลีขนาดยาวซึ่งเอื้อให้ต่อมาคำว่า
“ถึง” สามารถขยายความไปปรากฏร่วมกับอนุพากย์ได้เช่นในตัวอย่างที่ (๔๗) และ (๔๘) ซึ่งคำว่า “ถึง” ทำ
หน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ในตัวอย่างที่ (๔๗) คำว่า “ถึง” มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกผล” แต่
ยังคงรักษาเค้าความหมายของคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย คือได้มีการขยายความหมาย
เป็นการแสดงการเคลื่อนที่จากเหตุการณ์หนึ่งไปสู่ผลลัพธ์ของอีกเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งถือเป็นจุดหมายของ
เหตุการณ์แรก โดยมีเหตุการณ์เหตุคือ “เมื่ออังกฤษชนะพม่า” นำสู่เหตุการณ์ที่เป็นผลลัพธ์อันเป็นที่สุด ใน
ที่นี้คือ “ทำสัญญายอมแพ้กัน” ในส่วนตัวอย่างที่ (๔๘) คำว่า “ถึง” มีความหมายเป็น “คำเชื่อมบอกความ
ขัดแย้ง” แต่ยังคงเค้าความหมายเดิมเหมือนเมื่อเป็นคำกริยา คือแสดงการเคลื่อนที่ไปสู่ “ข้อแม่” หรือ
“เงื่อนไข” ในที่นี้ คำว่า “ถึง” ปรากฏร่วมกับคำว่า “มาทว่า” ก็หมายถึงว่า มีการเคลื่อนที่ไปสู่ข้อแม่ที่ว่า “ผู้
นั้นจะชนะ”

๕.๕ สรุป

ผลการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” พบเส้นทางการเปลี่ยนแปลงมี ๔
เส้นทางโดยมีคำกริยา “ถึง” เป็นคำต้นกำเนิด ได้แก่ (๑). การกลายเป็นคำกริยา “ถึง” เป็นคำกริยา
บุพบท “ถึง” โดยมีกลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ การสูญเสียลักษณะของหมวด
คำเดิม การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ การเกิดความหมายทั่วไป การที่ความหมายเดิมจางลง การคงเค้า
ความหมายเดิม (๒). การกลายเป็นคำบุพบท “ถึง” โดยมีกลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลัง

เส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ การที่
 ความหมายเดิมจางลง การคงเค้าความหมายเดิม ๓). การกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำขยาย “ถึง” โดย
 มีกลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม การนำ
 คำไปใช้ในบริบทใหม่ การคงเค้าความหมายเดิม และ ๔). การกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุ
 พากย์ “ถึง” ในส่วนกลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ การบังคับการปรากฏ การ
 สูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม การเกิดความหมายทั่วไป การคงเค้าความหมายเดิม ซึ่งการกลายเป็นคำ
 ไวยากรณ์ของคำดังกล่าวยังเป็นไปในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากปัจจุบันเรายังพบคำว่า “ถึง” ที่ปรากฏ
 เป็นคำกริยาอยู่

บทที่ ๖

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ และเสนอแนะแนวทางการวิจัยต่อเนื่อง ดังนี้

๖.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคำว่า “ถึง” ในเชิงประวัติ โดยมุ่งศึกษา ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) ศึกษาหมวดคำ ความหมายเชิงศัพท์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ และบริบทการปรากฏของคำว่า “ถึง” ในเอกสารสมัยสุโขทัยต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ๒) ศึกษากระบวนการกลายเป็นคำ ไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ คำว่า “ถึง” มีหมวดคำ ความหมายเชิงศัพท์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ และบริบทการปรากฏ ที่แตกต่างกันในภาษาไทยแต่ละสมัย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษบางส่วนก็บ่งชี้ด้วยว่า มีหมวดคำ ความหมาย และบริบทการปรากฏบางประการที่เหมือนกันในบางสมัยอีกด้วย ดังผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

๖.๑.๑ หน้าทีและความหมายของคำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย

๖.๑.๑.๑ คำว่า “ถึง” ในสมัยสุโขทัย

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “ถึง” ในสมัยสุโขทัย ปรากฏทั้งหมด ๒ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยาและ คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุดูจุดหมาย(รูปธรรม) เช่น “เมื่อถึงราชมนทีร” และ (๒) บรรลุดูจุดหมาย(นามธรรม) เช่น “วันท่านเป็นเจ้าจักถึงวันนั้น”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ซึ่งเป็นความหมายเชิงไวยากรณ์ ได้แก่ (๑) คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) เช่น “เมื่อเนียรพานที่มั่นอันพรรณนาถึงศีลเพียรประหาญา”

๖.๑.๑.๒ คำว่า “ถึง” ในสมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “ถึง” ในสมัยอยุธยาถึงสมัยธนบุรี ปรากฏทั้งหมด ๓ หมวด คำ ได้แก่ คำกริยา, คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท และคำเชื่อมอนุพากย์

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม) เช่น “ประมาณ ๒ เดือนเศษจึงถึงหน้าแหลมเข็ม” และ (๒) บรรลุจุดหมาย(นามธรรม) เช่น “เศรษฐีธิดา ... ตกออกจากกายอาตมาก็ไม่รู้สึกตัว ก็ถึงซึ่งสภาวะเป็นบ้า”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) เช่น “เห็นแหลมนั้นก็ระลึกถึงการเก่า”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง เช่น “ ถึงว่าท่าทางนั้นจะมีสะดวงก็ดี อัดโน้กจะมีได้รู้ เป็นทุกข์เลย”

๖.๑.๑.๓ คำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๓

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๓ ปรากฏทั้งหมด ๕ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา, คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท , คำบุพบท , คำเชื่อมอนุพากย์ และ คำขยาย

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุจุดหมาย(รูปธรรม) เช่น “ครั้นถึงประตูพระเมรุฝ่ายบูรพทิศ” และ (๒) บรรลุจุดหมาย (นามธรรม) เช่น “ถ้าถึงปีวอกจัตวาศกจึงให้เมืองนครทำสืบต่อไป”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) เช่น “ได้ทรงตรัสถึงราชการเมืองไทร”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา) เช่น “แต่มุมโรงช้างถึงกำแพงแก้วพระมหาปราสาท”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) คำเชื่อมบอกผล เช่น “เมื่ออังกฤษชนะพม่า **ถึง**ทำสัญญายอมแพ้กัน” และ (๒) คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง เช่น “**ถึง**มาทศะดีผู้นั้นจะแพ้ ก็กดขี่ผู้น้อยนาศักดิแลผู้หาวิทยาคม กำลังกายมิได้ ซึ่งมีคติควรระระนั้น”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำบอกความสำคัญ เช่น “แผ่นดินไหว **ถึง** ๒ ครั้งเป็นอัศจรรย์เทพยดารักษาพระศาสนา”

๖.๑.๑.๔ คำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึง รัชกาลที่ ๕

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึง รัชกาลที่ ๕ ปรากฏทั้งหมด ๕ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา, คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท, คำบุพบท, คำเชื่อมอนุพากย์ และ คำขยาย

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุจุดหมาย (รูปธรรม) เช่น “เรือออกจากท่า ๒ ชั่วโมงจึงได้**ถึง**ก็เซอ” และ (๒) บรรลุจุดหมาย(นามธรรม) เช่น “มนุษยชาติบางเหล่านี้ ก็**ถึง**ซึ่งอาการอันสำราญ”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกลึกซึ้ง) เช่น “ครั้งนี้ทรงพระปรารพ**ถึง**เรื่องอาการส่วนใหญ่”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา) เช่น “เวลาสี่สิบนาที่**ถึง**ครึ่งชั่วโมง”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) คำเชื่อมบอกผล เช่น “อยู่ข้างจะกระดากๆในการรับแขก **ถึง**บ่นออกมาว่าไม่ชอบรำคาญ” และ

(๒) คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง เช่น “**ถึง**ใครอายุยืนมากแล้วก็ไม่ไกลกว่าคนอายุสั้นนัก”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำบอกความสำคัญ เช่น “ทองที่ปิดนั้น ก็ได้ทำจากทองที่แข็งดีแผ่ออกไปจนบางได้**ถึง**สามแสนแผ่น”

๖.๑.๑.๕ คำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถึง รัชกาลที่ ๘

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “ถึง” ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถึง รัชกาลที่ ๘ ปรากฏทั้งหมด ๕ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา, คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท, คำบุพบท, คำเชื่อมอนุพากย์ และ คำขยาย

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๓ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุดุจดหมาย(รูปธรรม) เช่น “เมื่อถึงไฮเตีล” (๒) บรรลุดุจดหมาย(นามธรรม) เช่น “ยังไม่ถึงเวลา” และ(๓) “นับถือ” เช่น “ผู้ใดถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นสรณะ”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) เช่น “กรมนครชัยศรีได้เล่าถึงการสนทนากับราชทูตอังกฤษนั้น”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา) เช่น “ข้างประตูฉนวนด้านตะวันตกถึงมุม ๓ ห้อง”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) คำเชื่อมบอกผล เช่น “ได้นึกคาดอยู่แต่ก่อนแล้ว ถึงว่าจะพอพระไทย เรื่องพระอุบาฬีไปปล้ำกาถึงได้พยายามอ่านพงษาวดารลังกา” และ (๒) คำเชื่อมบอกความขัดแย้งเช่น “ถึงข้าจะมั่งมีสักร้อยเท่ารอสะไฮลด์เมืองไทยข้าก็คงไม่ทนเป็นแน่”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมาย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำบอกความสำคัญ เช่น “หม่อมฉันไปเที่ยว เคยเอาลูกไปด้วยถึง ๔ คน”

๖.๑.๑.๖ คำว่า “ถึง” ในสมัยปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “ถึง” ในสมัยปัจจุบัน ปรากฏทั้งหมด ๕ หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา, คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท, คำบุพบท, คำเชื่อมอนุพากย์ และ คำขยาย

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกริยา มีความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) บรรลุดุจดหมาย(รูปธรรม) เช่น “อีกราว ๔๐ กิโลเมตรกว่าจะถึงเกาะนรกนามตะรุเตา” และ (๒) บรรลุดุจดหมาย(นามธรรม) เช่น “เขาจะเป็นสุขมากถ้าถึงวันที่ลาจากโลก”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกนึกคิด) เช่น “ไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานอะไรเอาปริมาณเข้าว่า”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำบุพบท พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)เช่น “จะใช้เวลามาก หรือน้อยจากปากซอยถึงตัวบ้าน”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำเชื่อมอนุพากย์ พบความหมายย่อย ๒ ความหมาย ได้แก่ (๑) คำเชื่อมบอกผลเช่น “ทำไมคนมีเงินเป็นหมื่นล้านถึงเครียดขนาดนี้” และ (๒) คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง เช่น “ถึงผมจะถูกปล้น พวกมันก็คงไม่ได้ อะไรมากมายไปจากผมหรอก”

คำว่า “ถึง” ที่ปรากฏอยู่ในหมวดคำขยาย พบความหมายย่อย ๑ ความหมาย ได้แก่ คำบอกความสำคัญ เช่น “บางร้านต้องแบกถึง ห้าหกเที่ยว”

การวิเคราะห์ทางความหมายของคำว่า “ถึง” แต่ละสมัย สามารถสรุปได้ ดังตาราง

ต่อไปนี้

หมวดคำของคำว่า “ถึง”		ความหมายของ คำว่า “ถึง” (ความหมายเชิง ศัพท์และ ความหมายเชิง ไวยากรณ์)	สุโขทัย (ร้อยลั)	อยุธยา (ร้อยลั)	รัชกาลที่ ๑-๓ (ร้อยลั)	รัชกาลที่ ๔-๕ (ร้อยลั)	รัชกาลที่ ๖-๘ (ร้อยลั)	ปัจจุบัน (ร้อยลั)
๑. คำ กิริยา	ก. คำกิริยา (เดี่ยว)	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)	๑๓.๒	๒๗.๙	๑๐.๒	๙.๔	๕.๗	๖.๙
		บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)	๑๘.๔	๑๓.๑	๗.๕	๔.๔	๕.๒	๔.๕
		นับถือ	-	-	-	-	๐.๔	-
ข. คำกิริยา ตัวสุดท้าย ในหน่วย สร้าง กิริยาเรียง	ข. คำกิริยา ตัวสุดท้าย ในหน่วย สร้าง กิริยาเรียง	บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)	๔๔.๗	๕๓.๖	๔๑.๕	๑๕.๙	๙.๖	๑๖.๗
		บรรลุดูจดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)	๑๓.๒	-	๔.๑	๔.๔	๓.๙	๔.๒

หมวดคำของคำว่า “ถึง”	ความหมายของ คำว่า “ถึง” (ความหมายเชิง ศัพท์และ ความหมายเชิง ไวยากรณ์)	สุโขทัย (ร้อยละ)	อยุธยา (ร้อยละ)	รัชกาลที่ ๑-๓ (ร้อยละ)	รัชกาลที่ ๔-๕ (ร้อยละ)	รัชกาลที่ ๖-๘ (ร้อยละ)	ปัจจุบัน (ร้อยละ)
๒. คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท	คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกลึกซึ้ง)	๑๐.๕	๕.๒	๑๕.๓	๑๕.๒	๕๒.๕	๒๗.๕
๓. คำบุพบท	คำแสดงจุดหมาย (ของสถานที่และเวลา)	-	-	๕.๗	๑๕.๙	๕.๗	๙.๙
๔. คำขยาย	คำบอก ความสำคัญ	-	-	๑๓.๖	๑๗.๓	๑๐.๕	๘.๕
๕. คำเชื่อมอนุพากย์	คำเชื่อมบอกผล	-	-	๓.๕	๒.๖	๐.๕	๖.๙
	คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง	-	๑.๒	๐.๗	๑๕.๙	๑๖.๒	๑๕.๑
รวม		๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

จากตารางสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า เมื่อนำคำว่า “ถึง” ทั้ง ๖ สมัยมาเปรียบเทียบกัน พบการศึกษาดังนี้ ระยะเวลาในสมัยสุโขทัย พบหมวดคำกริยา และหมวดคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท รวม ๒ หมวดคำ ระยะเวลาที่สองในสมัยอยุธยา พบหมวดคำเชื่อมอนุพากย์เพิ่มขึ้น รวม ๓ หมวดคำ และระยะที่สาม ในสมัยรัตนโกสินทร์ ทั้ง ๔ ช่วงสมัย พบหมวดคำบุพบท และคำขยายเพิ่มขึ้น รวมทั้งสิ้น ๕ หมวดคำ จากการปรากฏของคำว่า “ถึง” ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คำว่า “ถึง” ในแต่ละสมัย มีการปรากฏที่แตกต่างกันสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเริ่มพบคำไวยากรณ์ (คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท) ตั้งแต่ยุคเริ่มต้นที่ได้เก็บข้อมูลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าคำว่า “ถึง” ได้เริ่ม

กลายเป็นคำไวยากรณ์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย และพบคำว่า “ถึง” ที่มีความหมายเชิงไวยากรณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆเมื่อเริ่มเข้าสู่สมัยปัจจุบัน เช่น ในสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ มีการพบคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านหมวดคำ และความหมาย และเมื่อพิจารณาในเรื่องความถี่ ผลการวิจัยพบว่า คำว่า “ถึง” มีความถี่ของการปรากฏ ในแต่ละความหมายของแต่ละยุคสมัยแตกต่างกัน เช่น ในสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๓ จะพบคำว่า “ถึง” ซึ่งเป็นคำหลัก (คำกริยา) ในจำนวนความถี่ที่มีจำนวนมาก กล่าวคือ ในสมัยสุโขทัย พบร้อยละ ๘๙.๕ , สมัยอยุธยา พบร้อยละ ๙๔.๖ และสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พบร้อยละ ๖๓.๓ ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๕๐) ของจำนวนความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในทุกหมวดคำรวมกัน ซึ่งเป็นลักษณะการปรากฏของคำว่า “ถึง” ใน ๓ สมัยแรก แต่เมื่อเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ ๔-๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ กลับพบคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำหลัก (คำกริยา) ในจำนวนความถี่ที่น้อยลงเพียงร้อยละ ๓๔.๑ , สมัยรัชกาลที่ ๖-๘ พบร้อยละ ๒๔.๘ และในสมัยปัจจุบัน พบร้อยละ ๓๒.๓ ซึ่งเป็นจำนวนความถี่ที่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๕๐) ของจำนวนความถี่ของคำว่า “ถึง” ทุกหมวดคำรวมกัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่หากยุคสมัยเข้าใกล้ยุคปัจจุบันแล้ว ความถี่ของการปรากฏของคำที่เป็นคำหลักจะลดจำนวนลงเรื่อยๆ ในขณะที่ ความถี่ของคำไวยากรณ์จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเมื่อพิจารณาการปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์ในสมัยอดีตใน ๓ ยุคสมัยแรก คำว่า “ถึง” จะปรากฏน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๕๐) ของจำนวนความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในทุกหมวดคำรวมกัน เช่น ในสมัยสุโขทัย พบร้อยละ ๑๐.๕ , สมัยอยุธยา พบร้อยละ ๕.๔ และสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พบร้อยละ ๓๖.๗ ในกลับกัน การปรากฏของคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์ เมื่อเข้าใกล้ยุคสมัยปัจจุบันกลับพบจำนวนความถี่ที่เพิ่มขึ้น โดยมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๕๐) ของจำนวนความถี่การปรากฏของคำว่า “ถึง” ในทุกหมวดคำรวมกัน เช่น ในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พบร้อยละ ๖๕.๙ , สมัย ร.๖-ร.๘ พบร้อยละ ๗๕.๒ และในสมัยปัจจุบัน พบร้อยละ ๖๗.๗ ซึ่งตรงตามหลักการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำใดคำหนึ่ง ดังตารางต่อไปนี้

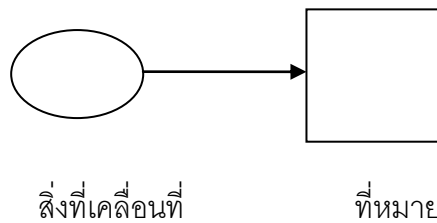
ประเภท ของคำ	สุโขทัย ร้อยละ	อยุธยา ร้อยละ	ร. ๑-ร. ๓ ร้อยละ	ร.๔-ร.๕ ร้อยละ	ร.๖-ร.๘ ร้อยละ	ปัจจุบัน ร้อยละ
คำหลัก	๘๙.๕	๙๔.๖	๖๓.๓	๓๔.๑	๒๔.๘	๓๒.๓
คำ ไวยากรณ์	๑๐.๕	๕.๔	๓๖.๗	๖๕.๙	๗๕.๒	๖๗.๗

๖.๑.๒ ความสัมพันธ์ทางความหมาย

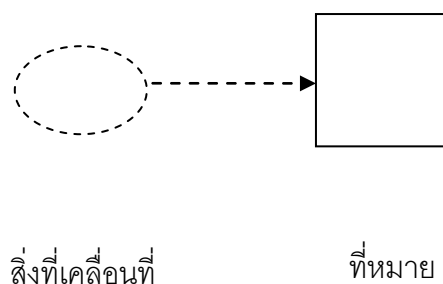
คำว่า “ถึง” เมื่อปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันออกไป ก็จะทำหน้าที่และความหมายที่แตกต่างกัน ดังที่แสดงไว้ในหัวข้อที่ ๖.๑.๑ ซึ่งคำว่า “ถึง” ในความหมายต่างๆ เหล่านี้ผู้วิจัยสามารถตัดสินได้ว่า คำว่า “ถึง” เป็นคำหลายความหมาย (polysemes) เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานที่สามารถอธิบายความเชื่อมโยงของความหมายเหล่านั้น เนื่องจากความหมายต่างๆ ของคำว่า “ถึง” นั้นมีความหมายเชิงมโนทัศน์ (conceptual meaning) แต่จะแปรความหมายไปเมื่อปรากฏในบริบทที่แตกต่างกัน เป็นความหมายเชิงบริบท (contextual meaning) ซึ่งสำหรับคำว่า “ถึง” มีความหมายบริบท ๘ ความหมาย ได้แก่

- (๑) บรรลู่จุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม)
- (๒) บรรลู่จุดหมาย (การเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม)
- (๓) นับถือ
- (๔) คำแสดงจุดหมาย (ของความรู้สึกรู้สึกนึกคิด)
- (๕) คำแสดงจุดหมาย (ของสถานที่และเวลา)
- (๖) คำบอกความสำคัญ
- (๗) คำเชื่อมบอกผล
- (๘) คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง

ความหมายปริบททั้ง ๔ ความหมายนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เนื่องจากมีความหมายมโนทัศน์เดียวกัน คือ “การเคลื่อนที่จากที่ใดที่หนึ่งไปยังที่หมาย” ซึ่งมีองค์ประกอบ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) การเคลื่อนที่ (Motion) (๒) สิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) และ (๓) ที่หมาย (Landmark) สามารถเขียนเป็นภาพร่าง (image-schema) ได้ดังนี้

แม้คำว่า “ถึง” จะมีความหมายระดับปริบทแตกต่างกันออกไป แต่ก็มี ความหมายมโนทัศน์เดียวกัน คือ มีการเคลื่อนที่โดยเริ่มจากสิ่งที่เคลื่อนที่ไปยังที่หมาย แต่ใน ความหมายระดับปริบท เมื่อคำว่า “ถึง” ปรากฏในปริบทที่แตกต่างกันออกไป ภาพร่างของการเคลื่อนที่ จะแตกต่างกันไปด้วย การเคลื่อนที่จึงมีทั้งการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม การเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม เช่น เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงการบรรลุจุดหมาย การเคลื่อนที่ดังกล่าว จะสามารถรับรู้ได้ด้วยสายตา (visual perception) คือสามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ได้ อย่างชัดเจน เช่น ในประโยค “เขาถึงบ้าน” จะมีสิ่งที่เคลื่อนที่เป็นบุคคลที่กระทำการเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมายอย่างประสบความสำเร็จ คือ “บ้าน” ซึ่งเป็นสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้เช่นกัน แต่เมื่อคำว่า “ถึง” ปรากฏในบางปริบท เช่น คำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท จะมีความหมายเป็นคำแสดงจุดหมาย (ของกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ ได้แก่ กริยาที่เกี่ยวข้องการสื่อสารและความรู้สึกนึกคิด) เช่น ในประโยค “เขาพูดถึงเธอ” คำว่า “ถึง” ในปริบทดังกล่าวจะมีการเคลื่อนที่ที่เป็นนามธรรม คือไม่สามารถมองเห็นการเคลื่อนที่ดังกล่าวด้วยสายตาได้ และมีที่หมายของการสื่อสารคือ “เธอ” ซึ่งเป็นบุคคล สามารถเขียนเป็นภาพร่าง (image-schema) ได้ดังนี้

แนวคิดทางอรรถศาสตร์ปริชานนี้ จะช่วยอธิบายว่าความหมายของคำว่า “ถึง” ที่แม้จะแปรความหมายไปตามบริบท แต่ความหมายต่างๆเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน มีมโนทัศน์เดียวกัน จึงถือว่า คำว่า “ถึง” เป็นคำหลายความหมาย มิใช่เป็นคำพ้องรูปพ้องเสียง และในหัวข้อต่อมา ผู้วิจัยจะศึกษาว่า คำว่า “ถึง” กลายจากความหมายหนึ่งไปสู่อีกความหมายหนึ่งได้อย่างไร โดยนำแนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) มาใช้เป็นกรอบในการอธิบายข้อสรุปนี้

๖.๑.๓ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง”

ผลการศึกษารกกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” พบเส้นทางการเปลี่ยนแปลงมี ๔ เส้นทาง มีคำกริยา “ถึง” เป็นคำต้นกำเนิด ๑). การกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง” ๒). การกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำบุพบท “ถึง” ๓). การกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำขยาย “ถึง” และ ๔). การกลายจากคำกริยา “ถึง” เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ทั้งนี้ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” กล่าวได้ว่ายังเป็นไปในลักษณะที่ไม่ได้เป็นคำไวยากรณ์โดยสมบูรณ์ เนื่องจากปัจจุบันเรายังพบคำว่า “ถึง” ที่ปรากฏเป็นคำกริยาอยู่ไม่น้อย การเปลี่ยนแปลงแต่ละเส้นทางมีกลไกการเปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้

๖.๑.๓.๑ คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “ถึง”

เส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ไปเป็นคำบุพบท “ถึง” เริ่มจากคำกริยา “ถึง” ที่หมายถึง “บรรลุจุดหมาย” ซึ่งปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวเช่นในประโยค “เขาถึงบ้าน” นอกจากนี้คำว่า “ถึง” สามารถไปปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่นได้ในหน่วยสร้างกริยาเรียง โดยมีกริยาที่ปรากฏนำหน้าเป็นกริยาที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม เช่นในประโยค “เขาไปถึงบ้าน” , “เขากลับถึงบ้าน” เพราะคำว่า “ถึง” ในตำแหน่งดังกล่าวยังให้ความหมายคือ “บรรลุจุดหมาย” เช่นเดียวกับคำกริยา แต่ตำแหน่งการปรากฏของคำว่า “ถึง” นั้นอยู่ระหว่างคำกริยา และคำนาม ซึ่งแสดงให้เห็นรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาไปเป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทของคำว่า “ถึง” ต่อมาคำที่ปรากฏนำหน้า

คำว่า “ถึง” ไม่จำเป็นต้องเป็นคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมอีกต่อไป แต่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นคำกริยาประเภทอื่นที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม เช่น กริยาแสดงการสื่อสารหรือกริยาแสดงความรู้สึกนึกคิด เช่นในประโยค “เขาเขียนถึงเธอ” , “เขาระลึกถึงเธอ” คำว่า “ถึง” มีปรากฏในโครงสร้างดังกล่าวจึงจัดเป็นคำกริยาที่บุพบท

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (decategorization) การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (extension: Context Generalization) การเกิดความหมายทั่วไป (generalization) การที่ความหมายเดิมจางลง (bleaching) การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คำกริยา “ถึง” ซึ่งเป็นคำหลัก กลายเป็นคำกริยาที่บุพบท “ถึง”

๖.๑.๓.๒ คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำบุพบท “ถึง”

เส้นทางของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ไปเป็นคำบุพบท “ถึง” เริ่มจากคำกริยา “ถึง” ที่หมายถึง “บรรลุจุดหมาย” ซึ่งปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวเช่นในประโยค “เขาถึงบ้าน” ต่อมาคำว่า “ถึง” ยังปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม คำว่า “ถึง” จึงเป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง และจากนั้น คำว่า “ถึง” จึงปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ได้ เช่น เมื่อคำว่า “ถึง” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาที่บุพบท ในตัวอย่าง “เขาพูดถึงเธอ” “เขาเขียนถึงเธอ” คำว่า “พูด” “เขียน” มีความหมายเป็นกริยาแสดงการสื่อสาร และต่อมาคำว่า “ถึง” ยังสามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่เช่นกัน แต่กริยาในทีนี้จะไม่ได้แสดงการสื่อสารหรือความรู้สึกนึกคิด เช่นในประโยค “ทางรถไฟจะสร้าง(ตั้งแต่เมืองเทียนจิน)ถึงเมืองชานไฮก๊วน” และ “เขาอ่านหนังสือ(ตั้งแต่สามทุ่ม)ถึงเที่ยงคืน” จากตัวอย่าง คำว่า “ถึง” ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่ เช่น “สร้าง” และ “อ่านหนังสือ” โดยคำว่า “ถึง” มีความหมายคือ “คำแสดงจุดหมาย(ของสถานที่และเวลา)” เช่น ในตัวอย่าง คือ “เมืองชานไฮก๊วน” และ “เที่ยงคืน” ที่เป็นจุดสิ้นสุดของสถานที่และเวลาตามลำดับ คำว่า “ถึง” จึงทำหน้าที่เชื่อมนามวลี(บอกสถานที่และนามวลีบอกเวลา) กับคำกริยา(ที่ไม่แสดงการเคลื่อนที่) คำว่า “ถึง” ในโครงสร้างดังกล่าวจึงจัดเป็นคำบุพบท

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (deategorization) การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (extension: Context Generalization) การที่ความหมายเดิมจางลง (bleaching) การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คำกริยา “ถึง” ซึ่งเป็นคำหลัก กลายเป็นคำบุพบท “ถึง”

๖.๑.๓.๒ คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำขยาย “ถึง”

เส้นทางของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ไปเป็นคำขยาย “ถึง” เริ่มจากคำกริยา “ถึง” ที่หมายถึง “บรรลุจุดหมาย” ซึ่งปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวเช่นในประโยค “เขาถึงบ้าน” ต่อมาคำว่า “ถึง” สามารถไปปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่นได้ในหน่วยสร้างกริยาเรียง โดยมีกริยาที่ปรากฏนำหน้าเป็นกริยาที่ให้ความหมายแสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรม ส่งผลให้พิจารณาได้ว่าคำว่า “ถึง” ในตำแหน่งดังกล่าวทำหน้าที่เป็น “คำกึ่งกริยากึ่งบุพบท” เช่นในประโยค “เขาไปถึงบ้าน” , “เขาเดินถึงบ้าน” ซึ่งต่อมาคำที่ปรากฏนำหน้าคำว่า “ถึง” ไม่จำเป็นต้องเป็นคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมอีกต่อไป แต่คำว่า “ถึง” สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น ได้หลากหลายประเภทขึ้น เช่น กริยาแสดงอาการ และ กริยาแสดงสภาพ เช่นในประโยค “เขามีลูกถึงห้าคน” “เขาเป็นถึงราชบัณฑิต” คำว่า “ถึง” มีปรากฏในโครงสร้างดังกล่าวจึงจัดเป็นคำขยาย

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (deategorization) การนำคำไปใช้ในบริบทใหม่ (extension:Context Generalization) การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คำกริยา “ถึง” ซึ่งเป็นคำหลัก กลายเป็นคำขยาย “ถึง” ซึ่งเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากกว่า

๖.๑.๓.๒ คำกริยา “ถึง” กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง”

เส้นทางของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ไปเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปรากฏจากเดิมที่

คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาจะปรากฏนำหน้านามวลี ต่อมาได้มีการขยายรูปแบบการปรากฏไป นำหน้าอนุพากย์ จึงให้ความหมายเป็นการแสดงการเคลื่อนที่จากเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเป็นเหตุ ไปสู่อีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเป็นเหตุการณ์ผล เช่นในประโยค “เขาขยัน เขาถึงสอบผ่าน” คำว่า “ถึง” ในที่นี้ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ โดยเชื่อมเหตุการณ์ที่ ๑ “เขาขยัน” และ เหตุการณ์ที่ ๒ “เขาสอบผ่าน” ให้เป็นเหตุเป็นผลกัน โดยเหตุการณ์ที่ ๒ นั้นเป็นจุดสิ้นสุดที่เหตุการณ์ที่ ๑ ไปถึง คำว่า “ถึง” จึงมีการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ที่เป็นเหตุเป็นผล โดยยังมีความหมายเกี่ยวข้องกับ “การบรรลุจุดหมาย” อยู่ นอกจากนี้ คำว่า “ถึง” ยังสามารถนำหน้าเหตุการณ์๒ เหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันได้ เช่น “ถึงฝนจะตก ฉันก็จะออกไปข้างนอก” โดยคำว่า “ถึง” นำหน้าเหตุการณ์ที่เป็นข้อแม้หรือเงื่อนไขดังกล่าว เพื่อแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีเหตุการณ์หนึ่ง เหตุการณ์ใดเกิดขึ้น(หรือเหตุการณ์มาถึง) เหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันจะเกิดขึ้นตามมา คำว่า “ถึง” จึงกลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ที่ขัดแย้งกัน ในส่วนกลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) การบังคับการปรากฏ (obligatoritication) การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (decategorization) การเกิดความหมายทั่วไป (generalization) การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คำกริยา “ถึง” ซึ่งเป็นคำหลัก กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ถึง” ซึ่งเป็นคำไวยากรณ์

๖.๒ อภิปรายผล

นอกจากผลสรุปข้างต้นทำให้เห็นโครงสร้างและความหมายของคำว่า “ถึง” ในสุโขทัย ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยปัจจุบัน และกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาคำว่า “ถึง” เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๖.๒.๑ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ยังไม่เป็นไปอย่างสมบูรณ์

จากการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” จากอดีตถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์ดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากยังพบคำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาอยู่ในสมัยปัจจุบัน โดยพบคำกริยา “ถึง” ในจำนวนความถี่ ร้อยละ ๓๒.๓ ส่วนใหญ่จะเป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงมากกว่าที่จะเป็นคำกริยาเดี่ยว กล่าวคือ พบคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างเรียง ร้อยละ ๒๐.๙ และพบคำกริยาเดี่ยวร้อยละ ๑๑.๔ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำกริยาเดี่ยวในปัจจุบันยังปรากฏอยู่ แต่ปรากฏในจำนวนที่ไม่มากนัก แต่พบคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียงเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ช่วยให้เห็นช่วงเชื่อมต่อระหว่างคำกริยา และ คำไวยากรณ์หลายๆ คำ ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ถึง” ยังพบคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท ร้อยละ ๒๘.๔, คำบุพบท ร้อยละ ๙.๙, คำขยาย ร้อยละ ๘.๔ และพบคำเชื่อมอนุพากย์ ร้อยละ ๒๑ รวมเป็นคำไวยากรณ์ทั้งหมด ร้อยละ ๖๗.๗ จึงจัดว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ยังไม่เป็นไปในลักษณะที่สมบูรณ์ เพราะหากคำว่า “ถึง” มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์อย่างสมบูรณ์จะต้องพบคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำไวยากรณ์ทั้งหมด คือพบร้อยละ ๑๐๐ (ในที่นี้พบคำไวยากรณ์ “ถึง” ร้อยละ ๖๗.๗) แต่เมื่อศึกษาคำว่า “ถึง” ผู้วิจัยพบว่ายังคงมีการปรากฏคำต้นกำเนิดที่เป็นคำกริยาใช้อยู่ในสมัยปัจจุบัน หากแต่มีแนวโน้มการใช้ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยอดีต ทั้งนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการที่คำว่า “ถึง” ซึ่งเป็นคำกริยายังปรากฏอยู่นั้น เพราะภาษาไม่ได้มีคำใหม่ที่จะมาแทนที่คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยาได้ เช่นจะใช้คำว่า “บรรลุ” หรือ “สู่” ที่มีความหมายคล้ายคลึงคำว่า “ถึง” แทนที่ในประโยคก็ไม่สามารถแทนที่ได้ที่เหมาะสมกับบริบท เช่น “*เขา**บรรลุ**บ้าน” “*เขา**สู่**บ้าน” ผู้ใช้ภาษาไทยจึงเลือกใช้คำว่า “ถึง” ในที่แทนความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” โดยยังคงถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่องและสามารถปรากฏอยู่ได้ในภาษาไทยจนถึงปัจจุบัน

๖.๒.๒ การเปรียบเทียบการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” กับคำไวยากรณ์อื่นๆ ที่กลายเป็นคำกริยาอื่น

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา “ถึง” พบความเหมือนและความแตกต่าง จากผลการวิจัยการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาในงานวิจัยอื่นๆ

ในส่วนที่เหมือนได้แก่ คำกริยาอื่น ๆ สามารถกลายเป็นคำบุพบทได้ เช่นเดียวกับคำกริยา “ถึง” ที่สามารถกลายเป็นคำบุพบทได้เช่นกัน โดยงานวิจัยที่ศึกษาคำที่มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ มีศึกษาเป็นชุดคำ เช่นงานวิจัยของ จรัสดาว อินทรทัศน์ (๒๕๓๙) และงานวิจัยของ ราตรี แจ่มนิยม (๒๕๔๖) ที่ศึกษาคำบุพบทที่กลายเป็นมาจากคำกริยา ซึ่งมีด้วยกัน ๒๓ คำ เช่น ไกล่ ซ้ำม ซึ้น เข้า คล้าย จาก เป็นต้น และหนึ่งในคำเหล่านี้ มีคำว่า “ถึง” ปรากฏอยู่ด้วย โดยคำบุพบท “ถึง” ในตัวอย่างที่จรัสดาวได้กล่าวไว้ มีทั้งคำบุพบทที่มีความหมายบ่งการกจุดหมายสถานที่และเวลา เช่น “สภาวะน้ำเน่าเสีย เริ่มจากปากน้ำ ถึง ต้นน้ำ” และ “ประชาชนเผชิญสงคราม ถึง ปี ๒๕๔๘” เมื่อเปรียบเทียบคำบุพบท “ถึง” ในความหมายบ่งการกดังกล่าวกับคำอื่นๆที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน มีความหมายบ่งการกสถานที่ เช่น “ไกล่ ตรง ประจำ เลย อยู่” และความหมายบ่งการกเวลา เช่น “จาก ตรง เหมือน ประจำ ผ่าน เลย “ ดังตัวอย่างเช่น “เจ้าหน้าที่ เตรียมแผนงาน ประจำ กระทรวง” (การกสถานที่) และ “เขาอยู่ประเทศนี้ เลย สิบปีแล้ว” (การกเวลา)

คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำขยายที่กลายเป็นมาจากคำกริยา “ถึง” เมื่อเปรียบเทียบกับคำอื่นที่เป็นคำวิเศษณ์ที่มาจากคำกริยา ราตรี แจ่มนิยม (๒๕๔๖: ๗๘) ได้รวบรวมคำชนิดดังกล่าวด้วยกัน ๑๐ คำ เช่น ไกล่ ซึ้น เข้า ตรง ต่อ ประจำ เลย เป็นต้น แต่คำดังกล่าวเป็นคำขยายคำนาม คำกริยา เช่น “ฉันไม่มีเวลาว่างเลย” หรือ “รถติดประจำ” แต่คำดังกล่าวไม่ได้มีความหมายเป็นคำบอกความสำคัญอย่างคำว่า “ถึง” (เช่นในประโยค “เขาเป็นถึงนายกรัฐมนตรี”) ดังนั้น คำว่า “ถึง” อาจจะเป็นคำไม่กี่คำในภาษาที่กลายเป็นมาจากคำกริยามาเป็นคำขยาย “บอกความสำคัญ”

นอกจากนี้ คำว่า “ถึง” ได้กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ เช่นเดียวกับคำกริยาอื่น ๆ ที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ (คำสันธาน) ได้เช่นเดียวกัน เช่นในงานวิจัยของราตรี แจ่มนิยม (๒๕๔๖: ๘๑) ได้รวบรวมคำประเภทดังกล่าวไว้เช่นกัน ได้แก่ คำว่า ต่อ ถึง เลย เหมือน ให้ เช่น ในประโยค “เขาไปแล้ว ฉันเลยไม่เจอเขา” หรือ ในประโยค “ต้องคิดอ่านทำการงาน ให้

บังเกิดประโยชน์แก่กันและกัน” ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่า คำว่า “ถึง” เมื่อทำหน้าที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เช่นเดียวกับคำว่า “เลย” เช่นในประโยค “รถเลยบ้านไปแล้ว” และต่อมาก็ได้ทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำเชื่อมอนุพากย์ที่เป็นเหตุเป็นผลเช่นเดียวกัน และผู้วิจัยยังพบ คำคำหนึ่งคือคำว่า “พอ” ที่สามารถทำหน้าที่เป็นได้ทั้งคำกริยา เช่น “ทรัพยากรไม่พอชาวบ้านต้องแย่งกัน” และได้กลายเป็นคำไวยากรณ์เช่น “พอเขามา เธอก็จะไป” ซึ่งคำว่า “พอ” ได้แสดงจุดสำเร็จของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง นำหน้าอนุพากย์แสดงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง ซึ่งคล้ายคลึงกับคำว่า “ถึง” ที่ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์และกลายมาจากคำกริยาเช่นเดียวกัน

จากการเปรียบเทียบคำว่า “ถึง” กับคำอื่น ๆ ที่มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์โดยเปลี่ยนแปลงมาจากคำกริยา แสดงให้เห็นว่าคำกริยาเป็นคำที่มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้ทั้ง คำบุพบท คำขยาย หรือคำเชื่อมอนุพากย์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความหมายของคำต้นกำเนิดที่จะสามารถเอื้อให้คำดังกล่าว ไปทำหน้าที่ต่าง ๆ เมื่อไปปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันออกไป เช่น คำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกริยา ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย ซึ่งเป็นความหมายที่เอื้อให้สามารถนำคำนั้นไปใช้ในบริบทใหม่ แล้วทำให้มีความหมายหรือหน้าที่ใหม่ (ซึ่งอาจทำหน้าที่เป็นคำไวยากรณ์) เช่นเดียวกับคำอื่น เช่นคำว่า “ตาม” “เลย” “สู่” “จาก” “เข้า” “ออก” ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นความหมายที่เอื้อให้มีการขยายความหมายให้ไปปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันออกไป แล้วทำหน้าที่หรือความหมายใหม่ในประโยค แล้วทำให้คำดังกล่าวเป็นคำหลายหน้าที่หรือคำหลายความหมาย

สุดท้าย ส่วนที่แตกต่าง คือ คำใดก็ตามที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ไปปรากฏเป็นคำในหมวดอื่น จัดเป็นข้อที่แตกต่างกับ คำว่า “ถึง” เช่น คำว่า “คง” “ควร” “ต้อง” “ได้” “น่า” “อาจ” “แล้ว” “อยู่” และ “ยัง” ที่ปรากฏเป็นคำช่วยกริยา จะมีการปรากฏตำแหน่งและหน้าที่แตกต่างกับคำว่า “ถึง” เพราะคำว่า “ถึง” จะไม่ปรากฏคำหน้ากริยา คำว่า “ถึง” จึงไม่กลายเป็นคำไวยากรณ์ในหมวดคำชนิดดังกล่าว

๖.๒.๓ ลักษณะที่เป็นสากลของคำว่า “ถึง” เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอื่น

เมื่อพิจารณาคำกริยา “ถึง” ที่มีความหมายว่า “บรรลุจุดหมาย” ในภาษาไทย จะมีความหมายตรงกับภาษาอื่นที่มีคำที่หมายถึง “ARRIVE” คำที่มีความหมายว่า “ARRIVE” ในหลาย ๆ ภาษา ได้กลายเป็นคำไวยากรณ์ได้เช่นเดียวกัน Heine and Kuteva (๒๐๐๒: ๓๑๗) ได้ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำที่มีความหมายว่า “ARRIVE” ในภาษาต่าง ๆ พบว่าสามารถกลายเป็นความหมายหรือหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่าง ๆ ในภาษาอื่น ๆ ได้ด้วยกัน ๔ ความหมาย ได้แก่ (๑) ABILITY (๒) ALLATIVE (๓) SUCCEED และ (๔) UNTIL (TEMPORAL) ทั้ง ๔ ความหมายหรือหน้าที่นี้อาจกลายมาจากคำที่มีความหมายว่า “ARRIVE” ได้ ปรากฏการณ์นี้ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับคำว่า “ถึง” ในภาษาไทย ได้แก่ (๑) ABILITY หมายถึง ความสามารถ, ความมีทักษะ ตรงกับคำว่า “ถึง” ในภาษาไทยที่เป็นคำกริยา (ใช้ในความหมายเปรียบเทียบ) เช่น “ฝีมือไม่ถึง” หรือเป็นคำขยาย เช่น ในประโยค “นักกีฬาได้รับเหรียญถึง ๓ เหรียญทอง” ความหมายของคำว่า “ถึง” ในที่นี้ ได้แสดงให้เห็นความสามารถของ “นักกีฬา” ที่เป็นประธานในประโยค , (๒) ALLATIVE หมายถึง ทิศทางการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย ในภาษาไทย เช่นที่พบในคำกึ่งกริยากึ่งบุพบท “เขานึกถึงบ้าน” ในกรณีนี้ “ถึง” เป็นคำที่แสดงจุดหมายของกริยา “นึก”, (๓) SUCCEED หมายถึง ประสบความสำเร็จ เช่นคำว่า “ถึง” ที่เป็นคำกึ่งกริยากึ่งบุพบทแสดงความหมายว่า “บรรลุเป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ” เช่นในประโยค “เขาเข้าใจถึงสาระสำคัญของบทความนี้” หรือที่เป็นคำกริยา เช่น “เขาถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์” และ (๔) UNTIL (TEMPORAL) หมายถึง “จนกระทั่ง”(ใช้กับเวลา) ตรงกับคำว่า “ถึง” ในภาษาไทยที่เป็นคำบุพบท ที่แสดงจุดอ้างอิงสุดท้ายของเวลา เช่น “เขาอ่านหนังสือตั้งแต่สามทุ่มถึงเที่ยงคืน”

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบคำว่า “ถึง” ในภาษาไทยกับภาษาอื่น จะพบลักษณะที่เป็นสากลดังที่ผู้วิจัยได้แสดงลักษณะดังกล่าวไว้ในข้างต้นโดยได้มีการจำแนกคำว่า “ถึง” ว่ามีความหมายอย่างไรบ้าง เมื่อกลายเป็นคำไวยากรณ์ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในภาษาไทย ได้พบลักษณะที่นอกเหนือจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” (“ARRIVE”) ที่พบในภาษาต่างๆ กล่าวคือ คำกริยา “ถึง” ที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ หน้าที่ดังกล่าวนี้เป็น

หน้าที่ที่ไฮเนและคูเทวามีได้กล่าวถึง ดังนั้น การที่คำว่า “ถึง” กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์นี้ จึงอาจเป็นทิศทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่น่าสนใจสำหรับนักแบบลักษณะภาษา

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไปดังต่อไปนี้

๖.๓.๑ การศึกษาความหมายของคำว่า “ถึง” ในงานวิจัยนี้ มีการอ้างถึงทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานด้วย เพียงเพื่อให้เห็นว่าความหมายต่าง ๆ ของคำว่า “ถึง” นั้นมีความสัมพันธ์กัน ไม่ใช่คำพ้องรูปพ้องเสียง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะต้องพิสูจน์ก่อนที่จะวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถึง” ต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยยังไม่ได้มีการวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานอย่างละเอียด ซึ่งอาจต้องเป็นงานวิจัยที่เป็นเอกเทศอีกชิ้นหนึ่ง อย่างไรก็ตามในงานวิจัยคำว่า “เข้า” (ชัชวดี ศรลัมพ์ ๒๕๓๘) หรือคำว่า “ออก” (กาจบัณฑิต วงศ์ศรี ๒๕๔๗) ดังนั้น หากมีการนำแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานมาวิจัยคำว่า “ถึง” ก็จะได้เห็นกระบวนการทางปริชานละเอียดชัดเจนมากขึ้น

๖.๓.๒ การศึกษาคำอื่น ๆ ที่มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์คล้ายคลึงกับคำว่า “ถึง” แต่ยังไม่ได้อ้างอิงผู้ใดศึกษามาก่อน เช่น คำว่า “เลย” “สู่” “ตาม” “จาก” เพราะเป็นคำที่มีหน้าที่เป็นได้ทั้งคำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์เช่นเดียวกัน และมีความหมายที่แสดงการเคลื่อนที่เช่นเดียวกัน จึงน่าจะมีการศึกษาว่าคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่กลุ่มนี้มีลักษณะการปรากฏในแต่ละสมัยอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และมีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในลักษณะใดบ้าง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎหมายตราสามดวง. ๒๕๒๑. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

กฤษณา อโศกสิน. ๒๕๔๔. ปูนปิดทอง. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : ดับเบิ้ลนายน์.

กาจบัณฑิต วงศ์ศรี. ๒๕๔๗. เครือข่ายความหมายของคำว่า “ออก” ในภาษาไทย: การศึกษาแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา และ คณะ. ๒๕๔๙. หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย : หน่วย
สร้างคุณาประโยค หน่วยสร้างประโยคเต็มเต็ม หน่วยสร้างกริยาเรียง และหน่วย
สร้างกรรมวาจก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดี. ๒๕๑๐. ประชุม
จดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค ๑. พระนคร : สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี.
๒๕๓๗. ประชุมหมายรับสั่งภาคที่ ๔ ตอนที่ ๒ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาล
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๓๔. ประชุมศิลาจารึก
ภาคที่ ๗ ประมวลจารึกที่พบในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการชำระ ประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
๒๕๓๐. ประวัติโกษาปานและบันทึกการเดินทางไปฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: วิกตอรี
เพาเวอร์พอยท์.

จรัสดาว อินทรทัศน์. ๒๕๓๙. กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๒๑. พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๔๑. ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์กรุงเทพฯ.

- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๑๒. จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์ดีพระจันทร์.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๓๖. พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน. กรุงเทพฯ.
 บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๔๒. พระราชพิธีสิบสองเดือน. กรุงเทพฯ: สำนัก
 พิมพ์บรรณาการ.
- ชัชวดี ศรลัมพ์. ๒๕๓๘. การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า เข้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
 สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรงราชานุภาพ , สมเด็จพระ กรมพระยา. ๒๕๑๔, ๒๕๔๕ก. นิทานโบราณคดี. กรุงเทพฯ :
 ศิลปาบรรณาการ.
- ดำรงราชานุภาพ , สมเด็จพระ กรมพระยา. ๒๕๑๖. ความทรงจำกรมพระยาดำรงราชานุภาพ.
 กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- เทพี พันธุเมธา. ๒๕๒๙. การใช้สันธานในสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นworรณ พันธุเมธา. ๒๕๒๗. การใช้ภาษา๒. กรุงเทพฯ: พลพันธ์การพิมพ์.
- นworรณ พันธุเมธา. ๒๕๔๙. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นworรณ พันธุเมธา และปราณี กุลละวณิชย์. ๒๕๔๕. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๓.
 นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทกา พหลยุทธ. ๒๕๒๖. การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำบุพบทในสมัยสุโขทัย อยุธยา กับสมัย
ปัจจุบัน
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทริยา ลำเจียกเทศ. ๒๕๓๙. คำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชใน
ภาษาไทยล้านนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาคม ลุนาชัย. ๒๕๔๘. เขียนฝันด้วยชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : มติชน.
 ประชุมจดหมายเหตุ สมัยอยุธยา ภาค ๑. ๒๕๑๐. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ
 นายกรัฐมนตรี.
- ประชุมพงษาวดาร ภาคที่ ๔. ๒๔๕๙. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

ประชุมหมายรับสั่ง ภาค ๔ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว .

๒๕๓๖, กรุงเทพฯ : คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย และจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

ประวัติทินบัตร แล จดหมายเหตุ. ๒๕๔๐. กรุงเทพฯ: บริษัทแสวงไทยการพิมพ์.

ประวัติโกษาปานและบันทึกการเดินทางไปฝรั่งเศส. ๒๕๓๐. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์ เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

ปราบดา หยุ่น.๒๕๔๔ .ความน่าจะเป็น. พิมพ์ครั้งที่๔. กรุงเทพฯ : สดส์ปดาห์สำนักพิมพ์.

ปิ่นกาญจน์ วัชรปาณ. ๒๕๔๘. “อยาก” : การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิทยาลงกรณ์, พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น. ๒๕๑๔. จดหมายจางวางหว่า.พระนคร : แพร่พิทยาพิมพ์ บำรุงสุข. ๒๕๑๕. คำหลายหน้าทีในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญศิริ วงศ์วิมานนท์. ๒๕๔๕. ความหมาย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๓. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไพทยา มีสัจย์. ๒๕๔๐. การศึกษาคำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๔๕. ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖. กรุงเทพฯ : มติชน.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๔๙๔. ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๔๖๗. พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์. ๒๕๔๖. การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า แล้ว อยู่ อยู่แล้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

ราตรี แจ่มนิยม. ๒๕๔๖. การศึกษาคำบุพบทที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุ่งอรุณ ทีฆชุนหเถียร. ๒๕๔๕. อนุกรมสรรพนามและปลุจฉาสรรพนาม : การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ว. วชิรเมธี. ๒๕๕๒. มงคล นึกไกล ใจกว้าง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ปราณ.

วิจิตรนทร์ ภาณุพงศ์. ๒๕๓๒. โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย รามคำแหง.

วินทร์ เลียววาริณ. ๒๕๓๗. ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. ๒๕๕๐. ภาษาไทยในกฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ: สาม
ลดดา.

วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์. ๒๕๒๖. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ : วิวัฒนาการภาษาไทยและ

ภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิลปากร, กรม. ๒๕๐๓. จดหมายเหตุความทรงจำของกรมหลวงนรินทรเทวี และพระราชวิจารณ์

ใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

ศิลปากร, กรม. ๒๕๒๖. จารึกสุโขทัย. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ศิลปากร, กรม. ๒๕๒๘. วรรณกรรมสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ : กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์.

ศิลปากร, กรม. ๒๕๓๐. จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๓. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

สาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ. ๒๕๔๔. คลังความรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสมเด็จพระเจ้า

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และสมาคมประวัติศาสตร์.

สิริลักษณ์ หุ่นศิริงาม. ๒๕๔๔. การศึกษาประโยคภาษาไทยที่มีคำว่า “ทำไม” ทางด้านอรรถศาสตร์

และวัจน ปฏิบัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีเนตร จรัสจรัสเกียรติ. ๒๕๕๑. “ยัง”: การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักนายกรัฐมนตรี. คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและโบราณคดี .

ประชุมพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงบริหารราชการ

แผ่นดิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์และคณะ. ๒๕๔๖. ทฤษฎีไวยากรณ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย .

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. ๒๔๙๓, ๒๕๔๖. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

ไทยวัฒนาพานิช.

อุดมสมบัติ , หลวง. ๒๕๓๐. จดหมายเหตุอุดมสมบัติ. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร

ภาษาอังกฤษ

- Bisang, Walter. 1996. Areal typology and Grammaticalization : Processes of Grammaticalization Based on Nouns and Verbs in East and Mainland South East Asian Languages. Studies in Languages.
- Bybee, J., Perkins, R., and Pagliuca, W. 1994. The Evolution of grammar : Tense, aspect and modality in the languages of the world. Chicago : Chicago University press.
- Clark, M. and Amara Prasithratsint. 1985. "Synchronic lexical derivation in Southeast Asian languages", in Southeast Asian Linguistic Studies Presented to André-G. Haudricourt,. S. Ratanakul et al. (ed), pp. 34-81. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University
- Givón, T. 1975. Serial verbs and syntactic change :Niger-Congo. In:Li , C.N.,Word Order and Word Order Change. Austin: University of Texas Press.
- Heine, Bernd, Uirike Claudi, and Friederike Hünemeyer. 1991. Grammaticalization: A conceptual framework. Chicago : Chicago University Press.
- Heine and Kuteva. 2002. World Lexicon of Grammaticalization. Cambridge : Cambridge University Press.
- Hopper and Traugott. 2003. Grammaticalization. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kurylowicz,J.1965. The Evolution of Grammatical Categories. Diogenes.57: 55-71.
- Lehmann, C. 1985. Grammaticalization: Synchronic variation and diachronic change. Lingua E stile 20: 303-318.

Lyons, John. 1995. Linguistic Semantics : An Introduction. Cambridge: Cambridge University Press.

R.R.K. Hartmann and F.C. Stork. 1972. Dictionary of language and linguistics. London: Applied Science

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกรรณกานต์ รอดพันธ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ที่จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๕๑ และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทยที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี